

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA
ŠVIETIMO INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ CENTRAS
KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETO
KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO CENTRAS

MOKSLINIO TYRIMO DARBO

VISUOTINIS KOMPIUTERINIS RAŠTINGUMAS

ATASKAITA

KAUNAS, 2007

ANOTACIJA

Kauno technologijos universiteto Kompiuterinio raštingumo centras Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu 2007 metų rugsėjo - lapkričio mėnesiais atliko kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje tyrimą.

Tyrimui atlikti buvo suburta mokslinė grupė:

Prof. Dr. **Raimundas Jasinevičius**, KTU Kompiuterių katedros profesorius,

Doc. Dr. **Stasys Maciulevičius**, KTU Kompiuterių katedros docentas,

Doc. Dr. **Alfredas Otas**, KTU Kompiuterių katedros docentas,

Inž. **Gražvyda Otienė**, KTU Informacinių technologijų plėtros instituto programuotoja,

Doc. Dr. **Vytautas Petrauskas**, KTU Kompiuterių katedros docentas, KTU Kompiuterinio raštingumo centro direktorius, mokslinio tyrimo vadovas,

Doc. Dr. **Eugenijus Telešius**, VU Kauno humanitarinio fakulteto Informatikos katedros docentas, Viešosios įstaigos Informacinių technologijų institutas vykduantis direktorius,

Mag. **Elinga Žiliuvienė**, Viešosios įstaigos Informacinių technologijų institutas vadybininkė.

Šioje ataskaitoje pateikiama kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje 2007 metais studija - patikslinta ir papildyta tyrimo metodika, pateikiami atlikto tyrimo rezultatai, 2007 metų situacija palyginta su 2005 ir 2006 metų tyrimų rezultatais, suformuluotos išvados bei rekomendacijos.

TURINYS

IŽANGA.....	4
1 KOMPIUTERINIS RAŠTINGUMAS INFORMACINĖS VISUOMENĖS IR ŽINIŲ EKONOMIKOS KŪRIMO BEI PLĖTROS EUROPOJE IR LIETUVOJE KONTEKSTE.....	6
1.1 E. įtrauktis.....	6
1.2 Strateginės Europos Sąjungos informacinės visuomenės kūrimo nuostatos	8
1.3 Informacinės visuomenės plėtra Lietuvoje : situacija ir galimybės	16
1.4 Pirmojo skyriaus išvados.....	23
2 PILIEČIŲ KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMO REZULTATAI	24
2.1 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo metodikos parinkimas	24
2.2 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo imties dydžio nustatymas	26
2.3 Visuotinio kompiuterinio raštingumo anketinės apklausos rezultatai.....	32
2.3.1 Sociodemografinės respondentų charakteristikos	32
2.3.2 Asmeninio respondentų kompiuterinio raštingumo vertinimas	36
2.3.3 Kompiuterio naudojimo dažnis ir kompetencijos įgijimo vieta	62
2.3.4 Kompiuterio naudojimas respondento poreikiams.....	77
2.3.5 Naudojimasis elektroninėmis paslaugomis.....	84
2.3.6 Kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimas	91
2.3.7 Darbovietės požiūris į kompiuterinį raštingumą	113
2.3.8 Kompiuteris darbo vietoje ir namie	118
2.3.9 Šeimos narių kompiuterinis raštingumas	119
2.3.10 Naudojama programinė įranga	120
2.4 Antrojo skyriaus išvados.....	121
3 KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMŲ 2005, 2006 IR 2007 METAIS REZULTATŲ PALYGINIMAS.....	127
3.1 Kompiuterinio raštingumo tyrimai	127
3.2 Kompiuterinio raštingumo lygių 2005, 2006 ir 2007 metais rezultatų palyginimas	128
3.2.1 Besimokančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas.....	131
3.2.2 Dirbančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas	133
3.2.3 Neaktyvių respondentų kompiuterinio raštingumo palyginimas.....	138
3.3 Bendras situacijos vertinimas ir galimi pasiūlymai	142
3.4 Trečiojo skyriaus išvados.....	144
4 EUROPINĖS KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO PROGRAMOS ECDL SITUACIJOS LIETUVOJE BEI PLĖTROS TYRIMAS.....	147
4.1 Kompiuterinio raštingumo programų vystymas Europoje ir Lietuvoje.....	147
4.2 ECDL plėtra Lietuvoje.....	154
4.3 Ketvirtojo skyriaus išvados	161
BENDROS TYRIMO IŠVADOS	163
REKOMENDACIJOS	170
LITERATŪRA	172
PRIEDAI	174

IŽANGA

Kauno technologijos universiteto Kompiuterinio raštingumo centro (KTU KRC) suburta mokslininkų - tyrėjų grupė pirmą kompiuterinio raštingumo būklės Lietuvoje tyrimą atliko 2004 metais. Tyrimo rezultatai buvo viešai pristatyti Švietimo ir mokslo ministerijoje, Lietuvos kompiuterininkų sąjungos organizuotoje „Kompiuterininkų dienu – 2005“ dvyliktojoje tarptautinėje mokslinėje kompiuterininkų konferencijoje [Raštingumas, 2005].

2005 metų kompiuterinio raštingumo būklės tyrimo rezultatai buvo viešai pristatyti Švietimo ir mokslo ministerijoje.

2006 metų tyrimo rezultatai buvo viešai pristatyti Švietimo ir mokslo ministerijoje, Lietuvos kompiuterininkų sąjungos organizuotoje „Kompiuterininkų dienu – 2007“ tryliktojoje tarptautinėje mokslinėje kompiuterininkų konferencijoje [Raštingumas, 2007], KTU vykusioje mokslinėje konferencijoje „Informacinės technologijos ir valdymas 2007“, Lietuvos Respublikos Seimo Informacinės visuomenės plėtros komitete.

Visa pirmų trijų tyrimų medžiaga visuomenei pasiekama internete http://www.emokykla.lt/lt.php/tyrimai/visuotinis_kompiuterinis_rastingumas/1131. Ataskaitų medžiaga buvo gana plačiai naudojama skirtingų autorių apžvalginuose straipsniuose, pagrindžiant šalyje kompiuterinio raštingumo mokymų poreikį. Tyrimo medžiaga cituojama Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės „Lietuvos žinių visuomenės plėtros procesų apžvalgoje 2006-2007“ [Apžvalga, 2007]. Tikimės, kad taip pat viešai bus pateikiama ir naudojama naujoji ataskaita.

Visuotinio kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje tyrimo autoriai jau eilę metų dirba informacinės visuomenės kūrimo ir plėtros srityje, šias idėjas skleidžia studentams ir visuomenei, visokeriopai skatina kompiuterinio raštingumo ugdymą. Tyrimo autoriai supranta, kad šiuolaikiniam piliečiui kompiuterinis raštingumas tapo būtinu, siekiant gerai jaustis tiek darbo rinkoje, tiek visuomenėje, tiek buityje.

Tuo pačiu galima pasidžiaugti, kad informacinės visuomenės, žinių ekonomikos kūrimo idėjos, visuotinio kompiuterinio raštingumo problemos tampa suprantamos ir pakankamai artimos vis platesniems visuomenės sluoksniams, visų lygių valdžios institucijoms.

Teigiamas viso šio tyrimų ciklo, o taip pat ir naujojo tyrimo bruožas tas, kad tęsiama nuolatinė situacijos stebėseną, kuri leidžia aiškiai kiekybiškai įvertinti šalies gyventojų

kompiuterinio raštingumo situacijos kaitos procesus, įvertinti strateginių sprendimų šioje srityje realizavimo rezultatus. Toks kasmetinis situacijos įvertinimas, atkreipiant dėmesį tiek į dinamiškus šalies ekonominius pasikeitimus, tiek į nemažiau dinamiškus technologinius pokyčius elektroninėje erdvėje, leidžia pakankamu tikslumu įvertinti situaciją ir tinkamai bei operatyviai formuoti naujus sprendimus šioje srityje.

Pateikiamas tyrimas realizuoja Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos, kurią Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino 2004 m. rugsėjo 15 d. Nutarimu Nr. 1176 [Programa, 2004] nuostatas. Programa siekiama ugdyti ir plėtoti gyventojų kompiuterinį raštingumą ir iš dalies finansuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymus.

Tyrimas buvo vykdomas taip pat bendradarbiaujant su ECDL (European Computer Driving License) Lietuvos atstovybe www.ecdl.lt.

Vykdamas naują tyrimą, buvo taikomas sukauptas patyrimas, įvertinti per metus priimti strateginiai dokumentai, naujos kompiuterinio raštingumo ugdymo bei vertinimo tendencijos.

Pateikiama ataskaita – Lietuvos Respublikos gyventojų kompiuterinio raštingumo situacijos stebėsenos 2004-2007 metais rezultatas.

1 KOMPIUTERINIS RAŠTINGUMAS INFORMACINĖS VISUOMENĖS IR ŽINIŲ EKONOMIKOS KŪRIMO BEI PLĖTROS EUROPOJE IR LIETUVOJE KONTEKSTE

1.1 E. įtrauktis

Pateikiamas tyrimas tiesiogiai siejasi su e. įtrauktimi, kuriai pastaruoju metu daug dėmesio skiriama visoje Europoje, tame tarpe ir Lietuvoje. E. įtrauktis (angl. e-inclusion) yra vienas iš ES inicijuotos strateginės programos „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“ prioritetų, skirtas spartinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, atitinkantį darnų vystymąsi ir teikti pirmenybę geresnėms viešosioms paslaugoms ir gyvenimo kokybei (www.ivpk.lt). Europos Sąjungoje 2008 metai paskelbti e. įtraukties metais.

Lietuviškas šios iniciatyvos terminas nėra labai tikslus ir aiškus plačiajai visuomenei. Gal jis taps artimesnis ir aiškesnis, kai šį terminą lydės konkretūs sprendimai, realios iniciatyvos ir visuomenei naudingi darbai. Ko gero, šią iniciatyvą geriau vertėjo pavadinti e. kvietimu veiklai elektroninėje erdvėje, bet dabar ir toliau kalbama apie e. įtrauktį. Terminu nepopuliarumą demonstruoja ir tai, kad medžiagos pagal šį terminą paieška nedavė rezultatų nei DELFI portale, nei „Lietuvos ryto“ elektroninėje versijoje.

Lietuvos Respublikos Seimo Europos ir Užsienio reikalų komitetų bendro posėdžio išvadoje „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo prioritetų pagal Europos Komisijos 2007 m. Teisėkūros ir darbo programą peržiūros“ (Dokumento Nr.: KOM 2006 (629), 2007 m. liepos 5 d. Nr. ES-43) antrinama, kad e. įtrauktis yra vienas iš ES inicijuotos strateginės programos „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“ prioritetų. Kadangi i2010 iniciatyvoje apibrėžta e. įtraukties politikos taikymo sritis apima senėjimą, prieinamumą, skaitmeninę atskirtį, e. Vyriausybę, kompiuterinį raštingumą ir kultūrą, EK siūlomo priimti ES teisės akto projekto informacinės visuomenės plėtros srityje svarba Lietuvai būtų didelė ekonominiu, socialiniu ir kultūriniu požiūriu.

E. įtrauktimi siekiama mažinti skaitmeninės atskirties riziką, užtikrinti, kad žmonės su negalia, senyvo amžiaus piliečiai ir socialiai jautrūs sluoksniai neliktų nuošalyje, ir išvengti naujų atskirties formų dėl kompiuterinio neraštingumo ar interneto prieigos stygiaus. Tuo pačiu e. įtrauktis reiškia naujų skaitmeninių galimybių kūrimą socialiai remtiniems žmonėms sunkiau prieinamose srityse. Ji padeda:

- šalinti barjerus, suteikti galimybes informacijos ir ryšių technologijų pagalba padėti žmonėms įveikti neįgalumo kliūtis ir džiaugtis naujomis galimybėmis ir privilegijomis;
- informacijos ir ryšių technologijų pagalba suteikti galimybes vyresniems žmonėms kuo ilgiau gyventi nepriklausomai ir pritaikyti naujas technologijas sėkmingiau realizuoti jų asmeninius poreikius;
- visoje šalyje mažinti skaitmeninę atskirtį.

Žinių ekonomikos forumas tais klausimais parengė keletą pažintinių leidinių. Viena jų – Žaliojoje knygoje „Žinių ekonomikos pradžiamokslis: strategams, verslininkams ir politikams“ [Žinių ekonomika, 2006] aiškiai parodoma kompiuterinio raštingumo svarba kuriant žinių ekonomiką.

Čia keliami- retoriniai klausimai: kuria kryptimi judėti, kuriant žinių ekonomikos plėtrai palankią aplinką Lietuvoje? Kas turi investuoti į spartesnę jos kūrimą? Žinių ekonomikos ašis - tai žmogiškasis kapitalas: atskirų individų gebėjimai, kompetencijos ir inovatyvus mąstymas. Ekonominę gerovę kuria daugiausia verslo organizacijos, o ne atskiri individai. Aktualios žinios ir tinkamai naudojamas žmogiškasis kapitalas lemia organizacijų, o kartu ir visos šalies gebėjimą konkuruoti.

Pirmiausia reikalingas bazinis žinių lygis, prieinamas kuo platesniam ratui gyventojų per pagrindinį lavinimą. Kyla klausimas, kokios bazinės žinios yra būtinos, ir ar pagrindinio ugdymo įstaigos jį suteikia? Šiandienos ekonomikai būtina, kad bazinis žinių lygis leistų kiekvienam:

- skaityti, rašyti ir skaičiuoti;
- bendrauti daugiau nei viena kalba;
- dirbti su pagrindinėmis kompiuterinėmis programomis ir internetu;
- suprasti pagrindinius vadybos principus ir gebėti dirbti komandoje.

Turbūt mažai kas neigs, jog bazinis aktualus žinių bagažas, kuri turi suteikti pagrindinio lavinimo įstaigos, šiandien Lietuvoje vis dar suprantamas atsietai nuo verslo terpės ir kultūros sferos profesinių aktualijų, kur dauguma žmonių galiausiai dirbuosis. Lietuvoje šiandieną vis dar trūksta sistemingų kompiuterinio raštingumo kėlimo programų, o ir vadybinio raštingumo kėlimas dažnai suprantamas kaip darbdavių – o ne lavinimo įstaigų – prievolė. Tačiau investicija į žinias, žmogiškąjį kapitalą, naujausias technologijas yra pakankamai brangi, o rezultatai matomi ne taip greitai.

1.2 Strateginės Europos Sąjungos informacinės visuomenės kūrimo nuostatos

2005 metų birželio 1 dieną buvo priimta programa „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“ [Programa i2010, 2005]. Programos preambulėje akcentuojama: „Inicijuodama partnerystę augimui ir užimtumui kaip naują pradžią Lisabonos strategijai, 2005 m. pavasarį Europos Vadovų Taryba žinias ir inovacijas pavadino tvarios plėtros varikliu ir pareiškė, kad būtina sukurti visaapimančią informacinę visuomenę, paremtą plačiu informacijos ir ryšių technologijų (IRT) taikymu viešose paslaugose ir namų ūkiuose“.

Remdamasi visapusiška analize apie informacinės visuomenės uždavinius ir remdamasi plačiomis suinteresuotų grupių konsultacijomis dėl ankstesnių iniciatyvų ir priemonių, Komisija siūlo tris prioritetus Europos informacinės visuomenės ir žiniasklaidos politikos prioritetus.

- ❑ Sukūrimas **Europos bendrosios informacinės erdvės**, kuri skatintų atvirą ir konkurencingą informacinės visuomenės ir žiniasklaidos vidaus rinką.
- ❑ **Inovacijų ir investicijų** IRT srityje didinimas, siekiant ekonomikos augimo ir didesnio geresnių darbo vietų kiekio sukūrimo.
- ❑ Sukūrimas **Europos integruotosios informacinės visuomenės**, kuri skatintų ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, atitinkantį darnų vystymąsi ir teiktų pirmenybę geresnėms viešosioms paslaugoms ir gyvenimo kokybei.

Pažymima, kad IRT gali žymiai pagerinti gyvenimo kokybę. IRT gali pagerinti mūsų piliečių sveikatingumą, padedant IRT dėka sukurtoms medicinos ir socialinės apsaugos paslaugoms. Europoje esančių demografinių iššūkių akivaizdoje IRT gali padaryti sveikatos ir socialinės apsaugos sistemas veiksmingesnes. IRT gali būti stipri jėga Europos kultūrinei įvairovei sustiprinti, darant mūsų paveldą ir mūsų kultūros kūrinius prieinamus didesniai piliečių skaičiui. IRT yra viena iš aplinkos tvarumą užtikrinančių priemonių. Pavyzdžiui, IRT priemonės būna nepamainomos vykdant stebėseną ir valdant nelaimės atvejus, kuriant ir aptarnaujant švarius, mažai energijos reikalaujančius aukšto produktyvumo procesus. IRT gali padaryti saugesniu ir švaresniu transportą, padėti taupyti energiją.

Komisija ketina pasiūlyti Europos iniciatyvą dėl elektroninės integracijos 2008 m., kurioje nagrinėjamos lygių galimybių, IRT įgūdžių, regioninių skirtumų ir kitos problemos. Tai bus paruošta per aktyvią stebėseną, kompiuterinį raštingumą ir pasiekiamų technologinių sprendimų

tyrimą. Visos prieinamos priemonės turėtų būti panaudotos, įskaitant įtraukimą į Struktūrinių fondų strategines gaires, į kaimo plėtros fondus, nacionalinę paramą, reguliuotojų įsikišimą ir tyrimus.

Gyvybiškai svarbus IRT įnašas į gyvenimo kokybę dažnai priimamas, kaip savaime suprantamas ir dėl to net nepastebimas ir ribotai panaudojamas. Matomumui padidinti Komisija siūlo pradėti IRT pasididžiavimo iniciatyvas, skirtas svarbiausiems socialiniams uždaviniams. Trys pradiniai prioritetai - tai senėjančios visuomenės poreikiai, saugus ir švarus transportas ir kultūrinė įvairovė. Pirmoji iniciatyva - dėl žmonių rūpybos senėjančioje visuomenėje, bus susijusi su gerovės, nepriklausomos gyvenamos ir sveikatos tendencijomis. Antroji iniciatyva - dėl greitesnio, saugesnio ir švaresnio išmaniojo automobilio, bus susijusi su gamtosaugos ir saugumo problemomis, kylančiomis dėl didėjančio kelių naudojimo. Trečioji iniciatyva bus dėl skaitmeninių bibliotekų, kurioms bus sukurti ir įdomiau panaudojami įvairialypiai lengviau prieinami ir įdomiau panaudojami informacijos šaltiniai. Ši iniciatyva remsis turtingu Europos paveldu ir derins daugiakultūrinės ir daugiakalbes aplinkas su technologiniais pranašumais ir naujais verslo modeliais.

2006 metų gegužės 19 d. buvo paskelbta „i2010 – pirmoji metinė ataskaita apie Europos informacinę visuomenę“ [Ataskaita i2010, 2006]. Ataskaitos trečiasis skyrius – „Įtrauktis ir viešųjų paslaugų bei gyvenimo kokybės gerinimas“. Jame akcentuojama: „Trečiasis i2010 iniciatyvos ramstis sujungia įvairias e. įtraukties politikos kryptis į nuoseklią ir koordinuojamą sistemą, tuo remiant tvarų augimą ir Europos socialinį modelį. i2010 iniciatyvoje apibrėžta e. įtraukties politikos taikymo sritis apima senėjimą, prieinamumą, skaitmeninę atskirtį, e. Vyriausybę, kompiuterinį raštingumą ir kultūrą. Nors geografinę atskirtį, prieinamumą ir kompiuterinį raštingumą jau apima nusistovėjusi ES politika, kurioje stiprus informacinės visuomenės aspektas, ši e. įtraukties iniciatyva bus platesnė.

Dokumento išvadoje sakoma, kad ES nuo sutarimo dėl IRT svarbos ekonomikos augimui, darbo vietų kūrimui ir gyvenimo kokybei turi pereiti prie veiksmų, energingai įgyvendindama konkurencingumą skatinančius teisės aktus ir politiką ir naudodama viešojo administravimo institucijų ekonominį svorį skatinant piliečiams, ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui naudingų novatoriškų paslaugų atsiradimą.

2007 metų rugsėjo 7 dieną priimtas Europos Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui – E. įgūdžiai 21-ajam amžiui: konkurencingumo, ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo skatinimas

[Komunikatas, 2007]. Dokumentas svarbus ir atitinka pristatomo tyrimo temą, ypač skyrius „E. įgūdžiai 21-ajam amžiui: konkurencingumo, ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo skatinimas“.

Dokumente rašoma, kad naujovės ir informacinių ir ryšių technologijų (IRT) įsisavinimas yra dvi svarbios atnaujintos Lisabonos darbotvarkės ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui sudedamosios dalys. IRT reikšmė Europos ekonomikai gerinant produktyvumą ir kuriant žinių reikalaujančius produktus bei paslaugas yra didžiulė. Su e. įgūdžiais susijusius klausimus labai svarbu spręsti siekiant reaguoti į didėjančią aukštos kvalifikacijos IRT specialistų ir naudotojų paklausą, tenkinti greitai kintančius pramonės poreikius ir užtikrinti, kad kiekvienas pilietis mokėtų naudotis skaitmeninėmis technologijomis, o tam pasiekti reikia mobilizuotis visoms suinteresuotosioms šalims.

Po Danijai pirmininkaujant 2002 m. spalio mėn. surengto Europos aukščiausiojo lygio susitikimo e. įgūdžių klausimais ir Tarybai 2002 m. gruodžio mėn. priėmus išvadas, Komisija, siekdama suburti atitinkamas suinteresuotąsias šalis, 2003 m. įsteigė Europos lygmens e. įgūdžių forumą. 2004 m. forumas paskelbė ataskaitą „Elektroniniai įgūdžiai Europai: iki 2010 m. ir vėliau“.

2006 m. pabaigoje išaiškėjo trys svarbūs uždaviniai.

1. ES yra gyvybiškai svarbu greitai priimti ilgalaikę e. įgūdžių darbotvarkę, siekiant skatinti konkurencingumą, įsidabinimo galimybes ir darbo jėgos tobulėjimą, mažinti e. įgūdžių spragas ir geriau pasirengti pasaulinės konkurencijos metamiems iššūkiams.
2. Reikia dėti dideles pastangas siekiant geresnio ilgalaikio viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo, kad būtų užtikrinta vientisa sistema, apimanti pagrindinių e. įgūdžių ugdymą, profesinį mokymą bei aukštąjį mokslą ir profesinį tobulėjimą.
3. Pramonės atstovai ir politikai turėtų priimti ryžtingesnius ir nuoseklesnius sprendimus, susijusius su profesionalumo skatinimo strategijomis, darbo vietų ir profesinės veiklos IRT srityje įvaizdžio ir patrauklumo gerinimu, bei skatinti geresnes darbo, užimtumo sąlygas ir perspektyvas.

Vienu iš pagrindinių sunkumų šiuo požiūriu yra tai, kad e. įgūdžiai kol kas nelaikomi ilgalaikės politikos klausimu. Apskaičiuota, kad ES yra 4,2 mln. IRT specialistų, o IRT darbe naudojasi apie 180 mln. žmonių. Remiantis 1998–2004 m. atliktu e. įgūdžių pasiūlos ir paklausos tyrimu, buvo apskaičiuota, kad per šį laikotarpį dirbančių IT specialistų skaičius išaugo maždaug 48%. Pasiėkus aukščiausią ribą 2001 m., 2003 m. buvo nuosmukis. Pastebėta cikliškumo požymiu, o Europos e. įgūdžių forumas įspėjo, kad vėl atsiras didelis e. įgūdžių trūkumas, ir paragino parengti

ilgalaikę e. įgūdžių darbotvarkę. 2005 m. pramonės ataskaitoje prognozuota, kad trūkumas visoje Europoje atsirastų jau 2008 m.

Europos e. įgūdžių forumas nustatė, kokie sprendimai būtų naudingi ES lygiu, tačiau jie kol kas nėra įgyvendinti. Pavyzdžiui, norint užtikrinti, kad įmonėse reikiamu laiku ir reikiamoje darbo vietoje dirbtų turintys reikiamų įgūdžių darbuotojai, būtina tobulinti ir išsaugoti verslo sėkmei reikalingus įgūdžius. Todėl daugelis jų rengia IRT kompetencijos katalogus, procesus, priemones ir strategijas. Daugelis atskirose šalyse veikiančių įmonių parengė IRT kompetencijos aprašus.

Poreikį palaikyti ir nuolat gerinti e. įgūdžius lemia technologiniai pokyčiai ir vis labiau plintanti veikla elektroninėje erdvėje visame pasaulyje. Nauji IRT kompetencijos šaltiniai besivystančiose šalyse, ypač Indijoje ir Kinijoje, reiškia, jog Europos darbo jėgai reikia prisitaikyti. Žemos kvalifikacijos darbuotojų įgūdžiai dažnai tampa nereikalingi, nes jų techninės žinios susistemintos, o darbai perkelti į kitą bendrovę. Aukštesnio lygio e. įgūdžių negalima taip lengvai susisteminti, todėl šie darbo jėgos įgūdžiai vertinami labiau. Žiniasklaidos diskusijose šiuo klausimu tai vadinama svarbaus darbo rinkos restruktūrizavimo užuomazgomis.

Pramonės atstovai skundžiasi dėl konkrečius e. įgūdžius turinčių darbuotojų pasiūlos ir paklausos neatitikimo ir didėjančio atotrūkio. Europos e. įgūdžių forumas ir IRT darbo grupė išpėjo, kad gali atsirasti „lygiagretūs pasauliai“ tarp pramonės poreikiais grindžiamo ir vyriausybės remiamo švietimo IRT srityje. Reikėtų išanalizuoti įdomius tyrimus, susijusius su IRT e. įgūdžių ugdymo ir vertinimo integracija į nacionalinę kvalifikacijų sistemą (to ėmėsi Jungtinė Karalystė ir kai kurios naujos valstybės narės), o jų rezultatais pasidalyti su kitomis valstybėmis narėmis.

Dokumente ryškiai konstatuojama, kad kompiuterinis neraštingumas nemažėja. Tradiciškai „raštingumo“ sąvoka apima visapusiškus e. įgūdžius ir gebėjimus naudotis priemonėmis, kurių reikia žiniomis grindžiamoje ekonomikoje ir visuomenėje. Eurostato duomenys [Eurostatas, 2006] rodo, kad 37 % ES gyventojų iš viso neturi naudojimosi kompiuteriu įgūdžių, o per 60 % žmonių, kurių išsilavinimas ne didesnis negu žemesnysis vidurinis, neturi bazinių e. įgūdžių. Neturėdami reikalingų e. įgūdžių šie žmonės negalės naudotis e. prekybos ir e. vyriausybės programomis ir visapusiškai dalyvauti informacinėje visuomenėje. Be to, dėl e. įgūdžių stokos kyla daugiau socialinių ir švietimo kliūčių, o tai trukdo mokytis visą gyvenimą ir tobulinti įgūdžius.

Pati rinka negali panaikinti takoskyros, susijusios su gebėjimu naudotis skaitmeninėmis technologijomis. Naujoviškos valstybės lygiu taikomos priemonės ir įvairių suinteresuotųjų šalių partnerystės yra tiek Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą

trunkančio mokymosi gebėjimų, tiek Rygos deklaracijos [Rygos deklaracija, 2006], kuri buvo patvirtinta 2006 m. birželio mėn. ministrų konferencijoje e. įtraukties tema, pagrindas.

Akcentuojama, kad Valstybės narės yra atsakingos už daugumą veiksmų, kuriais padedama įgyvendinti ilgalaikę e. įgūdžių darbotvarkę. Kaip pranešė Europos e. įgūdžių forumas, kai kurios šalys ėmėsi specialių su e. įgūdžiais susijusių iniciatyvų. Europos Komisija, visų pirma palengvindama keitimąsi gerąja patirtimi, skatins valstybes nars ir toliau plėtoti ilgalaikę e. įgūdžių darbotvarkę atitinkančias politines priemones, taip pat skatins kitas valstybes nars sekti šiuo pavyzdžiu. Europos Komisija daugiausia dėmesio skirs veiksams, kuriais bus užtikrinama papildoma nauda ES lygiu, kartu laikantis subsidiarumo principo. Pripažįstama, kad kai kurie suinteresuotųjų šalių aktyviai remiami veiksmai yra akivaizdžiai ES lygmens. Juos Europos Komisija skatins glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis.

Europos e. įgūdžių forume bei IRT darbo grupėje paraginta rengti ilgalaikę e. įgūdžių darbotvarkę. Taip pat buvo pateikti išsamūs tokios darbotvarkės pasiūlymai. Jie buvo pristatyti tuo metu, kai buvo bendrai pripažinta, jog reikia judėti sparčiau. Ilgalaikę valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių e. įgūdžių darbotvarkę sudaro toliau išvardytos svarbiausios dalys.

- ❑ Ilgalaikis bendradarbiavimas: valdžios institucijų ir privačiojo sektoriaus, akademinės visuomenės, profesinių sąjungų ir asociacijų bendradarbiavimo stiprinimas skatinant ilgalaikes įvairių suinteresuotųjų šalių partnerystes ir bendras iniciatyvas, apimančias pasiūlos ir paklausos stebėseną, pokyčių numatymą, mokymo programų pritaikymą, užsienio studentų bei aukštos kvalifikacijos IRT darbuotojų pritraukimą ir IRT švietimo skatinimą.
- ❑ Investicijos į žmogiškuosius išteklius: pakankamų viešojo ir privačiojo sektoriaus investicijų į žmogiškuosius išteklius bei e. įgūdžius užtikrinimas, tinkama finansinė parama ir fiskalinės paskatos, visapusiškai laikantis valstybės pagalbą reglamentuojančių taisyklių, taip pat e. kompetencijos sistemos bei judrumą lengvinančių priemonių kūrimas, kvalifikacijų skaidrumas, formaliojo, neformaliojo ir pramonės poreikiais grindžiamo švietimo ir sertifikatų IRT srityje pripažinimo ir kreditų perkėlimo skatinimas.
- ❑ Patrauklumas: tikslųjų mokslų, matematikos, IRT, e. įgūdžių, darbo turinio aprašymų, sektinų pavyzdžių ir karjeros perspektyvų skatinimas ypatingą dėmesį skiriant jaunimui, ypač merginoms, ir užtikrinimas, kad tėvai, mokytojai ir moksleiviai teisingai suprastų IRT švietimo ir karjeros IRT srityje teikiamas galimybes.

- ❑ Galimybės įsidarbinti ir e. įtrauktis: mokėjimo naudoti skaitmeninėmis technologijomis ir e. kompetencijos veiksmų, pritaikytų tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuje dirbančiųjų poreikiams, ypatingą dėmesį skiriant bedarbių, pagyvenusių žmonių, žemą išsilavinimą turinčių asmenų, neįgaliųjų ir visuomenės užribyje atsidūrusių jaunu žmonių poreikiams, kūrimas.
- ❑ Visą gyvenimą trunkantis e. įgūdžių įgijimas: užtikrinimas, kad darbuotojai reguliariai atnaujintų įgūdžius, skatinimas taikyti geresnius ir labiau į vartotoją orientuotus mokymosi ir mokymo metodus naudojant IRT. Vyriausybė turėtų skatinti remtis gerą darbuotojų mokymo patirtimi pasitelkiant e. mokymąsi, didelį dėmesį skiriant MVĮ, ir turėtų viešinti sėkmingus sprendimus bei verslo modelius.

Atsižvelgdama į suinteresuotųjų šalių rekomendacijas, Komisija siūlo penkias Europos lygmens veiklos kryptis. Veikla pagal šias kryptis bus pradėta 2007 m., ją baigti planuojama iki 2010 m. Veikla bus vykdoma pasitelkus ES priemones, pvz., Mokymosi visą gyvenimą programą, Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą ir Europos bendrijos mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos septintąją bendrąją programą, taip pat struktūrinius fondus užimtumui ir regioninei sanglaudai skatinti. Siekiant veiksmingumo, vykdoma veikla bus reguliariai stebima.

Komisija skatins valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių dialogą ir bendradarbiavimą e. įgūdžių srityje ir užtikrins nuolatinį pažangos stebėjimą. Todėl teigiamai vertinama tai, kad 2007 m. birželio mėn. pirmaujančios IRT bendrovės įkūrė „E. įgūdžių pramonės lyderių tarybą“. Komisija taip pat mano, jog socialiniai partneriai ir valdžios institucijos turi diskutuoti ieškodami būdų, kaip IRT sektoriuje užtikrinti darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyrą.

2007 m. numatyta pradėti šią veiklą:

- ❑ skatinamas reguliarus valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių (pramonės, asociacijų ir profesinių sąjungų, pilietinės visuomenės, akademinės visuomenės ir mokymo institucijų) dialogas e. įgūdžių klausimais, ir internete palaikoma virtuali bendruomenė;
- ❑ e. įgūdžių pasiūlos ir paklausos stebėjimas bendradarbiaujant su Eurostatu ir suinteresuotosiomis šalimis, pirkimo visame pasaulyje poveikio vertinimas. Bus paskelbta metinė ataskaita, kurioje, remiantis taikomais rodikliais, didelį dėmesį skiriant IRT specialistų įgūdžiams, ir remiantis e. verslo įgūdžių tyrimais, bus įvertinta dabartinė padėtis.

Atsižvelgiant į suinteresuotų šalių rekomendacijas, siekiant užtikrinti geresnes galimybes naudotis e. įgūdžiais, konkrečių veiksmų galima imtis ES lygiu. 2007 m. Komisija inicijuoja tokius veiksmus, skirtus:

- ❑ Remti Europos e. kompetencijos sistemos kūrimą remiantis suinteresuotųjų šalių poreikiais ir Europos standartizacijos komiteto parengiamojo darbo rezultatais atsižvelgiant į pasiūlymą kurti Europos kvalifikacijų sąrangą. Rezultatų tikimasi iki 2008 metų pabaigos.
- ❑ Toliau remti internetinės e. įgūdžių savarankiško vertinimo priemonės kūrimą ir Europos e. įgūdžių ir karjeros portalo ekonominio pagrįstumo analizę. Šis portalas, kurį atidarys ir prižiūrės suinteresuotosios šalys, turėtų pradėti veikti iki 2008 metų pabaigos.
- ❑ Rengti Europos žinyną apie įvairių suinteresuotųjų šalių partnerystes e. įgūdžių srityje, įtraukiant gerosios praktikos pavyzdžius bei rekomendacijas dėl tinkamų teisinių ir finansinių sistemų. Jis turėtų būti parengtas 2008 metais ir platinamas valstybėse narėse organizuojamų seminarų metu.
- ❑ Skatinti moteris rinktis IRT profesiją toliau drauge su IRT bendrovėmis remiant „IT merginos“ akciją ir analizuoti gerąją patirtį, didžiausią dėmesį skiriant IRT srityje dirbančių moterų išlaikymo sektoriuje veiksniams.
- ❑ Rengti e. kompetencijos mokymo programų gaires, siekiant pagerinti IRT švietimo kokybę ir tinkamumą bei skatinti veiksmingą pramonės atstovų ir akademinės visuomenės bendradarbiavimą.
- ❑ Nustatyti Europos kokybės kriterijus dabartiniais pramonės poreikiais grindžiamiems e. įgūdžių pažymėjimams, atsižvelgiant į būsimą Europos kvalifikacijų sąrangą ir į pramonės savireguliacijos iniciatyvas. Šie kriterijai bus parengti 2009 m.

2008 m. Komisija pradės įgyvendinti e. įtraukties iniciatyvą. Komisija, atsižvelgdama į kai kuriuos pagal Rygos deklaraciją priimtus įsipareigojimus 2007–2008 m., remdamasi patikimu skaitmeninio raštingumo vertinimu, persvarstys valstybių narių politines priemones, kad būtų nustatytos sėkmingiausios politikos kryptys ir, prireikus, pasiūlytos naujos iniciatyvos. Tikslas iš tiesų ambicingas – iki 2010 m. perpus sumažinti skaitmeninį atotrūkį tarp grupių, kurioms gresia atskirtis, ir kitų gyventojų grupių. Pažanga bus vertinama pagal i2010 iniciatyvą.

Dokumento išvadose akcentuojama, kad Europos Sąjunga ir valstybės narės ir toliau galėtų sėkmingai dalyvauti pasaulio ekonomikoje, kuriai būdingi greiti technologiniai pokyčiai, prireiks daugiau pastangų mūsų darbuotojų ir piliečių e. įgūdžiams gerinti ir vystyti, o tai yra vienas iš

žiniomis grindžiamos visuomenės ramsčių. Todėl reikės didelių ir nuolatinių valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių pastangų sprendžiant įvairius politikos klausimus. Komunikate siūloma ilgalaikė e. įgūdžių darbotvarkė apima svarbiausius dalykus, skatinančius valstybes nares ir suinteresuotąsias šalis kurti ir įgyvendinti nuoseklias ir ilgalaikes politikos kryptis ir priemones, susijusias su e. įgūdžiais.

1.3 Informacinės visuomenės plėtra Lietuvoje : situacija ir galimybės

2006 m. liepos 18 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą Nr. X-767 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Programos“ [Vyriausybės Programa, 2006].

Programoje akcentuojamas Vyriausybės siekis įgyvendinti Lisabonos strategiją, didinti investicijas į mokslą, kol bus pasiektas ES valstybių vidurkis, skatinti informacinių technologijų plėtrą. Numatoma skatinti vyresnio amžiaus asmenis likti darbo rinkoje, užtikrinti jiems galimybes mokytis visą gyvenimą. Tobulinti ir realiai įdiegti mokymosi visą gyvenimą sistemą. Nuosekliai įgyvendinti priemones, garantuojančias visavertį gyvenimą, užtikrinančias pajamas tiems šalies gyventojams, kurie dėl senatvės, negalios, tėvystės ar motinystės pareigų ir kitų svarbių priežasčių visai ar laikinai paliko darbo rinką.

Ketvirtame programos skyriuje „Informacinės ir žinių visuomenės plėtros politika“ šalia kitų keliama tokie uždaviniai:

- ❑ Skatinti informacinių technologijų ir telekomunikacijų sektoriaus plėtrą, įgyvendinti Lisabonos strategiją ir e. veiksmų planą.
- ❑ Pasiiekti, kad daugelis Lietuvos gyventojų gebėtų naudotis kompiuteriu. Pasiiekti, kad visos mokyklos turėtų greitaveikį interneto ryšį. Visoje šalies teritorijoje išplėtoti viešųjų interneto prieigos centrų tinklą.
- ❑ Didinti investicijas į mokslą, kad pasiektume ES valstybių vidurkį, sudaryti palankias sąlygas privačiam verslui investuoti į mokslą, naujų technologijų kūrimą ir studijas. Tobulinti mokslinių tyrimų ir technologijų kūrimo bazę, tam panaudoti valstybės ir Europos struktūrinių fondų lėšas.
- ❑ Pasiiekti, kad gyventojams ir verslo subjektams internetu būtų teikiamos elektroninės valdžios paslaugos. Sujungti valstybės registrus ir informacines sistemas į saugų valstybės institucijų tinklą.

2007 m. liepos 5 d. paskelbtoje „2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programoje [Ekonomika, 2007] vienu iš prioritetų nurodoma informacinės visuomenės plėtra. Nurodoma, kad šis prioritetas siekia sumažinti geografinių ir ekonominių veiksnių nulemtą skaitmeninę atskirtį ir skatinti informacinės visuomenės procesus, įgyvendinant šiuos uždavinius:

- ❑ plėtoti elektroninius sprendimus, didinant viešojo sektoriaus institucijų efektyvumą, ir skatinti elektroninio verslo iniciatyvas šalyje;
- ❑ sukurti tolygią ir saugią elektroninių tinklų infrastruktūrą šalyje.

Prioriteto aprašyme pabrėžiama, kad informacinės visuomenės kūrimas – sudėtingas procesas, darantis įtaką ne tik visų šalies gyventojų kasdieninei veiklai, bet ir visos valstybės gyvenimui. Informacinės visuomenės plėtra yra susijusi su esminiais politiniais, socialiniais, ekonominiais, kultūriniais visuomenės gyvenimo pokyčiais – keisdama įprastus veikimo būdus, ji keičia gyventojų, verslo įmonių, viešojo administravimo institucijų ir nevyriausybinių organizacijų kasdienes veiklas.

Remiantis esamos būklės analize, galima išskirti šias pagrindines problemas, su kuriomis susiduria Lietuvos informacinės visuomenės plėtra.

1. Žemas bendras gyventojų IRT naudojimo lygis, palyginti su ES rodikliais.
2. Neišnaudojamos informacinės visuomenės teikiamos galimybės tarp vyresnio amžiaus, kaimo vietovėse gyvenančių, žemas pajamas gaunančių gyventojų.
3. Nepakankamas elektroninių viešųjų paslaugų (ypač sveikatos apsaugos srities) ir intelektualių transporto ir valdymo paslaugų įdiegimo, jų tarpusavio integracijos lygis.
4. Skaitmeninės informacijos ir duomenų lietuvių kalba stygius.

Dokumente akcentuojama, kad informacinėje visuomenėje ypatingą svarbą įgauna gyventojų žinios, kvalifikacija ir gebėjimas naudotis IRT. Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis (čia aiškiai cituojama mūsų ankstesnių tyrimų medžiaga), tik apie 0,5% Lietuvos gyventojų yra patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu. Kita vertus, didelė dalis šalies gyventojų teigia mokantys gerai dirbti kompiuteriu (beveik pusė šalies gyventojų – 48,6% – savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, trečdalis – 36% – kaip silpną, 15% pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu). Gyventojų gebėjimo naudotis IRT lygis labai priklauso nuo jų gyvenamosios vietos (daug mažiau kaimo nei miestų gyventojų nurodo, kad jų kompiuterinis raštingumas yra geras), taip pat nuo amžiaus (vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojai rečiau savo kompiuterinį raštingumą vertina kaip gerą, o aukščiausiai savo kompiuterinį raštingumą vertina 18–25 m. amžiaus Lietuvos gyventojai). Siekiant išvengti skaitmeninės atskirties pavojų, būtina didinti tam tikrų gyventojų grupių suinteresuotumą ir norą išmokti naudotis IRT.

Naujosios technologijos atveria plačias mokymo ir mokymosi galimybes. Informacinėje visuomenėje svarbiausiais tampa nebe mokomi dalykai, o besimokančiųjų gebėjimai tęsti mokymąsi ir jų motyvacija tai daryti. Elektroninio mokymosi plėtra, sudarydama prielaidas visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi, padeda gerinti gyventojų gebėjimus, prisitaikyti prie besikeičiančių visuomenės gyvenimo sąlygų ir rinkos poveikio.

Plėtojant informacinę visuomenę, nuolatos didėja kompetentingų informacinių technologijų ir paslaugų specialistų bei konsultantų poreikis. Investuojant į infrastruktūros atnaujinimą ar plėtrą,

būtina kartu tobulinti ir specialistų informacinius bei technologinius įgūdžius, kad sukurtos sistemos ir tinklai būtų efektyviai išnaudojami.

Pasauliniu mastu valstybės strategija informacinės visuomenės plėtros srityje tiesiogiai ar netiesiogiai yra vykdoma trimis kryptimis: plėtojant e. infrastruktūrą, kuriant e. turinį ir e. paslaugas bei stiprinant e. gebėjimus. Išplėtotą IRT infrastruktūrą yra svarbi sąlyga, įgalinanti gyventojus pasinaudoti informacinės visuomenės teikiamomis galimybėmis. Tačiau tokia infrastruktūra gali būti nereikšminga, jeigu nebus sukurtas e. turinys ir teikiamos e. paslaugos, atitinkančios verslo įmonių bei piliečių poreikius, arba jeigu pastarieji neturės žinių ar gebėjimų jomis naudotis. Tik tolygiai plėtojant minėtas informacinės visuomenės plėtros kryptis galima sukurti pažangią informacinę visuomenę, t.y. išsilavinusią ir nuolat besimokančią visuomenę, kurios nariai savo veiklą grindžia informacija, žinojimu ir naujausių informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis. Todėl siekiant padidinti IRT naudojančių Lietuvos gyventojų skaičių, mažinti skaitmeninę atskirtį, skatinti ekonomiką, kuri remtųsi naujausiomis technologijomis, numatoma ypatingą dėmesį skirti elektroninės infrastruktūros, elektroninio turinio ir viešųjų paslaugų plėtrai.

Planuojamos prioriteto investavimo sritys yra suderintos su ES ir Lietuvos strateginiais dokumentais, reglamentuojančiais sanglaudos politikos įgyvendinimą ES 2007–2013 m. ir informacinės visuomenės plėtrą. Prioritetas atitinka 2007–2013 m. Bendrijos strateginių gairių „Ekonomikos augimą ir darbo vietas remianti sanglaudos politika“ (2007–2013 m.) projekto prioriteto „Žinios ir naujovės ekonomikos augimo labui“ 3 tikslą „skatinti informacinę visuomenę visiems“ ir yra suderintas su Komisijos komunikatu „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“. Atsižvelgiant į tai, kad informacinė visuomenė – horizontali sritis, prioritetas prisidės prie visų Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos strategijos tikslų įgyvendinimo.

Prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ remiamos investavimo sritys, ypač IRT infrastruktūros plėtra kaimiškose vietovėse, sudarys palankias sąlygas įgyvendinti kaimo plėtrai iškeltus tikslus, šalies kaimiškose vietovėse gerinant gyvenimo kokybę, skatinant ekonominės veiklos įvairovę, didinant verslumą bei gerinant infrastruktūrą.

Prioriteto investicijų sritys suskirstytos į dvi veiksmų grupes. Pirma veiksmų grupė „Elektroninių paslaugų ir turinio plėtra“ tiesiogiai susijusi su pristatomu tyrimu.

- **Elektroninės valdžios paslaugos** – siekiama sukurti visapusišką modelį IRT galimybių panaudojimui ir didesniai jų veiksmingumui viešajame sektoriuje skatinti, pritaikant

elektronines paslaugas verslo įmonių ir piliečių poreikiams. Šioje srityje toliau numatoma remti projektus, kurie diegs viešąsias elektronines paslaugas tiek nacionaliniu, tiek regioniniu lygmenimis.

- ❑ **Elektroninės sveikatos paslaugos** – siekiama sumažinti gydymo ir administravimo kaštus, teikti sveikatos apsaugos paslaugas nuotoliniu būdu, pagerinti prieinamumą prie informacijos bei jos dalijimąsi (keitimąsi) tarp gydymo įstaigų, užtikrinti jos saugumą.
- ❑ **Elektroninio mokymosi paslaugos** – siekiama plėtoti mokymosi paslaugų teikimą nuotoliniu būdu, diegti kokybišką ir patikimą mokymosi turinio kūrimo ir pateikimo besimokantiesiems sistemą, tuo užtikrinant geresnes mokymosi galimybes ir įgyvendinant mokymosi visą gyvenimą strategines nuostatas. Tam būtina sukurti mokymosi turinio saugyklas bei garantuoti jų viešo pasiekiamumo galimybę. Elektroninių mokymosi paslaugų teikimas turėtų tapti ne tik atskira mokymosi sritimi, bet ir papildyti kitus mokymosi būdus bei suteikti galimybę besimokantiesiems gauti mokymosi, persikvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo paslaugas jiems priimtiniu laiku, priimtinoje vietoje. Elektroninio mokymosi projektai turėtų būti nukreipti į elektroninių mokymosi priemonių kūrimą, turinio perkėlimą ar adaptavimą.
- ❑ **Elektroniniai viešieji pirkimai** – siekiama plėtoti elektronines pirkimų sistemas. Šios srities projektai turi būti nukreipti į interaktyvias elektronines viešųjų pirkimų paslaugas.
- ❑ **Elektroninė demokratija** – siekiama remti elektroninių sistemų, leidžiančių reikšti pilietinę nuomonę įvairiais valstybiniais ar regioniniais klausimais, kūrimą; plėtoti priemones, leidžiančias Lietuvos gyventojams daugiau sužinoti apie su jų gyvenimu susijusius valdžios sprendimus ir teikti pastabas teisės aktų projektams, diskutuoti, keistis nuomonėmis, balsuoti ir kurti priemones, įtraukiančias jaunimą į jų socialinę aplinką.
- ❑ **Lietuvių kalba ir kultūra** – siekiama plėtoti skaitmenines informacijos paslaugas, kuriant visatekstes duomenų bazes ir interaktyvias daugialypės terpės paslaugas duomenų ir objektų, sukauptų valstybiniuose ir kituose archyvuose, muziejuose ir bibliotekose, pagrindu.

Plėtojant informacinę visuomenę, daug dėmesio skiriama lygių galimybių naudotis IRT žmonėms su negalia užtikrinimui. Įgyvendinant Nacionalinę žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės, parengtos ir patvirtintos informacinės aplinkos pritaikymo žmonių su negalia ugdymui metodikos ir

neįgaliesiems skirtų elektroninio mokymo priemonių pritaikymo ir saugojimo formatų metodiniai reikalavimai. Numatoma parengti žmonių su negalia kompiuterinio raštingumo ir naudojimosi elektroninėmis paslaugomis mokymo ir testavimo programines priemones.

Prognozuojama, kad, plėtojant IRT infrastruktūrą kaimo vietovėse, sparčiau perkeltiant viešąsias paslaugas į elektroninę terpę ir diegiant elektroninės demokratijos plėtrą skatinančius sprendimus, užtikrinant valstybės registrų ir informacinių sistemų suderinamumą, sprendžiant IRT saugumo problemas, taip pat didinant gyventojų motyvaciją, gebėjimus ir žinias bei vykdant e. įtraukties politiką, spręsis svarbiausios problemos, stabdančios šalies informacinės visuomenės plėtrą (tokios, kaip žemas bendras IRT panaudojimo šalyje lygis, nepakankama gyventojų kompetencija IRT srityje, skaitmeninė atskirtis, sąlyginai žemas naudojimas viešosiomis elektroninėmis paslaugomis ir elektronine prekyba ir pan.). Įsibėgėję dinamiškai informacinės visuomenės plėtros procesai atvers vis naujas galimybes šalies gyventojams nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, amžiaus ir pajamų greitai, patogiai, pageidaujamu laiku gauti viešąsias ir privačias paslaugas, keistis informacija ir bendrauti; verslo įmonėms – optimizuoti veiklos procesus, didinti produktyvumą ir konkurencingumą; viešojo sektoriaus institucijoms – teikti klientų lūkesčius ir pageidavimus atitinkančias paslaugas.

Teisinė bazė informacinės visuomenės plėtrai Lietuvoje yra pakankama. Cituotuose Europos Sąjungos ir atskirai Lietuvos dokumentuose visur tiesiogiai arba netiesiogiai galima matyti, kad numatytos veiklos sėkmingam realizavimui būtinos dvi dedamosios – pakankamas finansavimas ir piliečių kompetencija ir motyvacija veikti elektroninėje erdvėje.

Europos Sąjungos struktūrinė parama Lietuvai 2007-2013 m. sudaro daugiau kaip 23 milijardus litų – ši suma prilygsta vienam papildomam valstybės biudžetui. Šioms lėšoms įsisavinti parengta Lietuvos 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija ir veiksmų programos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė programų projektams pritarė 2006 m. spalio 9 d., Lietuvos Respublikos Seimas – lapkričio 23 d., ir gruodžio mėn. jie pateikti deryboms su Europos Komisija. Svarbiausi informacinės visuomenės plėtros darbai numatyti Ekonomikos augimo veiksmų programoje, prioritete „Informacinė visuomenė visiems“, kurio įgyvendinimui numatoma skirti 3,54 proc. visos ES struktūrinių fondų paramos, t.y. daugiau kaip 800 mln. Lt.

2007-2013 m. ES struktūrinių fondų parama Lietuvai skiriama pagal konvergencijos tikslą, kuriuo siekiama paspartinti mažiausiai išsivysčiusių valstybių narių ir regionų konvergenciją

gerinant augimo bei užimtumo sąlygas. Konvergencijos tikslas - ES struktūrinių fondų prioritetas, kurio įgyvendinimui ES skyrė beveik 82% (beveik 874 mlrd. litų) visų ES struktūrinių fondų lėšų.

Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje numatyti trys ES struktūrinės paramos panaudojimo prioritetai:

- žinių visuomenė,
- konkurencinga ekonomika,
- gyvenimo kokybė ir sanglauda.

Informacinė visuomenė šioje strategijoje išskiriama: ir kaip atskiras Ekonomikos augimo veiksmų programos prioritetas „Informacinė visuomenė visiems“, ir kaip vienas iš keturių horizontalių nacionalinės strategijos įgyvendinimo prioritetų.

Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija įgyvendinama per 4 veiksmų programas, kurių pirmoji - **Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa** – pilnai atitinka pristatomą tyrimą ir kuria siekiama pritraukti ir išlaikyti žmones darbo rinkoje, skatinti aktyvesnį mokymąsi visą gyvenimą, plėtoti aukščiausios kvalifikacijos darbo jėgą ir tobulinti viešąjį administravimą. Šiai veiksmų programai skirta **13,8%** ES struktūrinės paramos lėšų. Programa finansuojama iš Europos socialinio fondo.

Viena svarbiausių informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos prielaidų yra išsilavinusi, įgudusi visuomenė, gebanti kurti, dalintis ir naudotis žiniomis. Tiek privataus, tiek viešojo sektoriaus institucijoms reikalingi išsilavinę darbuotojai su aukšto lygio kompetencijomis, reikalingomis kurti ir apdoroti žinias bei informaciją. Todėl ypatingą svarbą šiandienos visuomenėje įgyja mokslas ir švietimas, o šalies gyventojų gebėjimas ir pasirengimas nuolat tobulinti ir gilinti savo žinias, įgyti naujas kompetencijas ir įgūdžius lemia ne tik jų galimybes sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje, bet ir visos šalies konkurencingumą. Kadangi informacinėje visuomenėje mokomi dalykai ne tiek svarbūs, kiek žmonių sugebėjimas tęsti mokymąsi ir jų motyvacija tai daryti, šiandien ypatingą svarbą įgyja mokymosi visą gyvenimą praktikos ir besimokančios visuomenės kūrimasis.

Šiame kontekste ypatingą svarbą įgyja elektroninis mokymasis, kuris suprantamas kaip interneto ir daugialypės terpės technologijų panaudojimas gerinant mokymosi kokybę, plečiant mokymosi išteklių ir paslaugų pasiekiamumo galimybes. IRT sudaro galimybes šviestis ir tobulintis visiems gyventojams, tačiau tai ypač svarbu tiems žmonėms, kuriems sunkiai pasiekiamos tradicinės

mokymosi paslaugos (pvz. vyresnio amžiaus, kaimiškose vietovėse gyvenantiems, mažas pajamas turintiems asmenims). Keliamas pagrindinis tikslas – kurti kompleksinius sprendimus, apimančius mokymosi turinio pateikimo besimokantiesiems sistemas, viešai pasiekiamas mokymo turinio saugykla, elektroninio mokymosi priemonės, sudarant galimybes visiems norintiems šviestis ir tobulintis šalies gyventojams savarankiškai mokytis nuotoliniu būdu.

Pateiktoji informacinė medžiaga rodo, kad susidarė pakankamai gera situacija, leidžianti siekti gerų informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo rezultatų.

- Yra Europos Sąjungos ir Lietuvos struktūrų pritarimas.
- Puiki proga išvardytiems tikslams panaudoti Europos Sąjungos paramos lėšas.
- Auga šalies piliečių motyvacija įsijungti į veiklą elektroninėje erdvėje.

1.4 Pirmojo skyriaus išvados.

1. Europos i2010 iniciatyvoje apibrėžta e. įtraukties politikos taikymo sritis apima senėjimą, prieinamumą, skaitmeninę atskirtį, e. Vyriausybę, kompiuterinį raštingumą ir kultūrą, ir šiai iniciatyvai realizuoti yra būtinas aukštas šalies gyventojų kompiuterinis raštingumas.
2. Paskelbtoje „i2010 – pirmoje metinėje ataskaitoje apie Europos informacinę visuomenę“ akcentuojama: „Trečiasis i2010 iniciatyvos ramstis sujungia įvairias e. įtraukties politikos kryptis į nuoseklią ir koordinuojamą sistemą, tuo remiant tvarų augimą ir Europos socialinį modelį. Nors geografinę atskirtį, prieinamumą ir kompiuterinį raštingumą jau apima nusistovėjusi ES politika, kurioje stiprus informacinės visuomenės aspektas, ši e. įtraukties iniciatyva bus platesnė.
3. Lietuvoje priimti strateginiai informacinės visuomenės plėtrą šalyje formuojantys dokumentai, strategijos, plėtojama įstatyminė bazė, sukurti atitinkami skyriai Vyriausybės programoje, kuriuose akcentuojama šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo svarba, numatomos priemonės aktyvesnei gyventojų veiklai kompiuterinėje erdvėje užtikrinti bei skatinti.
4. Lietuvoje susidarė pakankamai gera situacija, leidžianti siekti gerų informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo rezultatų.
 - Yra Europos Sąjungos ir Lietuvos struktūrų pritarimas.
 - Susidaro puiki proga išvardytiems tikslams panaudoti Europos Sąjungos paramos lėšas.
 - Auga šalies piliečių motyvacija įsijungti į veiklą elektroninėje erdvėje.
5. Nuolatinė visuotinio kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje stebėseną pripažįstama efektyvia ir būtina pažangos vertinimo priemone. Tokia stebėseną pagal jau nusistovėjusią metodiką vykdoma ketvirtus metus iš eilės, ankstesnių metų tyrimai cituojami, palyginami ir naudojami pagrindžiant kompiuterinio raštingumo projektus.
6. Kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje tyrimams toliau tęsti turėtų pastoviai funkcionuoti ŠMM Švietimo ITC pavaldi tyrėjų darbo grupė, kuriai būtų pavesta ne vien stebėseną, bet ir savotiškas situacijos monitoringas, vykdomas Švietimo ITC pajėgomis.

2 PILIEČIŲ KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMO REZULTATAI

2.1 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo metodikos parinkimas

Pristatomo “Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo” užduotyje nurodyti tokie tyrimo tikslai:

1. Išanalizuoti esamą Lietuvos gyventojų bazinę ir minimalią kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją bei palyginti ją su 2006 metų duomenimis.
2. Išanalizuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo poreikius bei palyginti juos su 2005 ir 2006 metų duomenimis.

Užduotyje nusakyti tokie tyrimo rodikliai:

1. Skirtingų gyventojų grupių (mokiniai ir studentai, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, neaktyvūs gyventojai) bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos atitikimas kvalifikacijų programų mokymo turiniui (%).
2. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos pokytis lyginant su 2005 ir 2006 m. duomenimis (%).
3. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos poreikiai (%).
4. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos poreikių pokytis lyginant su 2005 ir 2006 m. duomenimis (%).

Švietimo ir mokslo ministerijos “Užsakomųjų tyrimų ataskaitų rengimo” metodikoje [Rekomendacijos, 2004] akcentuojama, kad konkretaus tyrimo metodikos pagrindimas – tai tyrimo indikatorių (tiriamų požymių) pagrindimas ir apibrėžimas, taip pat kelių ir būdų, kaip informacija apie užsibrėžtus požymius bus renkama bei registruojama, numatymas. Svarbu numatyti, su kokiomis imtimis bus dirbama, kokios kategorijos tiriamųjų ir/arba organizacijų atstovai bus atrenkami statistiniam tyrimui, koks planuojamos imties tūris ir geografija? Koks bus imties tipas? Svarbu numatyti, kokie statistiniai rodikliai bus skaičiuojami ir konstruojami, kokia bus duomenų apdorojimo strategija apskritai. Pagrindiniai pristatomo tyrimo rodikliai išvardyti tyrimo užduotyje.

Pirmasis kiekvieno statistinio tyrimo žingsnis – apibrėžti tiriamąją aibę. Pristatomo tyrimo objektas – Lietuvos gyventojų kompiuterinis raštingumas, tiriamoji aibė – aktyvieji Lietuvos

Respublikos gyventojai. Tyrime priimta, kad apklausa apima gyventojus nuo 15 iki 70 metų – tai yra aktyvioji arba kuriančioji Lietuvos visuomenės dalis.

Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimui realizuoti pasirinktas šalies gyventojų anketinės apklausos būdas. Apklausei buvo paruošta “Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo anketa asmeniui”, kuri pateikta 1 priede. Anketa su nežymiais pakeitimais atitinka 2004- 2006 metais naudotą apklausos anketą. Tokį pasirinkimą sąlygoja tyrimui keliami uždutis – palyginti tyrimo rezultatus su 2005 ir 2006 metų tyrimo rezultatais. Suprantama, dėl to susidaro tam tikras apribojimas, bet taip galima tiksliau atsakyti į užduties tyrimui klausimus. Kita vertus, jau tris metus apklausai naudota anketa pasiteisino – ji pakankamai kompaktiška ir tinka šalies gyventojų apklausai, o pagal atsakymus į šios anketos klausimus galima daryti įvairialypę analizę. Kadangi anketa universali ir taikoma visų šalies gyventojų kategorijų apklausai, ji negali būti labai plati ir atsakymai į jos klausimus privalo būti vertinami vienareikšmiškai.

Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo anketą asmeniui sudaro tokios klausimų grupės:

- asmens sociodemografinius duomenis identifikuojantys klausimai (1-5 klausimai);
- respondento gebėjimus dirbti kompiuteriu ir gebėjimų dirbti formavimo būdus vertinantys klausimai (6-9 klausimai);
- kompiuterio naudojimą respondento poreikiams apibūdinantys klausimai (10-11 klausimai);
- respondento ir jo aplinkos požiūris į kompiuterinį raštingumą ir šių gebėjimų tobulinimą (12-15 klausimai);
- respondento ir jo šeimos galimybės naudotis informacinėmis technologijomis ir tobulinti kompiuterinį raštingumą (16-17 klausimai);
- respondento požiūris į nuosavybinės ir atviro kodo programinės įrangos naudojimą (18 klausimas). Šis klausimas anketoje naujas. Ankstesniais metais šiuo numeriu pažymėtu klausimu buvo siekiama nustatyti respondentų požiūrį į programinės įrangos lokalizavimą. Kadangi porą metų ryški respondentų dauguma pritarė programinės įrangos lokalizavimui, buvo nutarta šią anketos poziciją atnaujinti.

Lietuvos gyventojų kompiuterinis raštingumo tyrimas buvo vykdomas 2007 metų rugsėjo-lapkričio mėnesiais.

2.2 Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo imties dydžio nustatymas

Lietuvos Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės interneto svetainėje [Statistika, 2007] pateikiama statistinė informacija apie Lietuvos gyventojus. Gyventojų skaičiai pagal lytį ir amžių 2007 metų pradžioje ir palyginimas su ankstesniais metais pateikti 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė

Amžiaus grupės	Iš viso		Vyrai		Moterys	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Iš viso	3403284	3384879	1586650	1576963	1816634	1807916
0	30347	31081	15507	15780	14840	15301
1–4	121157	120234	62135	61690	59022	58544
5–9	178684	171422	91969	88268	86715	83154
10–14	230205	215386	117779	110049	112426	105337
15–19	271074	265721	138456	135540	132618	130181
20–24	259143	267385	131841	136105	127302	131280
25–29	225350	226912	114124	115719	111226	111193
30–34	235563	228712	116951	113760	118612	114952
35–39	249039	248303	122108	121875	126931	126428
40–44	265783	257819	129576	125838	136207	131981
45–49	254253	262434	120106	124110	134147	138324
50–54	207628	210103	95901	96914	111727	113189
55–59	181105	187456	79666	82555	101439	104901
60–64	172141	164640	72090	68618	100051	96022
65–69	164802	163563	64495	63978	100307	99585
70–74	143074	143891	51746	51952	91328	91939
75–79	113606	115005	36639	37732	76967	77273
80+	100330	104812	25561	26480	74769	78332

Lentelė rodo, kad per metus bendras Lietuvos gyventojų kiekis sumažėjo 18405. 2006 metais mirė 44813, gimė 31265. Natūralus gyventojų kiekio sumažėjimas 13548.

Kita Lietuvos gyventojų kiekio mažėjimo priežastis – migracija.

Tarptautinės migracijos statistika apima gyventojų oficialią ir neoficialią migraciją. Lietuvos Statistikos departamentas 2006 m. I ketvirtį atliko tyrimą, kuris leido įvertinti neoficialiai iš Lietuvos išvykusių gyventojų skaičių 2001–2005 m. Tyrimo rezultatai rodo, kad tik kas antras-trečias Lietuvos gyventojas emigrudamas deklaruoja savo išvykimą. 2001–2005 m. neoficialiai iš

šalies išvyko apie 70 tūkst. žmonių, kartu su deklaravusiais savo vykimą – apie 126 tūkst. šalies gyventojų. Įvertinant ir neoficialią migraciją, nuo 1990 m., per pastaruosius šešiolika metų, iš Lietuvos iš viso emigravo apie 404 tūkst. žmonių.

Tyrimo duomenimis, 2001–2003 m. neoficialiai emigravo apie 20 tūkst. šalies gyventojų. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, 2004 m., palyginti su 2003 m., neoficialiai išvykstančių iš Lietuvos emigrantų skaičius išaugo du kartus. 2001–2005 m. neoficialiai emigravo daugiau vyrų nei moterų. Tik 2004 m. moterys sudarė 54 procentus visų neoficialių emigrantų. 2001–2005 m. kartu su šeimos nariais neoficialiai iš šalies išvyko apie 8 tūkst. vaikų iki 14 metų amžiaus, o per šį laikotarpį iš viso išvyko 14 tūkst. vaikų.

Du iš trijų emigravusių 15 metų amžiaus ir vyresnių gyventojų turėjo vidurinį išsilavinimą, kas penktas – aukštojo ar aukštesniojo mokslo baigimo diplomą. Migracijos iš Lietuvos procesai aiškiai iškraipo ir visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo rezultatus, nes išvyksta pakankamai jauni žmonės, Lietuvoje įgiję išsilavinimą, kaip rodo 2.2 lentelė, kur pateikiama informacija apie neoficialiai emigravusius iš Lietuvos gyventojus 2001–2005 m. pagal išsilavinimą (15 metų amžiaus ir vyresni gyventojai), tūkst.

2.2 lentelė

Išsilavinimas	Iš viso	Vyrai	Moterys
Iš viso	61,8	34,4	27,4
Aukštasis ar aukštesnysis	12,9	6,9	6,0
Vidurinis	39,4	21,4	18,0
Pagrindinis	6,0	3,8	2,2
Pradinis	0,6	0,3	0,3
Nežinomas	2,9	2,0	0,9

Anketinė apklausa realiai apima ne visą šalies populiaciją, o tik tą dalį, kurią galima apibūdinti “nuo jau aktyvių” iki “dar aktyvių” piliečių (aktyvioji arba kuriančioji visuomenės dalis). Taigi, realiai apklausa apima gyventojus nuo 15 iki 70 metų, kurių Lietuvoje gyvena 2 483 048. Tuo pačiu visi anketinės apklausos rezultatai bei išvados apima mūsų įvardytus potencialiai aktyvius Lietuvos gyventojus.

Pagal Statistikos departamento duomenis 2007 metais kaimo vietovėse gyvena 33,25% šalies gyventojų. Penkiuose didžiausiuose miestuose (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys) gyvena 39,4% visų šalies gyventojų; likusiuose miestuose ar miesto tipo gyvenvietėse gyvena 27,35% visų šalies gyventojų.

Tyrimui realizuoti buvo parinkta daugiapakopė atsitiktinė respondentų atranka. Siekiama, kad tyrimas reprezentatyviai ir pakankamai pilnai įvertintų visą šalies gyventojų pasiskirstymo situaciją pagal statistiškai svarbius požymius.

Tiriamoje Lietuvos gyventojų populiacijoje siekiama reprezentuoti:

1. Gyventojų pasiskirstymą pagal jų gyvenamąją vietą - didmiestis, miestas/miestelis, kaimas.
2. Gyventojų pasiskirstymą pagal lytį.
3. Gyventojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes.

Atitinkamai realizuojami atrankos etapai:

Pirminis atrankos vienetas – gyventojų pasiskirstymas pagal jų gyvenamąją vietą. Tikslas – atrinkti miestus, miestų ir kaimiškąsias gyvenvietes, kuriose bus atliekama apklausa.

Į imtį tikslingai patenka didžiausi šalies miestai. Pritaikius paprastąją atsitiktinę atranką, į imtį patenka kiti miestai. Kaimo tipo gyvenvietės buvo atrinkamos keliais žingsniais: pirma atrinkti kaimiškieji rajonai, o iš jų paprastos atsitiktinės atrankos būdu atrinktos gyvenvietės pagal seniūnijų sąrašus.

Antrinis atrankos vienetas – gatvės. Interviuotojui buvo rekomenduojama gatves atrinkti paprastosios atsitiktinės atrankos būdu. Galutinis atrankos vienetas – apklausiamasis Lietuvos gyventojas. Kiekviename name/bute apklausiamas tas respondentas, kuris yra vyresnis nei 14 m. ir kurio gimtadienis yra arčiausiai.

Anketinės apklausos vietos, konkrečioje vietoje išplatintų anketų kiekis, interviuotojo vardas ir pavardė bei anketų numeriai bendrame anketų banke parodyti 2.3 lentelėje. Popierinės anketos pateikiamos užsakovui trijuose segtuvuose. Duomenų bazėje anketos sunumeruotos lentelėje parodytu būdu.

2.3 lentelė

Eil. Nr.	Apklausoje vieta	Anketų skaičius	Interviuotojo vardas ir pavardė	Anketos
1	Druskininkai	30	Edgaras Augus	1-30
2	Marijampolės raj. Pietariai	10	Sigita Mažeikaitė	31-40
3	Vilkaviškis	10	Robertas Liubinskaitė	41-50
4	Ramygala	10	Vaida Kraujalytė	51-60
5	Panevėžys, Panevėžio raj. Pažagieniai	40	Robertas Mikaliūnas	61-100
6	Kaunas	25	Viktorija Juknavičiūtė	101-125
7	Kaunas	25	Viktorija Juknavičiūtė	126-150
8	Šakiai	30	Viktorija Juknavičiūtė	151-180
9	Marijampolė	30	Viktorija Juknavičiūtė	181-210
10	Pakruojis, Pakruojo raj. Jovaru km., Pamūšio km, Steigvilų km., Lapgirio km., Mūrų km.	60	Tomas Trumpis	211-270
11	Viešvilė	20	Giedrius Budrys	271-290
12	Smalininkai	20	Giedrius Budrys	291-310
13	Kretinga, Gargždai	60	Dovilė Milieškaitė	311-370
14	Klaipėda	50	Dovilė Milieškaitė	371-420
15	Anykščių raj. Dabužių km.	10	Ieva Teišerskytė	421-430
16	Jurbarkas, Skirsnemunė, Šakių raj. Kiduliai	10	Vaida Urbanavičiūtė	431-440
17	Kupiškis, Kupiškio raj. Rudilių km.	10	Daiva Damkutė	441-450
18	Radviliškio raj. Papušinys	10	Inga Kunickytė	451-460
19	Klaipėda, Utena, Utenos raj.	10	Ernesta Dikinytė	461-470
20	Kaišiadorys, Kaišiadorių raj. Bublių km., Palomenės km., Vladikiškių km.	10	Margarita Stonytė	471-480
21	Pakruojo raj. Diržių km., Bardiškių km.	10	Vaida Šmitaitė	481-490
22	Ukmergė, Ukmergės raj. Šventupė	10	Žydrė Vidžiūnaitė	491-500
23	Alytus, Alytaus raj. Daugai, Rimėnai, Meškučiai	10	Algina Vyšniauskaitė	501-510
24	Radviliškis, Radviliškio raj. Vėriškių km., Puipių km., Šeduva	10	Deimantė Pelenytė	511-520
25	Raseiniai, Raseinių raj. Viduklė, Kretingos raj. Erlėnų km, Laivių km.	10	Indrė Razmutė	521-530
26	Lazdijai, Lazdijų raj. Verstaminų km., Dumblio km., Seinų km.	10	Mantas Čižauskas	531-540
27	Druskininkai, Druskininkų savivaldybė Vieciūnai	10	Jovita Butkutė	541-550
28	Biržai, Biržų raj. Jokūbiškių km.	10	Milda Kilinskaitė	551-560
29	Klaipėda, Klaipėdos raj.	10	Kristina Dirmeikytė	561-570
30	Alytus	10	Kotryna Jagelevičiūtė	571-580
31	Kauno raj. Babtai, Pagynės km. Labūnavos km.	10	Valentina Karaliūtė	581-590
32	Jonava, Jonavos raj. Kuigalių km.	40	Eglė Samulevičiūtė	591-630
33	Palanga	30	Andrius Vitkus	631-660
34	Kaunas, Kauno raj. Laumėnai	40	Paulita Šubert	661-700

Eil. Nr.	Apklausoje vieta	Anketų skaičius	Interviuotojo vardas ir pavardė	Anketos
35	Panevėžys, Panevėžio raj. Velžys	50	Paulius Aleliūnas	701750
36	Anykščiai, Anykščių raj. Troškūnai, Anykščių raj. Šlavėnų km.	50	Jurgis Vaičiūnas	751-800
37	Marijampolės raj. Gaveltuva, Sasnava, Dženčialaukos km., Gavaltuvos km., Beruliškės km., Bitikų km.	50	Kristina Smilgytė	801-850
38	Jonava	20	Artūras Šmorgun	851-870
39	Telšiai, Telšių raj. Neverėnai	50	Audrius Liutkus	871-920
40	Jurbarkas, Jurbarko raj. Jurbarkų km.	30	Monika Pažereckaitė	921-950
41	Pasvalio raj. Narteikiai, Joniškėlis	30	Mantas Mikė	951-980
42	Jurbarkas	10	Andra Bagdanskytė	981-990
43	Kauno raj., Alytus	10	Biretu Apnerytė	991-1000
44	Akmenės raj., N.Akmenė, Alkiškių km.	50	Saulius Antanauskas	1001-1050
45	Vilnius	90	Vytautas Kliorė	1051-1140
46	Tauragė	40	Aivaras Raveikis	1141-1180
47	Pakruojo raj., Žeimelis, Steigviliai	40	Tomas Kumža	1181-1220

Tyrimė siekiama, kad dalyvaujančių respondentų proporcinis pasiskirstymas pagal lytį bei amžių atitiktų Lietuvos respublikos statistiką.

Gyventojų apklausoje būdu vykdomų tyrimų metodologijos pagrindas – atranka, iš santykinai nedidelės stebimų objektų dalies savybių reikia spręsti apie tiriama visumos savybes [Gaidys, 1999]. Statistikoje ši savybė remiasi „didžiųjų skaičių dėsnium“. Praktikoje visada atsiranda problema, kaip pasirinkti optimumą tarp kuo didesnio tikslumo ir tyrimui skirtų resursų. Statistiniai tyrimai rodo, kad artėjant prie 1000 respondentų, skaičiavimų tikslumas didėja pakankamai sparčiai, o virš 1000 didinant imties dydį, paklaidos ribos mažėja vis lėčiau. Būtent tai nulemia tūkstantinės imties populiarumą. Būtina patikslinti, kad paklaidos skaičiavimai galioja tiek visai tyrimo imčiai, tiek ir atskiriems imties pogrupiams.

Įvertinant tai, kad anketų grįžtamumas tokio pobūdžio tyrimuose dažniausiai nėra šimtaprocentinis ir siekiant didesnio tikslumo, vertinant skaičiavimus imties poaibiuose, buvo siekiama išplatinti 1300 anketų.

Siekiant, kad gyventojų anketavimas vyktų vienoda tvarka, buvo paruošta instrukcija interviuotojui (2 priedas) ir Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo apklausoje lapas (3 priedas).

Anketinę apklausoje vykdė Kauno technologijos universiteto Informatikos fakulteto bei Kauno kolegijos Ekonomikos ir teisės fakulteto studentai. Studentai buvo parinkti pagal savo gyvenamąją vietą. Jie specialiaje seminare buvo apmokyti vykdyti apklausoje, jiems pateiktos

instrukcijos bei apklausos lapai. Apklausa buvo derinama su studentų rudeninėmis išvykomis į savo gimtines. Taip buvo užtikrintas apklausos reprezentatyvumas geografiniu požiūriu. Apklausos vykdymo atsakomybei padidinti buvo pildomi apklausos lapai, kur nurodomi respondentų adresai ir telefonai, jei respondentai neprieštaravo tokios informacijos pateikimui. Apklausos lapai kartu su užpildytais anketomis pateikti tyrimo užsakovui.

Tolesniuose šio skyriaus poskyriuose pateikiami anketinės apklausos rezultatai. Surinktąją anketinei informacijai apdoroti buvo naudojamas programinis paketas *SPSS (Statistical Package for the Social Sciences – Statistikos paketas socialiniams mokslams)* [SPSS, 2004] - populiari priemonė, skirta visiems sprendimų priėmimo uždaviniams spręsti, pateikianti analizės rezultatus lentelių ir diagramų pavidalu, turinti galimybes rezultatams platinti.

2.3 Visuotinio kompiuterinio raštingumo anketinės apklausos rezultatai

Anketinė apklausa vykdyta 2007 m. rugsėjo-lapkričio mėnesiais. Tyrimo metu apklausti ir anketas užpildė 1220 Lietuvos gyventojų. 80 gyventojų atsakinėti į anketos klausimus atsisakė. Pagrindinė nenoro dalyvauti tyrime motyvacija - kompiuteriu dirbti nemoka ir tokiam tyrime dalyvauti nemato prasmės.

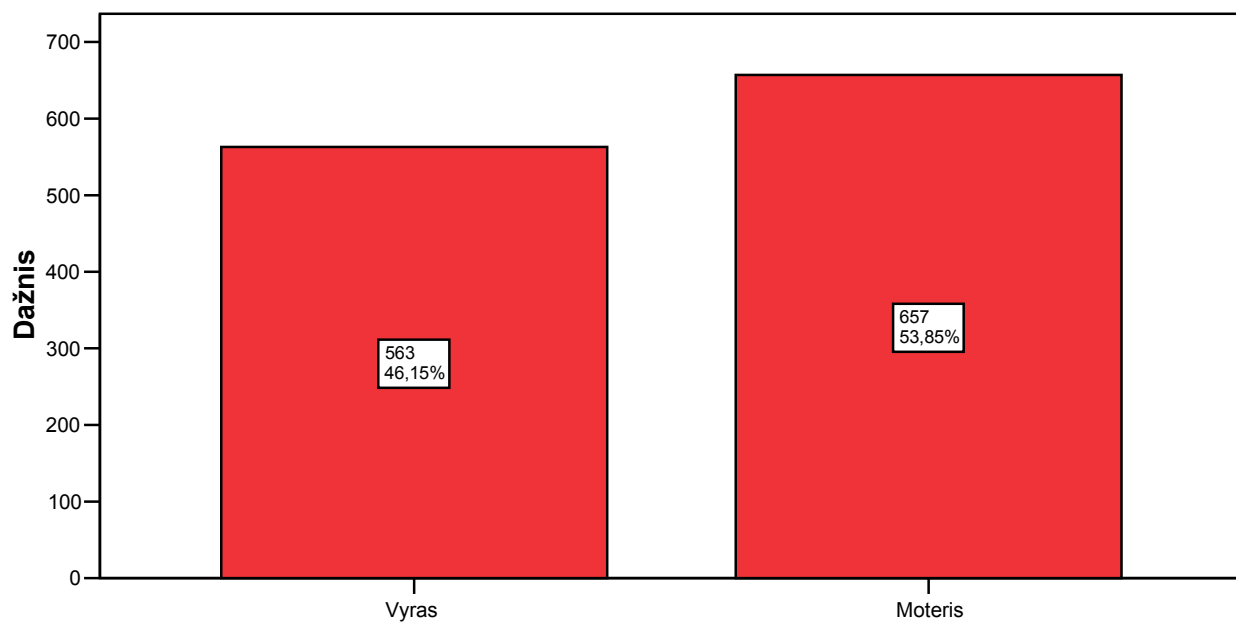
2.3.1 Sociodemografinės respondentų charakteristikos

Pirmi penki apklausos anketos klausimai apibūdina respondento sociodemografinės charakteristikas:

1. Lytis.
2. Gyvenamoji vieta.
3. Amžius.
4. Išsimokslinimas.
5. Socialinė padėtis.

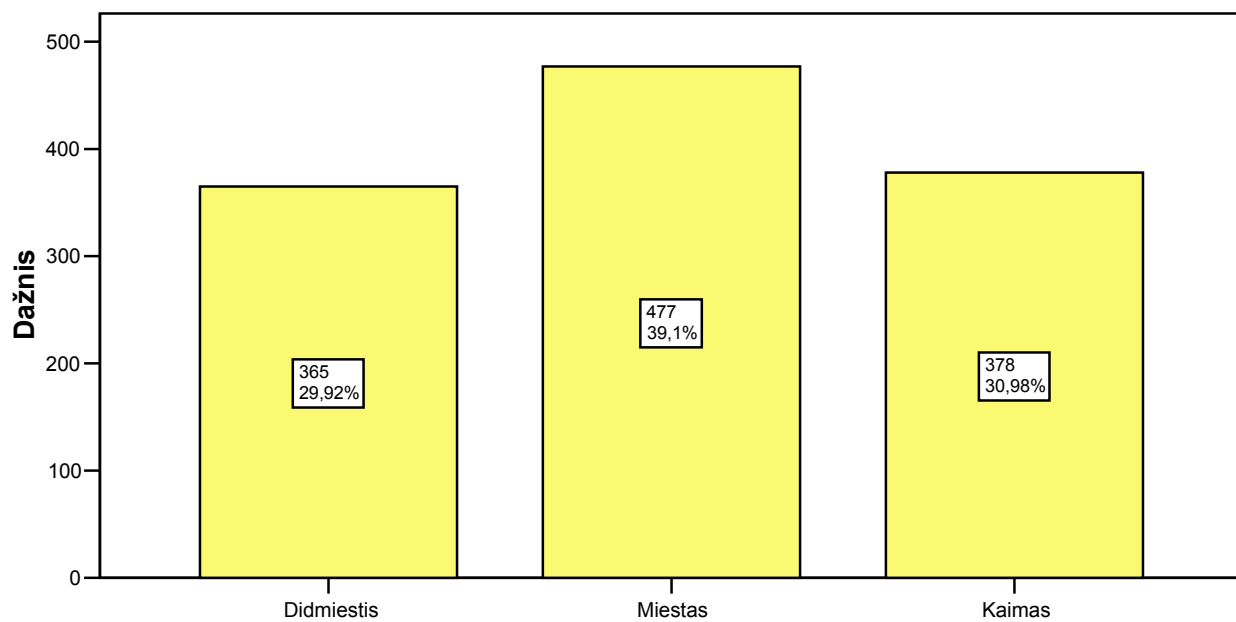
Šios charakteristikos yra svarbios, siekiant nustatyti kompiuterinio raštingumo situacijos pasiskirstymą skirtingais požiūriais. Respondentų pasiskirstymas pagal sociodemografinės charakteristikas pateikiamas 2.1 – 2.5 paveiksluose.

Lytis

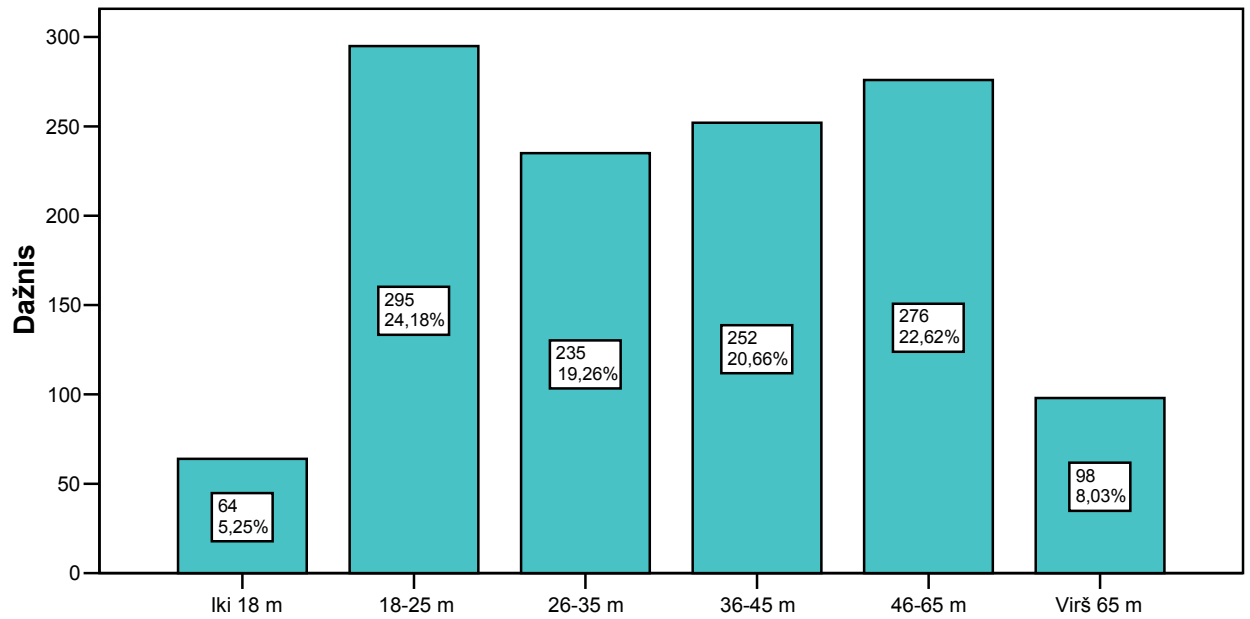
2.1 pav.

Gyvenamoji vieta

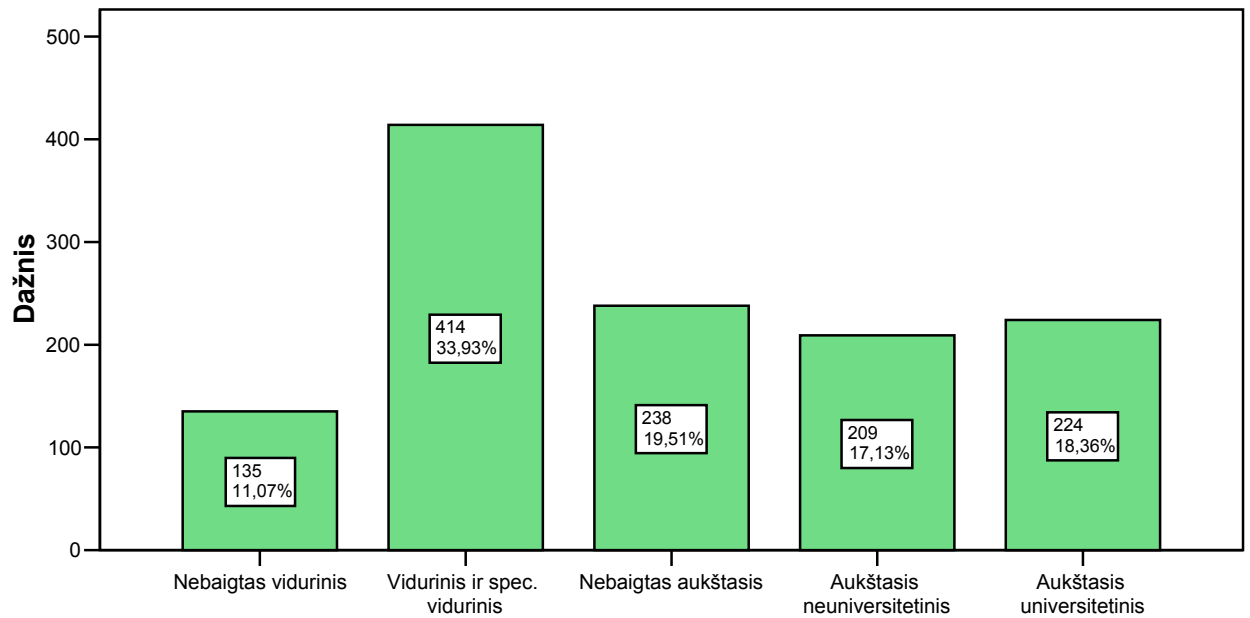
2.2 pav.

Amžiaus grupė

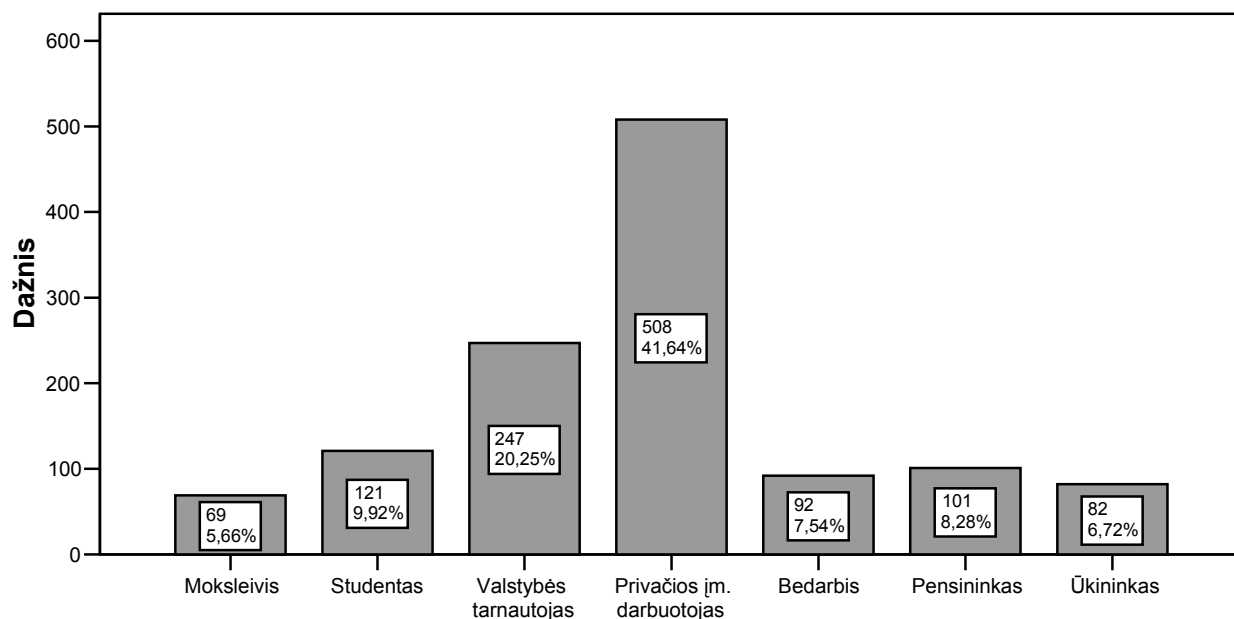
2.3 pav.

Išsimokslinimas

2.4 pav.

Socialinė padėtis

2.5 pav.

Respondentų sociodemografinės charakteristikos leidžia vertinti atliktos apklausos reprezentatyvumą.

2.1 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal lytį. Statistikos departamento duomenimis, šiuo metų Lietuvoje vyrai sudaro apie 46,5% Lietuvos gyventojų. Taigi, nukrypimas yra visiškai nežymus - mažiau pusės procento, kas užtikrina gerą tyrimo reprezentatyvumą.

2.2 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą. Didmiestis, miestas ir kaimas pasidalino į tris pakankamai vienodas dalis, kas beveik atitinka Statistikos departamento duomenis. Be to, tenka pripažinti, kad didmiestis, miestas/miestelis respondentų neretai traktuojami nevienodai.

2.3 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes. Šiek tiek viršytas 18-25 metų amžiaus gyventojų procentas. Būtina akcentuoti, kad procentinį gyventojų imties pagal amžių pasiskirstymą šiuo atveju reikia skaičiuoti potencialiai aktyvių gyventojų atžvilgiu, o ne tarp visų šalies gyventojų.

2.4 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal išsimokslinimą. Specialūs veiksmai apklausos metu parenkant respondentus pagal išsilavinimą nebuvo atliekami.

2.5 paveiksle pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal socialinę – darbinę padėtį. Apklausos metu buvo stengiamasi apimti visas amžiaus grupes, o išankstinių atrankos nuostatų

pagal respondentų socialinę padėtį nebuvo užduota. Kartu šis grafikas rodo, kad respondentų tarpe buvo apie 15,82% neaktyvių darbinės veiklos požiūriu. Tai bedarbiai ir pensininkai.

Apibendrinant respondentų sociodemografines charakteristikas ir palyginant jas su Lietuvos Statistikos departamento pateiktais duomenimis, galima teigti, kad respondentų pasiskirstymai pakankamai tiksliai atkartoja realius Lietuvos gyventojų pasiskirstymus, atspindi Lietuvos gyventojų charakteristikas, kas įgalina daryti įvairialypę aprašomąją analizę bei patikimas statistines išvadas.

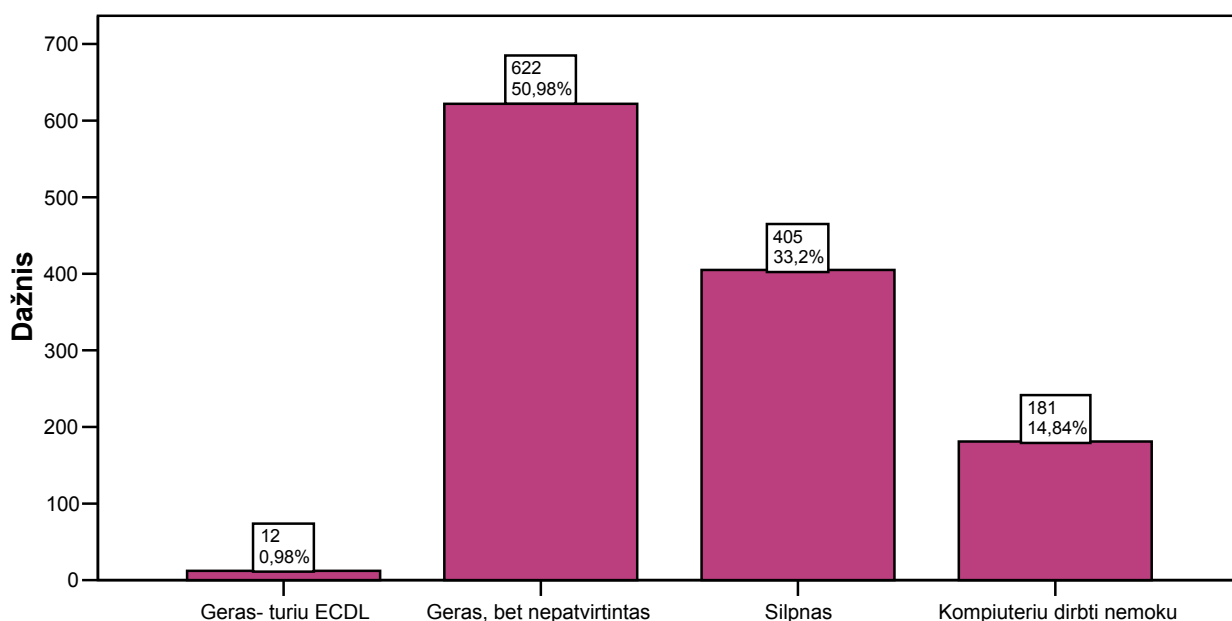
2.3.2 Asmeninio respondentų kompiuterinio raštingumo vertinimas

2.6 – 2.29 paveiksluose pateikiami grafikai, iliustruojantys, kaip respondentai vertina savo kompiuterinį raštingumą. Pateiktas paprastas procentinis pasiskirstymas bei savo raštingumo vertinimo lygmens priklausomybės nuo sociodemografinių charakteristikų.

Nagrinėjant pateiktus grafikus, būtina įvertinti, kad:

- Pristatoma gyventojų apklausa apima ne visus, o tik potencialiai aktyvius Lietuvos gyventojus; todėl į tai reikia atsižvelgti, vertinant gautus rezultatus. Lietuvos Statistikos departamento duomenimis čia įvardyti potencialiai aktyvūs Lietuvos gyventojai sudaro 2483048, tai yra 73,35% visų šalies gyventojų.
- Mūsų pravestų apklausų praktika rodo, kad respondentai pakankamai dažnai savo sugebėjimus šiek tiek pervertina.
- Tiesmukiškas klausimas apie respondento kompiuterinio raštingumo lygį, ne visų suprantamas vienodai, todėl atsakymus būtina vertinti derinant juos su konkrečių gebėjimų vertinimu. Tai realizuojama sekančių anketos klausimų analizės etapuose.
- Visiškai tiksliai įvertinti respondentų gebėjimus būtų galima juos egzaminuojant arba testuojant, bet tai nebuvo šio tyrimo užduotis.

Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą

2.6 pav.

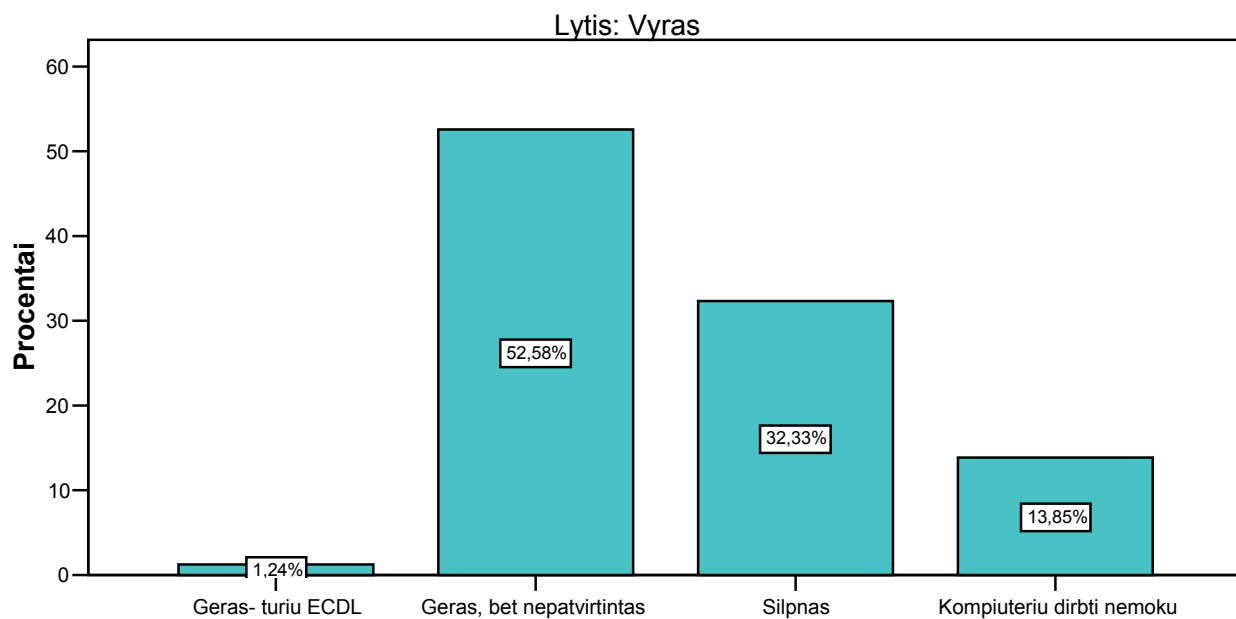
Respondentų atsakymai į klausimą „Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą“ yra gana optimistiški.

2.6 paveiksle parodytas paprastas procentinis atsakymų į šį klausimą pasiskirstymas. Apie vieną procentą respondentų teigia patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu. Daugiau informacijos apie ECDL programos plėtrą pateikiama ketvirtame šios ataskaitos skyriuje.

14,84% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Savo kompiuterinę kompetenciją kaip silpną vertina 33,2% respondentų ir 50,98% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors neturi oficialaus patvirtinimo. Taigi, įvertinus turinčius ECDL pažymėjimą, daugiau negu pusė respondentų tvirtina gerai mokantys dirbti kompiuteriu. Šio klausimo rezultatus reikia vertinti atsargiai, nes plačiai žinomas respondentų polinkis atsakinėjant į anketų klausimus geriau vertinti įvairius savo gebėjimus. Šio klausimo rezultatus patikslina sekančio klausimo, kuriame kompiuterinis raštingumas išskleidžiamas į keturias gebėjimų grupes, rezultatai.

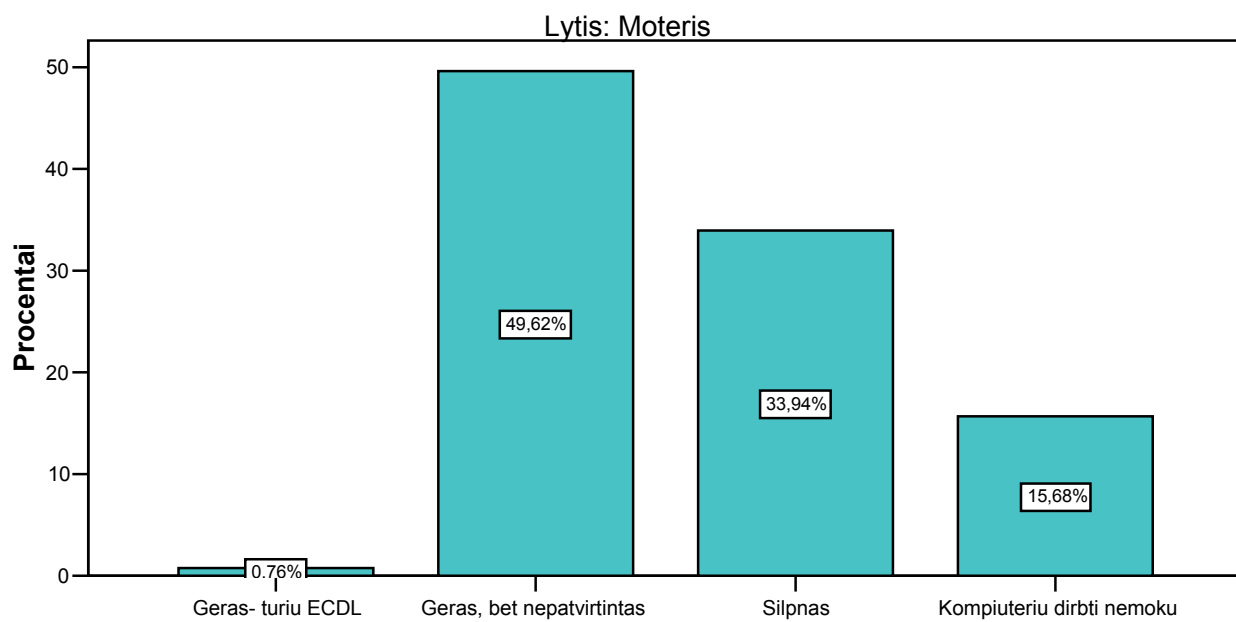
Tolimesniuose grafikuose parodomas nustatytas respondentų kompiuterinis raštingumas įvertinant sociodemografines charakteristikas.

Kompiuterinis raštingumas pagal lytį

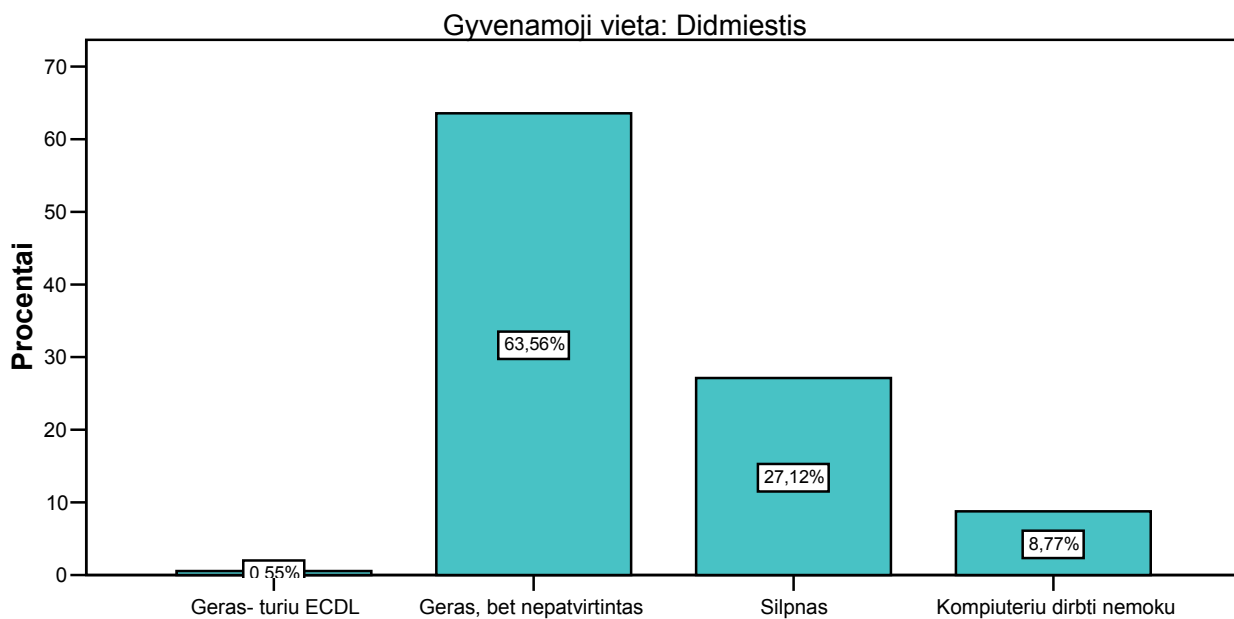
2.7 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal lytį

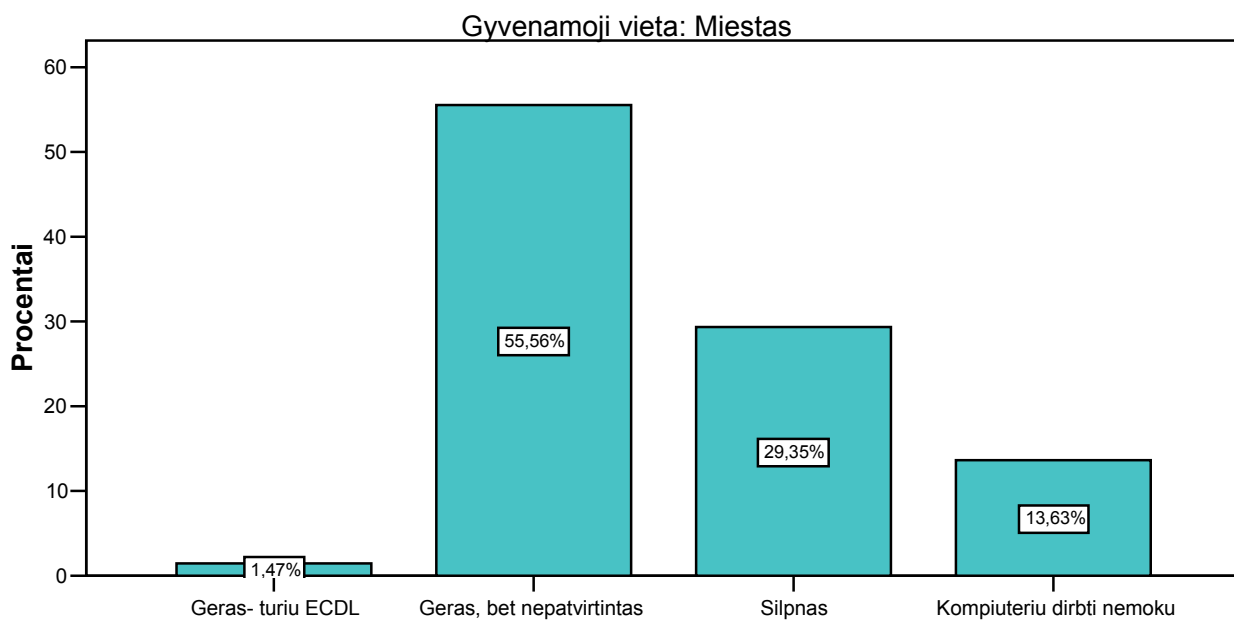
2.8 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal gyvenamą vietą

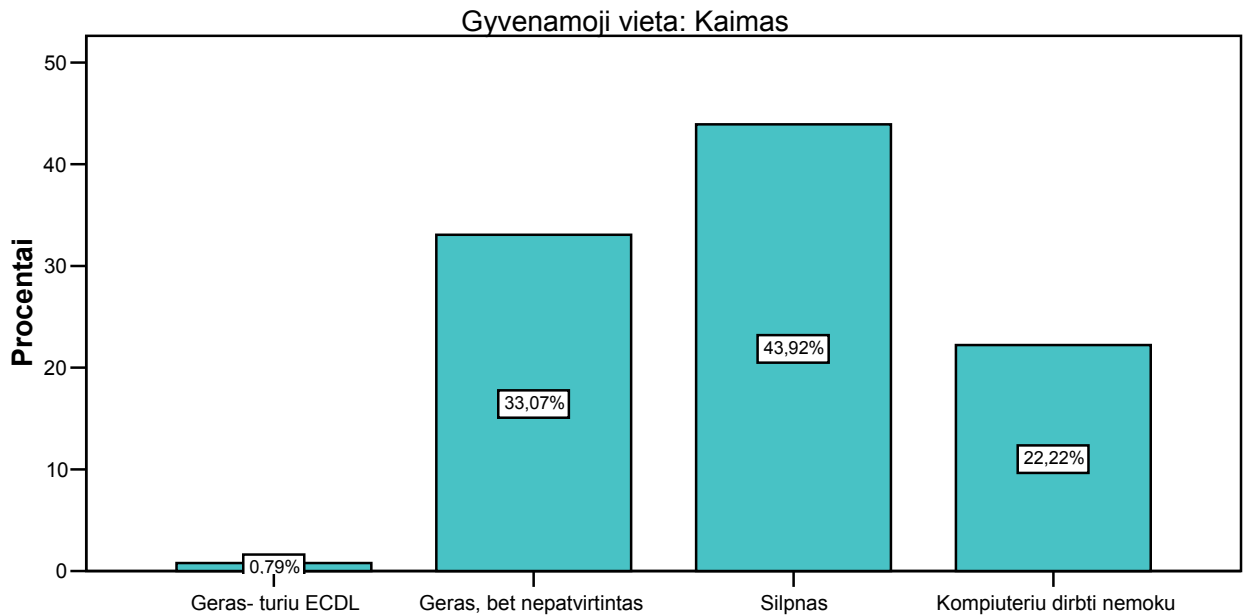
2.9 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal gyvenamą vietą

2.10 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal gyvenamą vietą

2.11 pav.

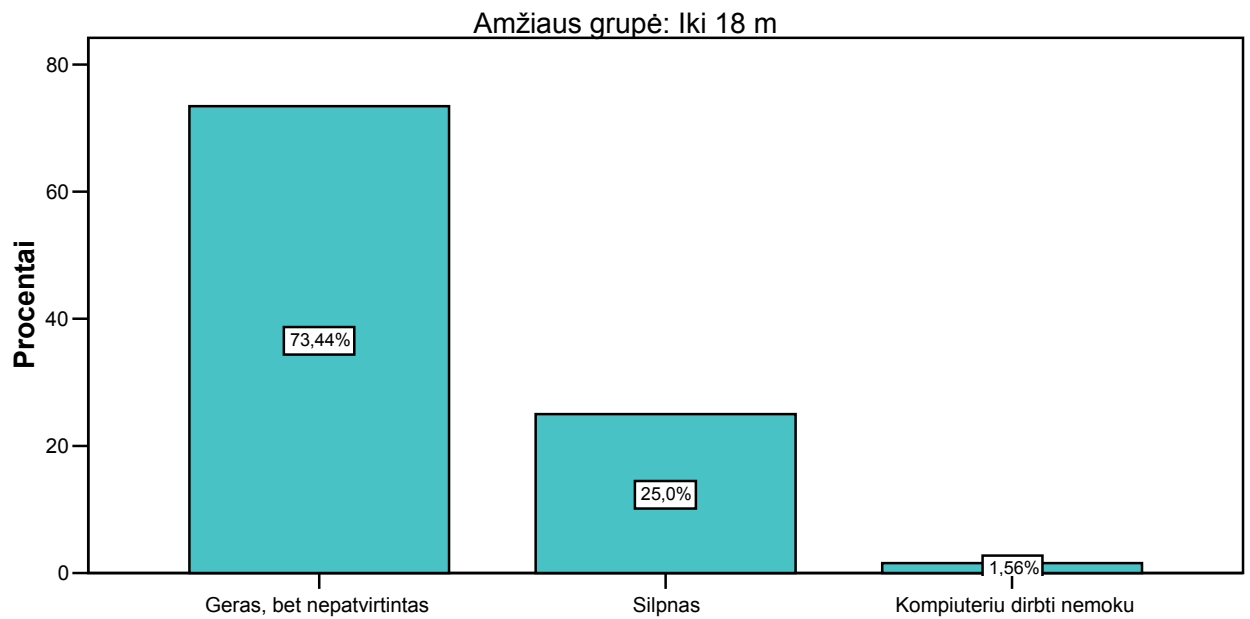
Respondentų deklaruojami kompiuterinio raštingumo lygio skirtumai statistiškai reikšmingai koreliuoja su visomis tirtomis sociodemografinėmis charakteristikomis.

2.7 ir 2.8 paveikslai rodo, kad vyrai savo kompiuterinį raštingumą vertina kiek geriau. Gerai savo kompiuterinį raštingumą vertina 52,58% respondentų-vyrų ir 46,62% moterų. Atitinkamai nemokančiais dirbti kompiuteriu prisipažįsta 13,85% vyrų ir 15,68% moterų.

2.9-2.11 paveiksluose pateikti grafikai rodo, kad respondentų kompiuterinis raštingumas mažėja tiriant didmiestį, miestą ir kaimą. Egzistuoja statistiškai reikšmingi savo kompiuterinio raštingumo vertinimų skirtumai tarp respondentų, gyvenančių didmiesčiuose, kituose miestuose/miesteliuose ar kaimo tipo vietovėse. Reikšmingai skiriasi kaimo gyventojų atsakymai. Žymiai mažiau kaimo gyventojų nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas yra geras, bet nepatvirtintas. Kompiuteriu dirbti nemoka 8,77% didmiesčių gyventojų, 13,68% miestų ir 22,22% kaimo gyventojų.

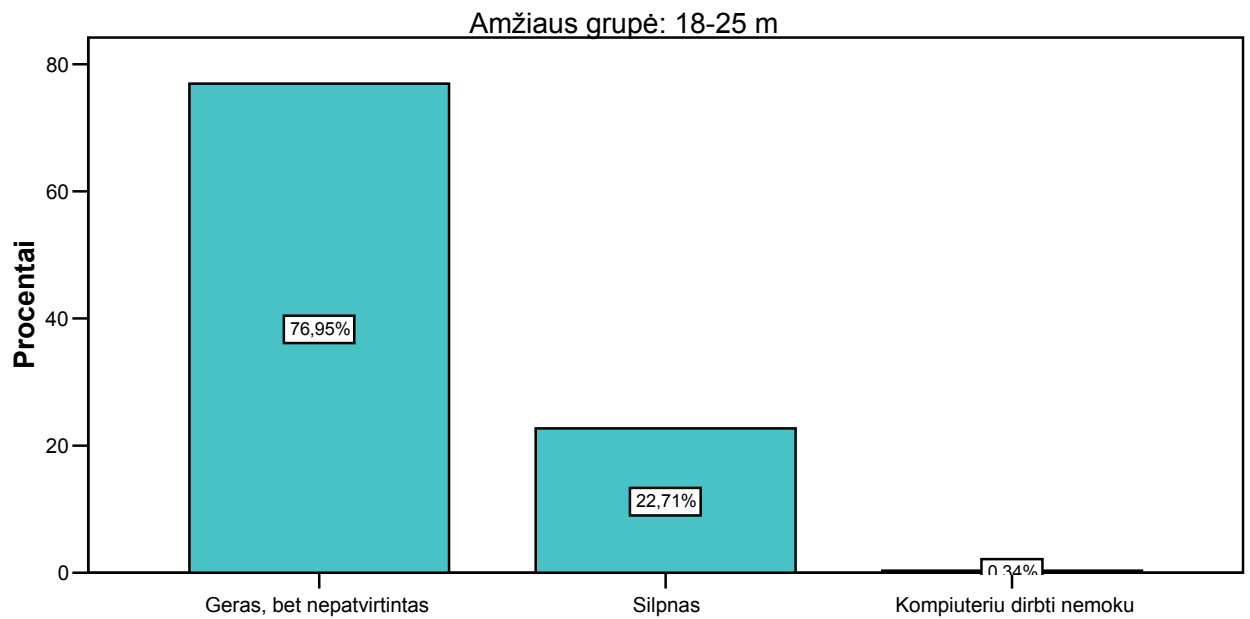
Nustatytus skaičius galima susieti su vis dar egzistuojančia socialine o tai reiškia, ir skaitmenine atskirtimi tarp miesto ir kaimo gyventojų. Planuojant kompiuterinio raštingumo ugdymo projektus, į šiuos skaičius būtina atkreipti dėmesį.

Kompiuterinis raštingumas pagal amžių

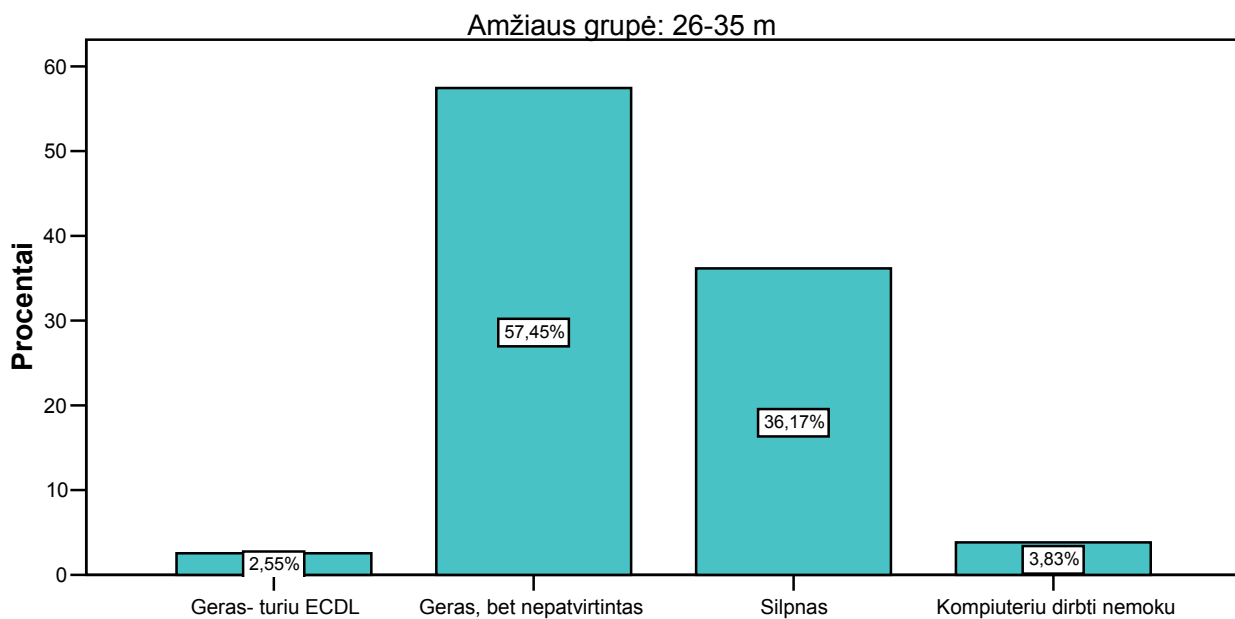
2.12 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal amžių

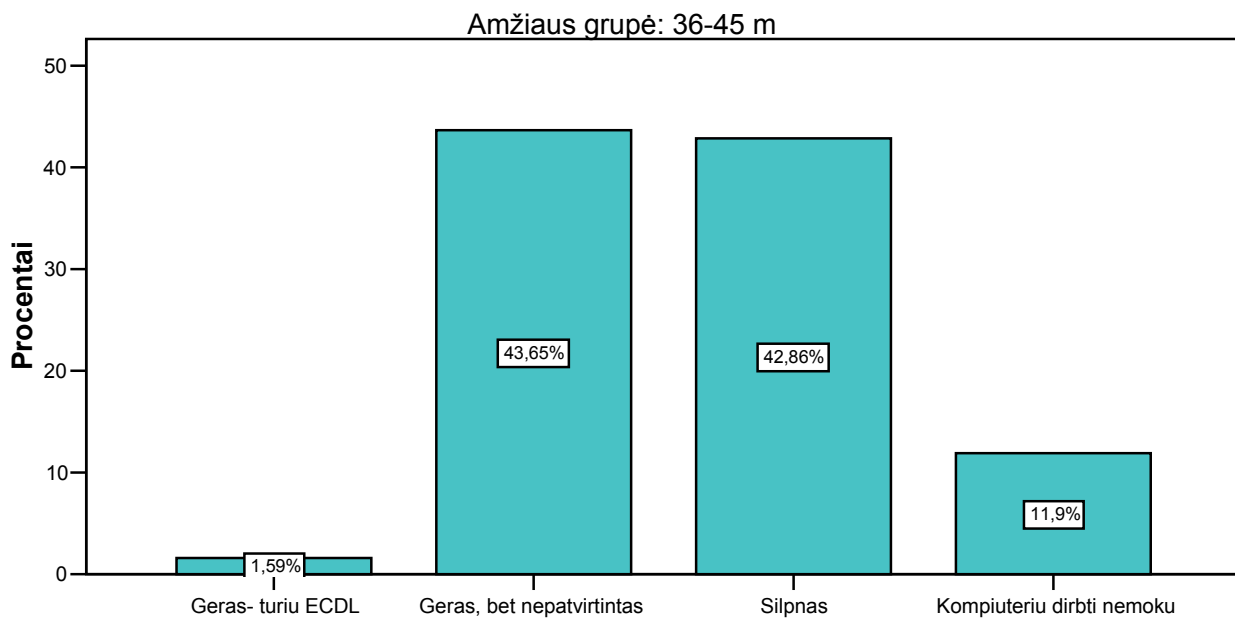
2.13 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal amžių

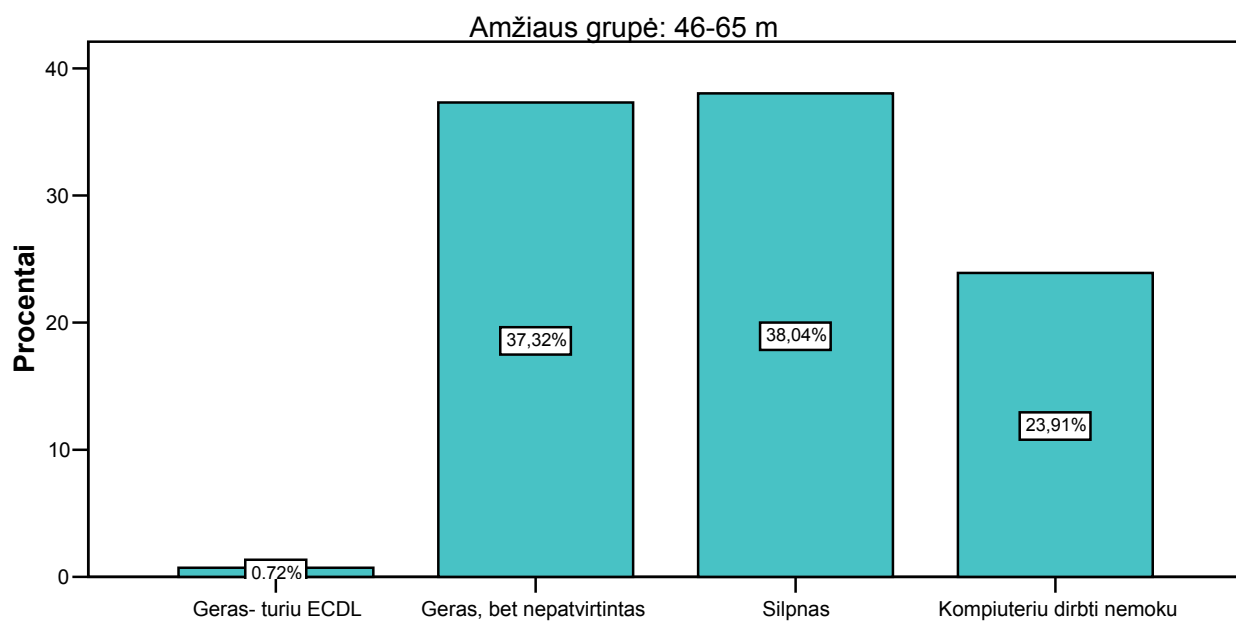
2.14 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal amžių

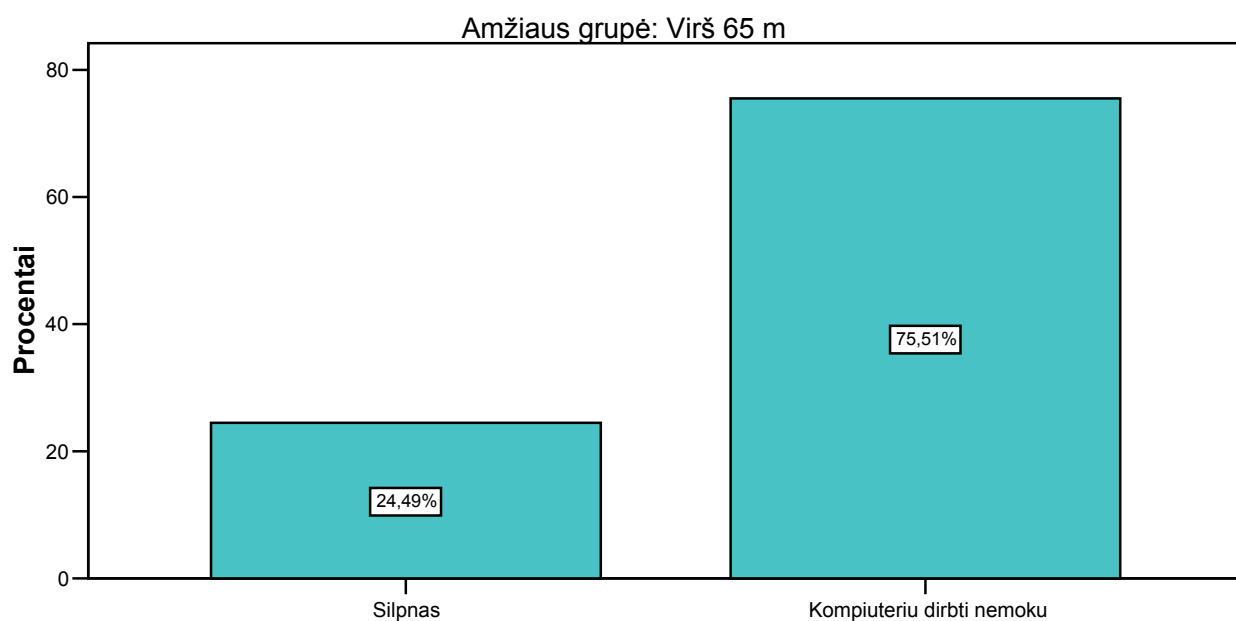
2.15 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal amžių

2.16 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal amžių

2.17 pav.

2.12-2.17 paveiksluose parodytas kompiuterinio raštingumo vertinimas skirtingose respondentų amžiaus grupėse.

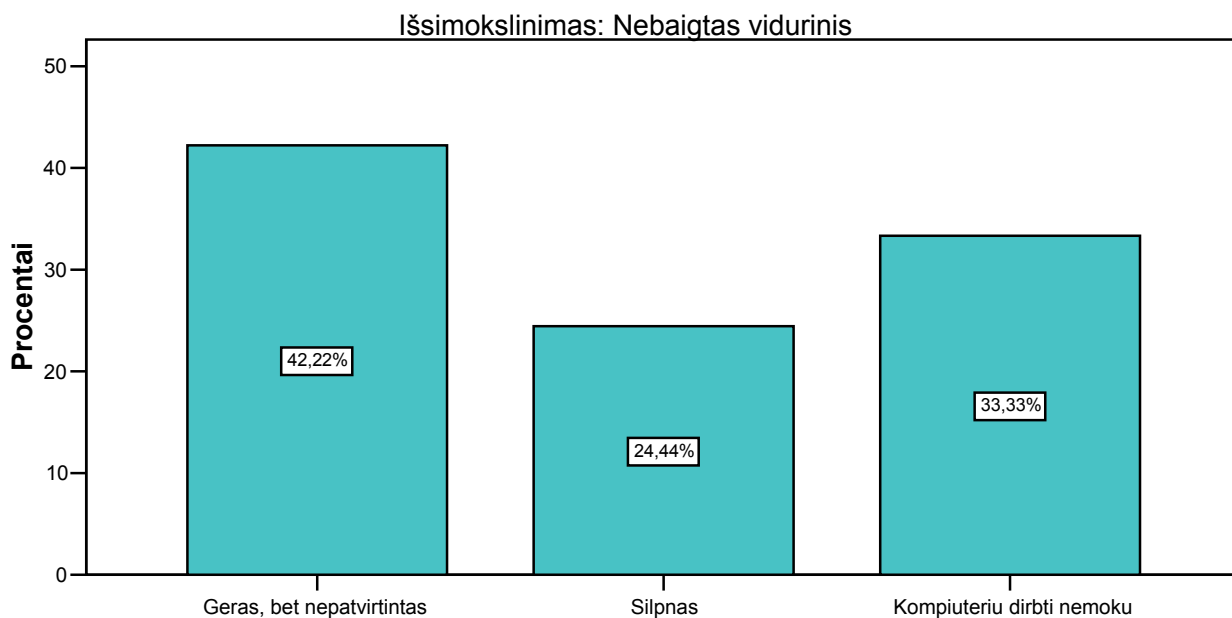
2.12 paveikslas iliustruoja, kad trys ketvirčiai iki 18 metų amžiaus respondentų savo kompiuterinį raštingumą vertina kaip gerą ir tik 1,56% pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu.

2.13 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad kompiuterinio raštingumo lygis aukščiausias 18-25 metų amžiaus grupėje.

Sekančiose aktyvaus amžiaus respondentų grupėse nuo 26 iki 65 metų amžiaus grupėse, kaip rodo grafikai 2.14-2.16 paveiksluose, kompiuterinis raštingumas pakankamai aukštas, bet didėjant amžiui tolygiai mažėja.

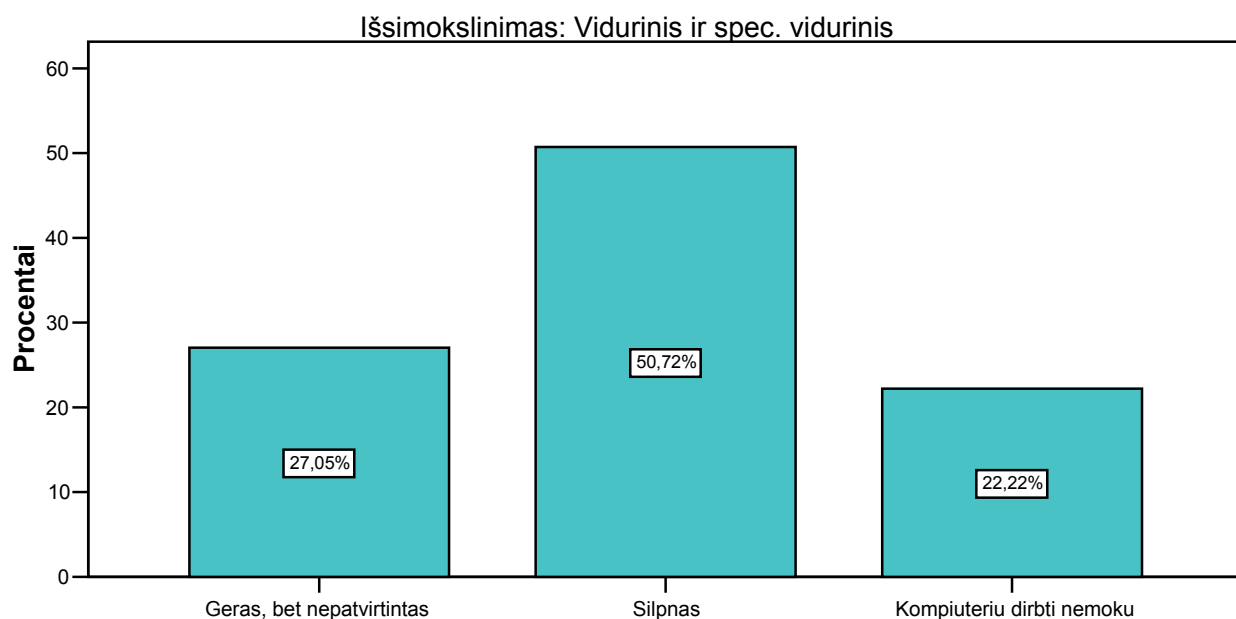
2.17 paveiksle parodyta, kad net trys ketvirčiai respondentų virš 65 metų amžiaus pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Taigi, elektroninės erdvės užribyje daugiausiai yra garbingo amžiaus piliečiai. Tas faktas taip pat būtinai turi būti vertinamas kalbant apie e. įterpties projektus.

Kompiuterinis raštingumas pagal išsimokslinimą

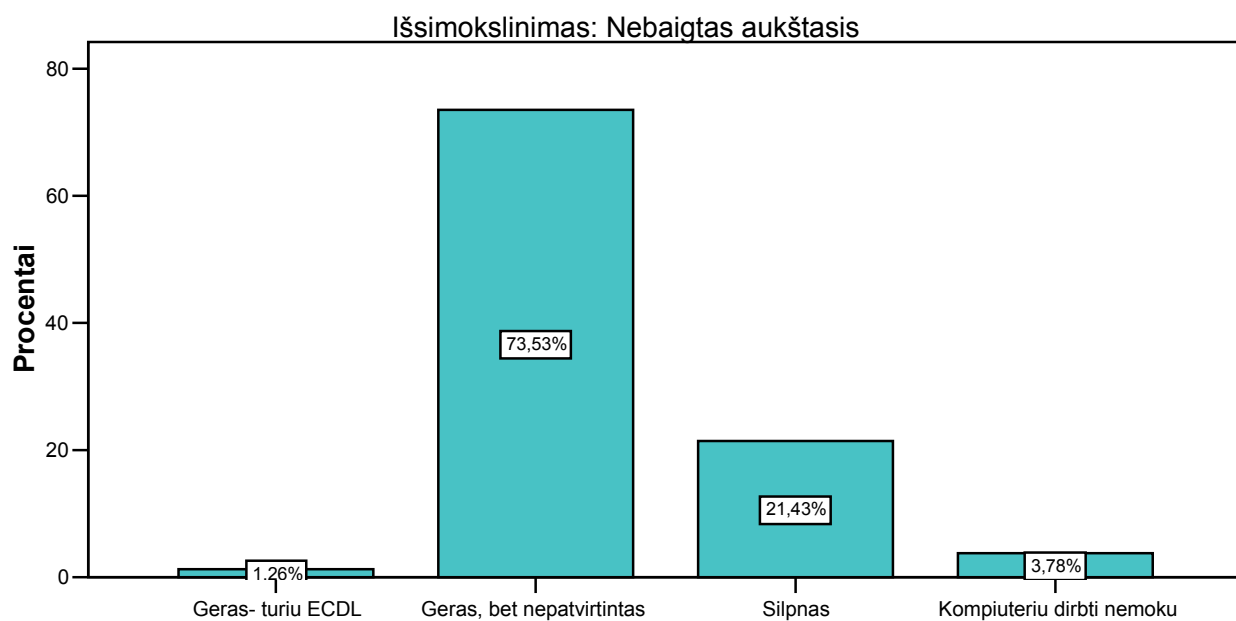
2.18 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal išsimokslinimą

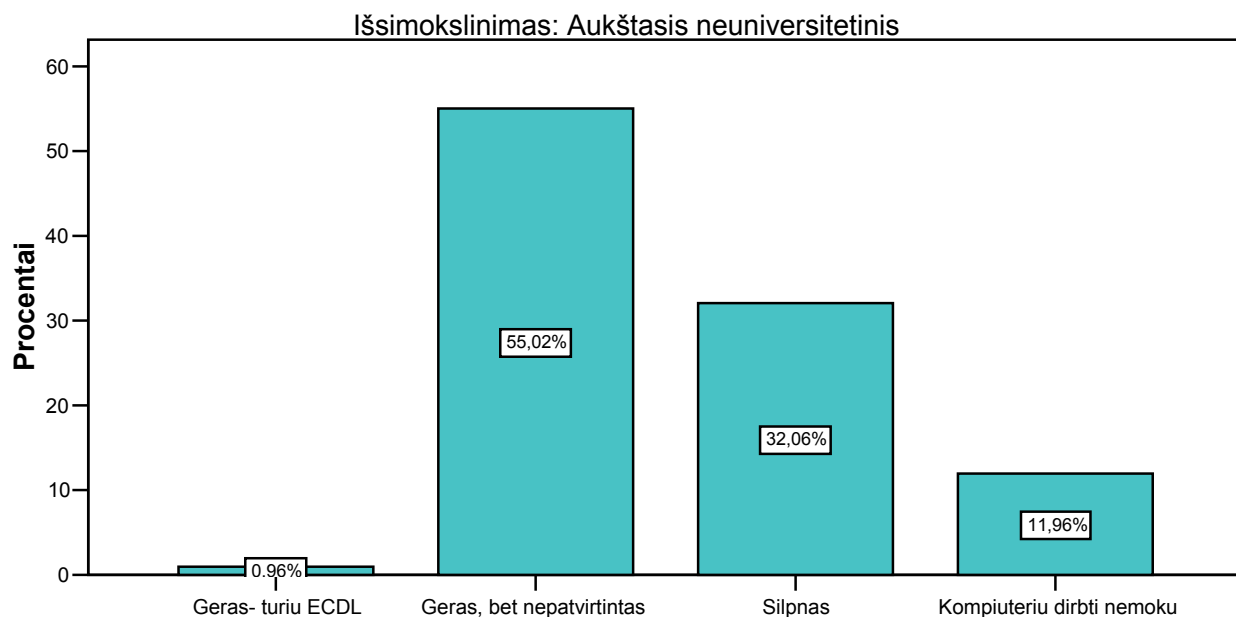
2.19 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal išsimokslinimą

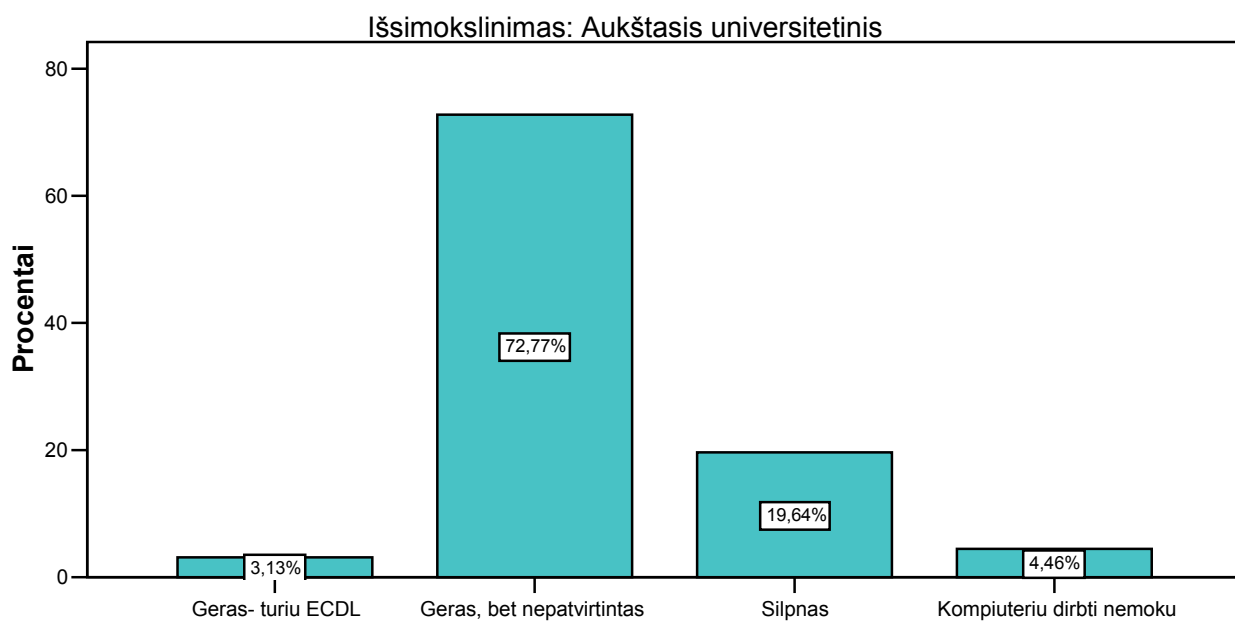
2.20 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal išsimokslinimą

2.21 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal išsimokslinimą

2.22 pav.

2.18-2.22 paveiksluose pateikti grafikai rodo, kaip vertina savo kompiuterinį raštingumą skirtingo išsilavinimo respondentai.

2.18 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad silpniausiai savo kompiuterinį raštingumą deklaruoja nebaigtą vidurinį išsilavinimą turintys respondentai: tik 42,22% šios grupės respondentų teigia gerai mokantys dirbti kompiuteriu, 24,44% savo kompiuterinio raštingumo kompetenciją pripažįsta kaip silpną ir net 33,33% šios grupės respondentų kompiuteriu dirbti nemoka.

2.19 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad tik ketvirtadalis vidurinį ir spec vidurinį išsilavinimą turinčių respondentų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, pusė – silpną.

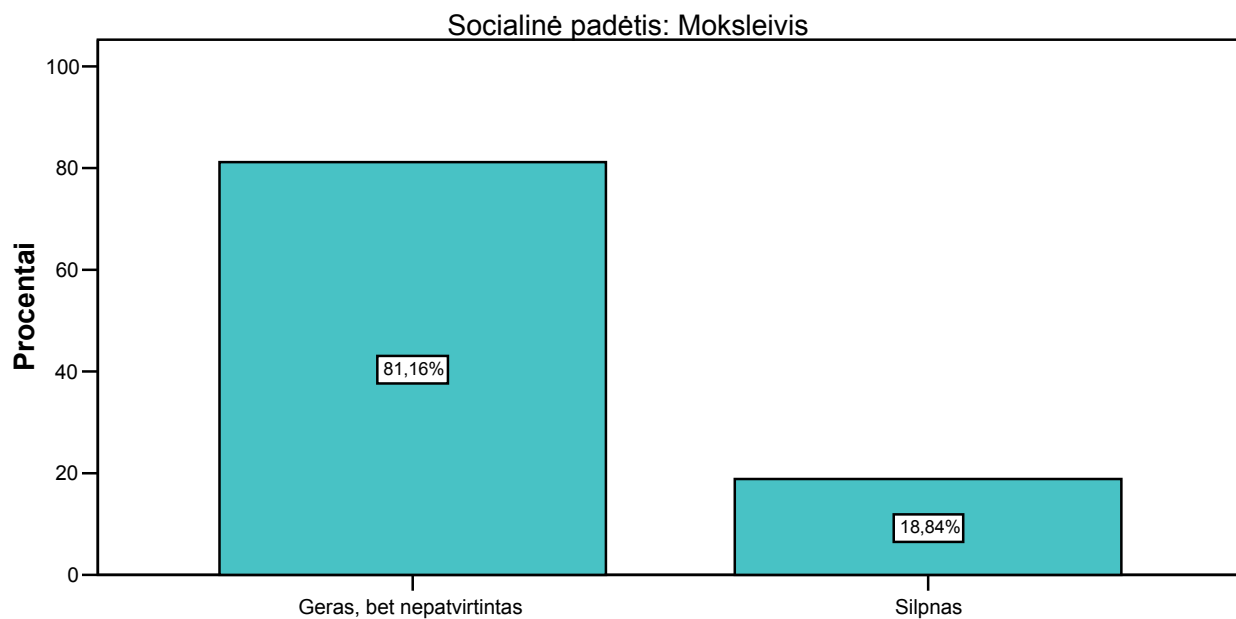
2.20 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad beveik trys ketvirčiai nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turinčių respondentų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą. Į šią respondentų grupę patenka studentai, kurie kompiuterinio raštingumo žinias jau gavo mokykloje ir gilina savo studijų įstaigose.

2.21 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad virš pusės aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą. Deja, tenka vėl, kaip ir ankstesniais metais konstatuoti faktą, kad gana nemažai aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų prisipažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu – šiemet tai deklaruoja beveik dvylika procentų šios grupės respondentų.

2.21 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad geriausiai savo kompiuterinio raštingumo lygį vertina aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai.

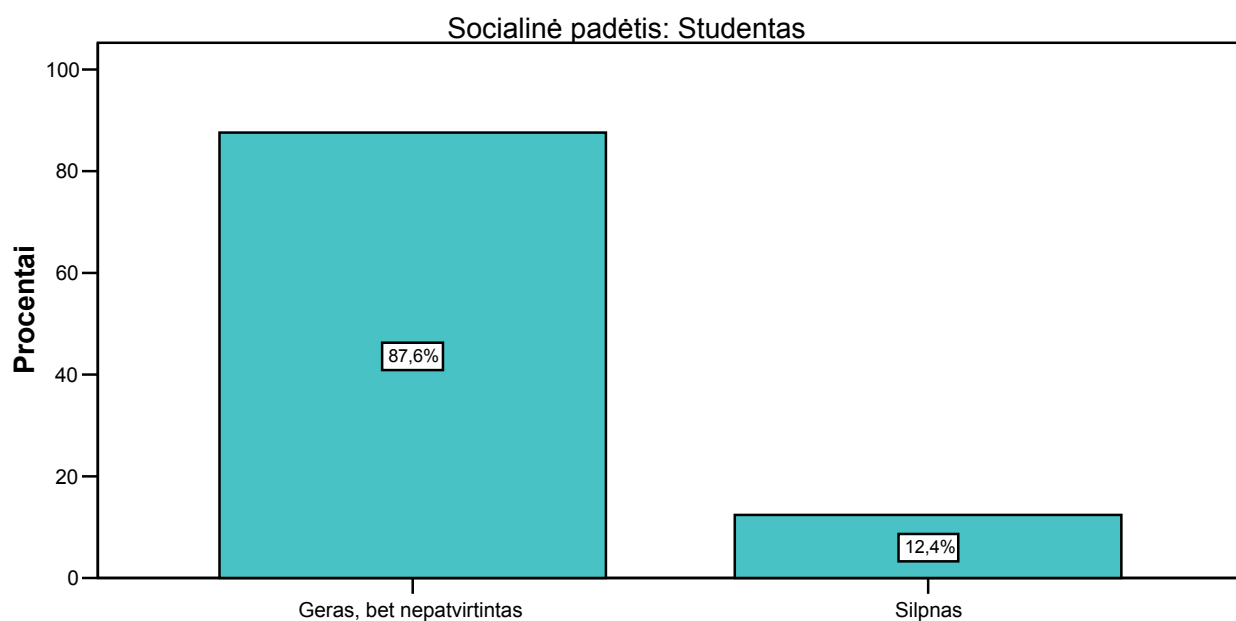
2.24-2.29 paveiksluose pateikti grafikai parodo kompiuterinį raštingumą, įvertinant respondentų socialinę padėtį.

Kompiuterinis raštingumas pagal socialinę padėtį

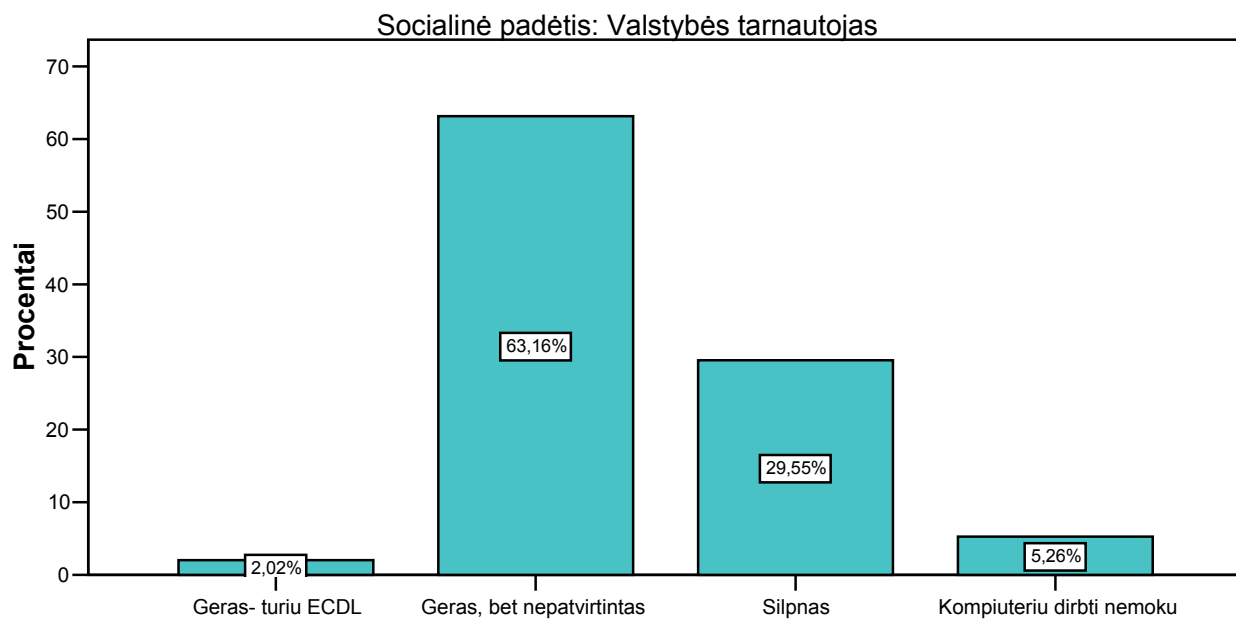
2.23 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal socialinę padėtį

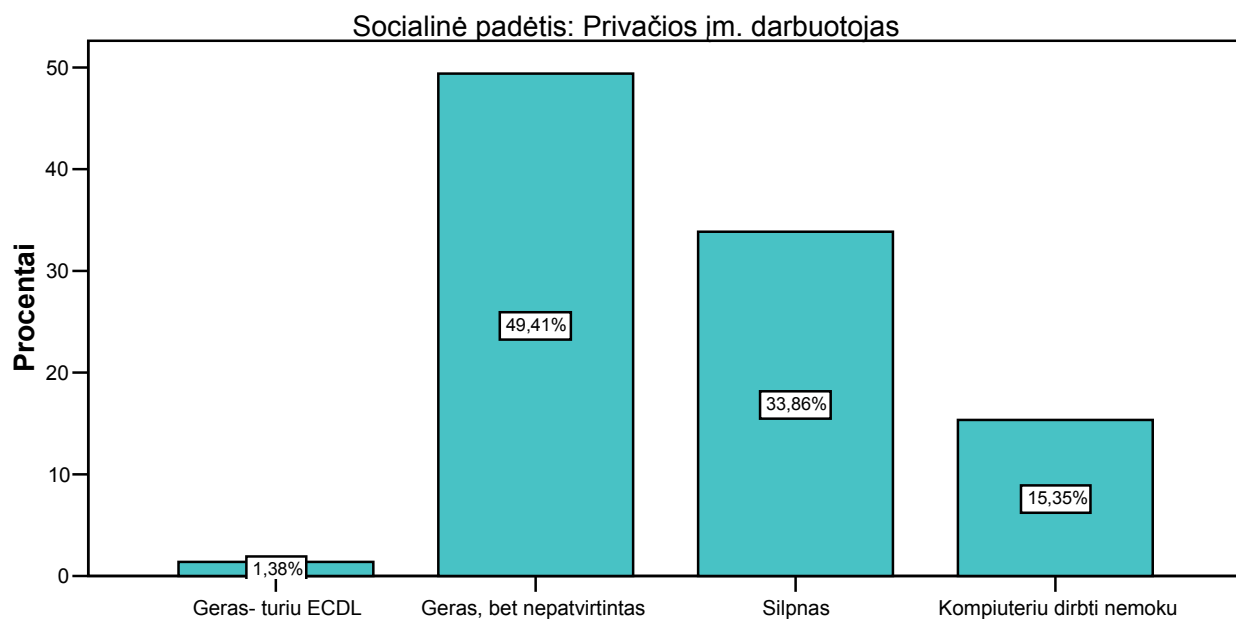
2.24 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal socialinę padėtį

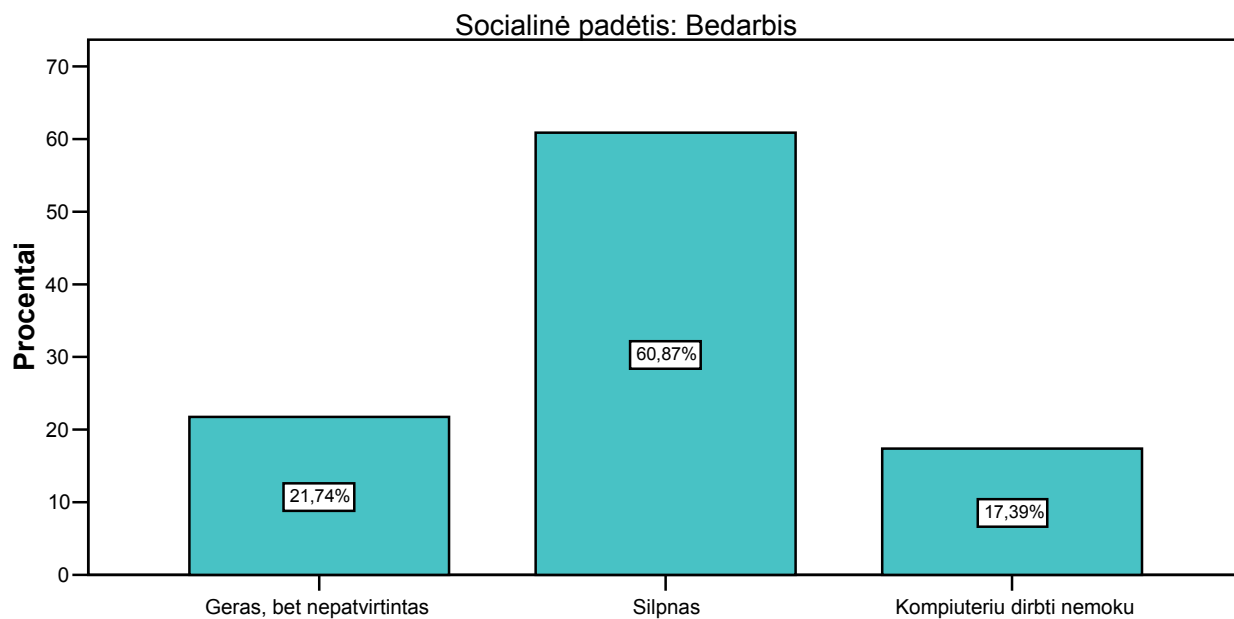
2.25 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal socialinę padėtį

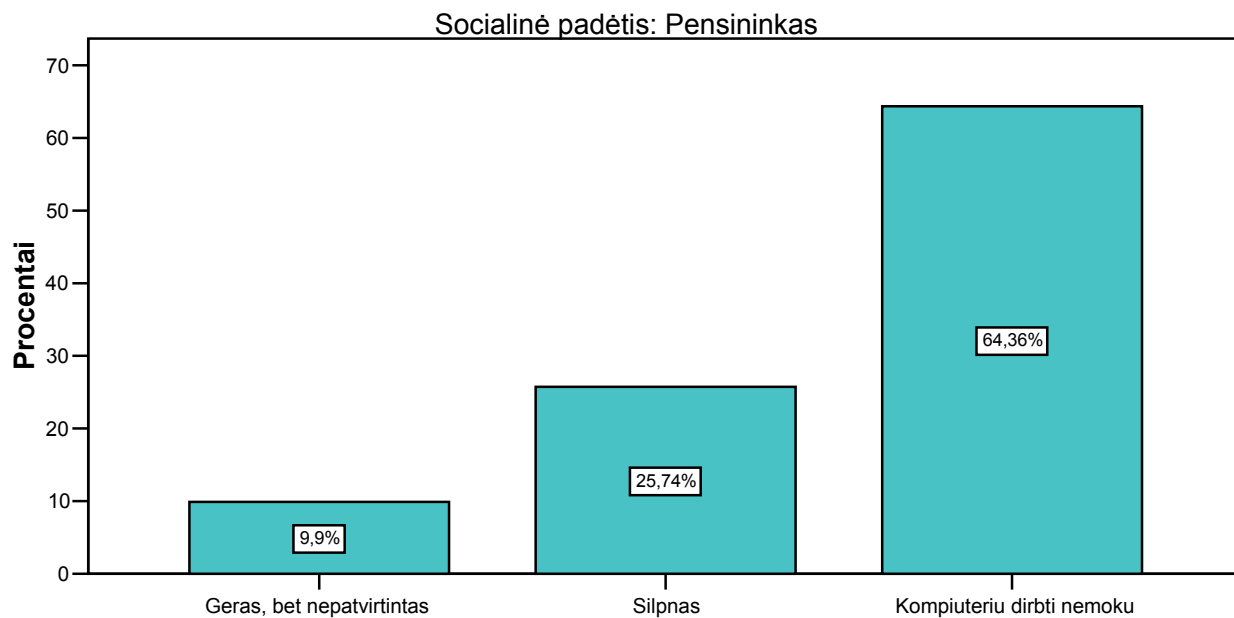
2.26 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal socialinę padėtį

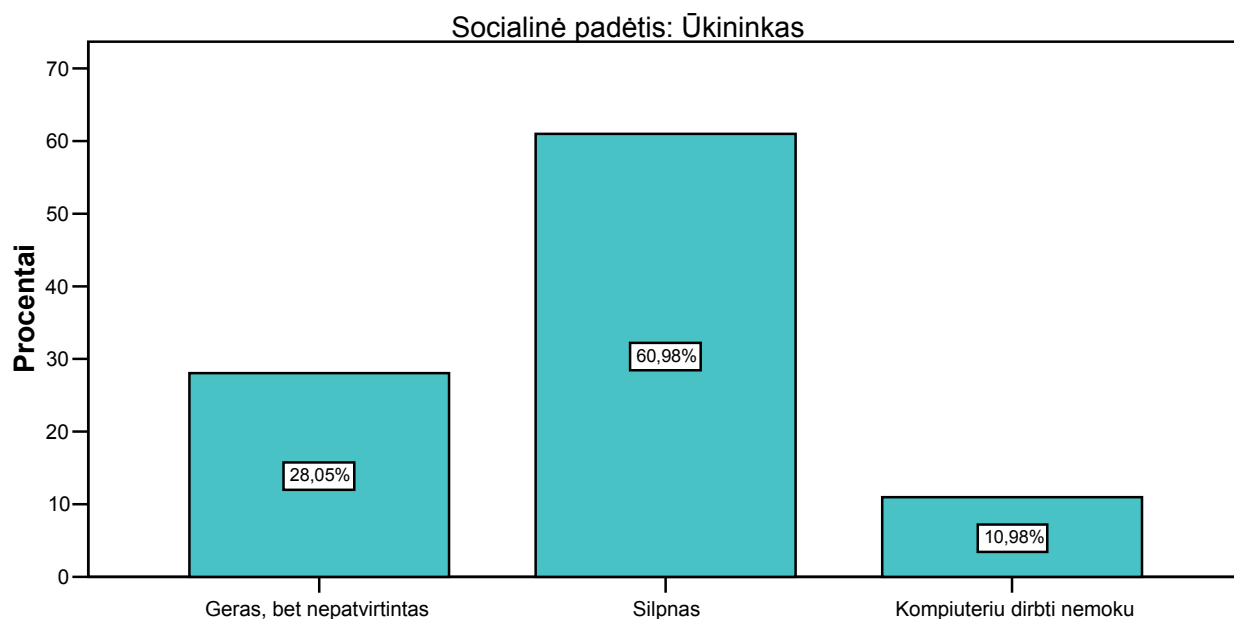
2.27 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal socialinę padėtį

2.28 pav.

Kompiuterinis raštingumas pagal socialinę padėtį

2.29 pav.

Kompiuterinis raštingumas, įvertinant respondentų socialinę padėtį, pasiskirsto pakankamai nevienodai.

2.23 paveiksle parodytas deklaruojamas moksleivių kompiuterinis raštingumas. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruoja net 81,6% moksleivių.

Taip pat puikus studentų kompiuterinis raštingumas: 2.24 paveiksle parodyta, kad net 87,6% studentų deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą ir tik 12,4% silpną.

2.25 paveiksle parodytame grafike iliustruojamas valstybės tarnautojų deklaruojamas kompiuterinis raštingumas. 63,6% valstybės tarnautojų deklaruoja gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą. 2,02% valstybės tarnautojų savo kompiuterinį raštingumą yra patvirtinę ECDL pažymėjimu. Tai neblogi rezultatai, bet net 25,55% valstybės tarnautojų pripažįsta turintys silpnas kompiuterinio raštingumo žinias, o dar 5,26% valstybės tarnautojų prisipažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Tai jau visai negerai kalbant apie elektroninę valdžią bei veiklą elektroninėje erdvėje.

2.26 paveiksle parodytame grafike iliustruojamas privačių įmonių darbuotojų deklaruojamas kompiuterinis raštingumas. 49,41% privačių įmonių darbuotojų deklaruoja gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą. 1,38% savo kompiuterinį raštingumą yra patvirtinę ECDL pažymėjimu. Deja, net 15,35% privačių įmonių darbuotojų kompiuteriu dirbti nemoka.

2.27 paveiksle parodytame grafike iliustruojamas bedarbių deklaruojamas kompiuterinis raštingumas. Rodikliai nėra aukšti: 60,87% deklaruoja silpną kompiuterinį raštingumą, 17,39% respondentų-bedarbių kompiuteriu dirbti nemoka.

2.28 paveiksle parodytame grafike iliustruojamas pensininkų deklaruojamas kompiuterinis raštingumas. Tik 9,9% pensininkų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, 25,74% pensininkų deklaruoja silpną kompiuterinį raštingumą ir net 64,36% pensininkų kompiuteriu dirbti nemoka. Vėl uždavinys tiems, kurie rūpinasi pagyvenusių žmonių įtraukimą į aktyvų gyvenimą elektroninėje erdvėje.

2.29 paveiksle pateiktas grafikas rodo ūkininkų kompiuterinį raštingumą. 28,05% ūkininkų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, 60,98% silpną ir 10,98% pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu.

Klausimo „Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą“ atsakymų apibendrinimas rodo:

- 50,98% respondentų teigia turį gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą, 33,2% nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas silpnas, 14,84% nurodė jog kompiuteriu dirbti nemoka, 0,98% nurodė jog jų kompiuterinis raštingumas geras ir patvirtintas ECDL. Kaip buvo apibrėžta vertinant apklausos imtį, šie rezultatai taikytini aktyviems Lietuvos gyventojams.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp vyrų ir moterų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų:
 - 52,58% vyrų ir 49,62% moterų teigia turį gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą.
 - 32,33% vyrų ir 33,94% moterų pripažįsta, kad jų kompiuterinis raštingumas silpnas.
 - 13,85% vyrų ir 15,68% moterų pripažįsta nemoką naudotis kompiuteriu.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp respondentų gyvenančių didmiesčiuose, kituose miestuose/miesteliuose ar kaimo tipo vietovėse savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Žymiai mažiau kaimo gyventojų nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas yra geras, bet nepatvirtintas.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingo amžiaus respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Kuo vyresni respondentai, tuo rečiau jie savo kompiuterinį raštingumą vertina kaip gerą, tuo dažniau vertina kaip silpną arba dažniau nurodo, jog kompiuteriu dirbti visai nemoka.
- Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingo išsimokslinimo respondentų savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Pagal skirtingo respondentų išsilavinimo

grupės virš 50% respondentų savo kompiuterinį raštingumą kaip gerą vertino respondentai su nebaigtu aukštuoju (studentai) – 73,53%, aukštuoju universitetiniu – 72,77%, aukštuoju neuniversitetiniu 55,02%, ir viduriniu išsimokslinimu 50,72%.

- Nemokantys dirbti kompiuteriu prisipažįsta net 5,36%, valstybės tarnautojų ir 15,35% privačių įmonių darbuotojų.
- Žemiausią kompiuterinio raštingumo lygį deklaruoja pensininkai.

Septintuoju anketos klausimu respondentui buvo siūloma įvertinti savo gebėjimus dirbti kompiuteriu konkrečius darbus. Šiuo klausimu buvo siekiama patikslinti šeštoju klausimu nustatytus realius respondentų gebėjimus.

Paprastas procentinis visų respondentų, deklaruojančių vieno ar kito lygio kompiuterinį raštingumą, atsakymų į tris septinto klausimo dalinius klausimus, atsakymų pasiskirstymai pateikti 2.30 – 2.33 paveiksluose.

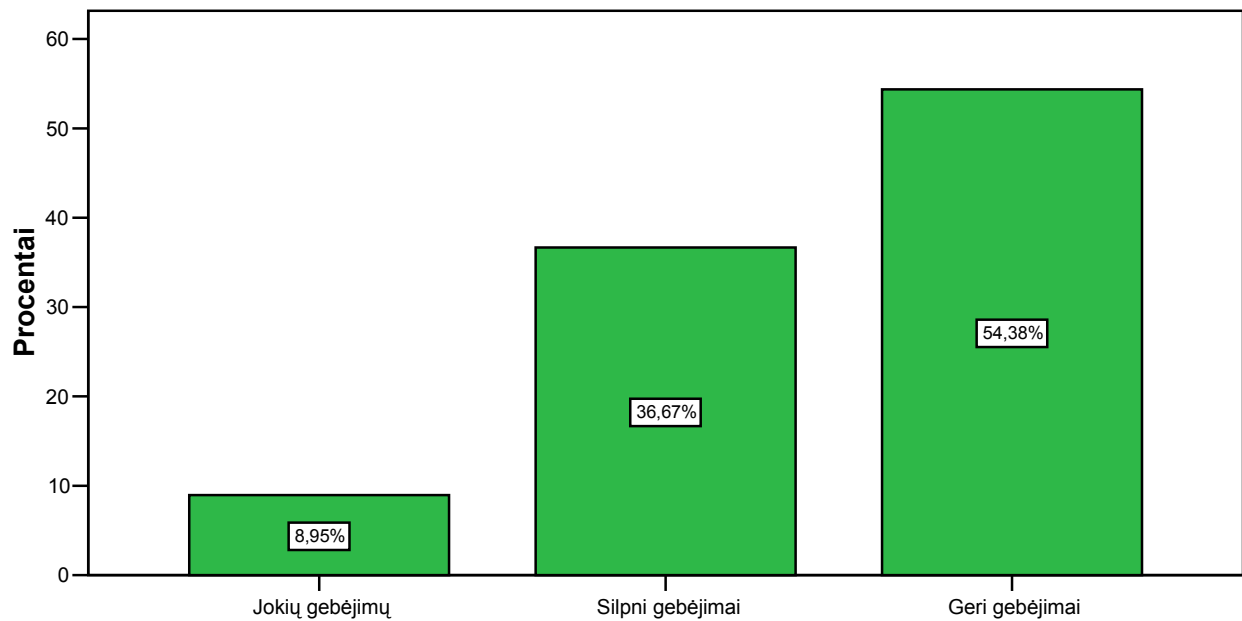
Nemokantys dirbti kompiuteriu į septintą klausimą neatsakinėjo.

2.30 paveiksle parodytas gebėjimų paruošti tekstinę ir grafinę informaciją lygio pasiskirstymas. Gebėjimų pasiskirstymas dalinai atkartoja 2.6 paveiksle parodytą situaciją, nors čia jau neturėtų būti atsakymų, kad gebėjimų neturi, nes į šį klausimą nedirbantys kompiuteriu neatsakinėjo.

2.31 paveiksle parodyti gebėjimai naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis yra aukštesni, bet 4,72% kompiuteriu dirbančių respondentų pripažįsta neturintys gebėjimų naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis.

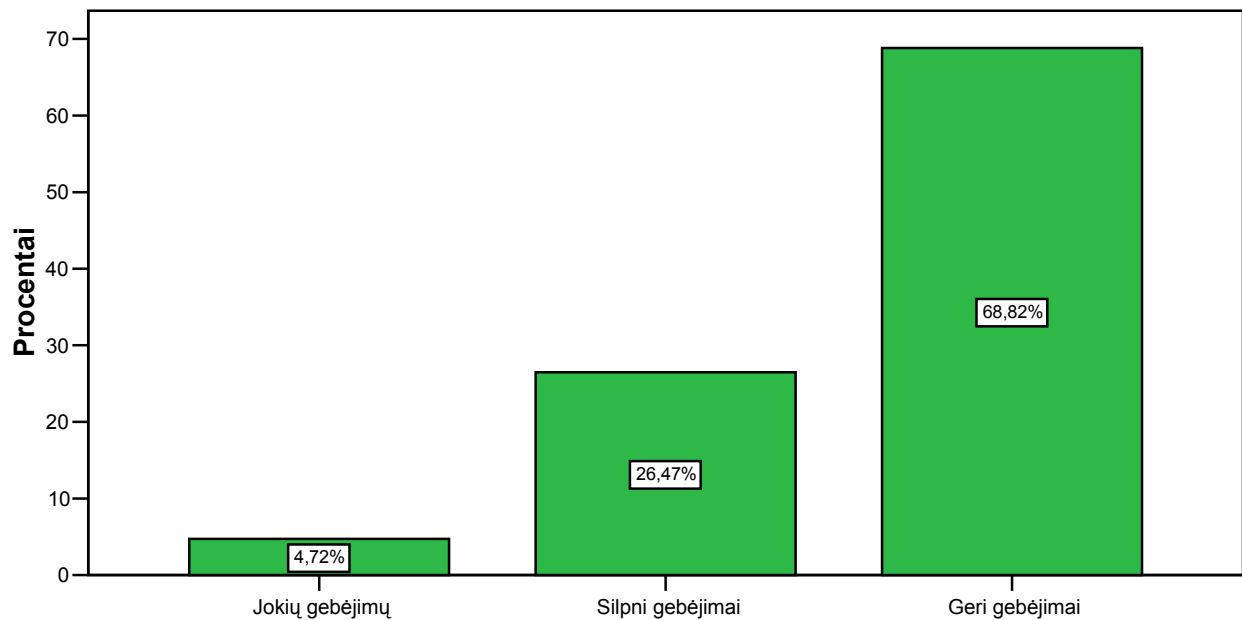
2.32 paveiksle detalizuojami kompiuteriu dirbančių respondentų gebėjimai paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams, o 2.33 paveiksle detalizuojami kompiuteriu dirbančių respondentų gebėjimai perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę. Grafikai šiuose paveiksluose panašūs ir virš ketvirtadalio kompiuteriais dirbančių respondentų pripažįsta tokių gebėjimų neturintys.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą

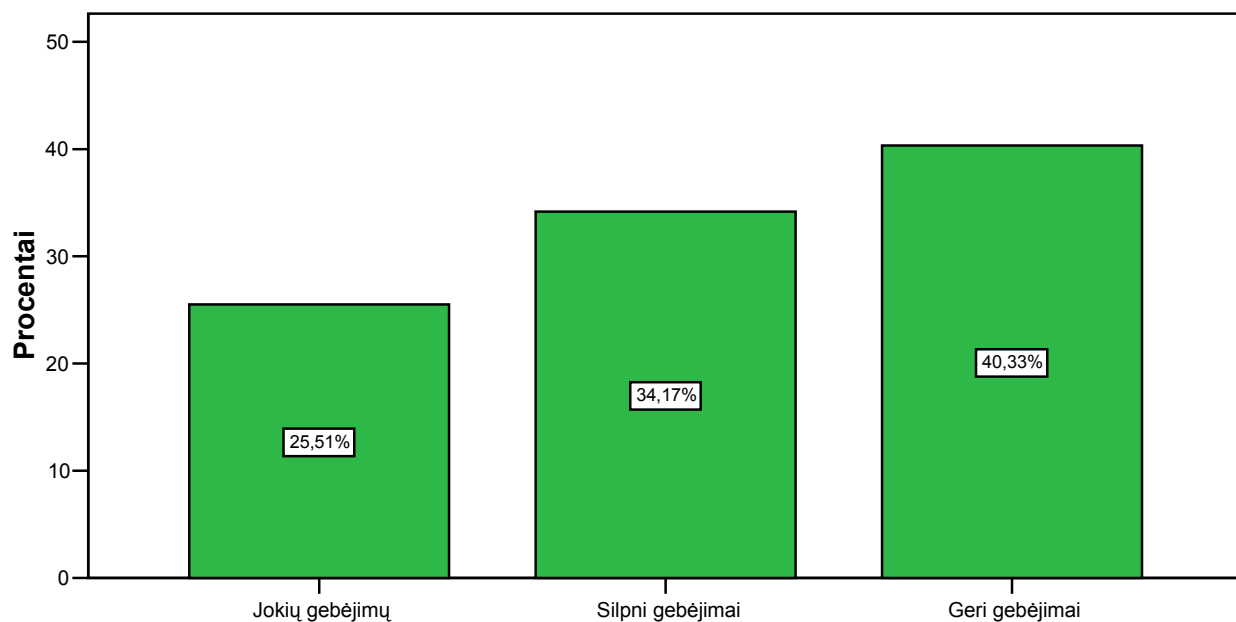
2.30 pav.

Gebėjimai naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)

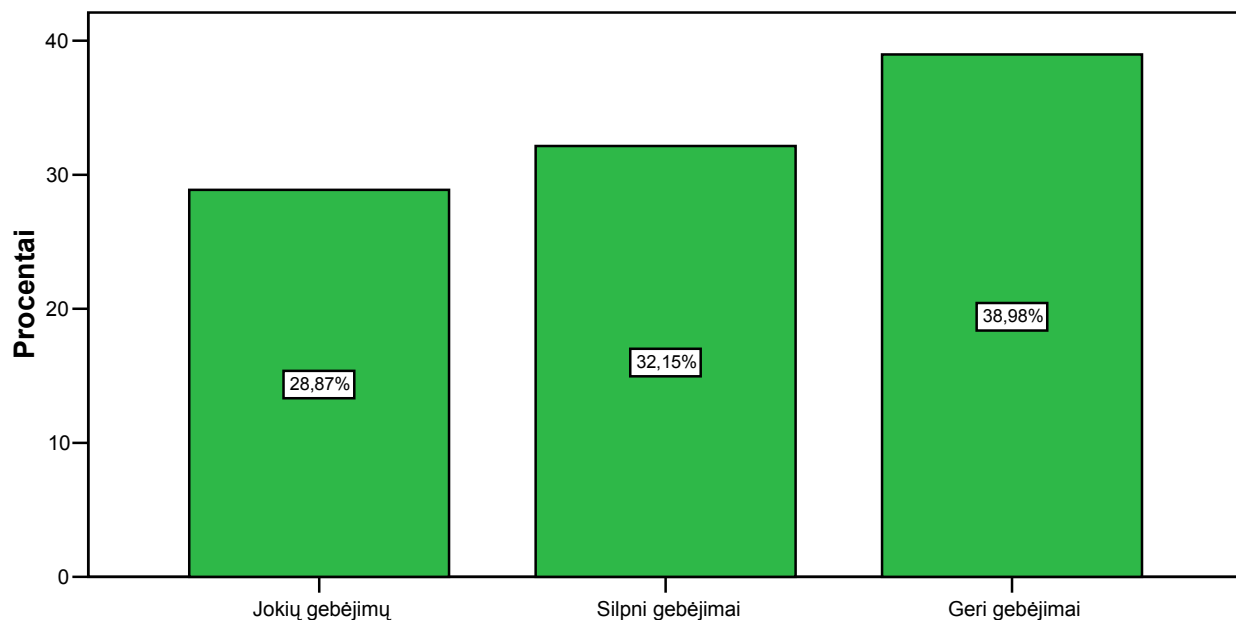
2.31 pav.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams

2.32 pav.

Gebėjimai perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (skelbti informaciją internete, el. bankininkystė)

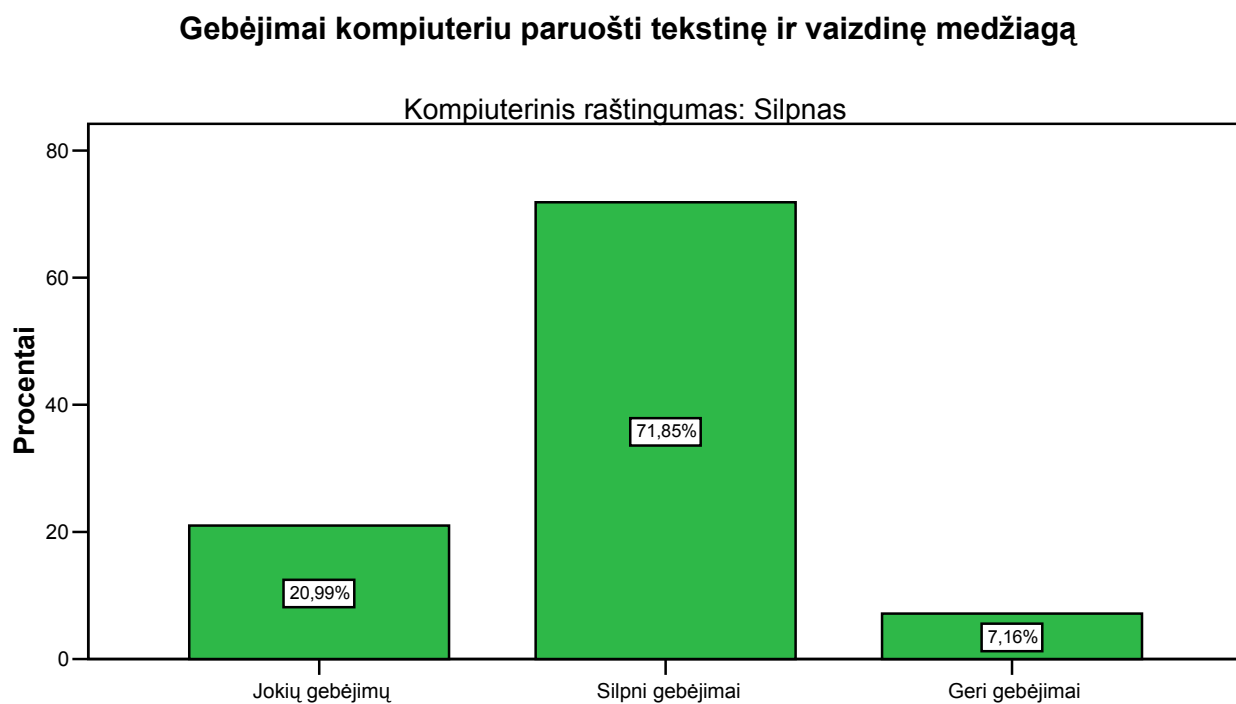

2.33 pav.

Keturi aukščiau pateikti grafikai rodo, kad savo bendrą kompiuterinį raštingumą respondentai vertina geriau negu vėliau detalizuodami konkrečius gebėjimus.

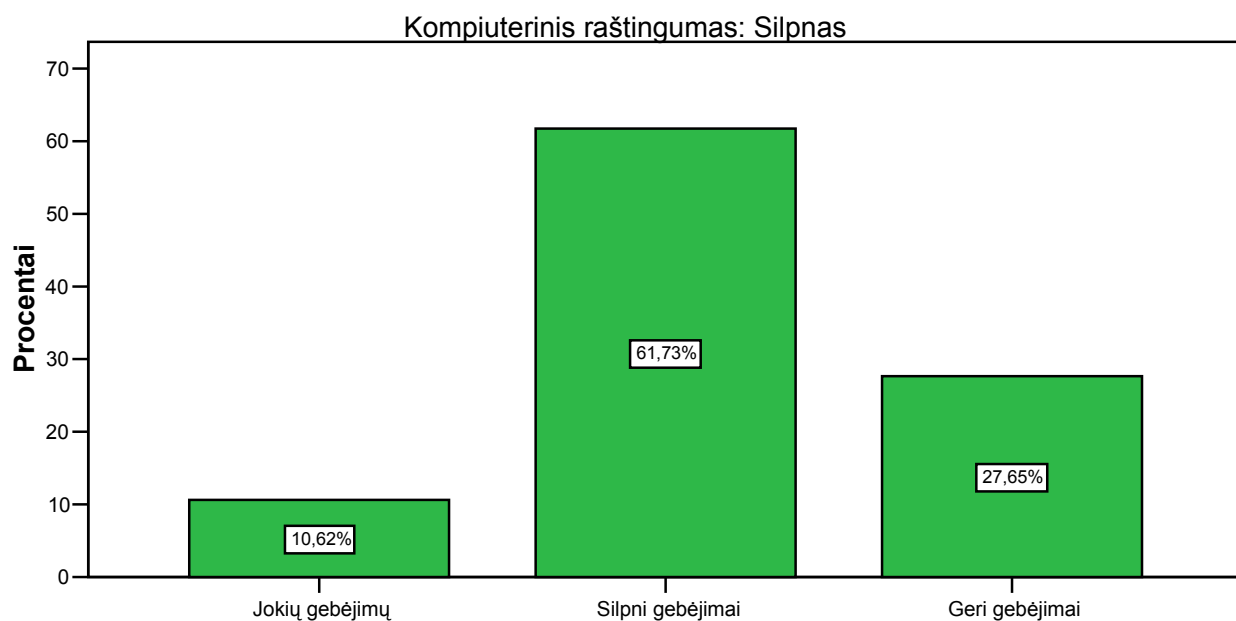
Todėl papildomai buvo paskaičiuota, kokius gebėjimus turi silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai.

Informacija apie silpną savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų kompetenciją tam tikroms veikloms kompiuterio aplinkoje atlikti grafikų pavidalu pateikiama 2.34 – 2.37 paveiksluose.

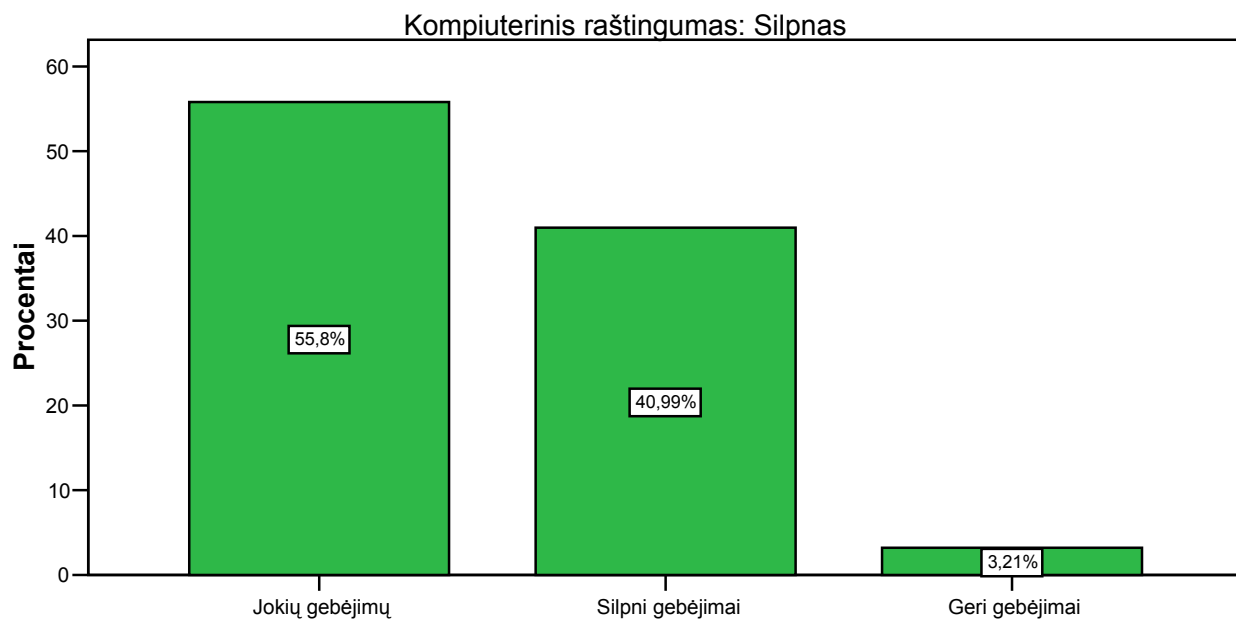
2.34 pav.

Gebėjimai naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)

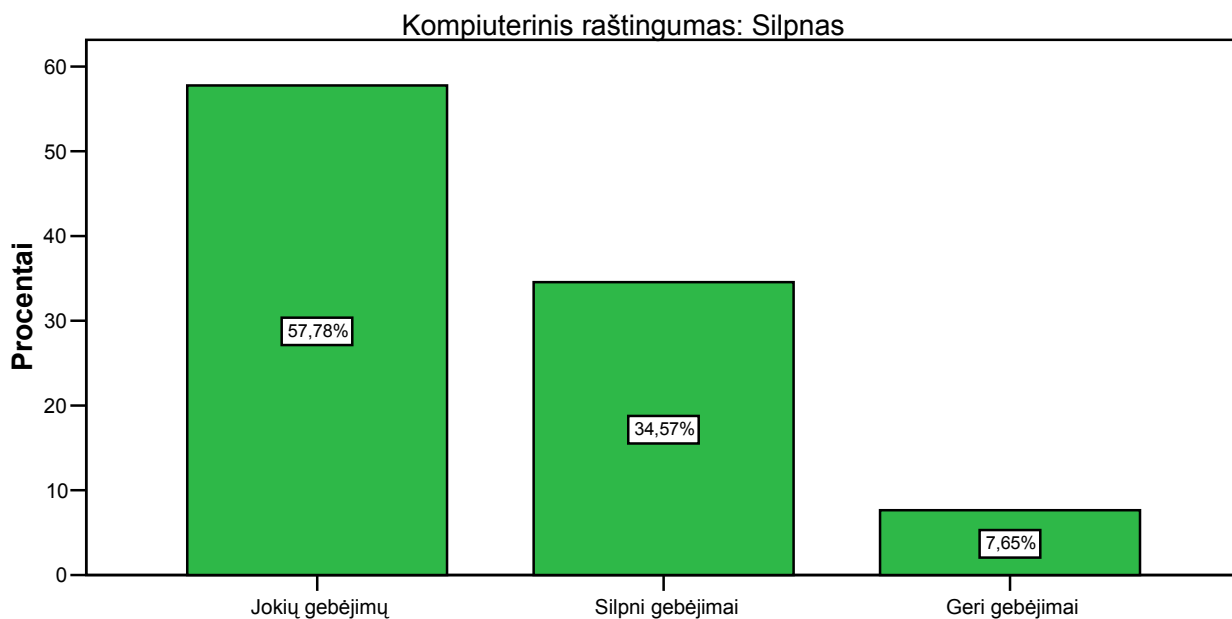
2.35 pav.

Gebėjimai paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams

2.36 pav.

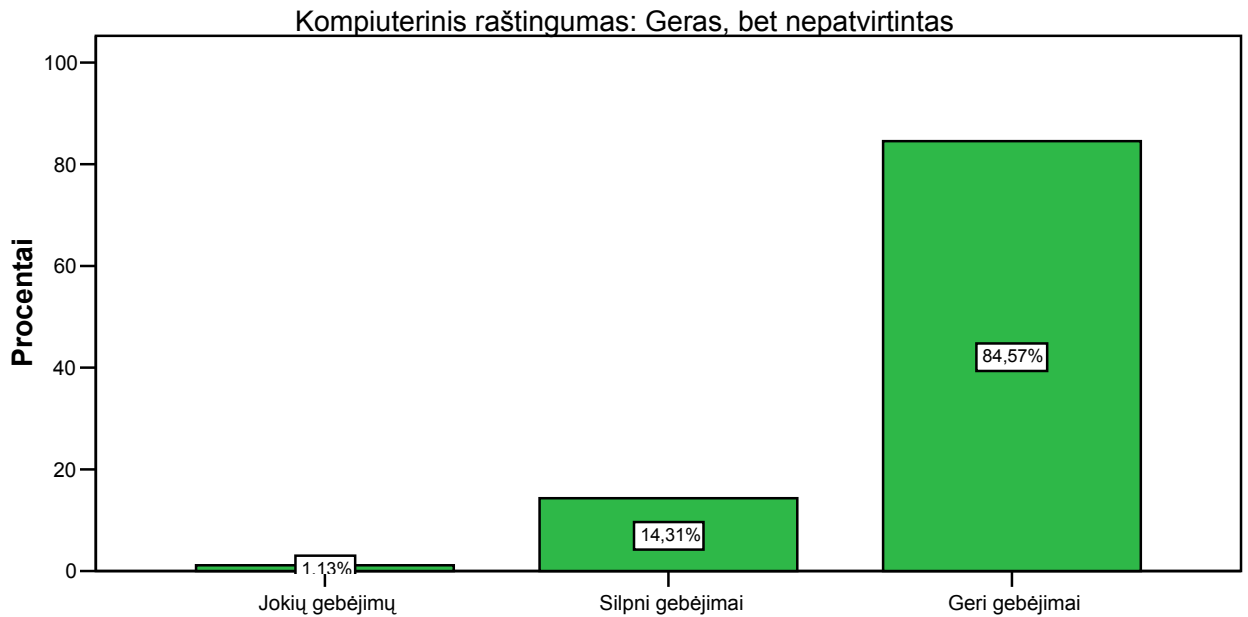
Gebėjimai perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (skelbti informaciją internete, el. bankininkystė)

2.37 pav.

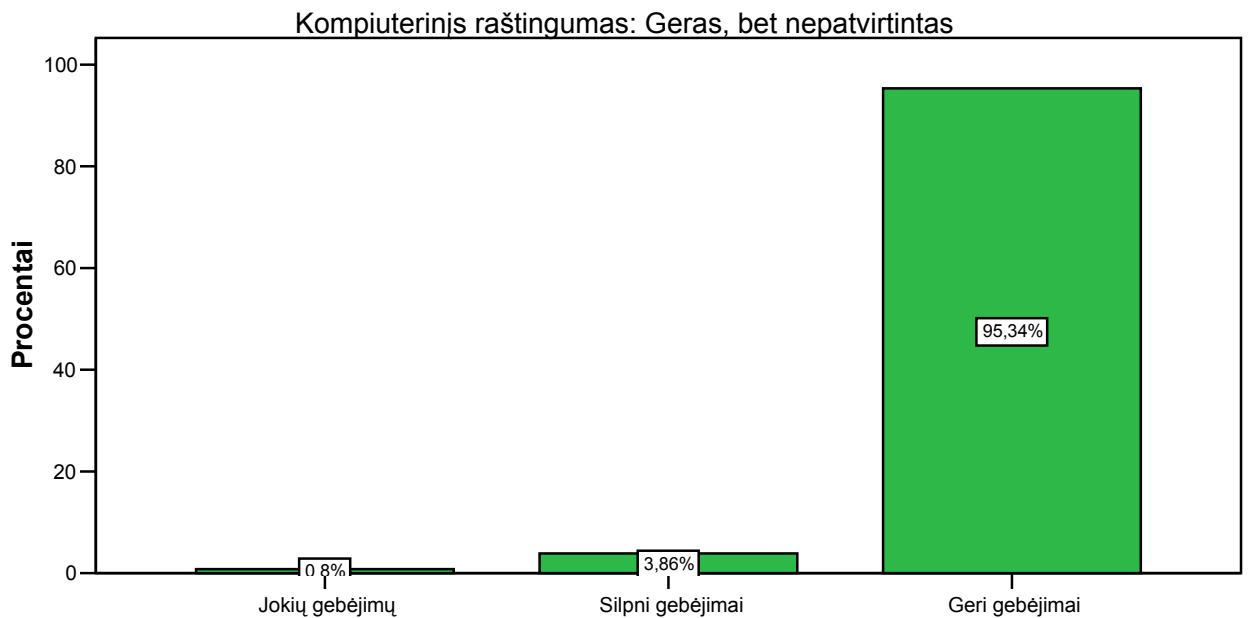
Toliau 2.38 – 2.41 paveiksluose grafiškai parodyta, ką moka geras kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai. Čia pateiktos informacijos analizė leidžia teigti, kad gerai savo kompiuterinį raštingumą vertinantys respondentai iš esmės turi Visuotiniame kompiuterinio raštingumo standarte apibrėžtą bazinę kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją, nors apie trečdalis geras kompiuterio žinias deklaruojančių respondentų pripažįsta silpnus gebėjimus rengiant pateiktis pranešimams ir pristatymams ir perkeltiant savo veiklos dalį į elektroninę erdvę.

Gebėjimai kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą

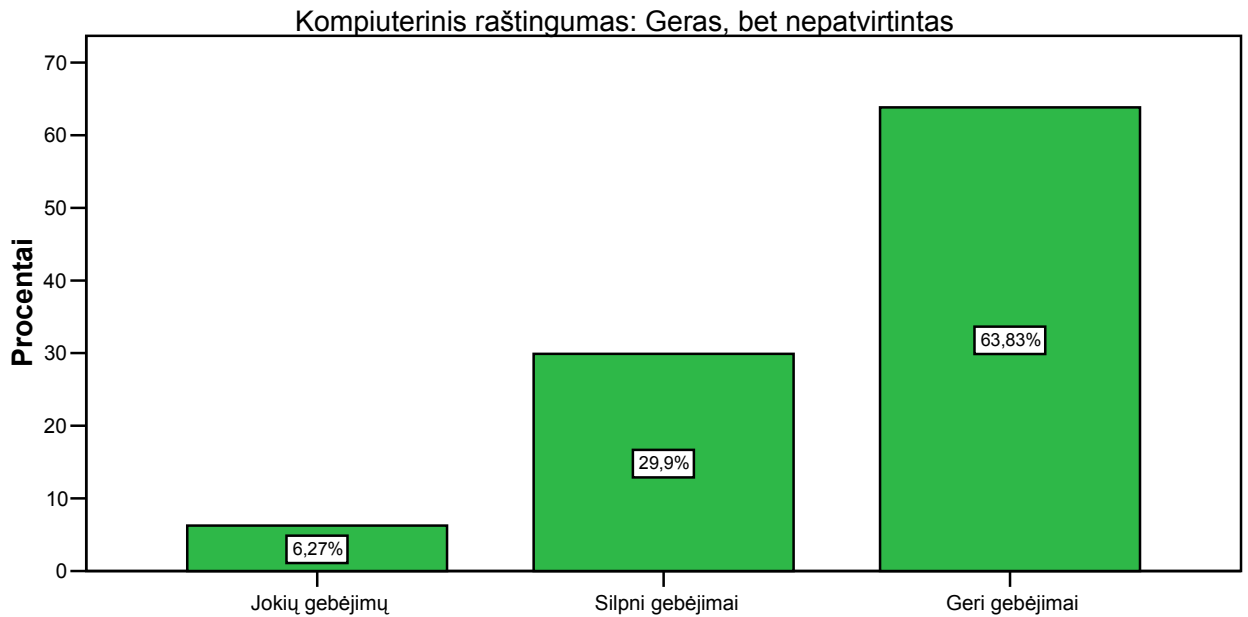
2.38 pav.

Gebėjimai naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška, el.paštas)

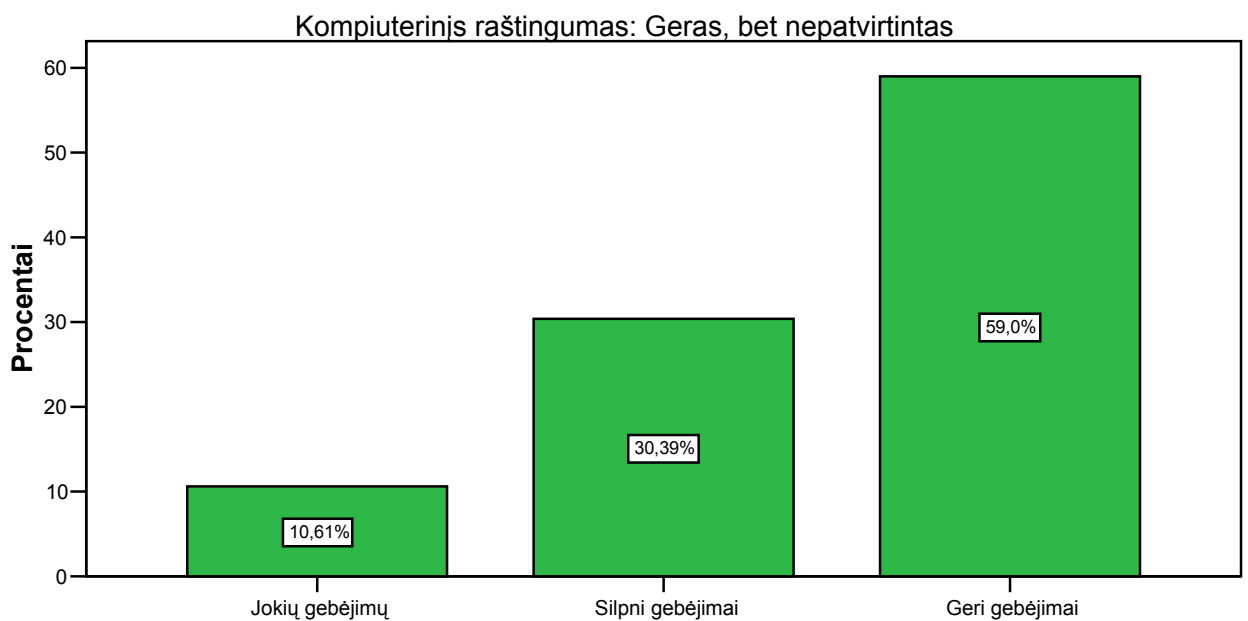
2.39 pav.

Gebėjimai paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams

2.40 pav.

Gebėjimai perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (skelbti informaciją internete, el. bankininkystė)

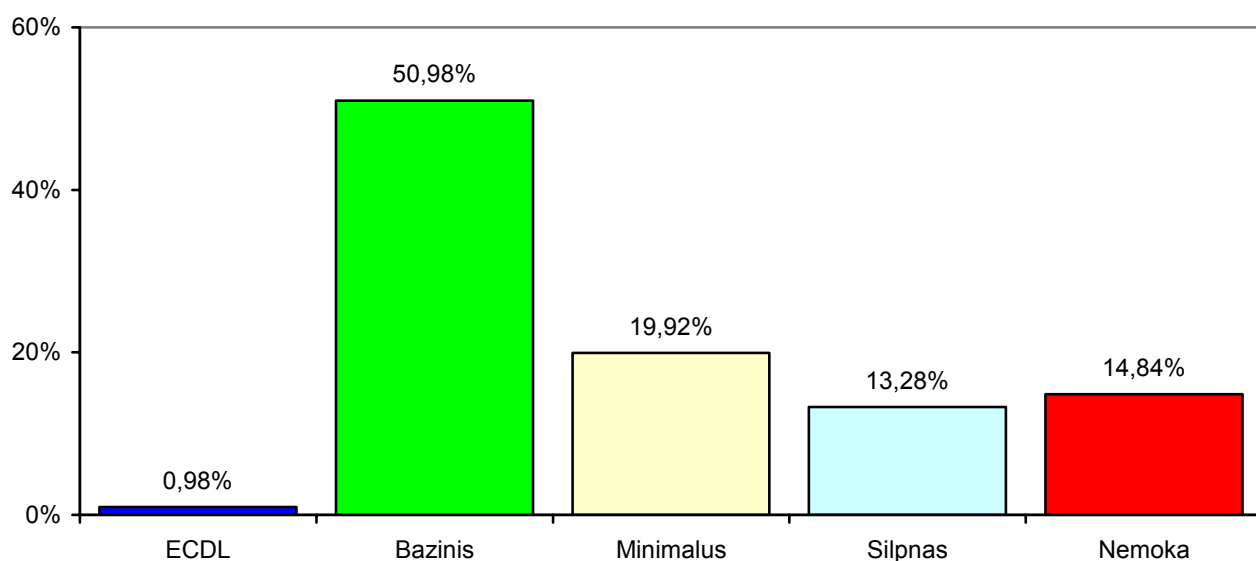
2.41 pav.

Visuotiname kompiuterinio raštingumo standarte [Standartas, 2004] kalbama apie minimalų ir bazinį kompiuterinį raštingumą.

Minimalus kompiuterinis raštingumas turėtų atitikti minimalias žinias bei įgūdžius pagal septintą anketos klausimą. Pagal grafikuose parodytą informaciją galima tvirtinti, kad ne mažiau 40% silpną kompiuterinio raštingumo lygį deklaruojančių respondentų neturi Visuotiname kompiuterinio raštingumo standarte apibrėžto minimalaus kompiuterinio raštingumo. Tada 2.6 paveiksle deklaruojamą kompiuterinio raštingumo lygio pasiskirstymą galima interpretuoti, kad minimalų kompiuterinį raštingumą turi apie 19,92% respondentų.

Įvertinant aukščiau pateiktą respondentų deklaruojamą kompiuterinio raštingumo lygį ir konkrečių kompetencijų vertinimus, 2.6 paveiksle pateiktas paprastas procentinis kompiuterinio raštingumo lygio pasiskirstymo grafikas įgauna 2.42 paveiksle pateiktą grafinį vaizdą.

Kompiuterinio raštingumo kvalifikacija

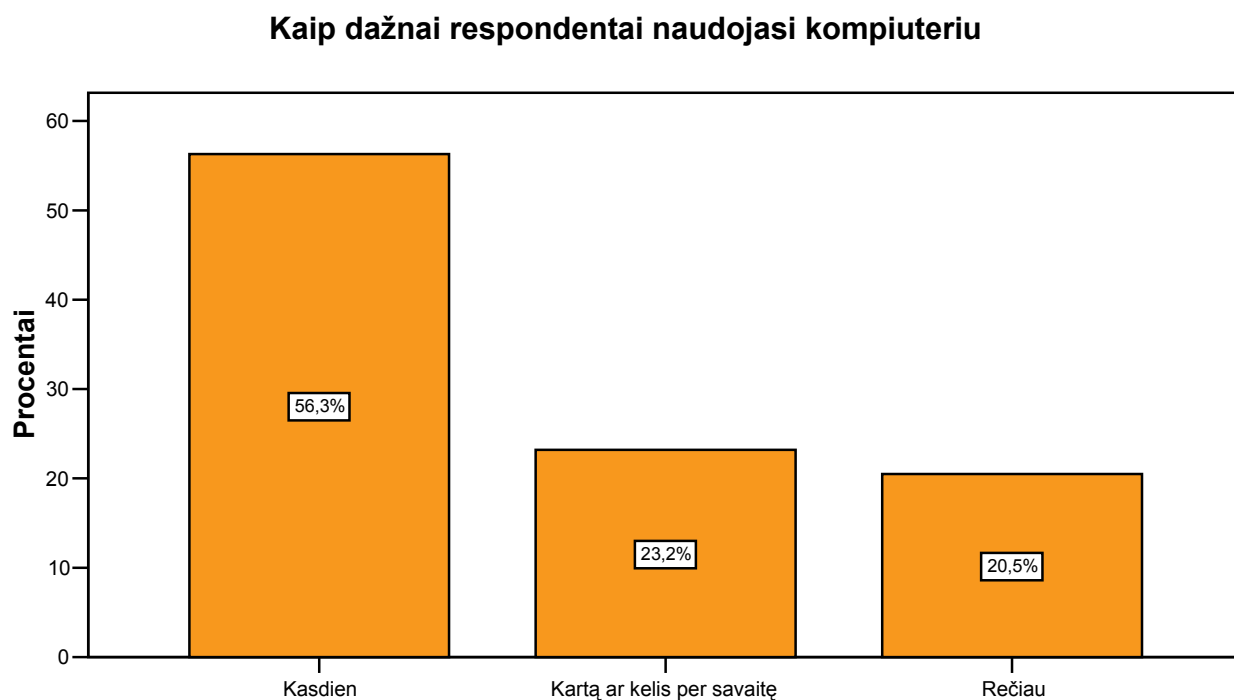
2.42 pav.

2.42 paveiksle 2.6 paveiksle parodytas silpnas raštingumas padalintas į minimalų, atitinkantį Visuotiname kompiuterinio raštingumo standarte nustatytą kompetencijos lygį ir realiai silpną, kuris rodo tik elementariausius kompiuterinio raštingumo įgūdžius.

2.42 paveikslas rodo pristatomu tyrimu nustatytą potencialiai aktyvių Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo lygį.

2.3.3 Kompiuterio naudojimo dažnis ir kompetencijos įgijimo vieta

Aštuntuoju apklausos anketos klausimu buvo siekiama nustatyti, kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu. Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.

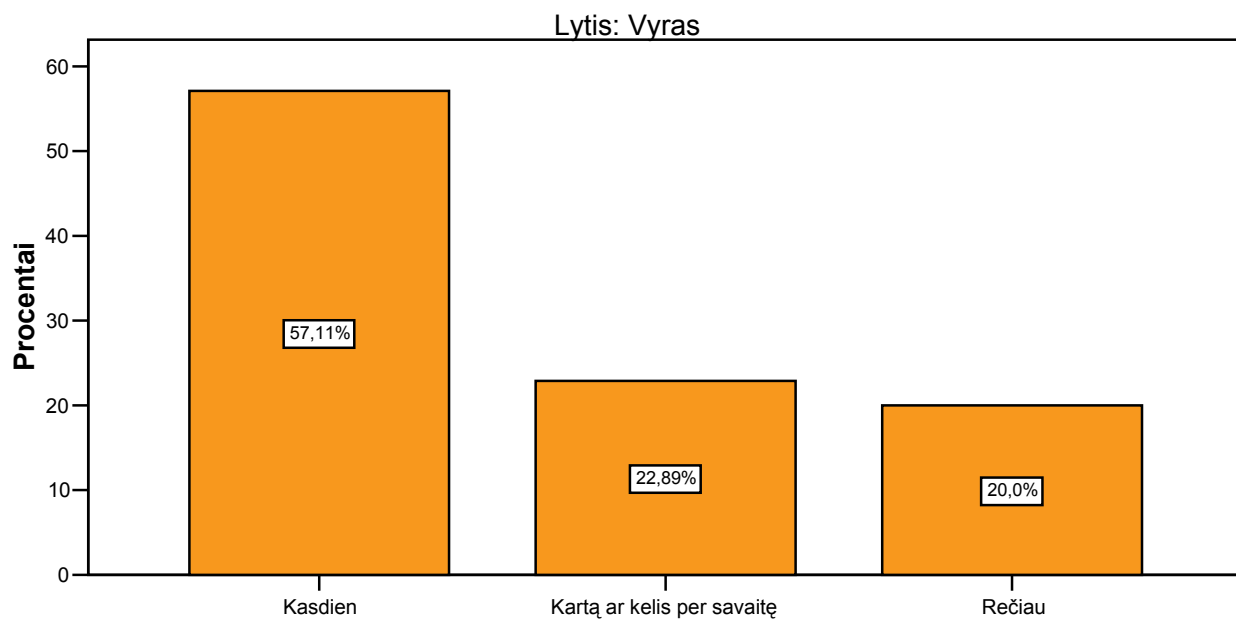

2.43 pav.

Toliau 2.44-2.68 paveiksluose parodoma, kompiuterio vartojimo dažnio santykis su sociodemografinėmis charakteristikomis.

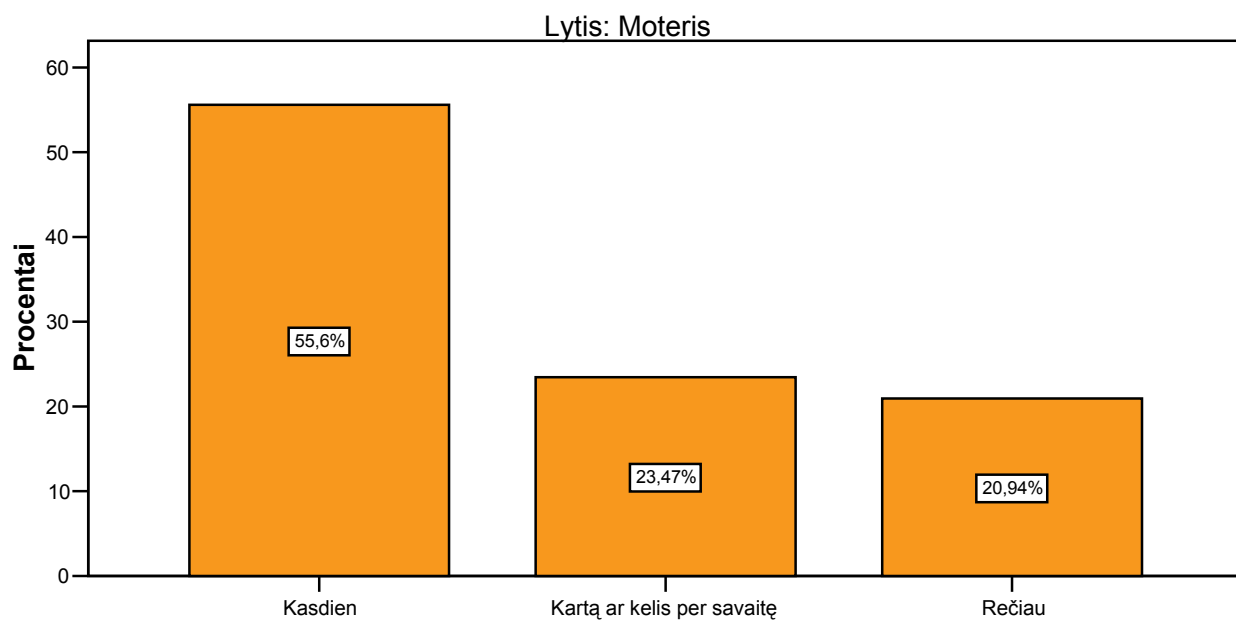
Toks platus kompiuterio naudojimo dažnio nagrinėjimas motyvuojamas tuo, kad pilna situacijos analizė, įvertinant sociodemografines tyrimo charakteristikas, leis turėti aiškesnį situacijos vaizdą ir geriau pagrįsti tyrimo išvadas.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal lytį)

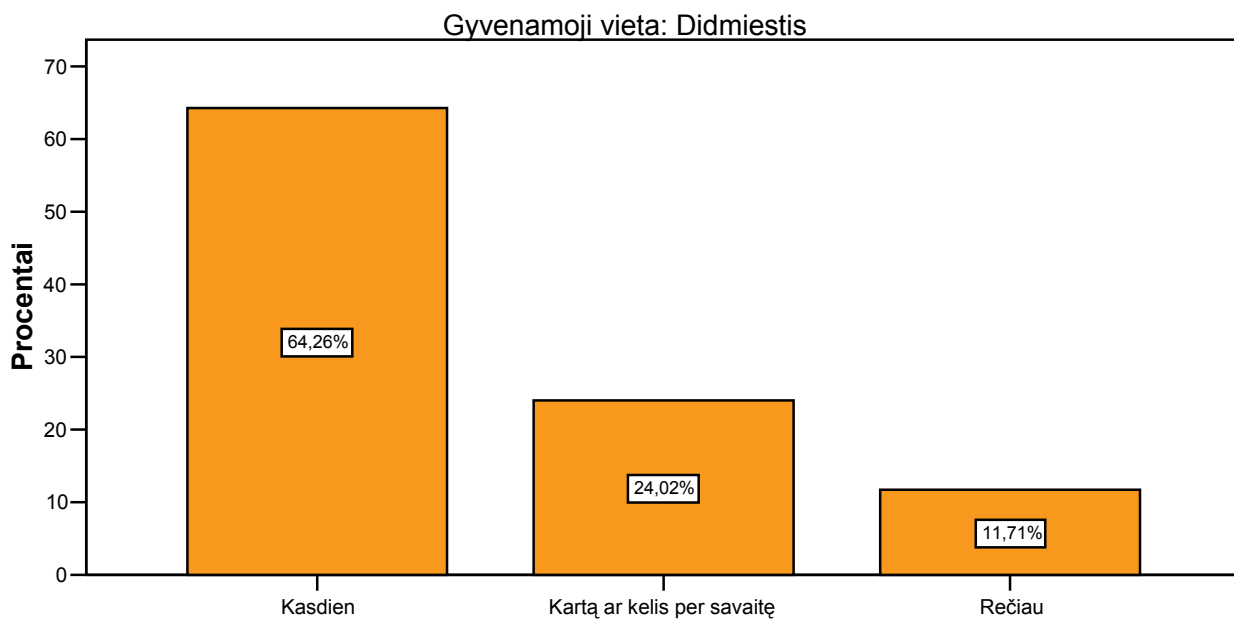
2.44 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal lytį)

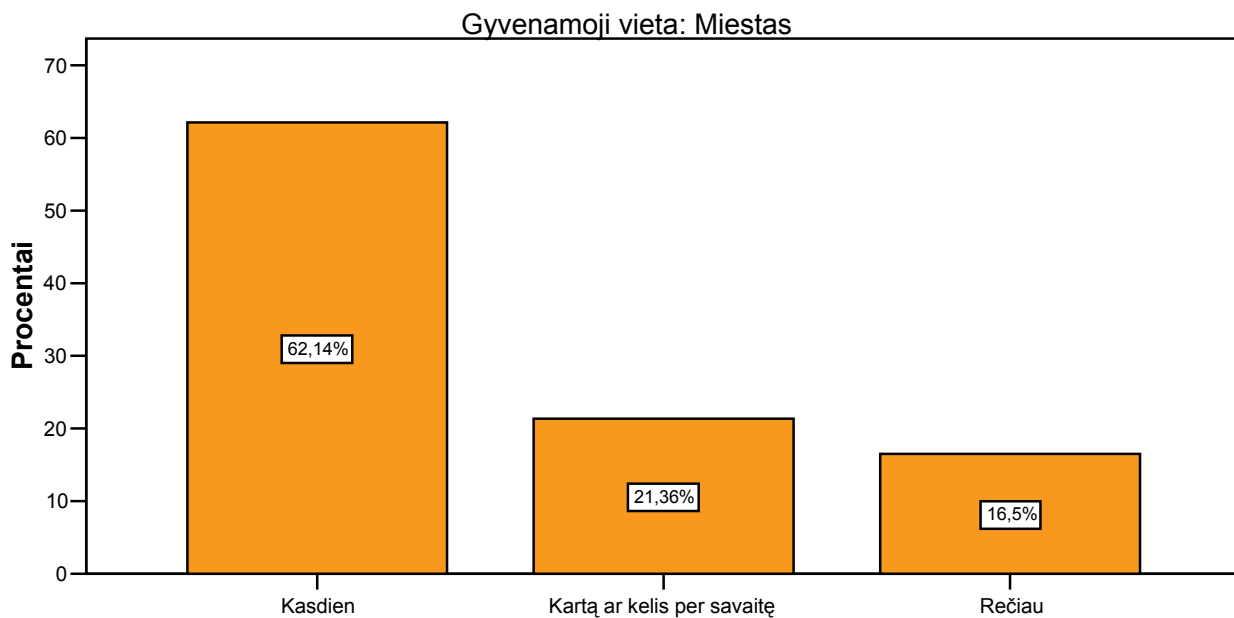
2.45 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojasi kompiuteriu (pagal gyvenamą vietą)

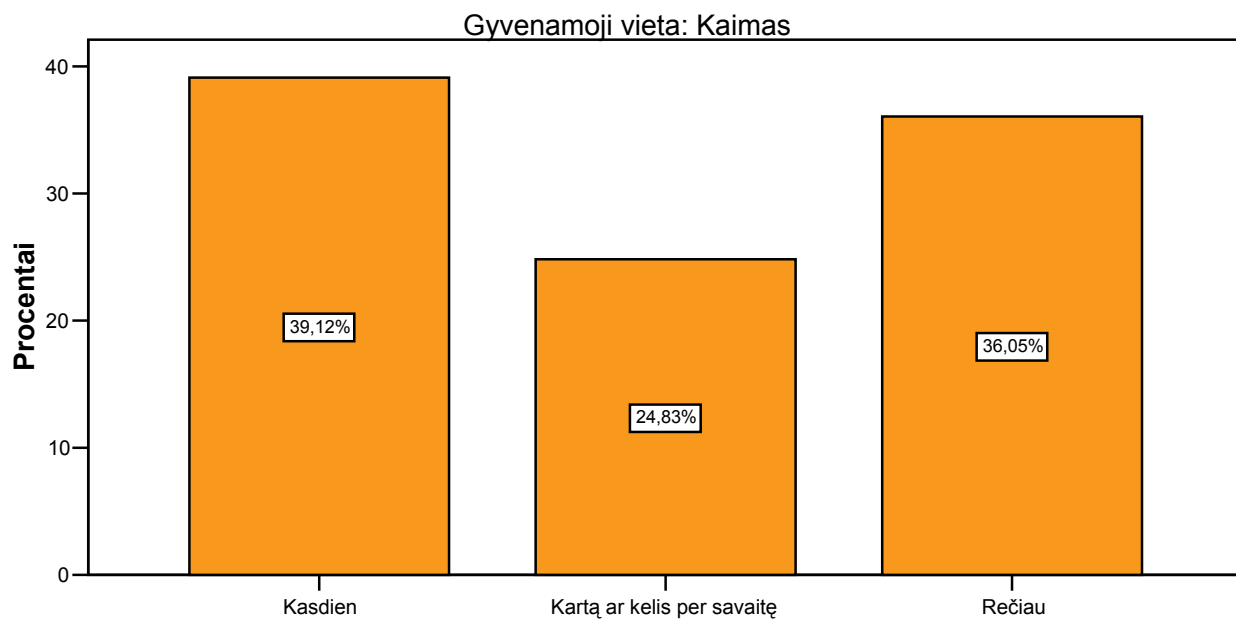
2.46 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojasi kompiuteriu (pagal gyvenamą vietą)

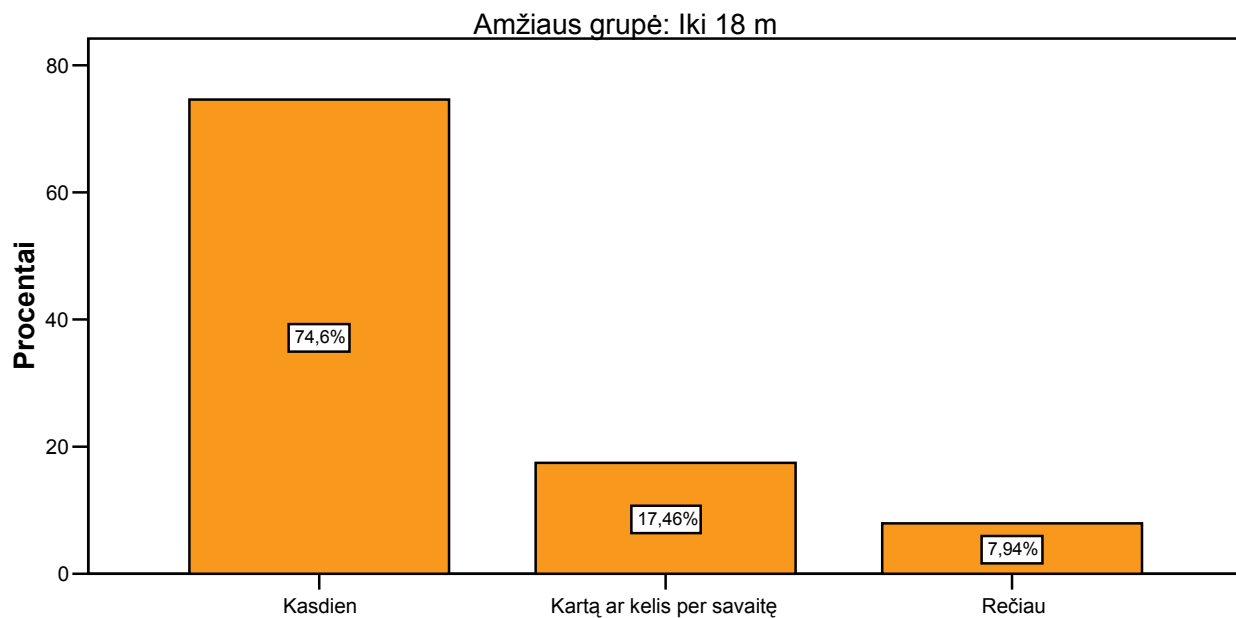
2.47 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal gyvenamą vietą)

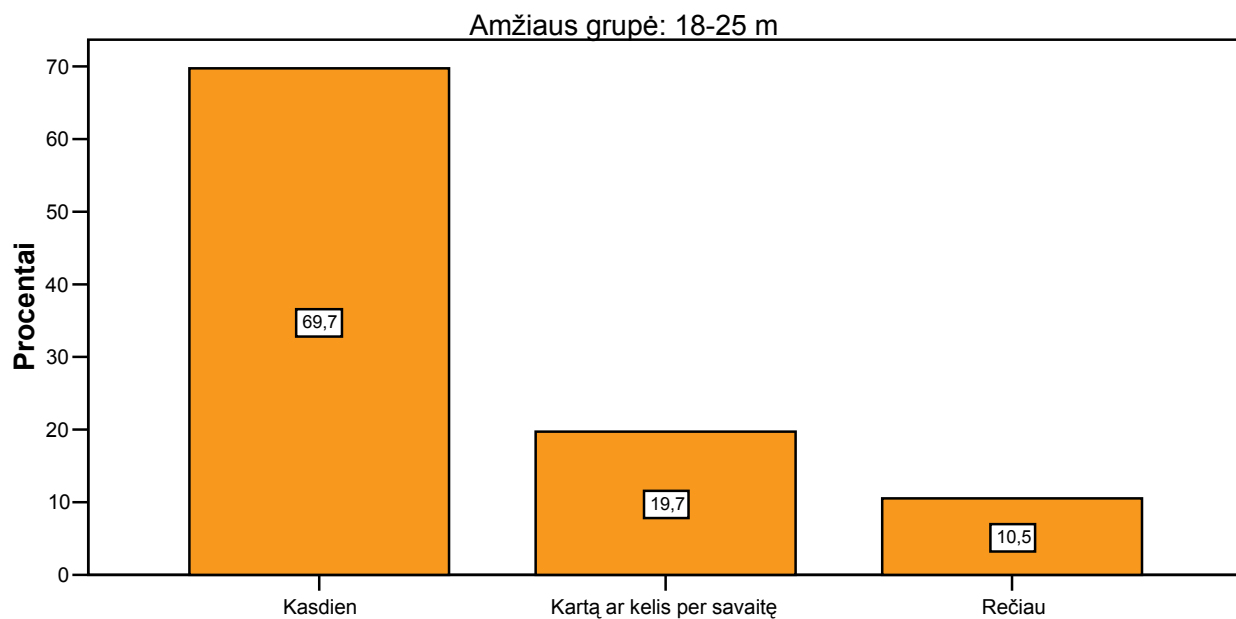
2.48 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal amžių)

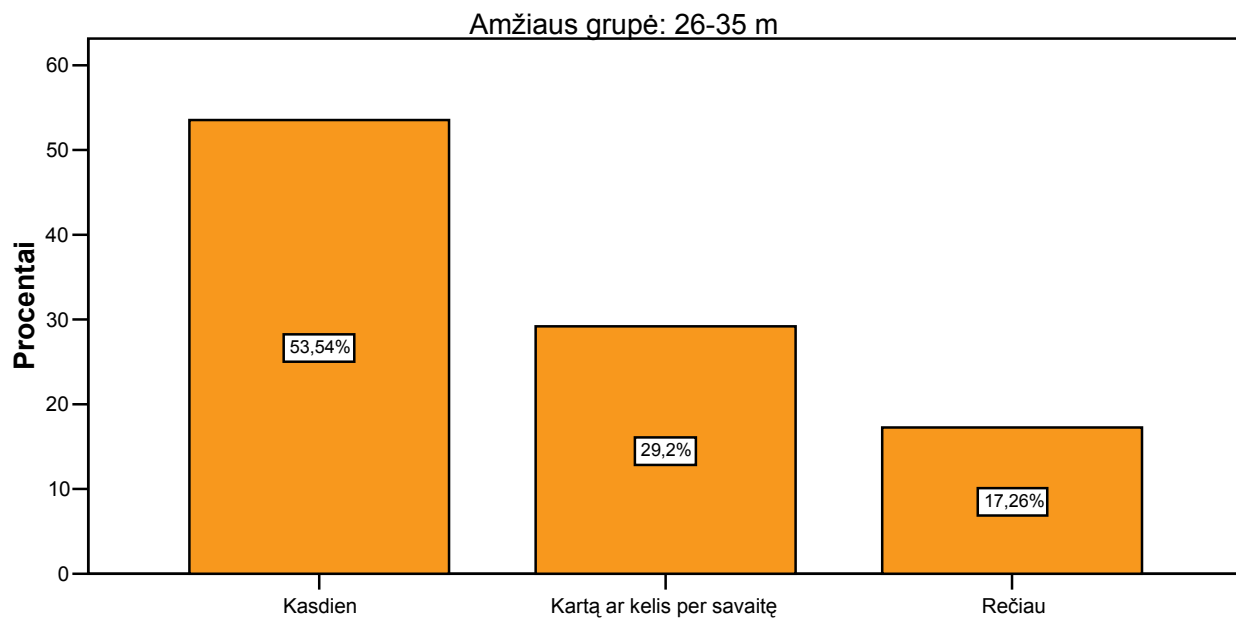
2.49 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal amžių)

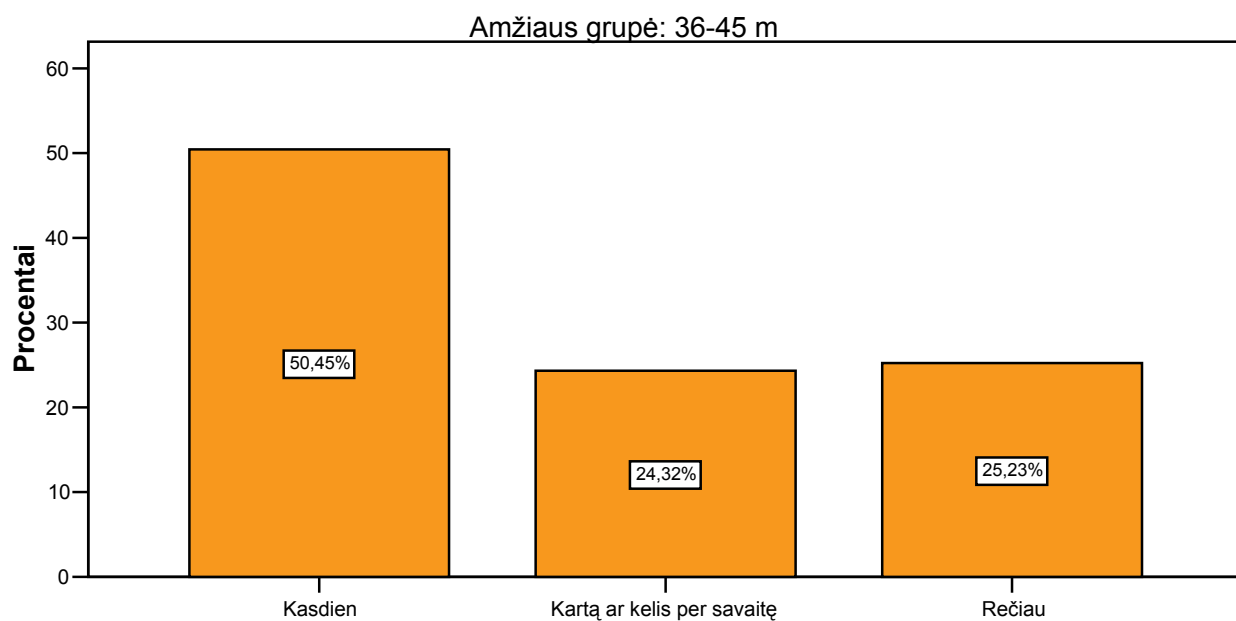
2.50 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal amžių)

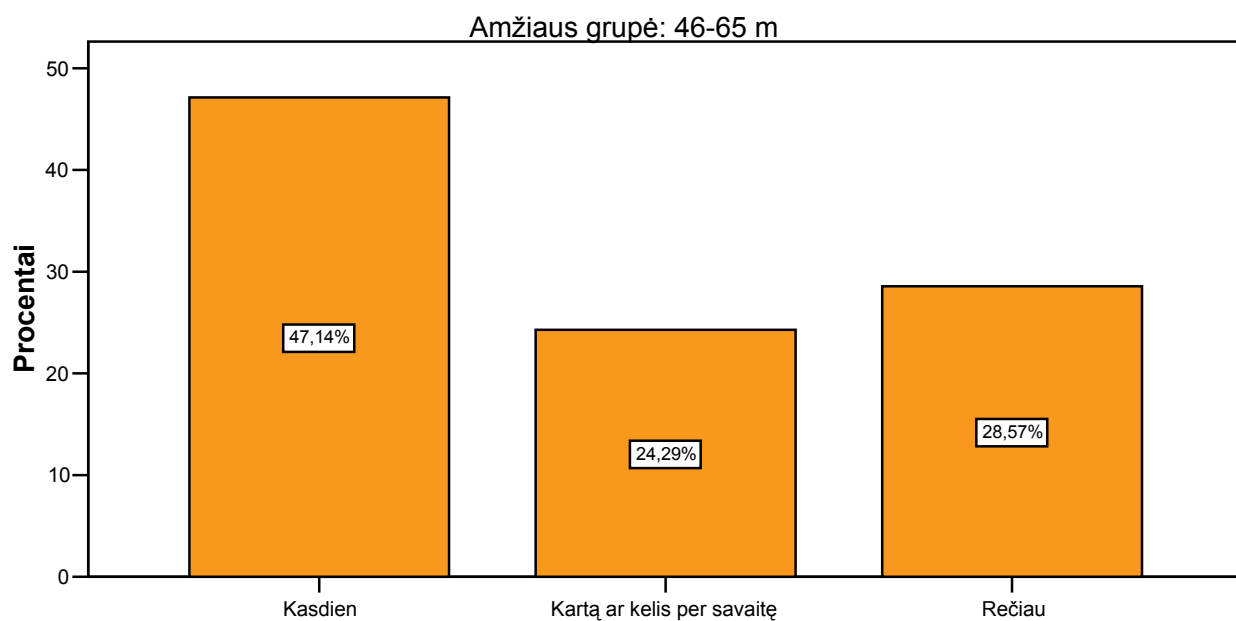
2.51 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal amžių)

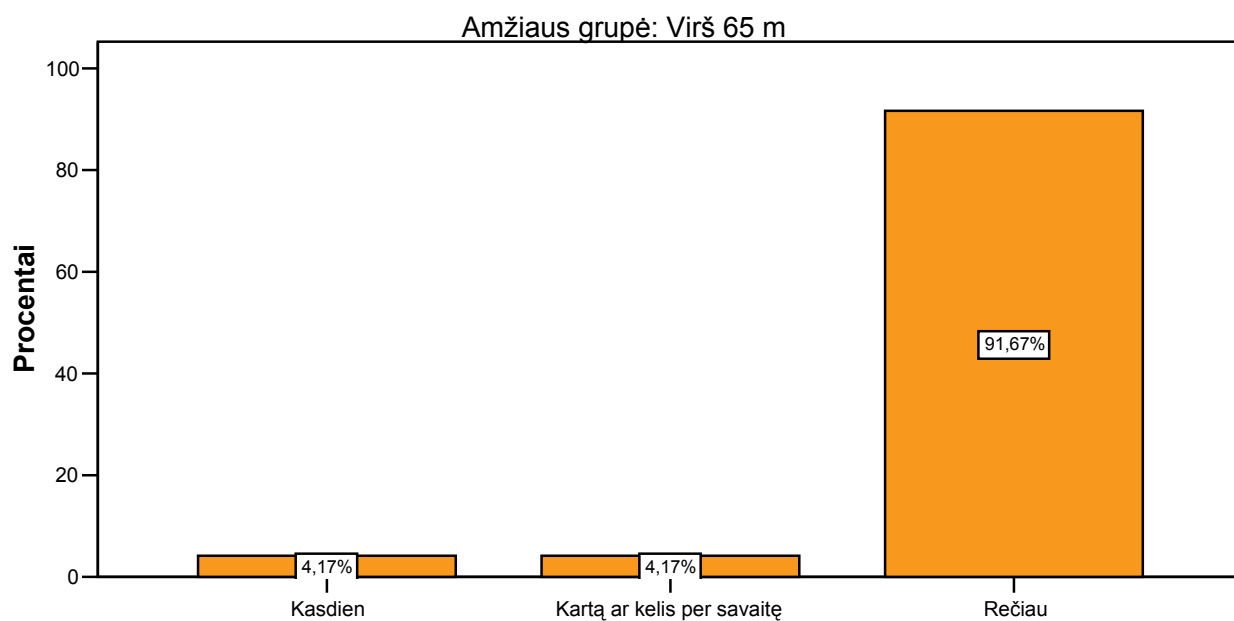
2.52 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal amžių)

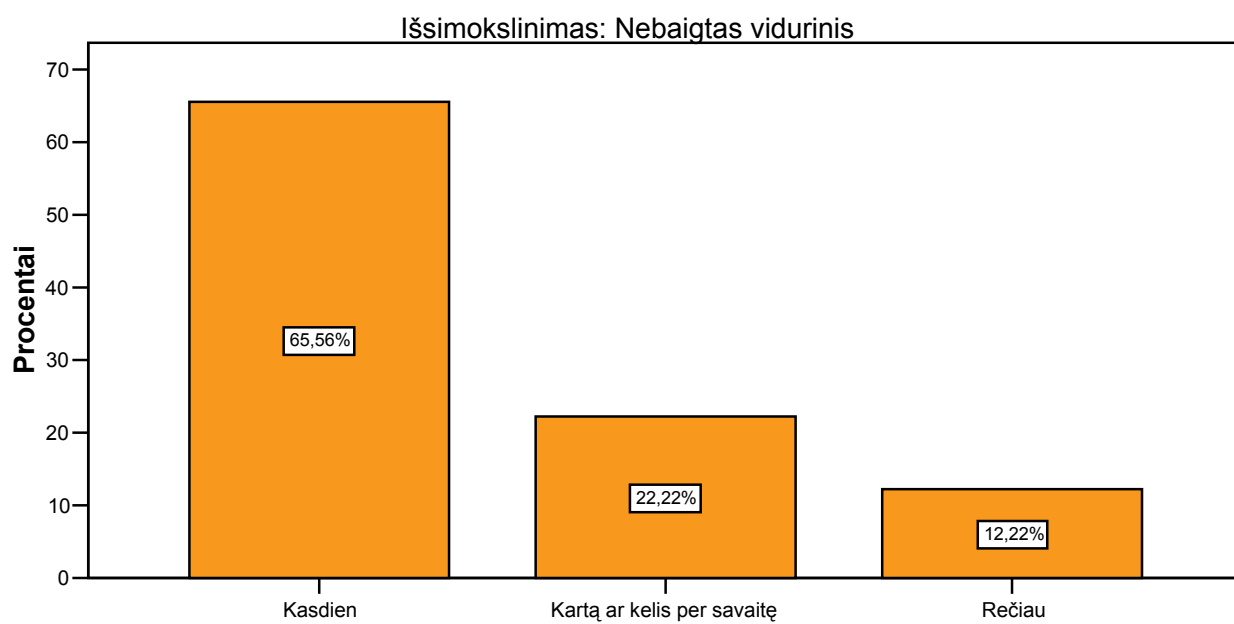
2.53 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal amžių)

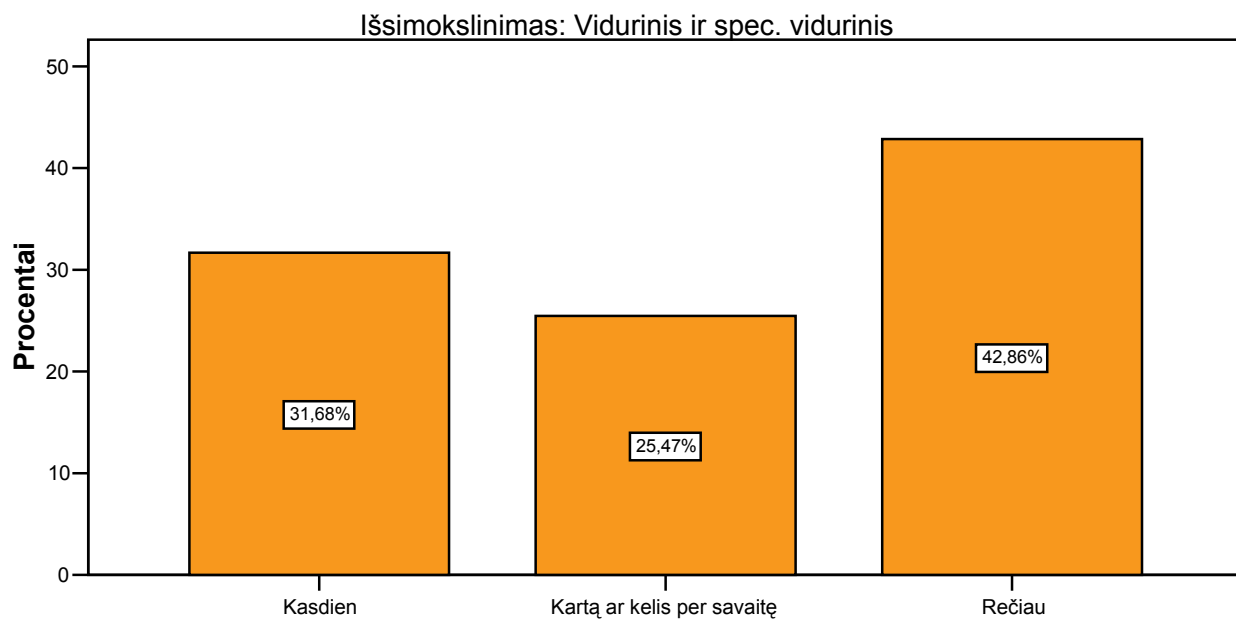
2.54 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal išsimokslinimą)

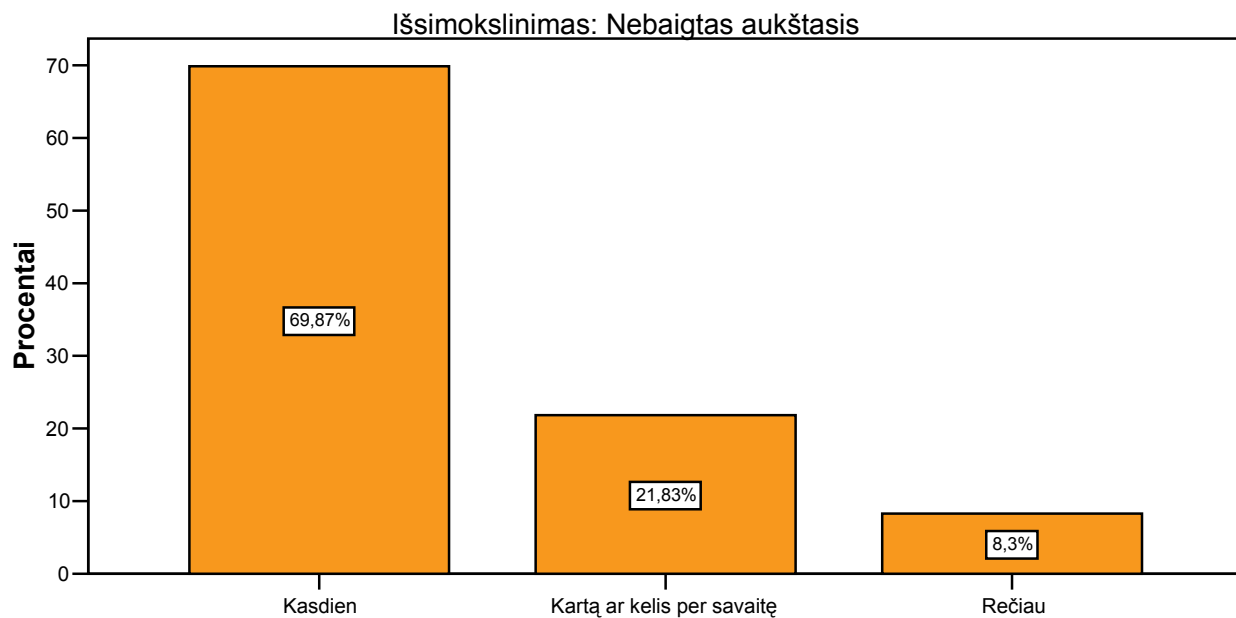
2.55 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal išsimokslinimą)

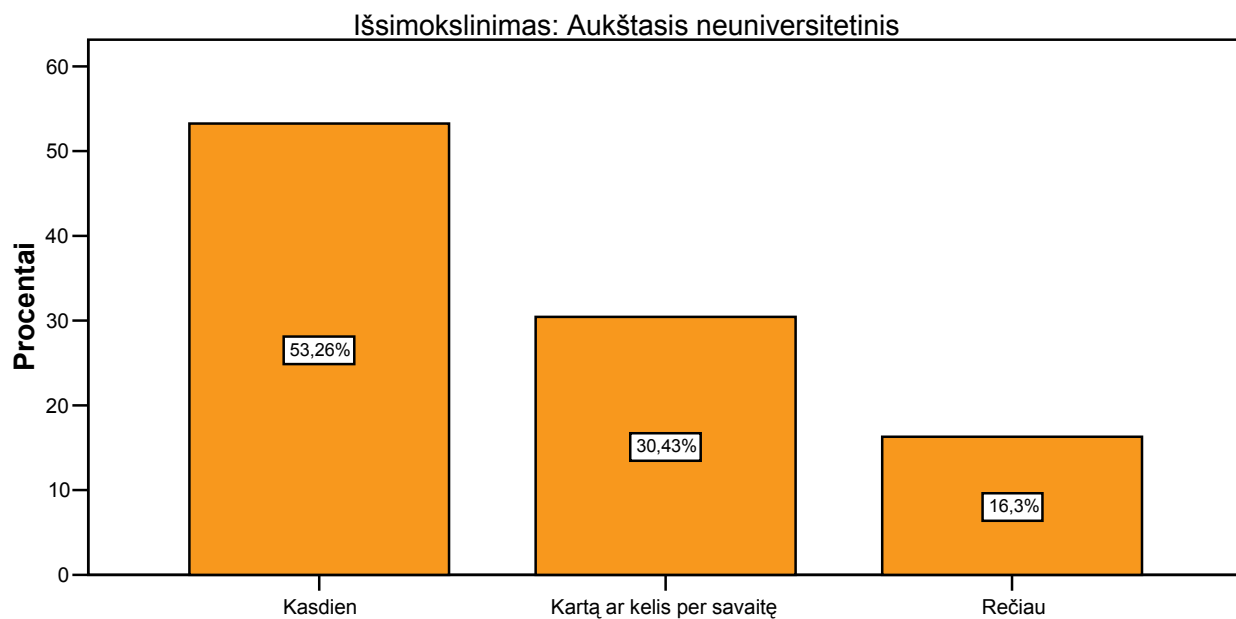
2.56 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal išsimokslinimą)

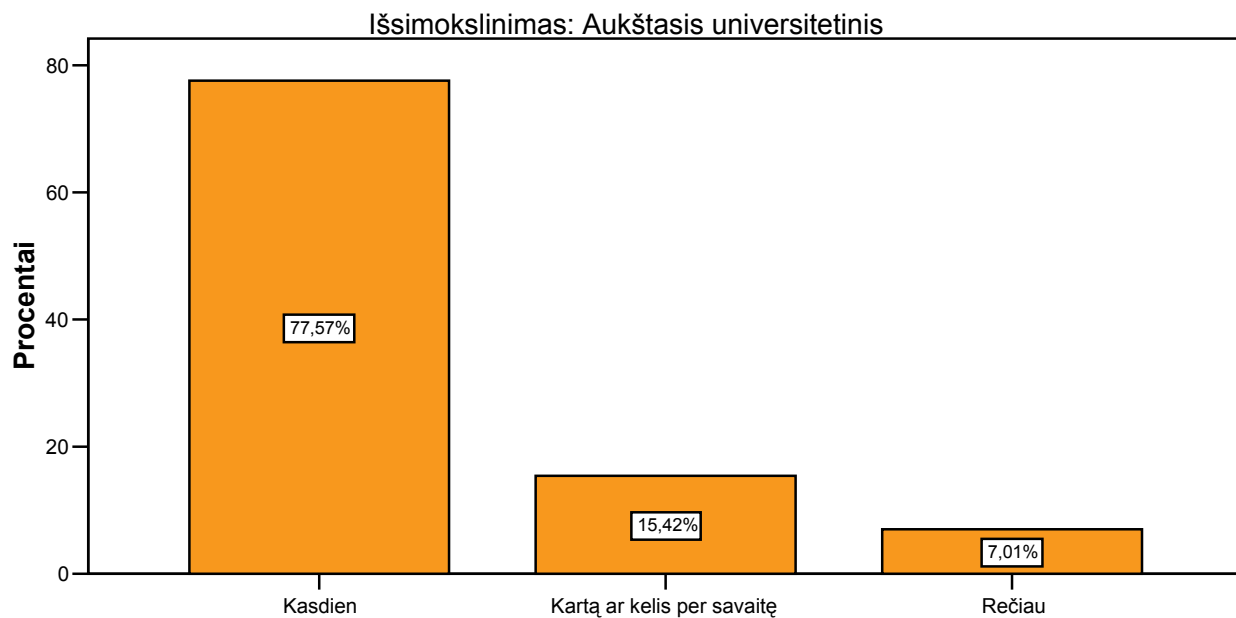
2.57 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal išsimokslinimą)

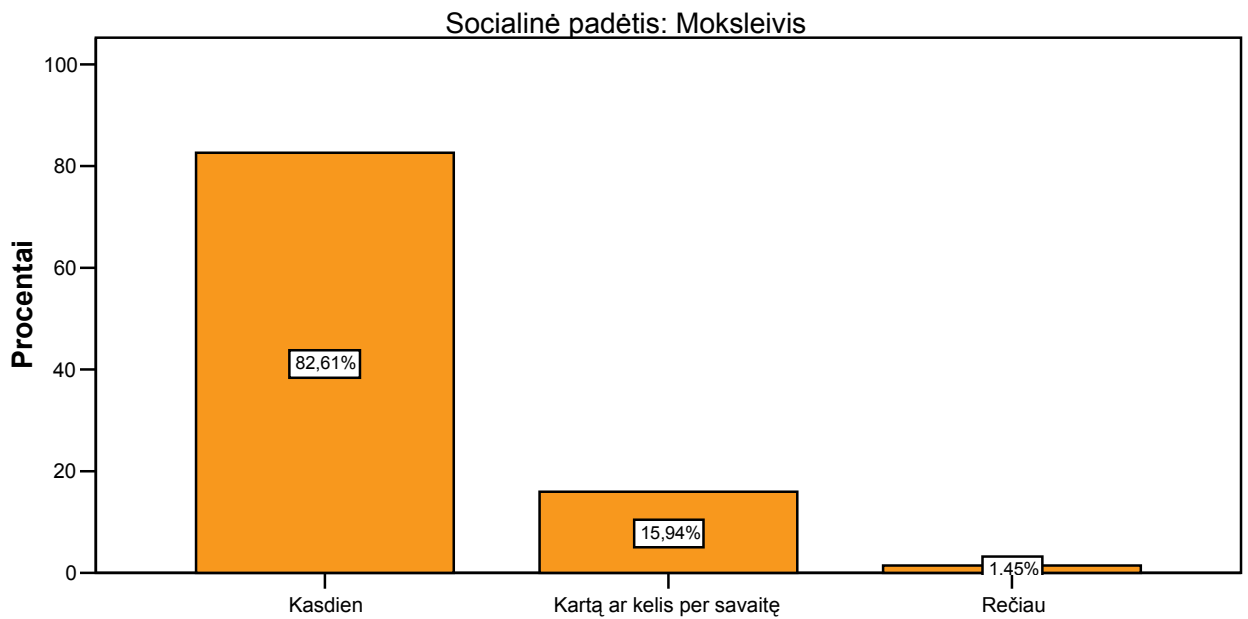
2.58 pav.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal išsimokslinimą)

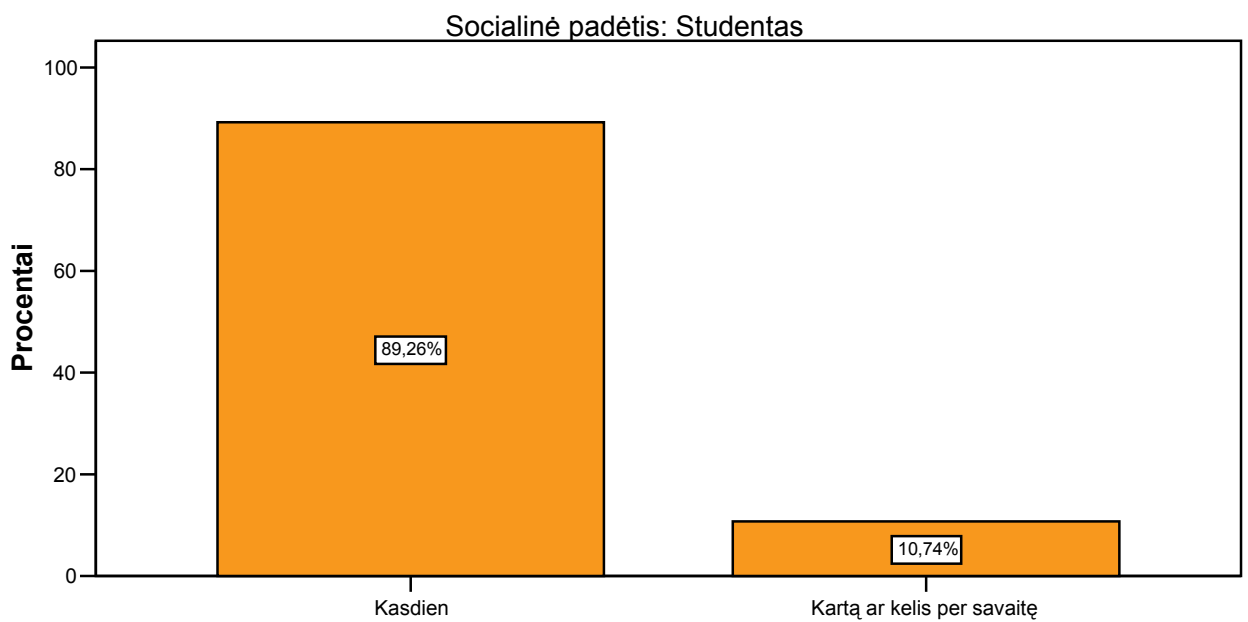
2.59 pav.

Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

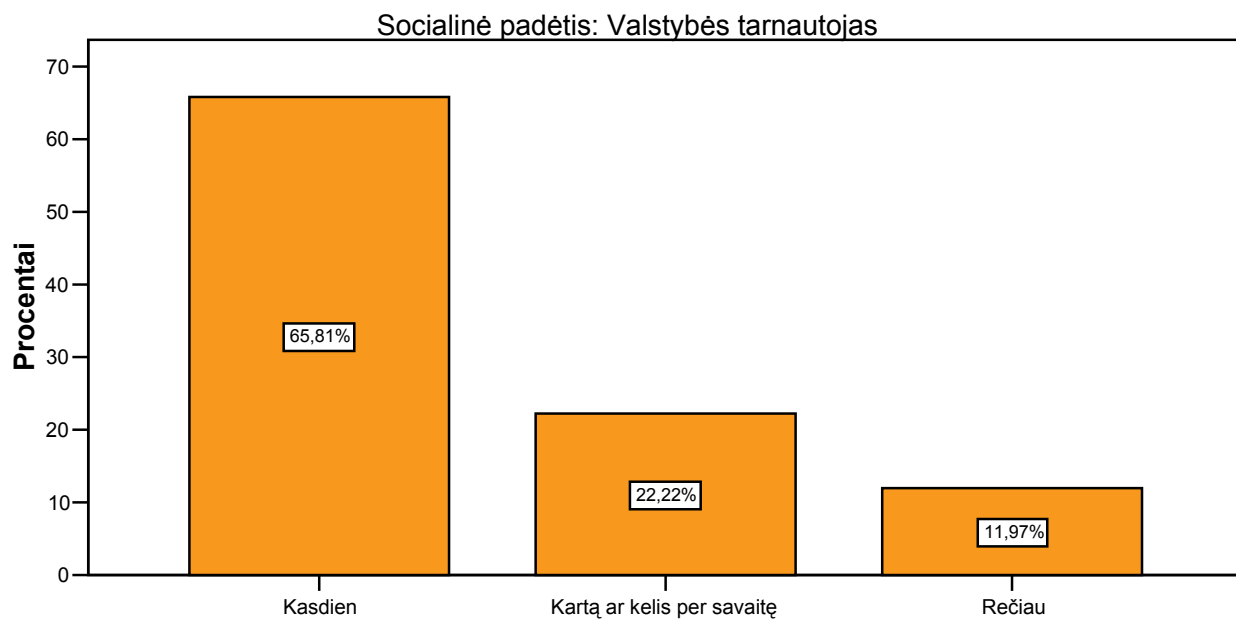
2.60 pav.

Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

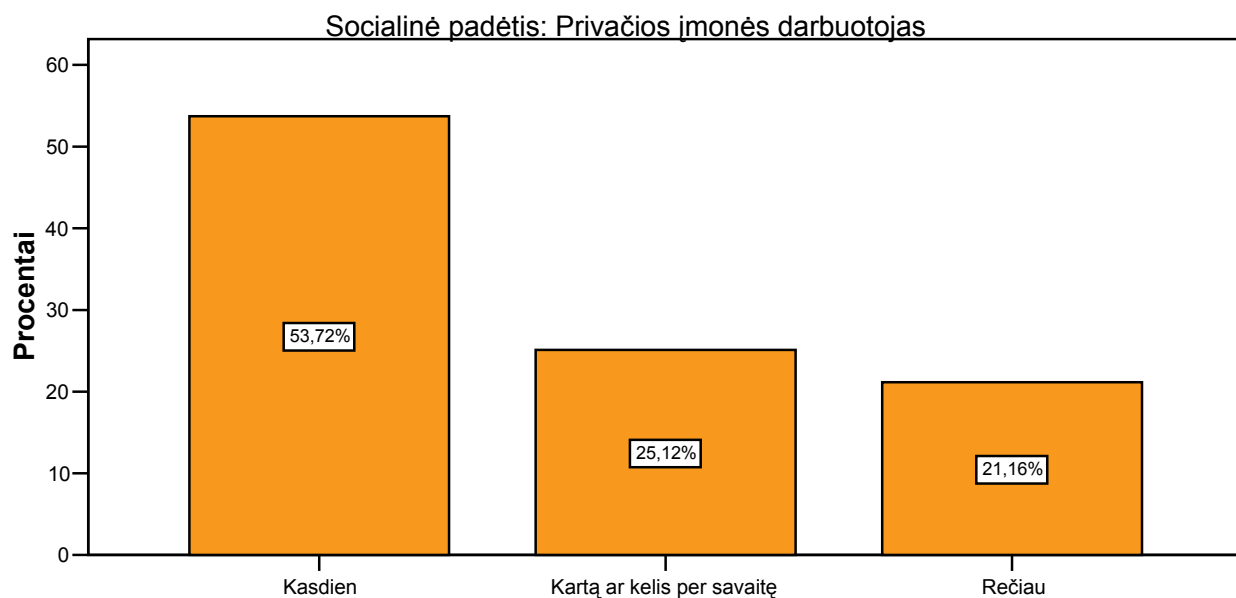
2.61 pav.

Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

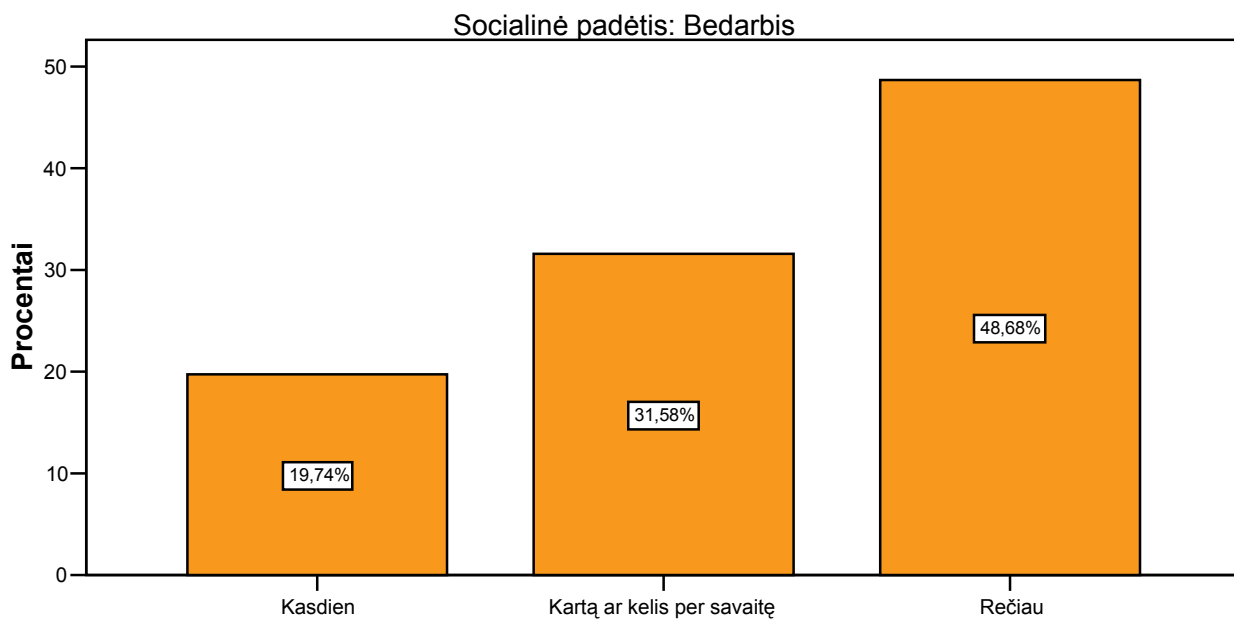
2.62 pav.

Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

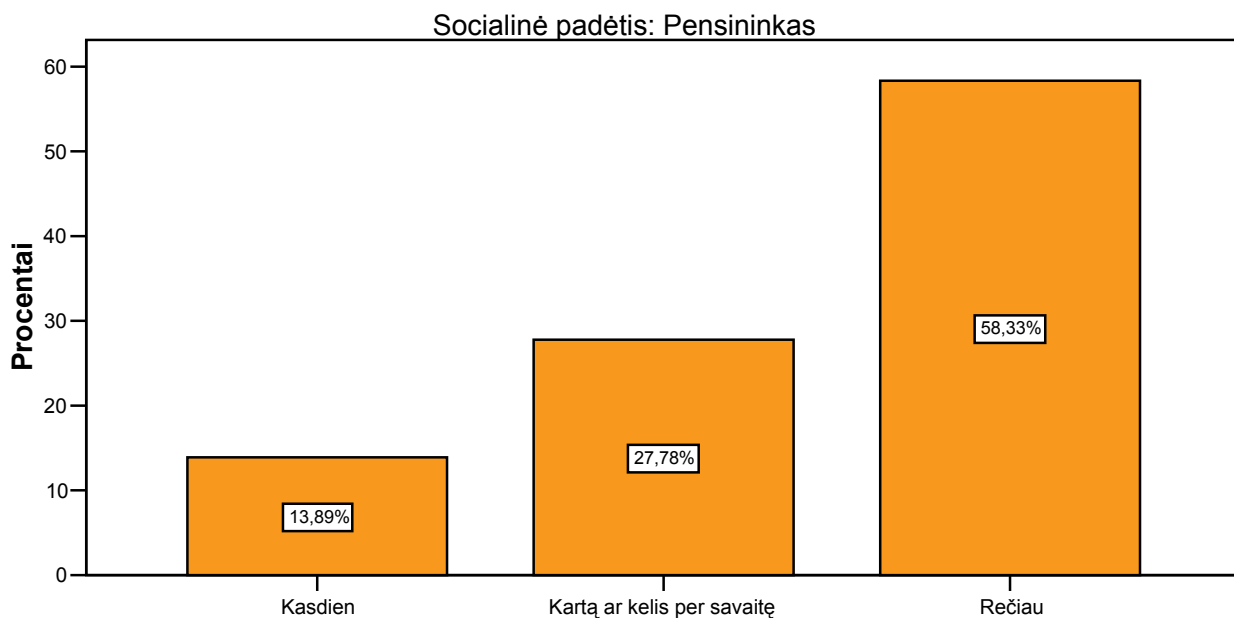
2.63 pav.

Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

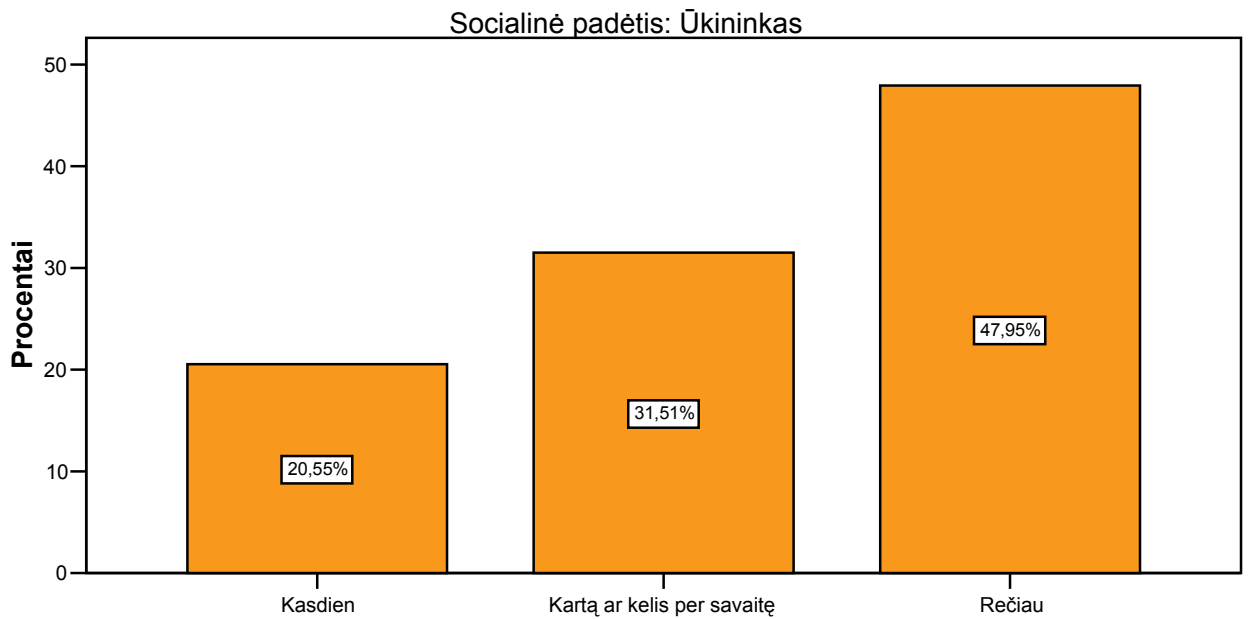
2.64 pav.

Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

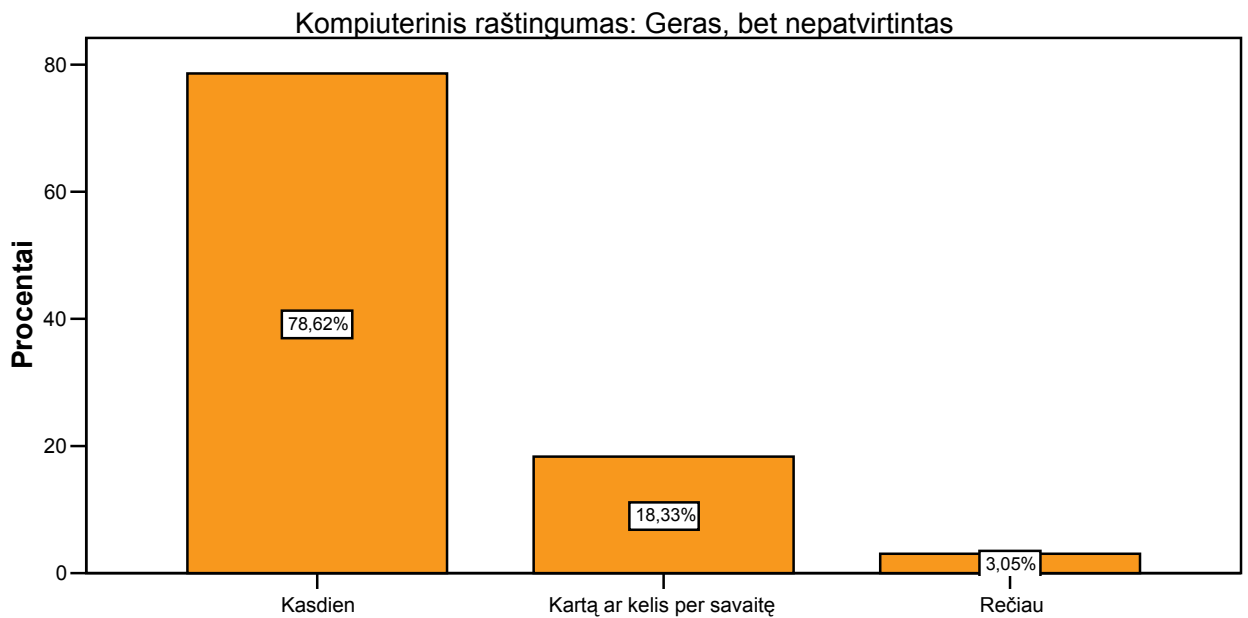
2.65 pav.

Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

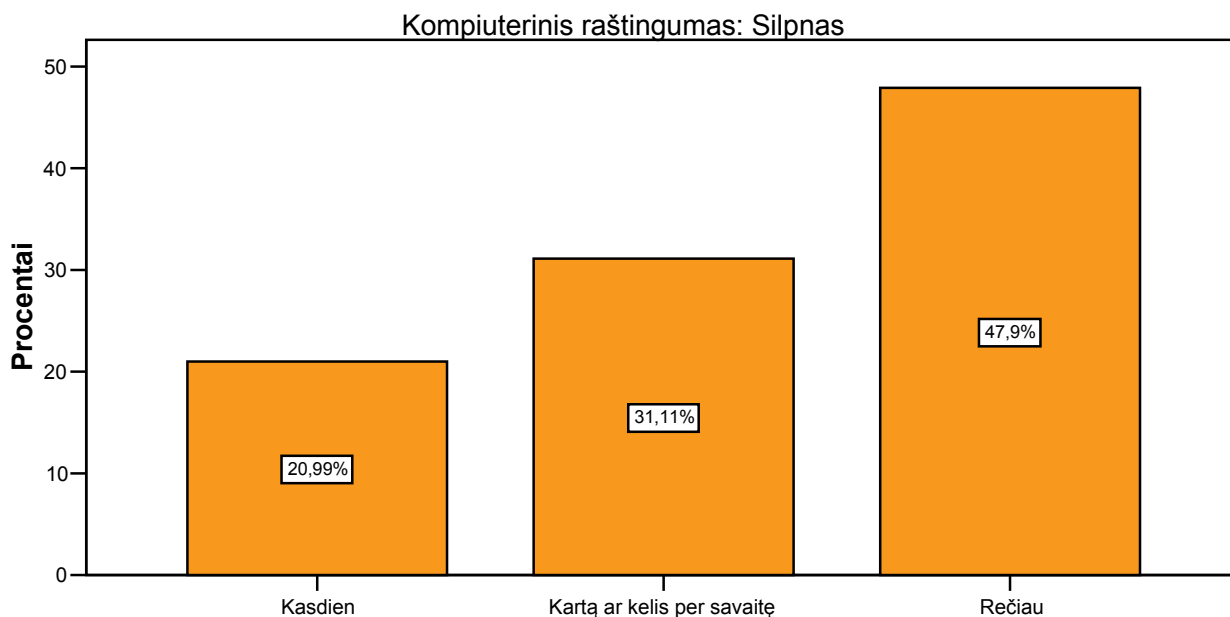
2.66 pav.

Kaip dažnai naudojasi kompiuteriu gerai mokantys dirbti

2.67 pav.

Kaip dažnai naudojasi kompiuteriu silpnai mokantys dirbti

2.68 pav.

2.44 ir 2.45 paveiksluose pateikti grafikai rodo, kad vyrų ir moterų darbo kompiuteriu intensyvumas gana panašus.

2.46 ir 2.47 paveiksluose pateikti grafikai rodo, kad didmiesčio ir miesto gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas labai panašus, o 2.48 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad kaimo gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas gerokai žemesnis.

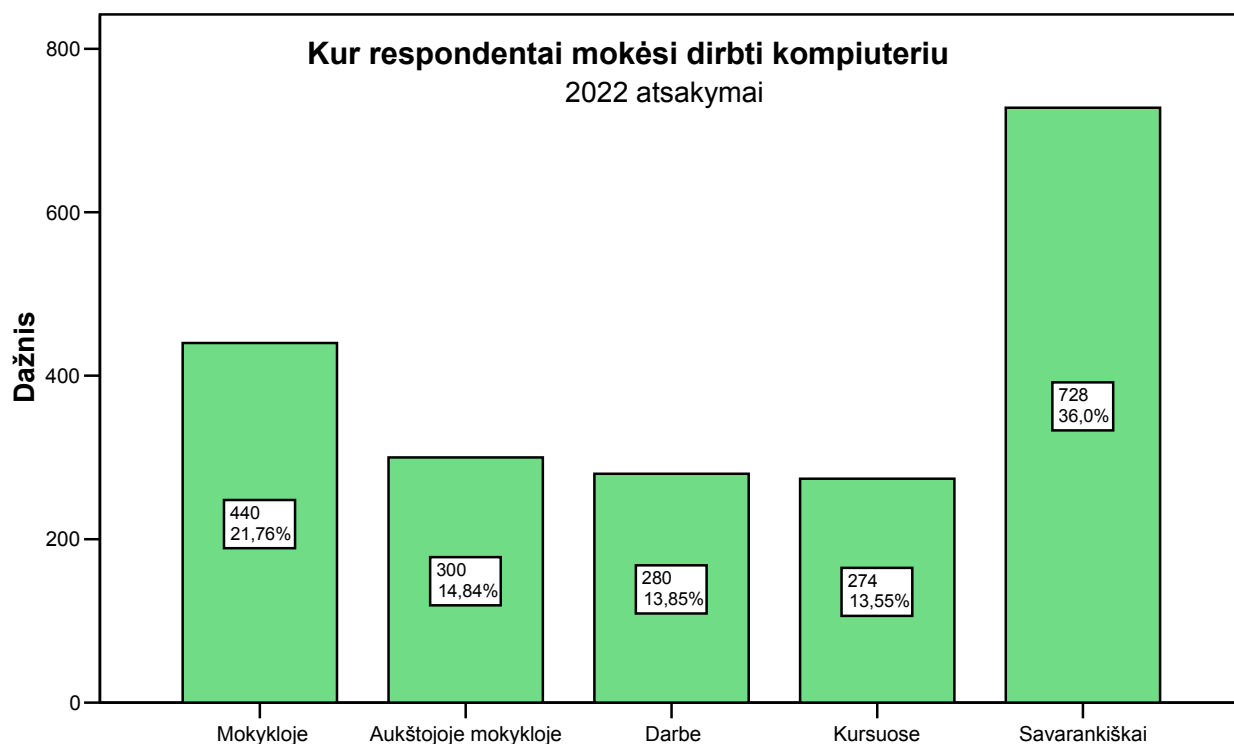
2.49-2.54 paveiksluose pateikti grafikai rodo darbo kompiuteriu dažnumą pagal respondentų amžiaus grupes. Pakankamai intensyviai dirbama kompiuteriu visose amžiaus grupėse, bet tolygiai mažėja vyresnėse amžiaus grupėse. Štai amžiaus grupėje iki 18 metų net 74,6% respondentų kompiuteriu dirba kasdien; 18-25 metų amžiaus grupėje kasdien kompiuteriu dirba 69,7% respondentų; 26-35 metų amžiaus grupėje kasdien kompiuteriu dirba 53,54% respondentų; 36-45 metų amžiaus grupėje kasdien kompiuteriu dirba 50,46% respondentų; 46-65 metų amžiaus grupėje kasdien kompiuteriu dirba 47,14% respondentų. Ryškus darbo kompiuteriu intensyvumo sumažėjimas amžiaus grupėje virš 65 metų – šioje amžiaus grupėje kasdien kompiuteriu dirba tik 4,17% respondentų.

2.55-2.59 paveiksluose pateikti grafikai rodo darbo kompiuteriu dažnumą pagal respondentų išsilavinimą. Intensyviausiai kompiuteriu dirba nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai – kasdien kompiuteriu dirba 77,57% respondentų; toliau seka nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai - kasdien kompiuteriu dirba 69,87% respondentų. Kasdien kompiuteriu dirba 65,56%

nebaigtą vidurinį išsilavinimą turintys respondentų; 53,26% aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų ir tik 31,68% vidurinį ir spec. Vidurinį išsilavinimą turinčių išsilavinimą respondentų.

2.60-2.66 paveiksluose pateikti grafikai rodo darbo kompiuteriu dažnumą pagal respondentų socialinę padėtį. Kasdien kompiuteriu dirba 82,61% moksleivių, 89,26% studentų, 65,81% valstybės tarnautojų, 53,72% privačių įmonių darbuotojai, 19,74% bedarbių, 13,89% pensininkų ir 20,55% ūkininkų.

Vertinant darbo kompiuteriu intensyvumą, svarbu nustatyti, kaip šis rodiklis siejasi su raštingumo lygiu. 2.67-2.68 paveiksluose pateikti grafikai rodo darbo kompiuteriu dažnumą pagal respondentų deklaruojamą raštingumo lygį. Net 78,62% geras savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojančių respondentų kompiuteriu dirba kasdien. Silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kur kas rečiau – tik 20,99% kasdien.

2.69 pav.

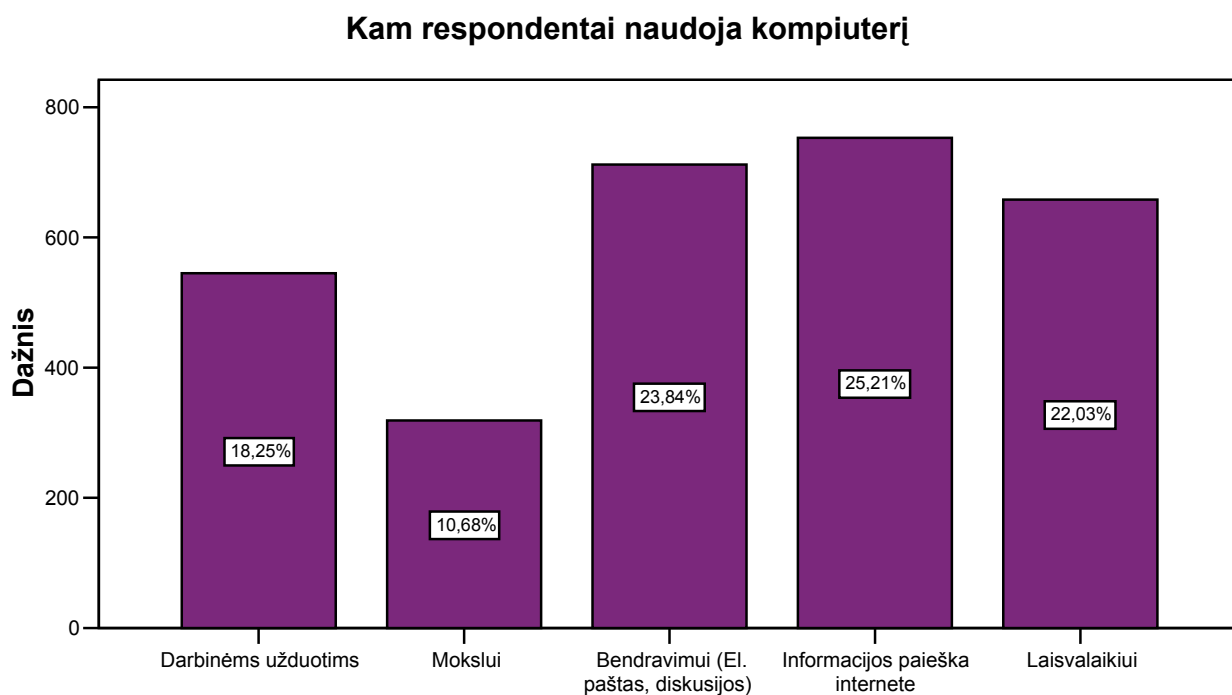
Devintuoju apklausos anketos klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, kur respondentai mokėsi dirbti kompiuteriu. Atkreiptinas dėmesys, kad atsakant į šį klausimą anketoje buvo galima žymėti

ne vieną, o kelis atsakymus, jei respondentas mokėsi keliais būdais. Iš viso buvo gauta 2022 atsakymai. Respondentų atsakymus į devintą klausimą rodo 2.69 paveiksle pateiktas grafikas. Iš penkių galimų atsakymų net 36% sudaro atsakymas, įvardijantis savarankišką kompiuterinio raštingumo įgijimą. Šis faktas gali būti paaiškinamas tuo, kad darbo kompiuteriu įgūdžių mokykloje ir toliau universitete pradėta sistemingai mokyti tik prieš porą dešimtmečių, todėl anksčiau baigę mokslus savo kompiuterinę kompetenciją ugdė savarankiškai bei įvairiuose kursuose.

2.3.4 Kompiuterio naudojimas respondento poreikiams

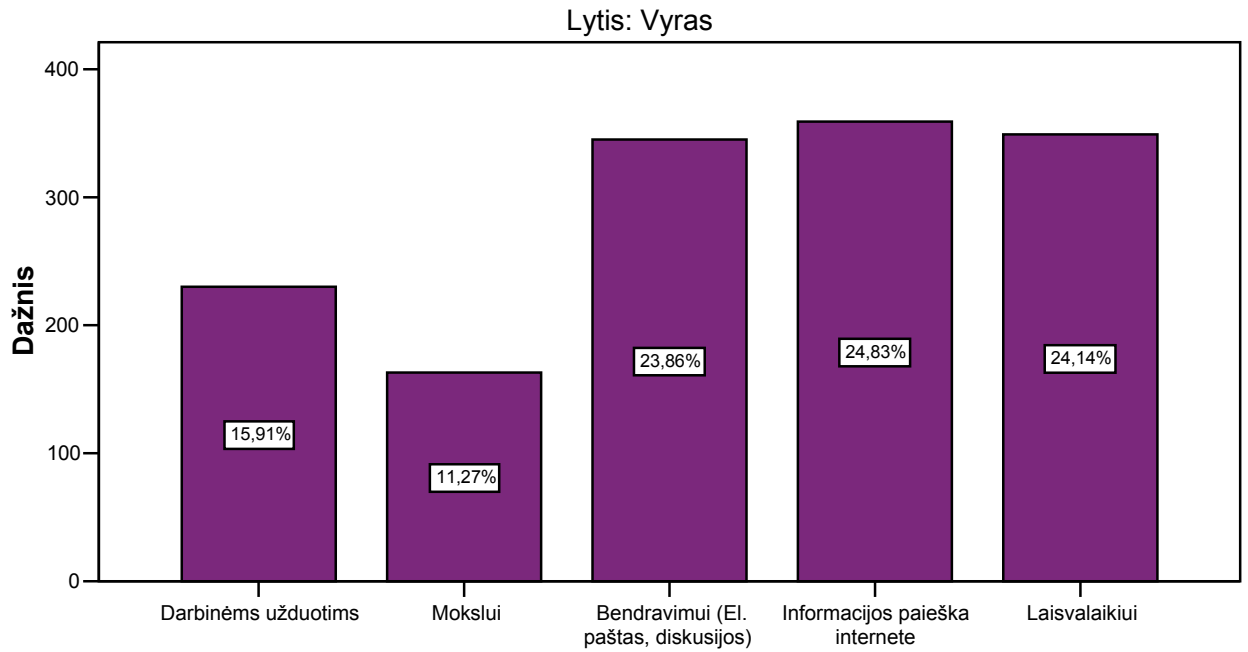
Į dešimtą anketos klausimą “Ką veikiate kompiuteriu” respondentų atsakymai pasiskirstė pakankamai vienodai. (Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.)

2.70 paveiksle pateiktas paprastas procentinis pasiskirstymas rodo, kad daugiausiai kompiuteris naudojamas bendravimui, informacijos paieškai, laisvalaikiui, kiek mažiau - darbinėms užduotims. Gerokai mažiau kompiuteris naudojamas mokslui. Tai paaiškinama tuo, kad palyginti nedidelę dalį respondentų sudarė besimokantys ar studijuojantys.

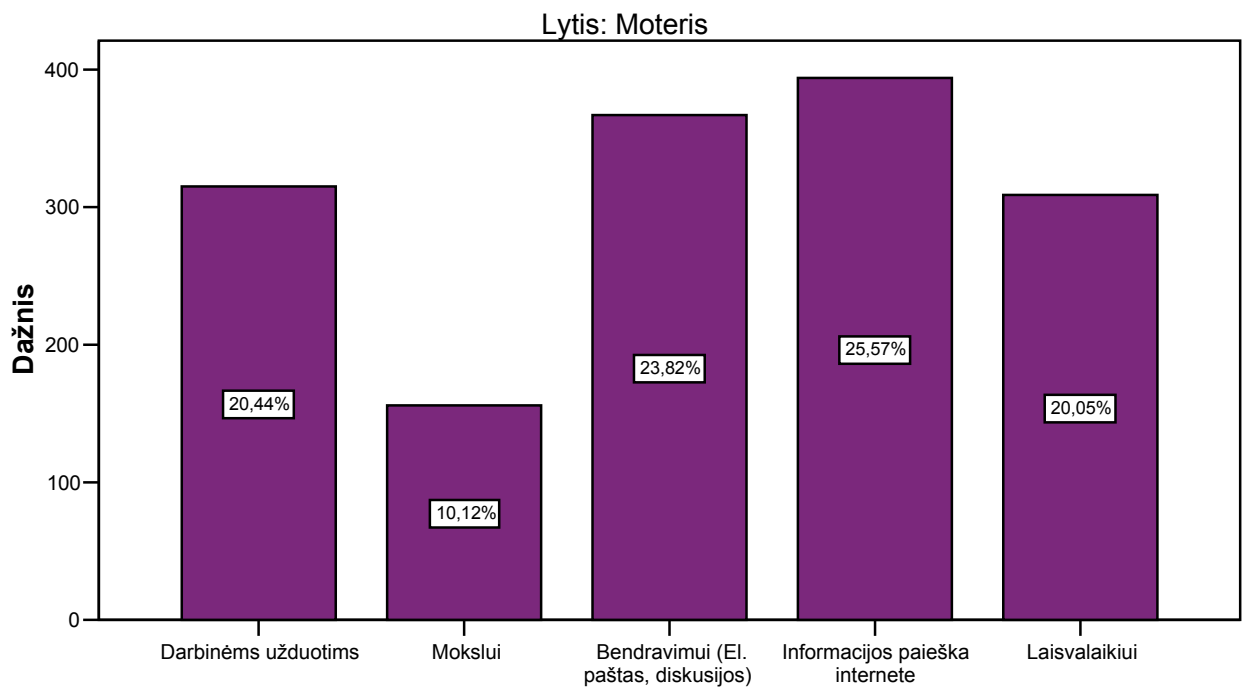
2.70 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal lytį)

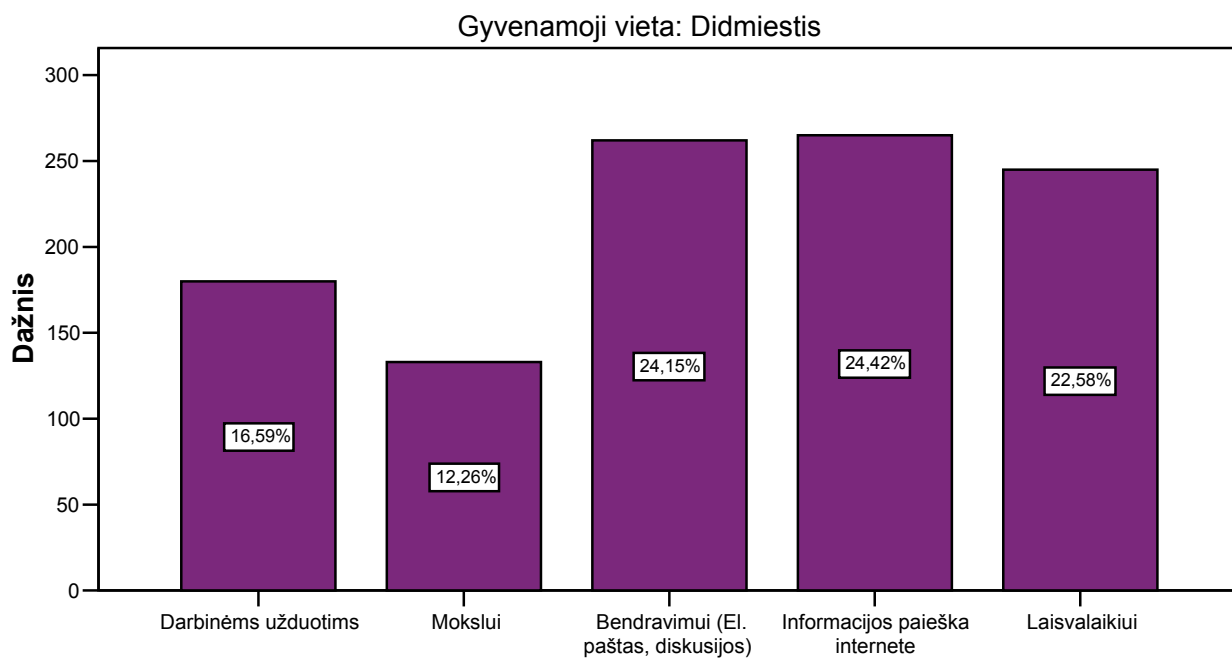
2.71 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal lytį)

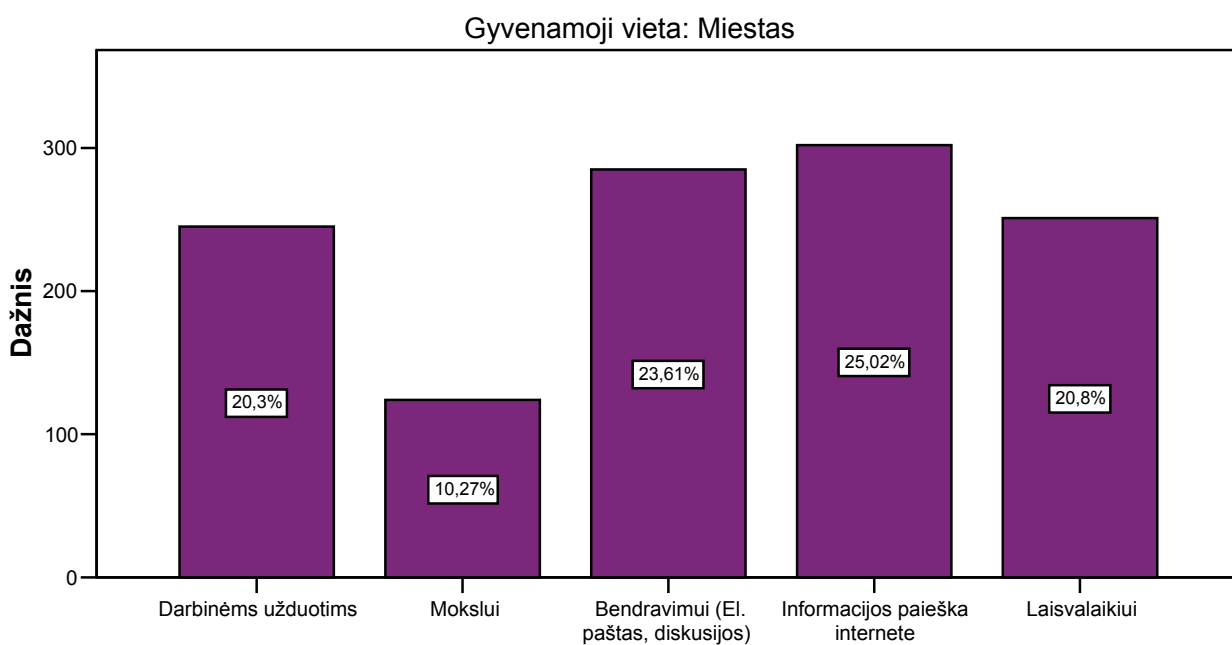
2.72 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal gyvenamą vietą)

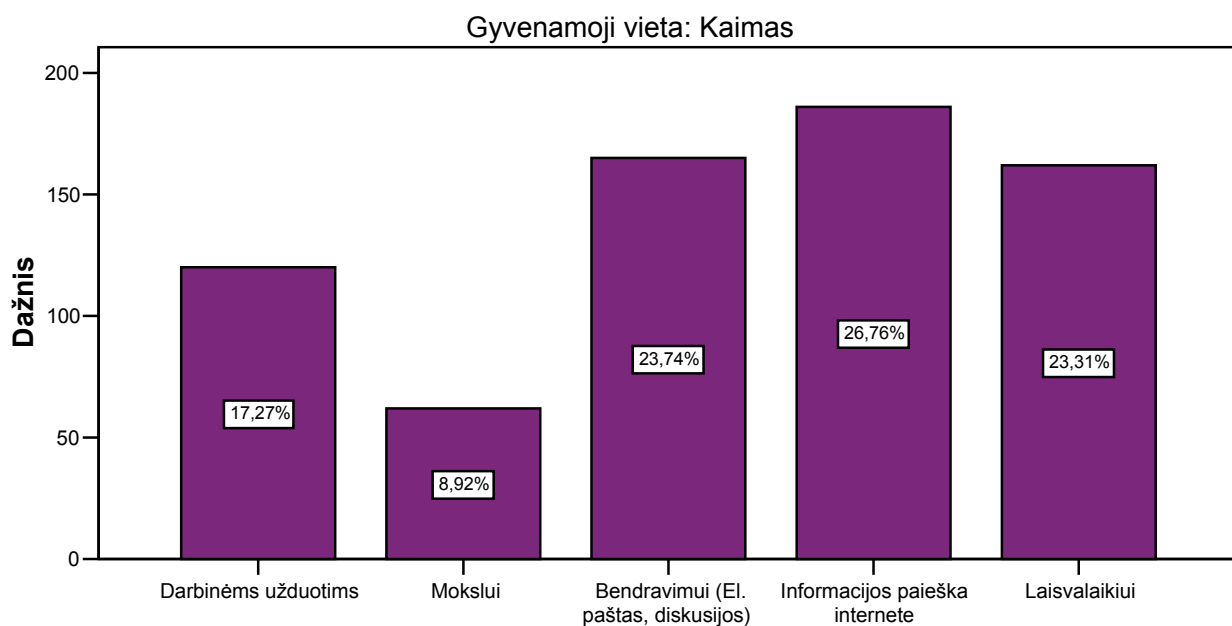
2.73 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal gyvenamą vietą)

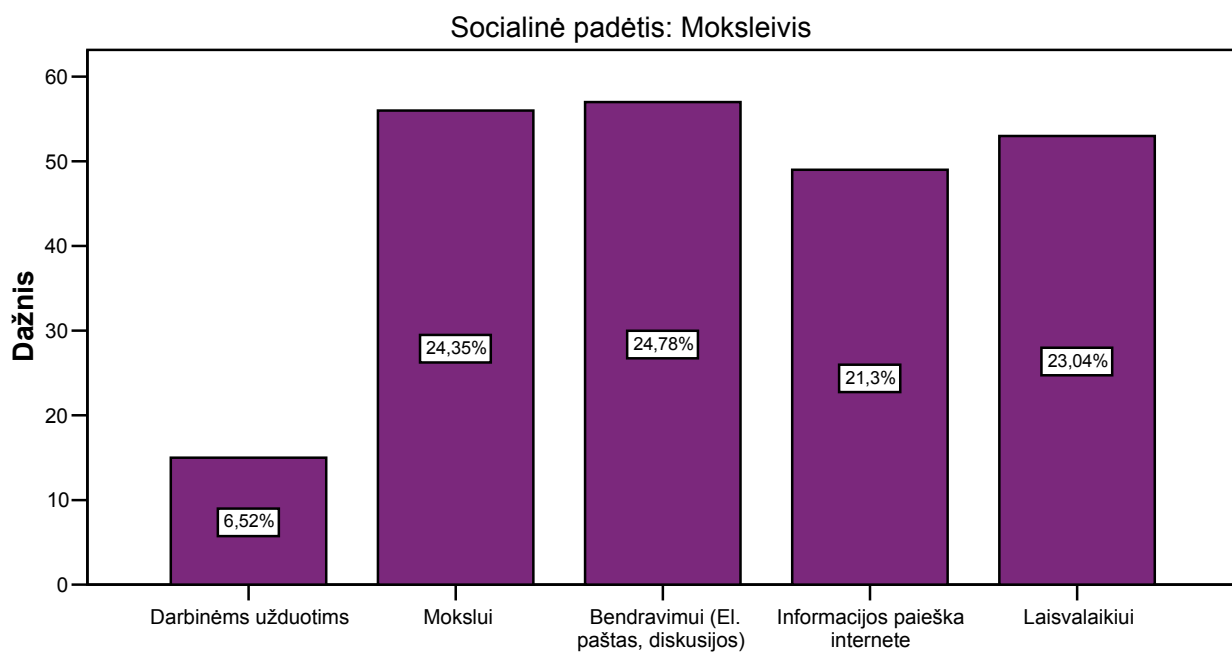
2.74 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal gyvenamą vietą)

2.75 pav.

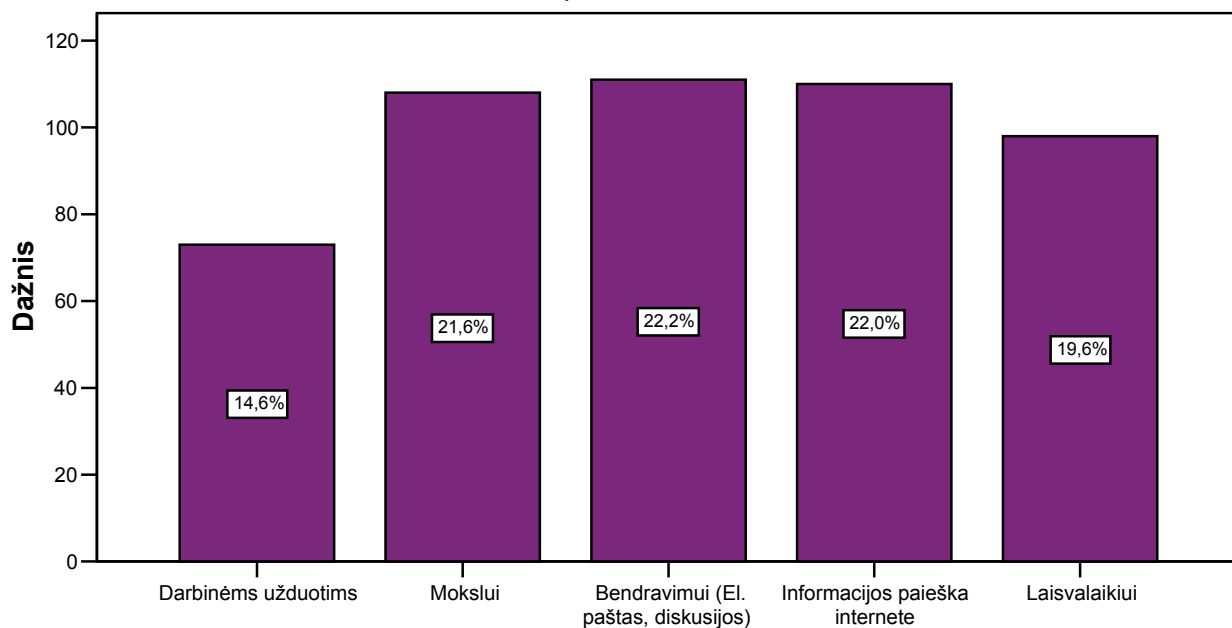
Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal socialinę padėtį)

2.76 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal socialinę padėtį)

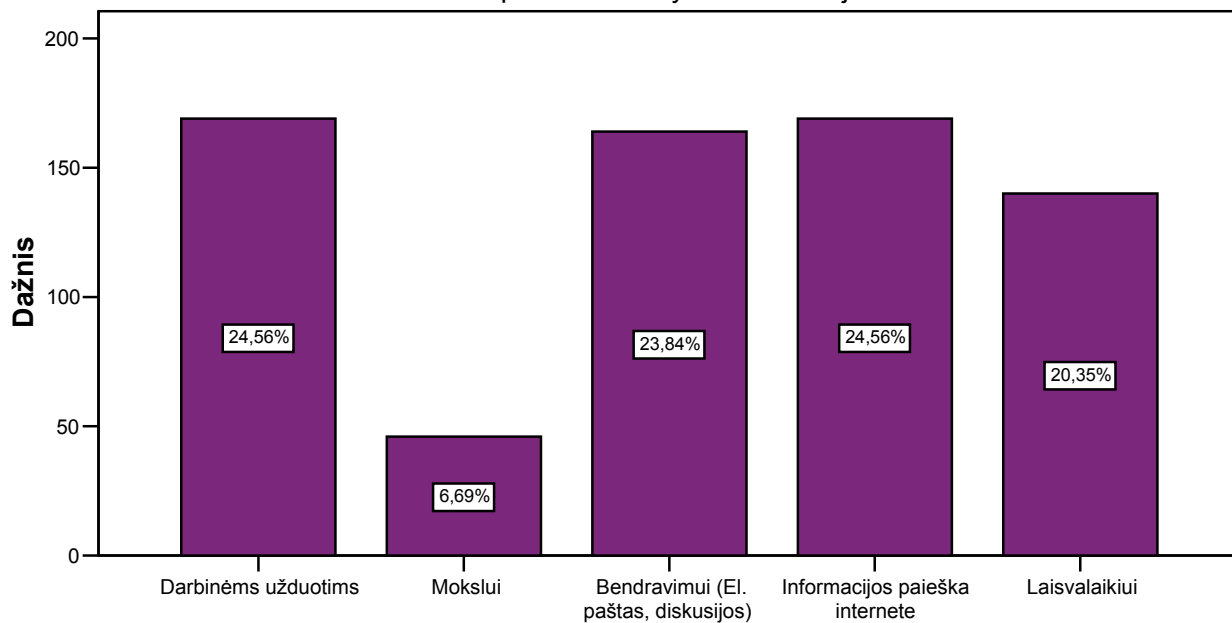
Socialinė padėtis: Studentas

2.77 pav.

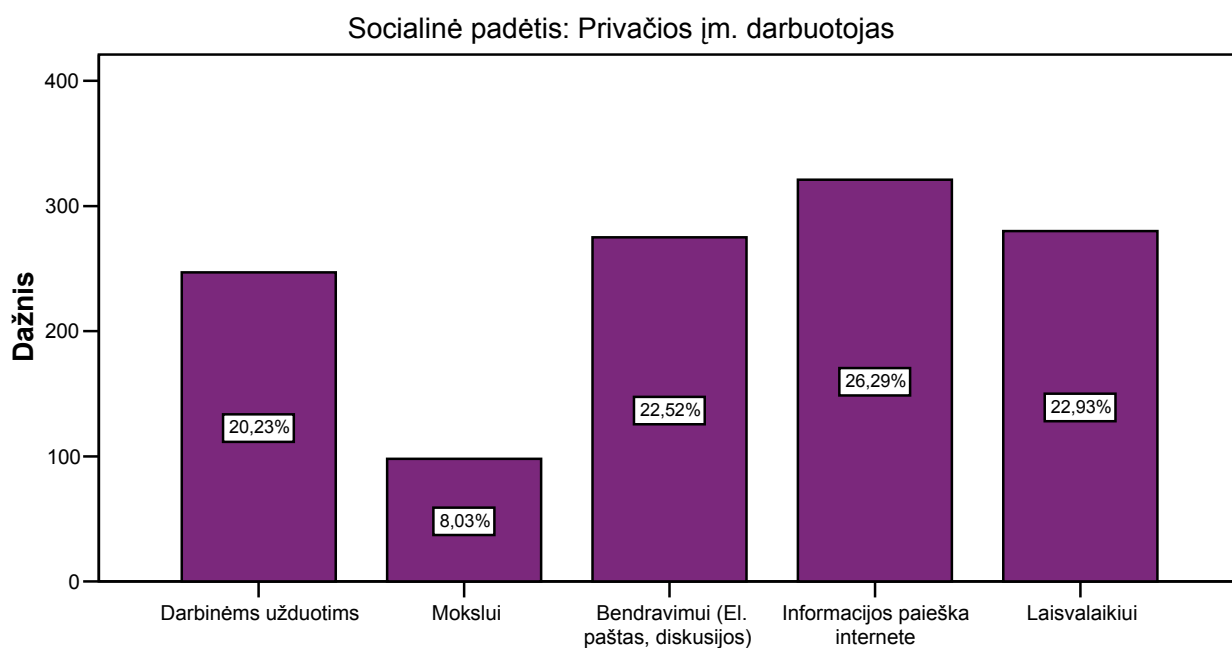
Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal socialinę padėtį)

Socialinė padėtis: Valstybės tarnautojas

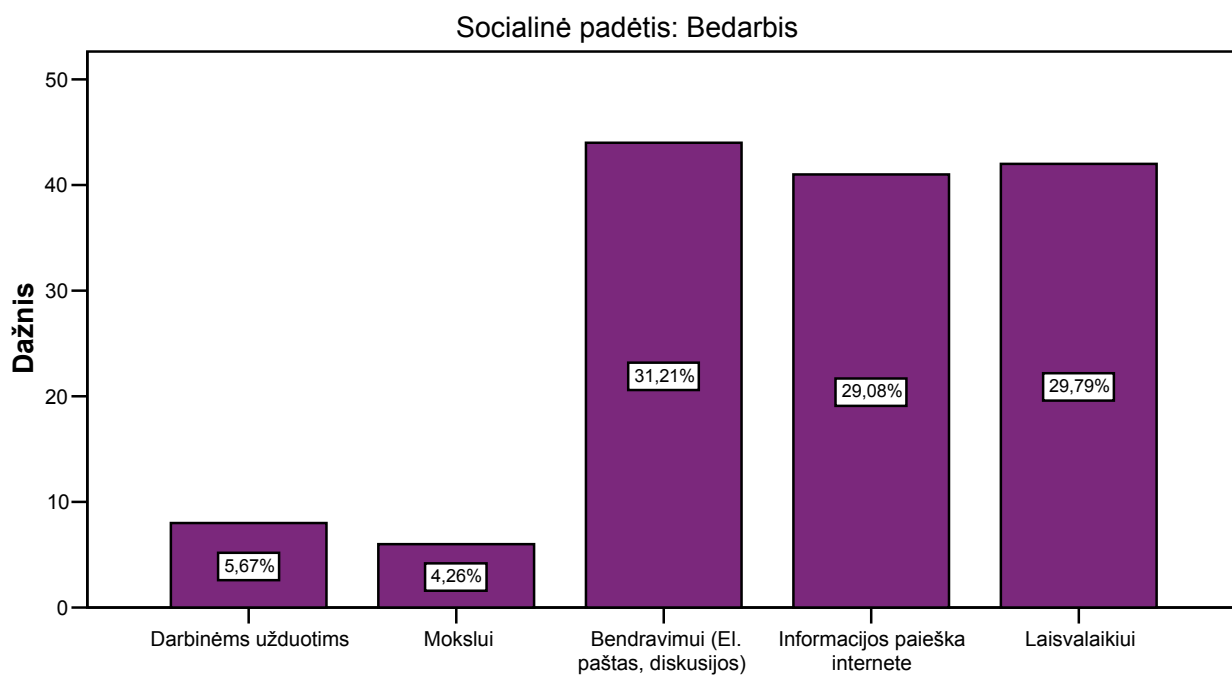
2.78 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal socialinę padėtį)

2.79 pav.

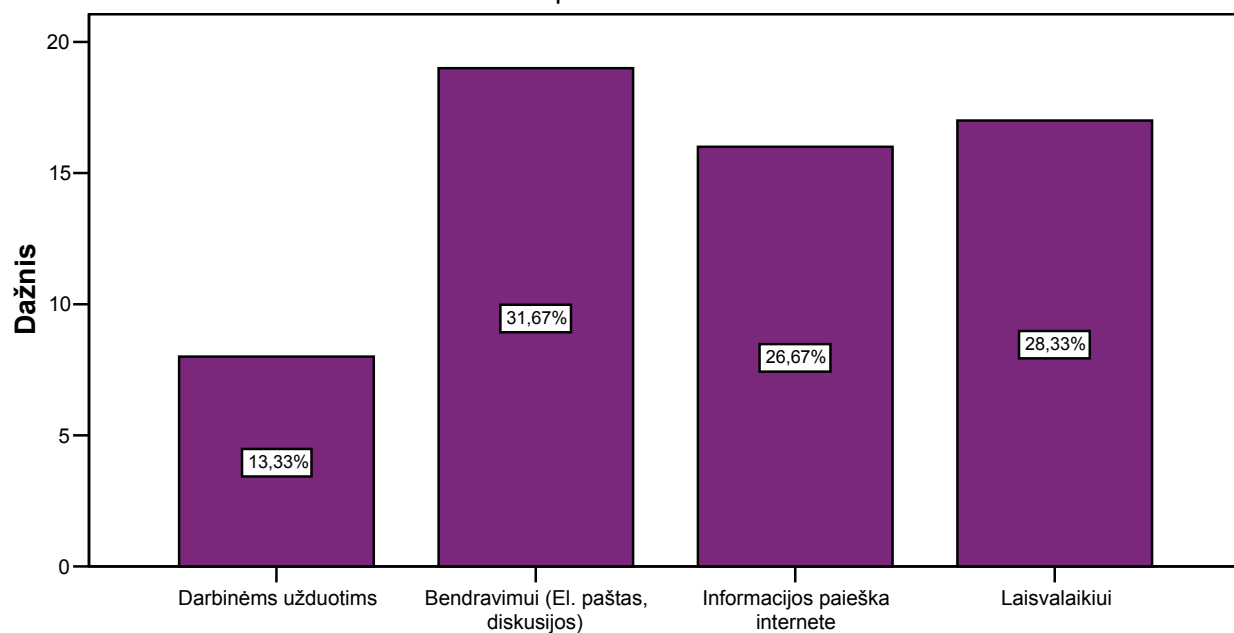
Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal socialinę padėtį)

2.80 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal socialinę padėtį)

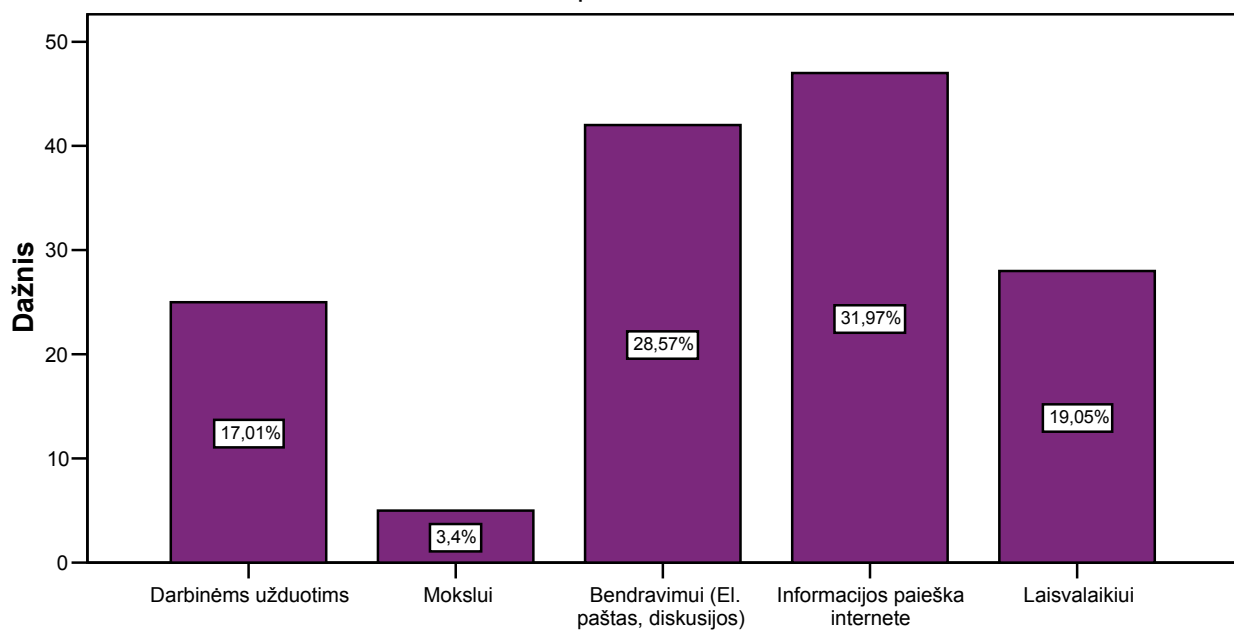
Socialinė padėtis: Pensininkas

2.81 pav.

Kam respondentai naudoja kompiuterį (pagal socialinę padėtį)

Socialinė padėtis: Ūkininkas

2.82 pav.

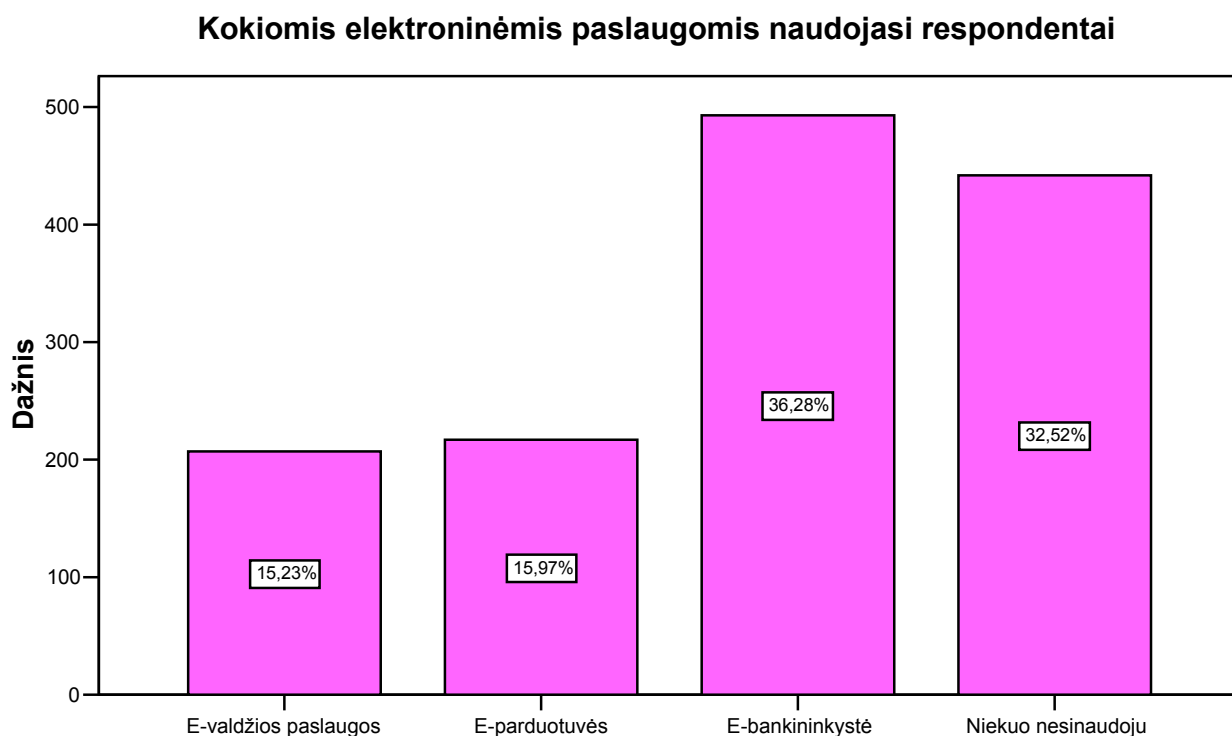
2.71 ir 2.72 paveiksluose pateiktuose grafikuose parodyta, kam naudoja kompiuterį vyrai ir moterys. Vyrai ir moterys kompiuterį naudoja panašioms tikslams. Labiau skiriasi kompiuterio naudojimas darbui ir laisvalaikiui: moterys 20,44% praleisto prie kompiuterio laiko skiria darbinėms užduotims spręsti, o vyrai darbinių užduočių sprendimui skiria tik 15,91% laiko; moterys laisvalaikiui skiria 20,05% kompiuterio laiko, o vyrai daugiau - 24,14%.

Gyvenamoji vieta kompiuterio naudojimui turi nedaug įtakos, kaip tai rodo grafikai 2.73-2.75 paveiksluose.

2.76-2.81 paveiksluose pateikiami grafikai rodo, kaip naudoja kompiuterį skirtingos socialinės padėties respondentai. Kompiuterį mokslui daugiausiai naudoja moksleiviai ir studentai, šiek tiek valstybės tarnautojai ir privačių įmonių darbuotojai. Bendravimui, informacijos paieškai ir laisvalaikiui gana vienodai kompiuterį naudoja visų socialinių sluoksnių respondentai.

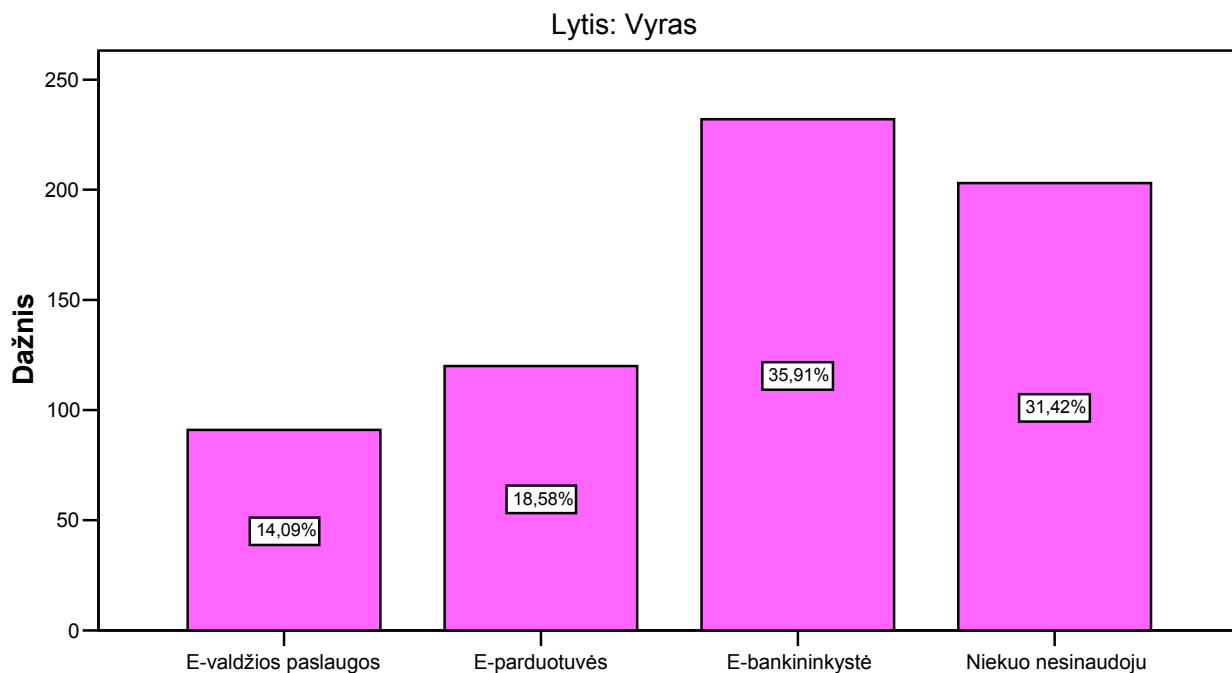
2.3.5 Naudojimas elektroninėmis paslaugomis

Vienuoliku apklausos anketos klausimu “Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojate” buvo siekiama nustatyti elektroninių paslaugų populiarumą. Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.

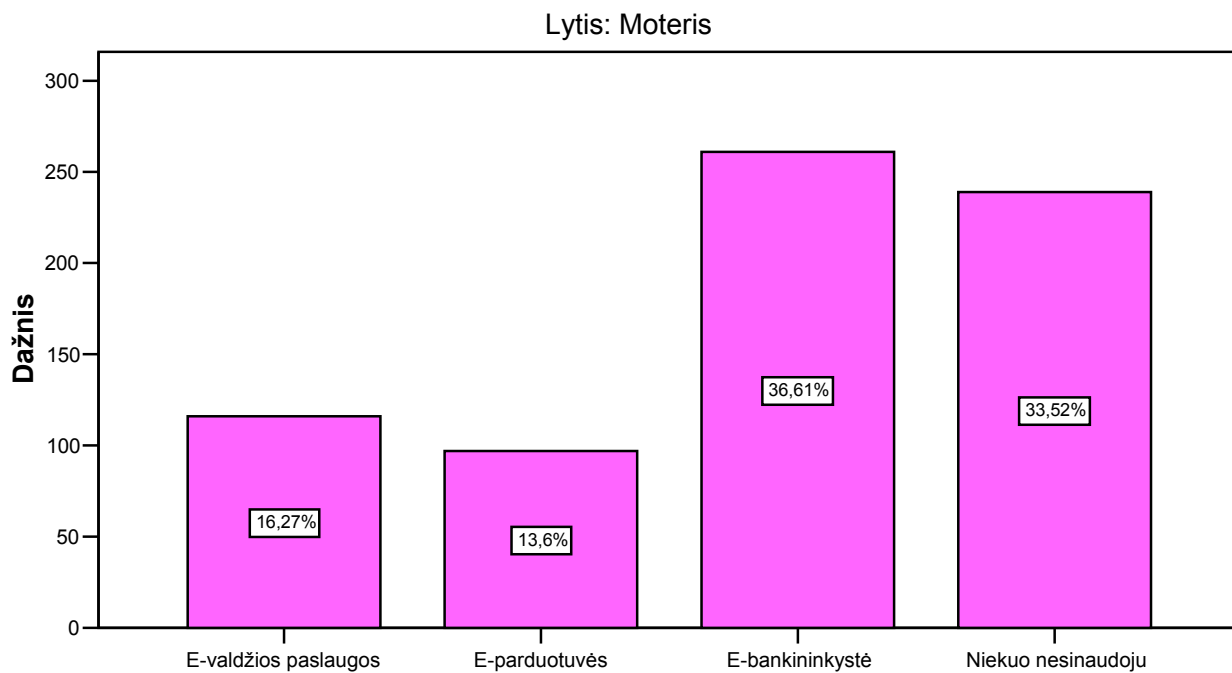
2.83 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal lytį)

2.84 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal lytį)

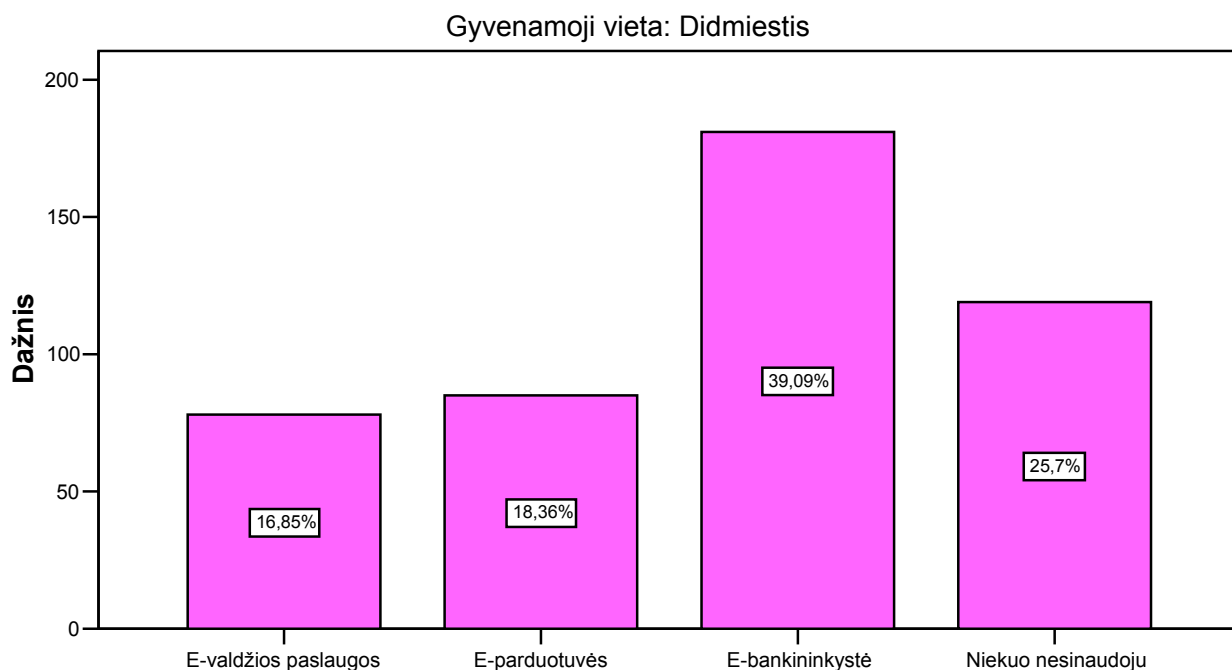
2.85 pav.

Informacinės visuomenės plėtros lygis ir tempai konkrečioje šalyje dažniausiai siejami su elektroninės valdžios pasiekimais. Plačiai vertinamos elektroninės viešosios paslaugos – jų kiekis, teikimo lygis. Todėl ataskaitoje pateikiama daugiau elektroninių paslaugų paplitimą ir populiarumą Lietuvoje iliustruojančios informacijos.

Grafikas 2.83 paveiksle rodo bendrą respondentų naudojimąsi elektroninėmis paslaugomis. Deja, apie trečdalis respondentų visai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis. 2.84 ir 2.85 paveiksluose pateikti grafikai rodo, kiek elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai-vyrai ir moterys. Pasiskirstymas yra pakankamai vienodas. Vyrai kiek dažniau naudojami elektroninių parduotuvių paslaugomis. Daugiausiai respondentai naudojami elektronine bankininkyste.

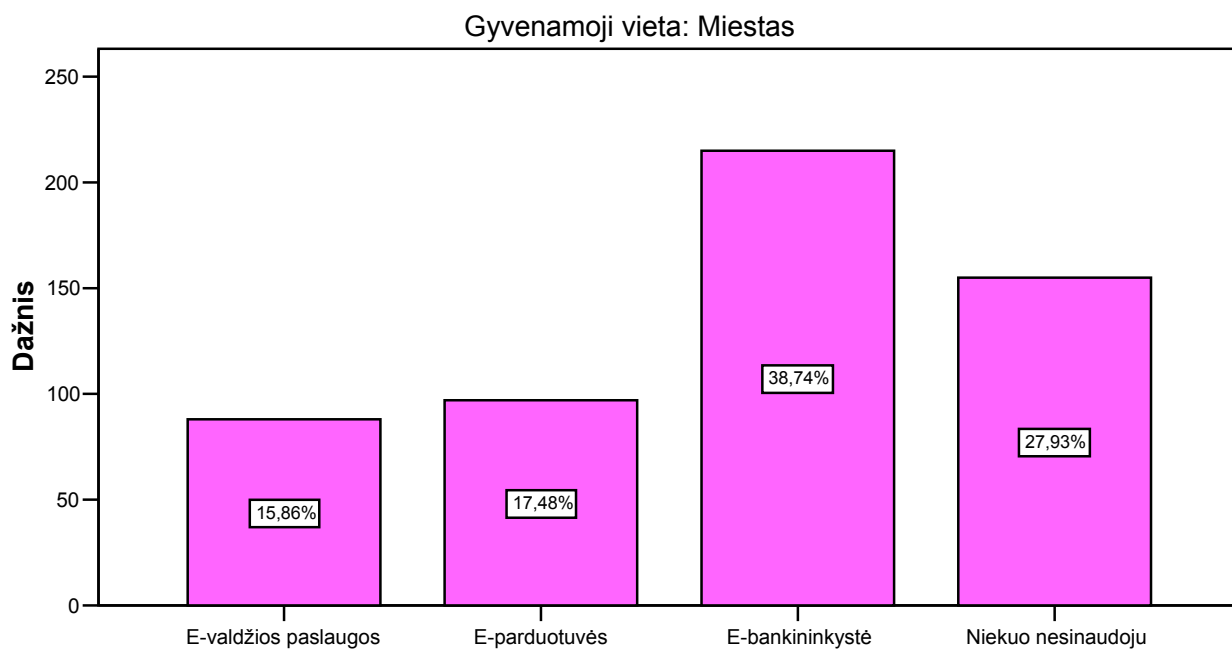
2.86-2.88 paveiksluose pateiktuose grafikuose elektroninių paslaugų populiarumas siejamas su respondentų gyvenamąja vieta. 2.86 ir 2.87 paveiksluose pateiktuose grafikuose parodyta, kiek didmiesčiuose ir miestuose gyvenantys respondentai naudojami elektroninėmis paslaugomis. Abiem atvejais situacija yra labai panaši. Žymiai mažiau elektroninėmis paslaugomis naudojami kaime gyvenantys respondentai - tai rodo grafikas 2.88 paveiksle. Pusė kaimo respondentų nesinaudoja jokiais elektroninėmis paslaugomis.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal gyvenamą vietą)

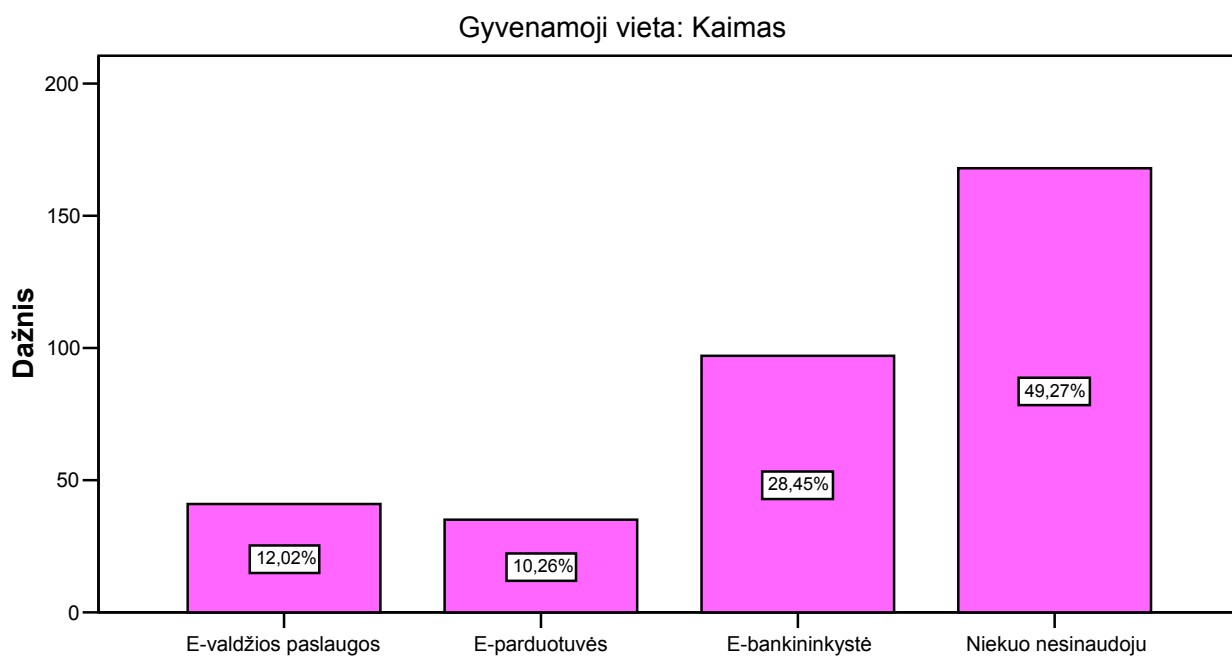
2.86 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal gyvenamą vietą)

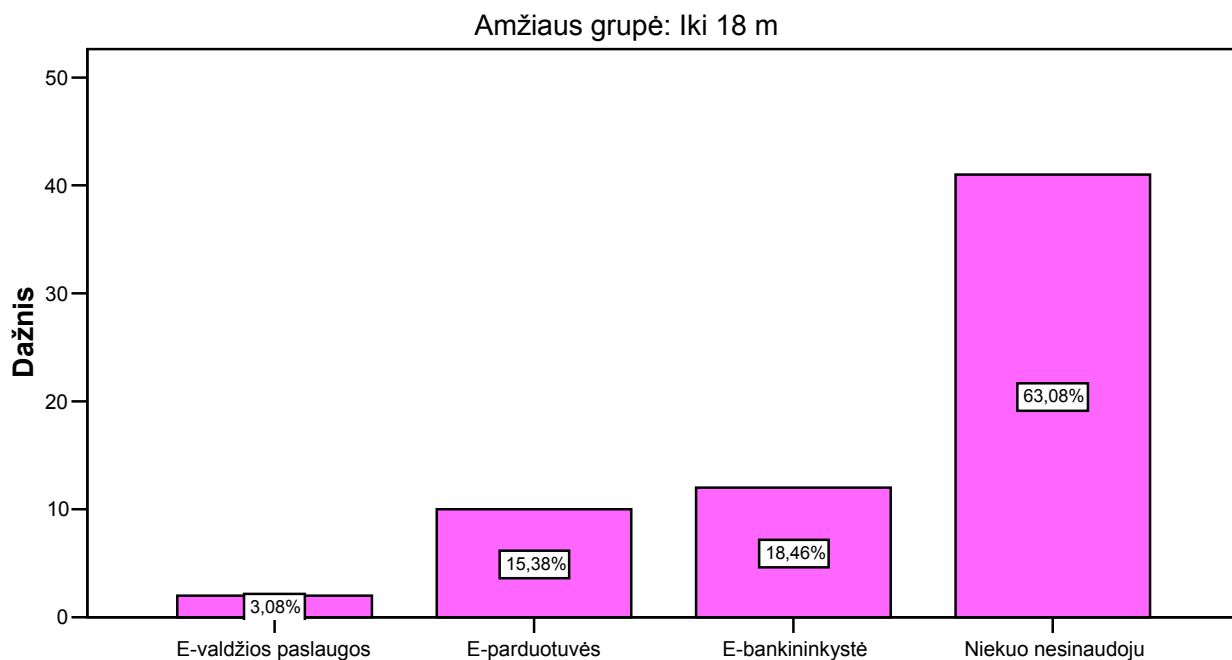
2.87 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal gyvenamą vietą)

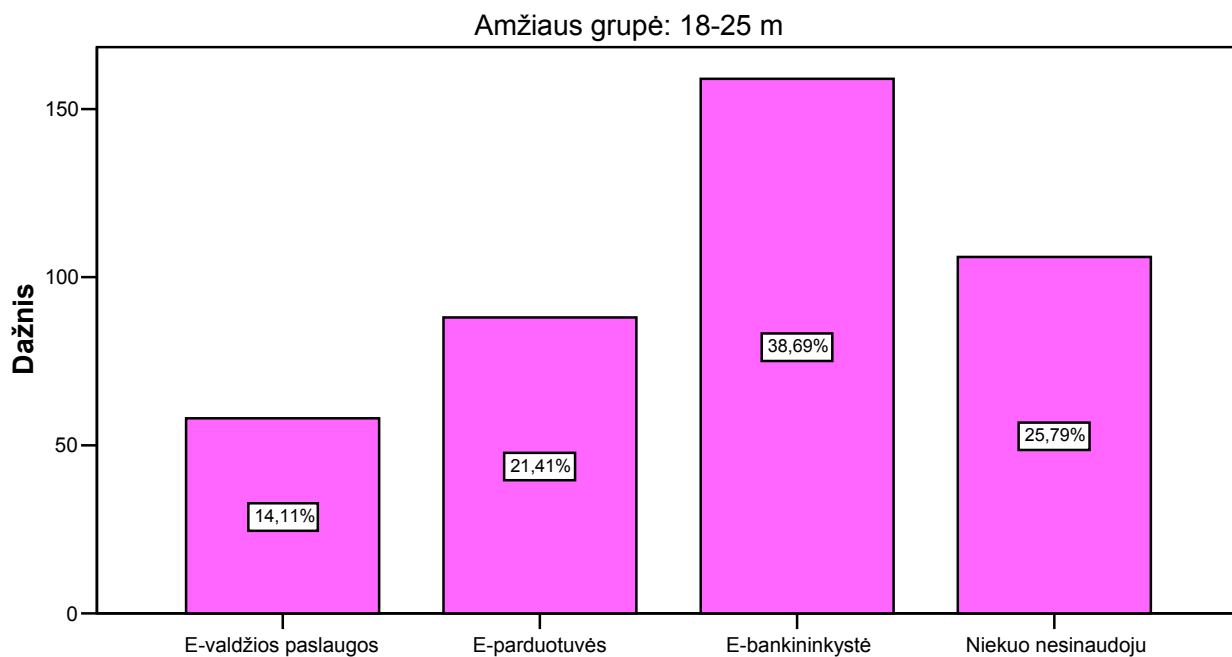
2.88 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal amžių)

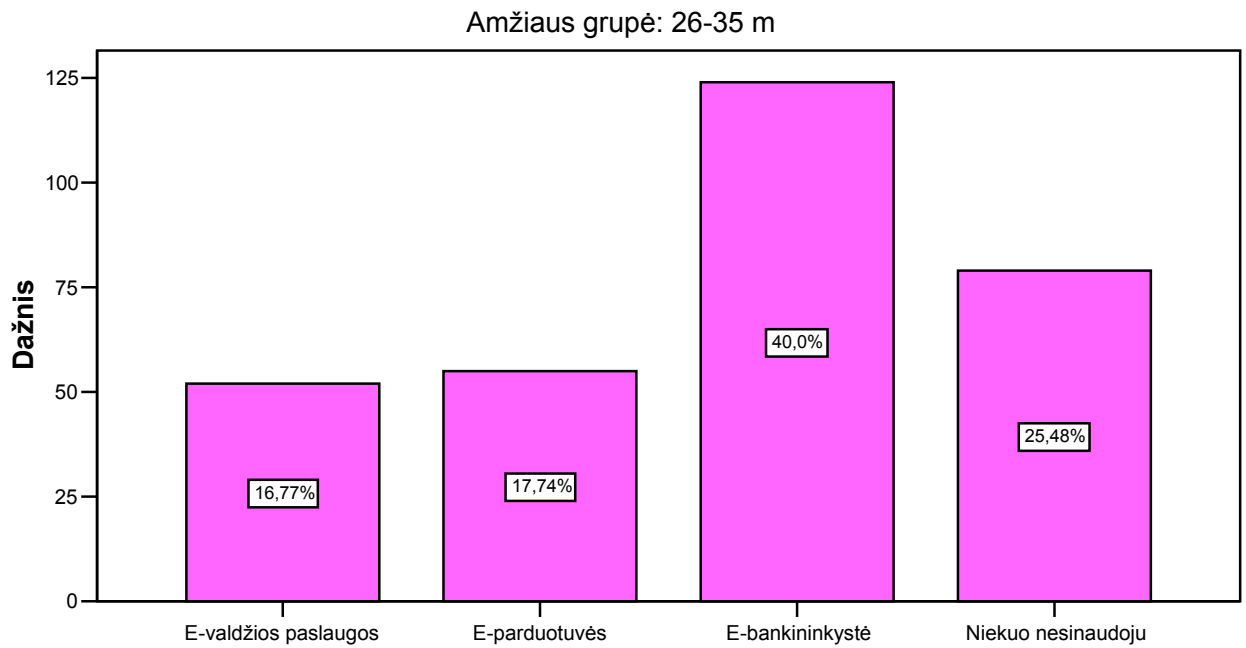
2.89 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal amžių)

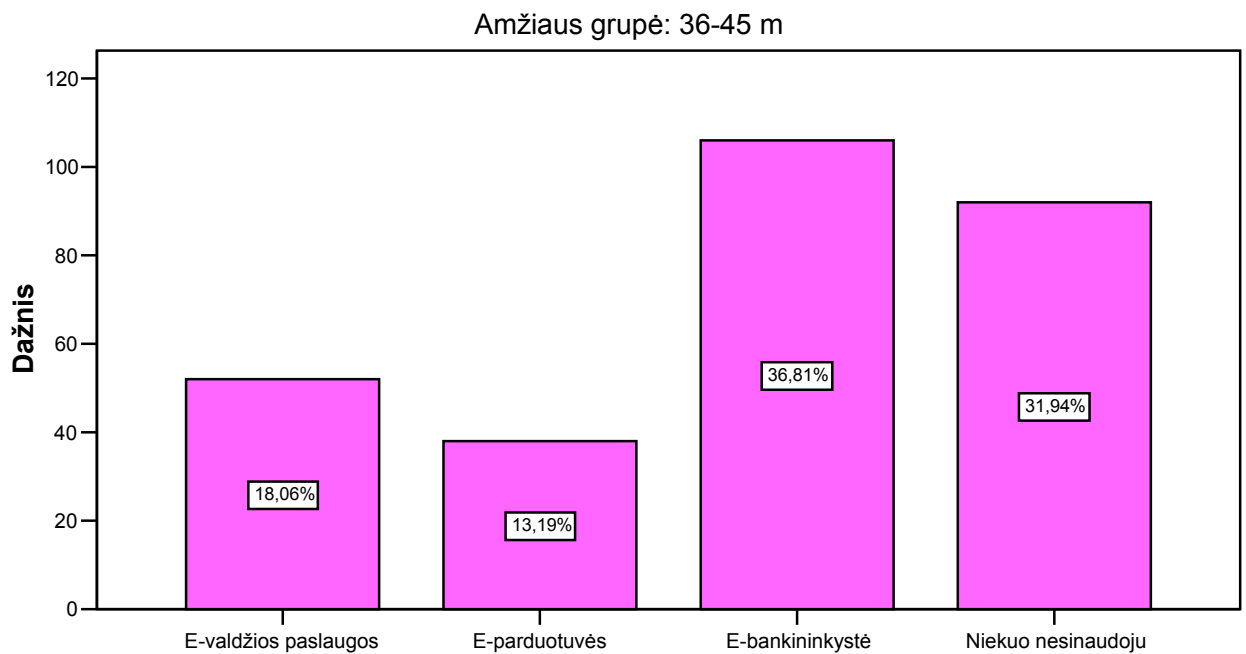
2.90 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal amžių)

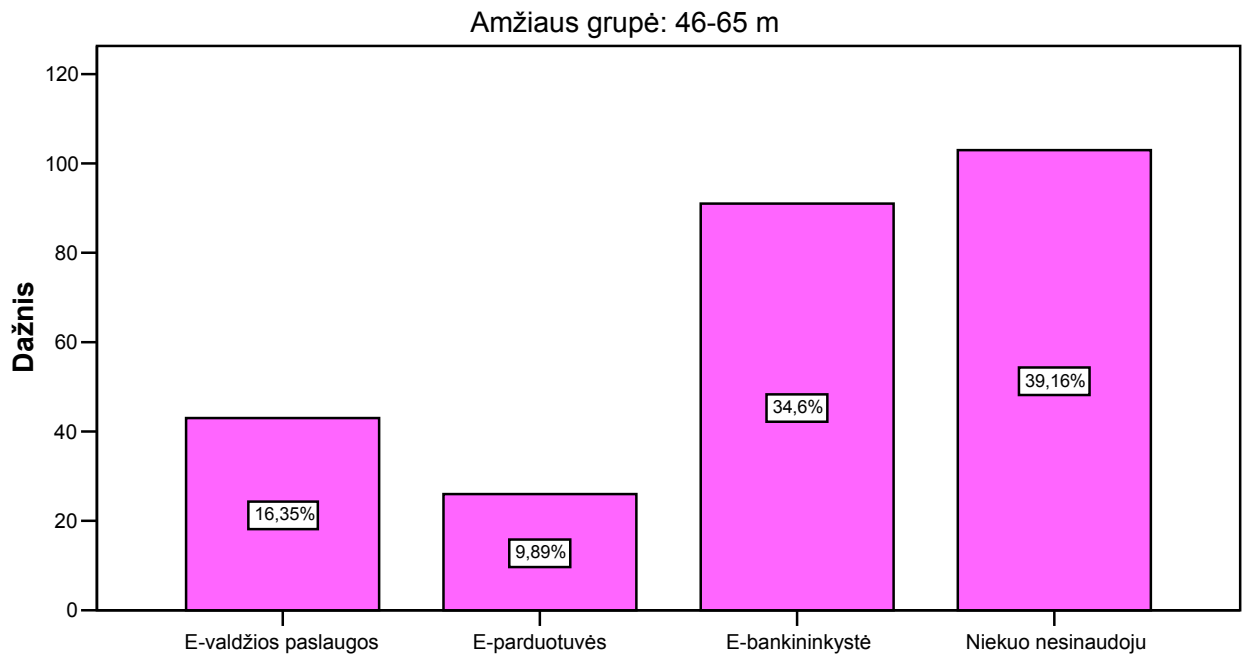
2.91 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal amžių)

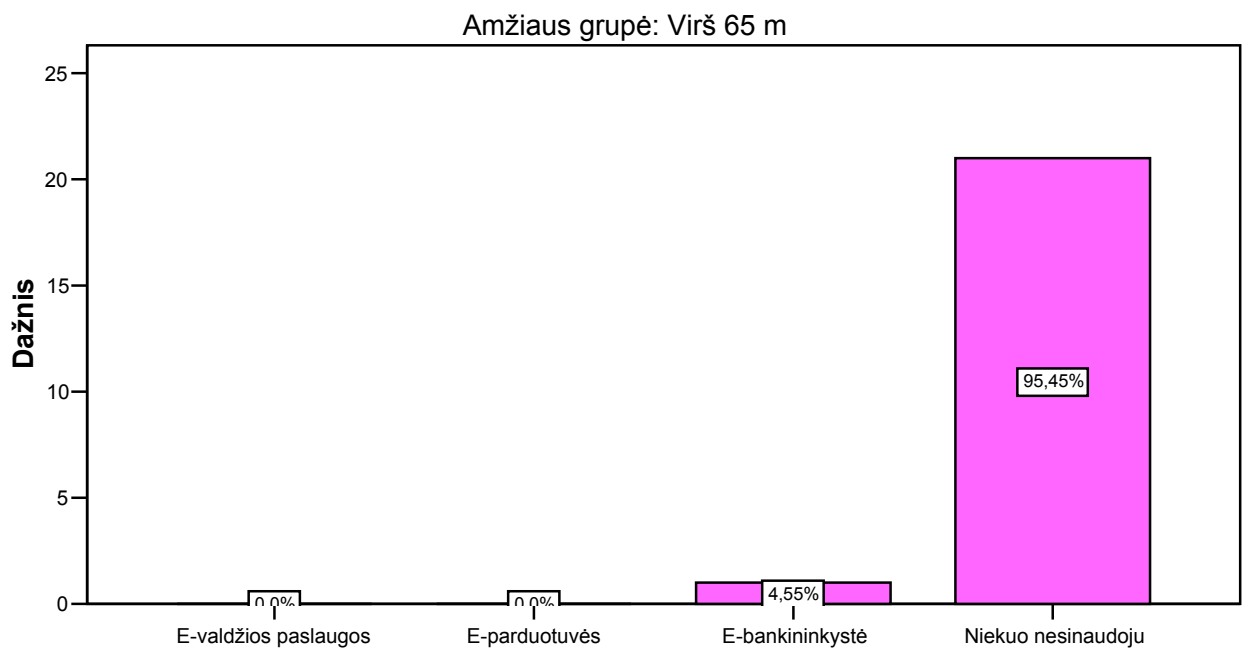
2.92 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal amžių)

2.93 pav.

Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojasi respondentai (pagal amžių)

2.94 pav.

2.89-2.94 paveiksluose pateiktuose grafikuose parodyta, kiek naudojasi elektroninėmis paslaugomis skirtingų amžiaus grupių respondentai.

2.89 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad respondentai iki 18 metų elektroninėmis paslaugomis naudojasi dar nedaug. Toliau amžiaus grupėse iki 65 metų elektroninėmis paslaugomis naudojamosi gana vienodai.

Būtina pažymėti, kad respondentai virš 65 metų nesinaudoja beveik jokiais elektroninėmis paslaugomis. Situaciją reikia aptarti atskirai – tai aiškiai ne vien dėl prastesnės kompetencijos – gal tiesiog per mažai paslaugų, kurios reikalingos, suprantamos ir patrauklios vyresnio amžiaus žmonėms.

2.3.6 Kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimas

Dvyliktoju apklausos anketos klausimu buvo siekiama nustatyti, kas skatina respondentus įgyti arba kelti savo kompiuterinio raštingumo lygį. Į šį klausimą neatsakinėjo nemokantys dirbti kompiuteriu.

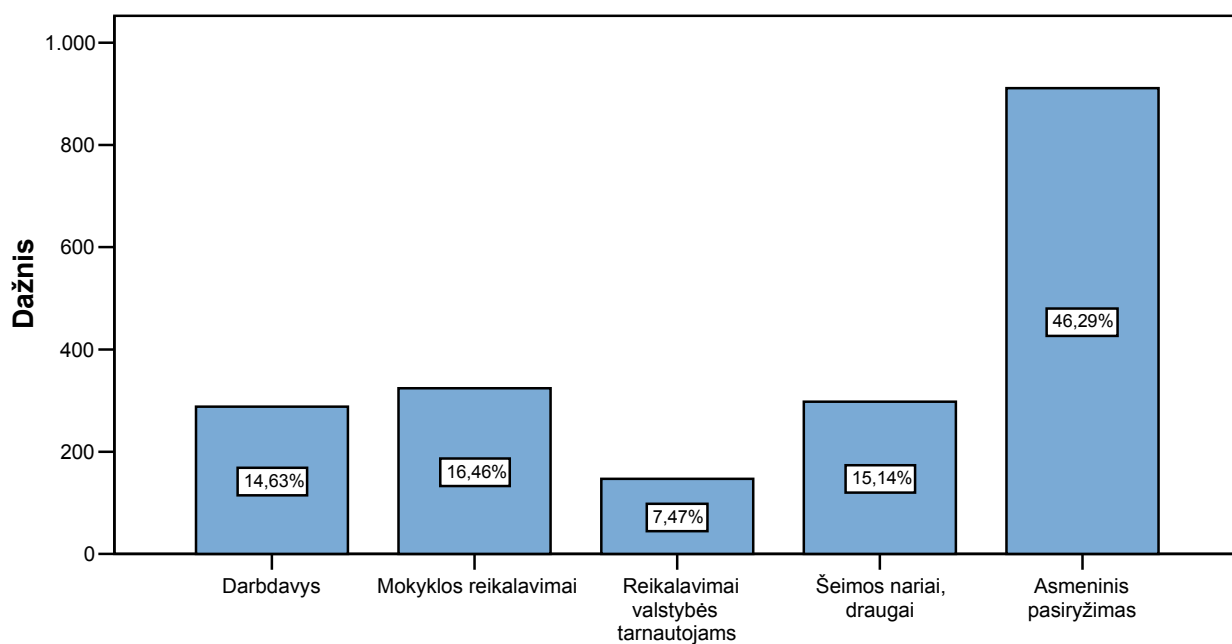
2.95 paveiksle parodytas paprastas procentinis atsakymų pasiskirstymas. Beveik pusė (46,29%) respondentų tvirtina, kad pagrindinis stimulus – asmeninis pasiryžimas.

Praktiškai ta pati tendencija išryškėja, bandant susieti šį klausimą su respondentų sociodemografinėmis charakteristikomis, ką iliustruoja 2.96 – 2.104 paveiksluose pateikti grafikai. Visuose grafikuose aukščiausias kraštinis dešinys stulpelis, atitinkantis asmeninį respondentų pasiryžimą. Daugiau respondentų-moterų pakluso darbdavių, o vyrų- mokyklos reikalavimams.

Tenka pripažinti, kad darbdavių keliami kompiuterinio raštingumo kvalifikaciniai reikalavimai darbuotojams dar netapo labai svarbiais ir neskatina privačių įmonių darbuotojų kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimo motyvacijos.

Valstybės tarnautojams taip dar nėra aiškiai keliami kompiuterinio raštingumo reikalavimai. Tai aiškiai parodė aukščiau nagrinėtas grafikas 2.25 paveiksle, kuris rodo, kad apie trečdalis valstybės tarnautojų kompiuteriu dirbti moka silpnai arba visai nemoka.

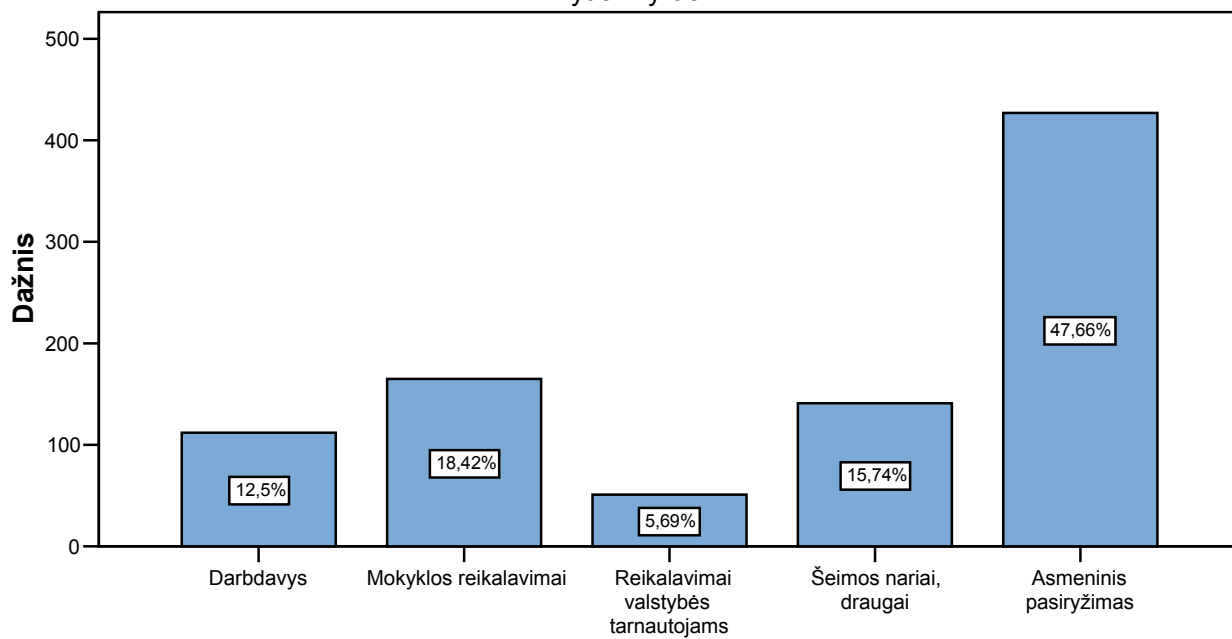
Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius

2.95 pav.

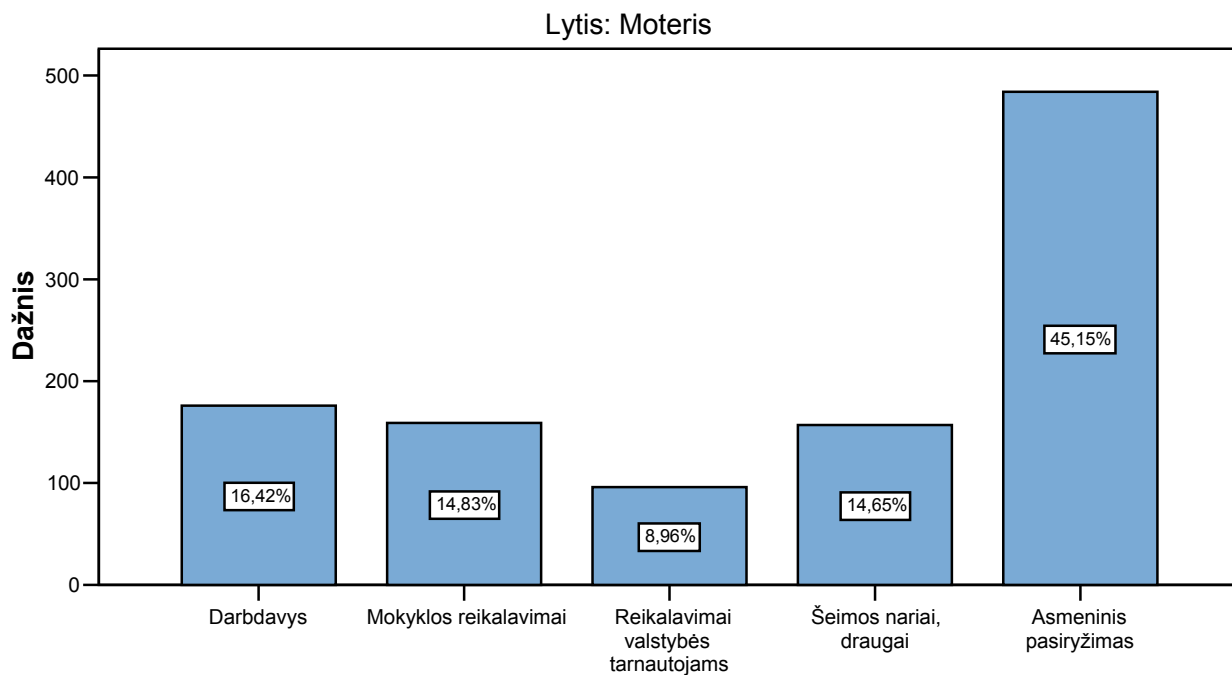
Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal lytį)

Lytis: Vyras

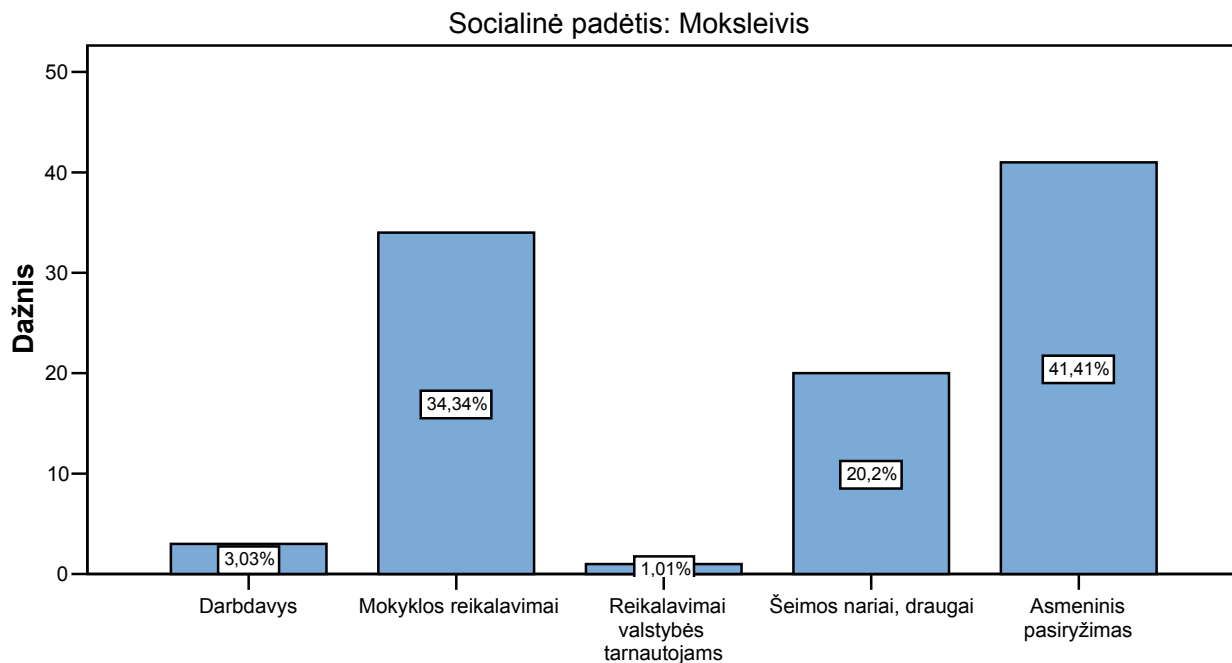
2.96 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal lytį)

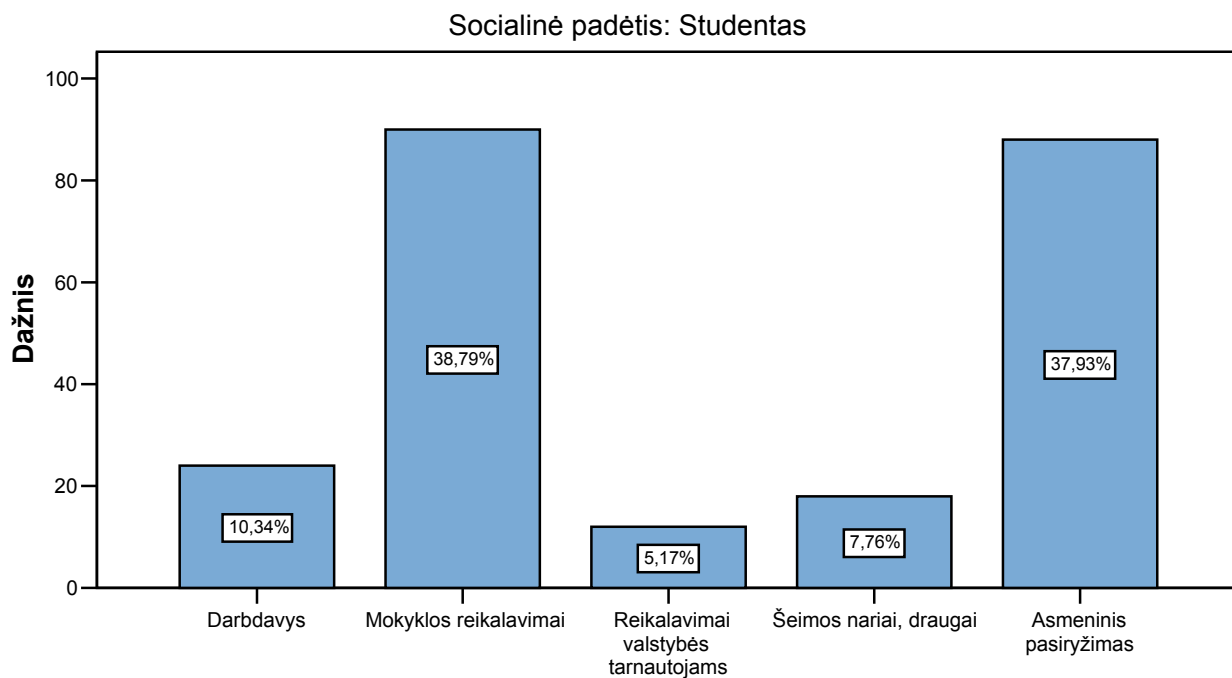
2.97 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)

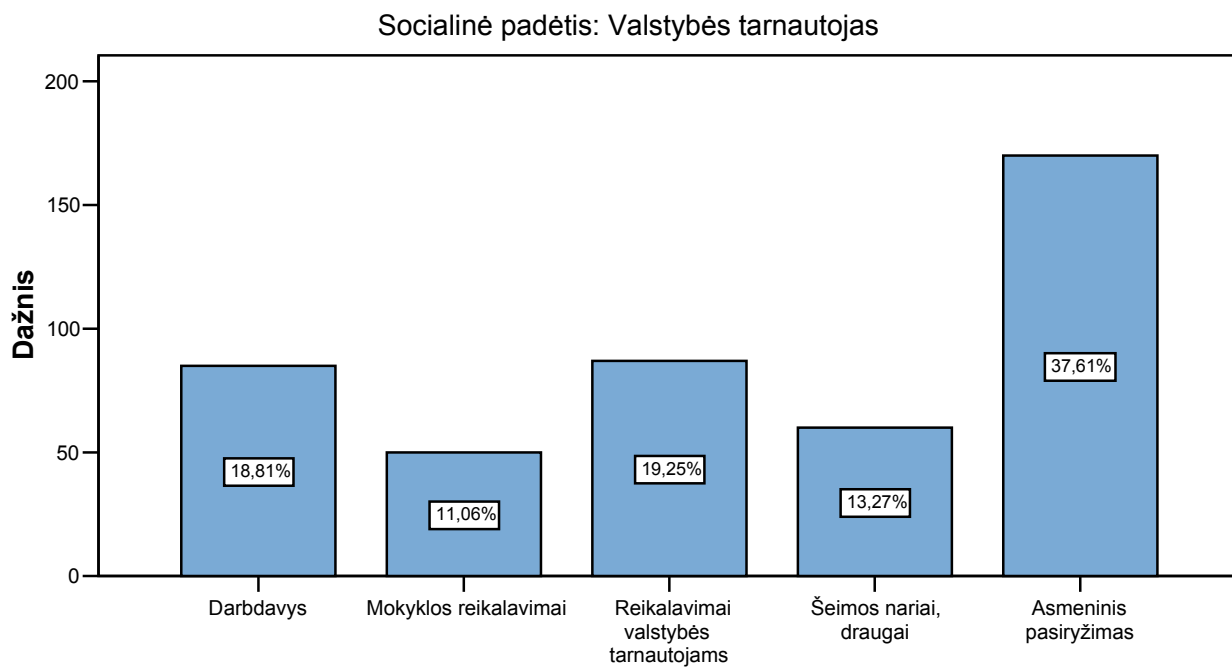
2.98 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)

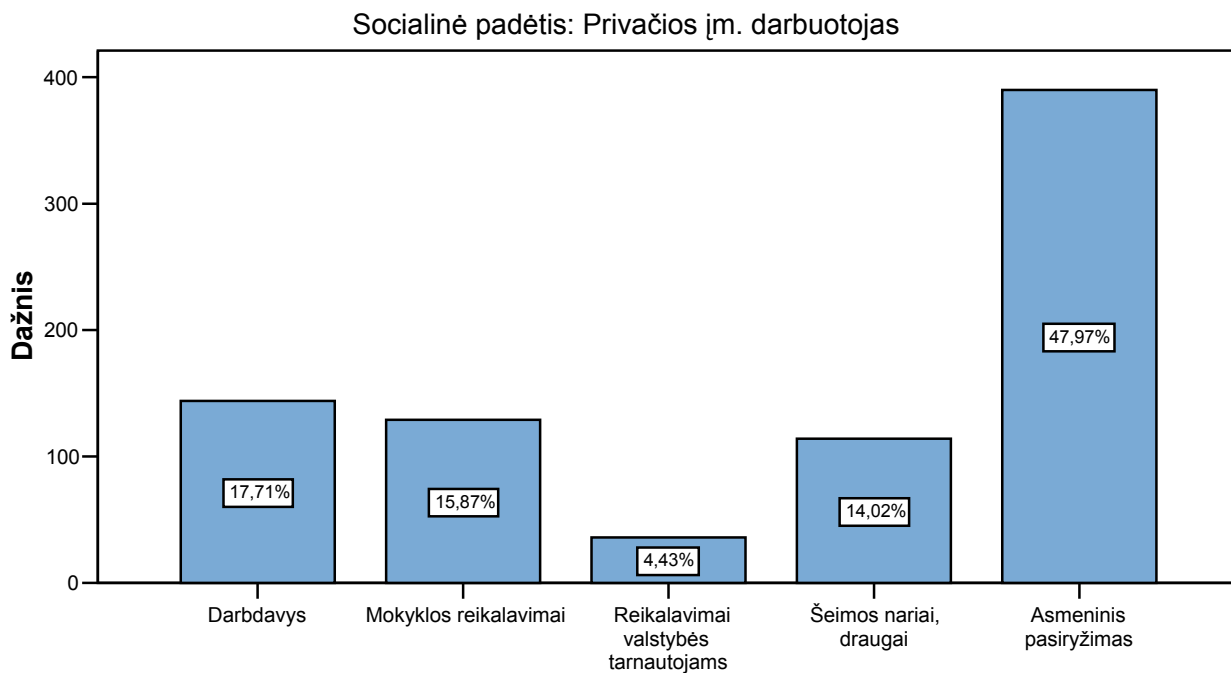
2.99 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)

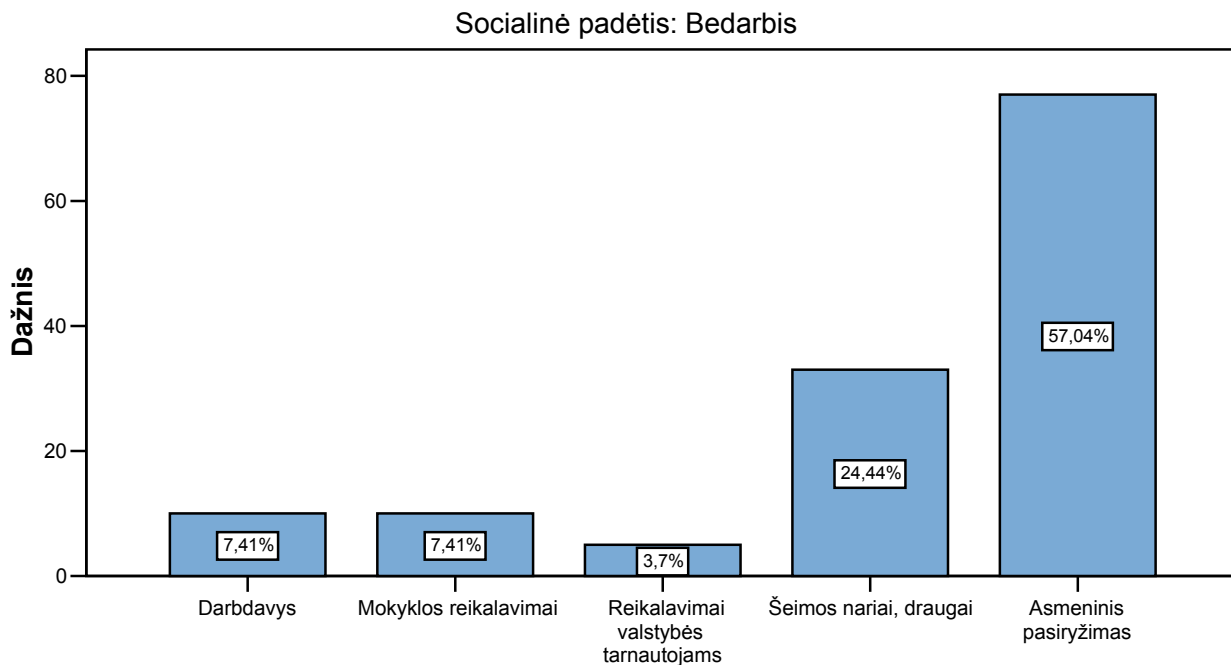
2.100 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)

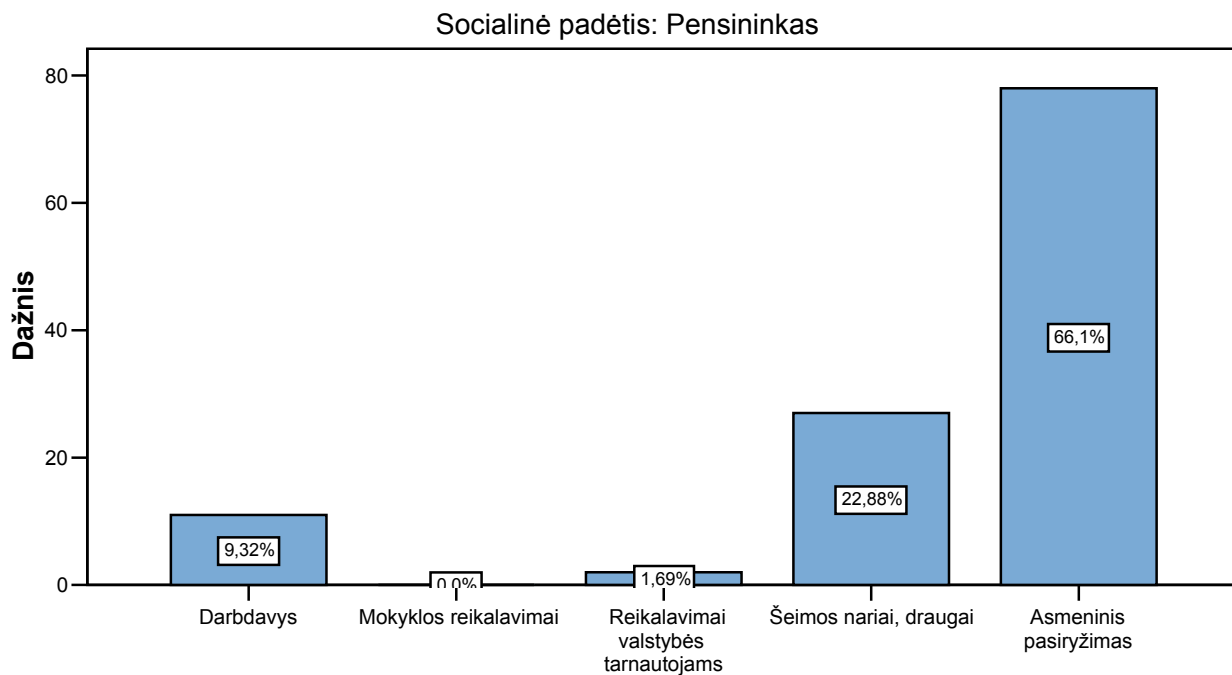
2.101 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)

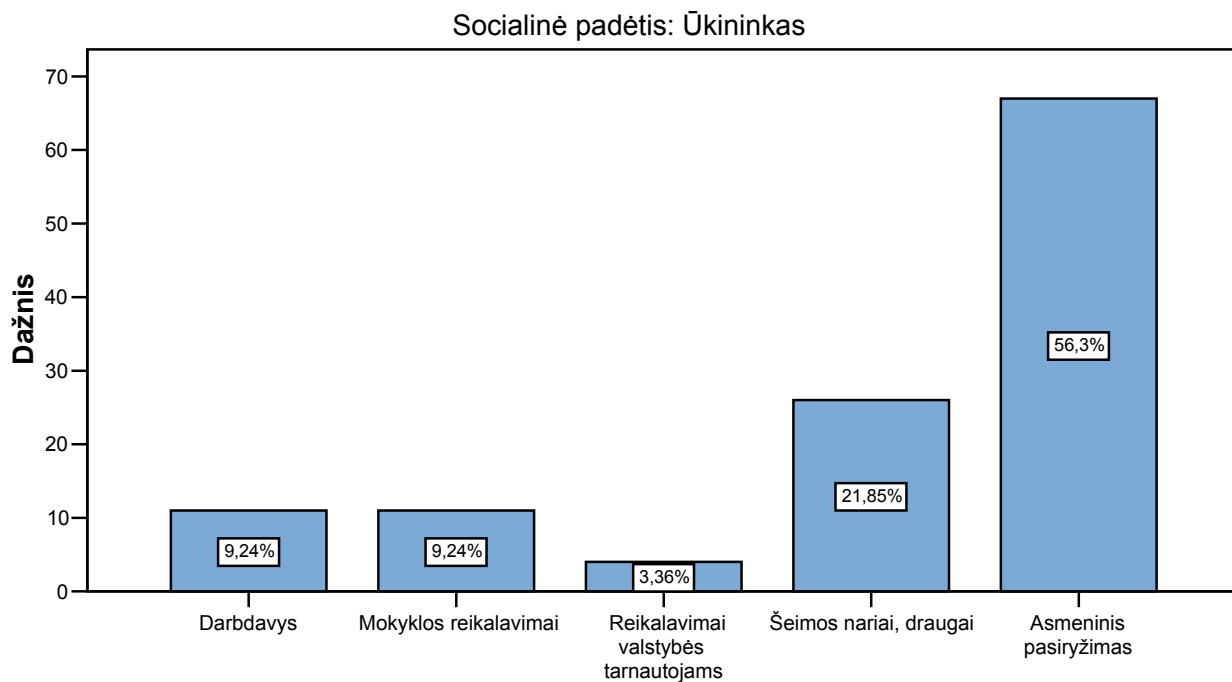
2.102 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)

2.103 pav.

Kas paskatino įgyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius (pagal socialinę padėtį)

2.104 pav.

Tryliktoju apklausos anketos klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, ar siekia respondentai įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių.

2.105 paveiksle pateikiamas paprastas procentinis respondentų siekių įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių pasiskirstymas. Visas išgales tam nukreipia tik 36,75% - t.y. trečia dalis respondentų. 35,85% respondentų pasirinko mažiau įpareigojantį atsakymą – kad sieks esant patogiai galimybei. 18,95% respondentų kelti savo kompiuterinę kompetenciją neturi motyvacijos, o dar 8,45% mano, kad kursai brangu ir sunku mokytis.

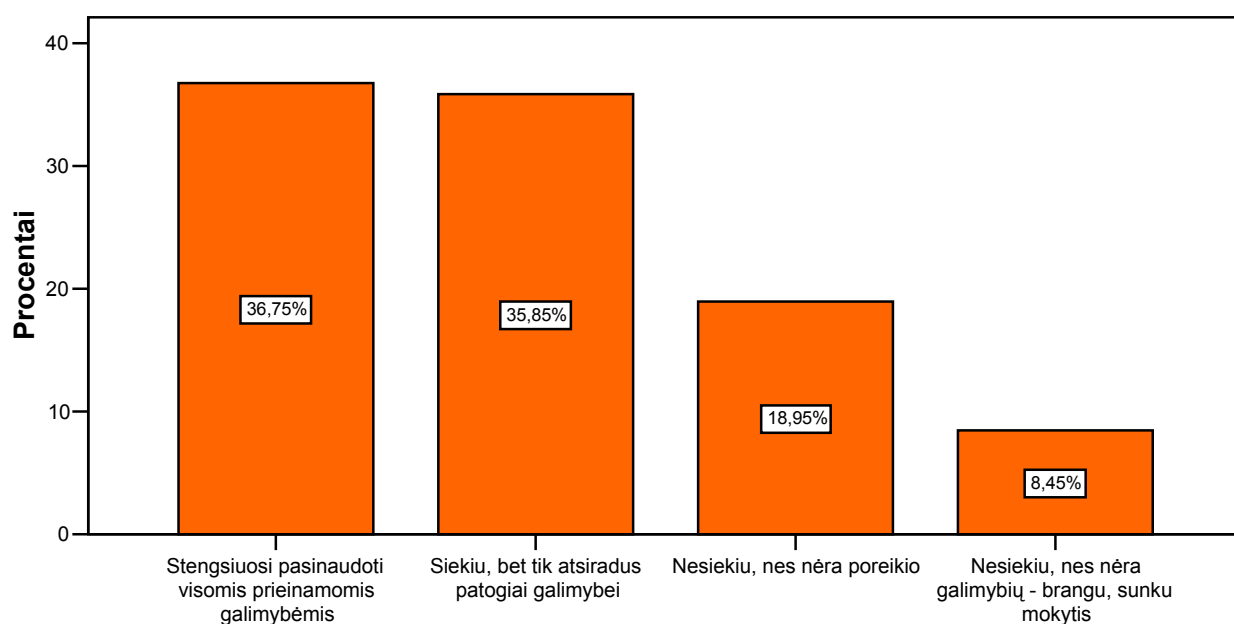
Vyrų ir moterų siekiai įgyti geresnį kompiuterinį raštingumą panašūs ir atitinka aukščiau aptartą paprastąjį procentinį pasiskirstymą (2.106 ir 2.107 pav.).

2.108 ir 2.109 paveiksluose pateiktuose grafikuose parodyta, kad aiškiausiai savo siekį įgyti geresnį kompiuterinį raštingumą deklaruoja valstybės tarnautojai ir privačių įmonių darbuotojai.

Bedarbių (2.110 pav.) siekiai kelti savo kompiuterinį raštingumą mažesni, ir tik apie 20% respondentų-pensininkų (2.111 pav.) išreiškia siekius kelti savo kompiuterinę kompetenciją. Esant galimybėms savo kompiuterinę kompetenciją ugdytų ūkininkai (2.112 pav.).

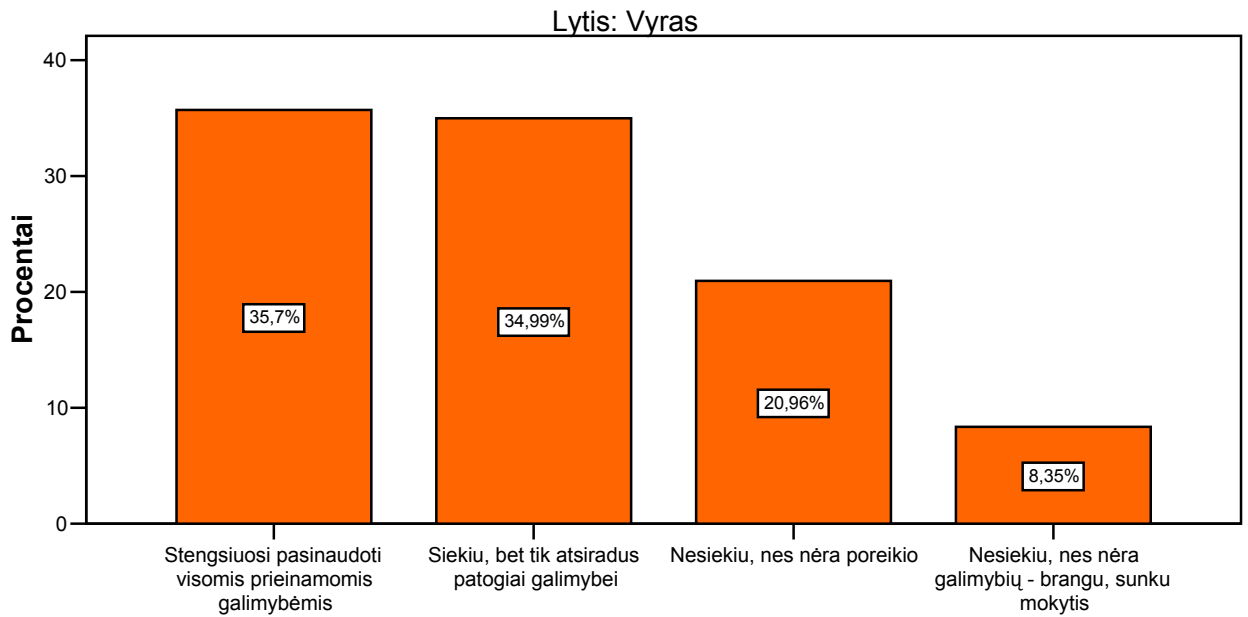
Ryžtingai pasisako kelsiantys savo kompiuterinį raštingumą gerai mokantys dirbti kompiuteriu respondentai (2.113 pav.). Žymiai mažiau ryžtingi šiuo požiūriu silpnus gebėjimus dirbti kompiuteriu deklaruojantys respondentai (2.114 pav.).

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių

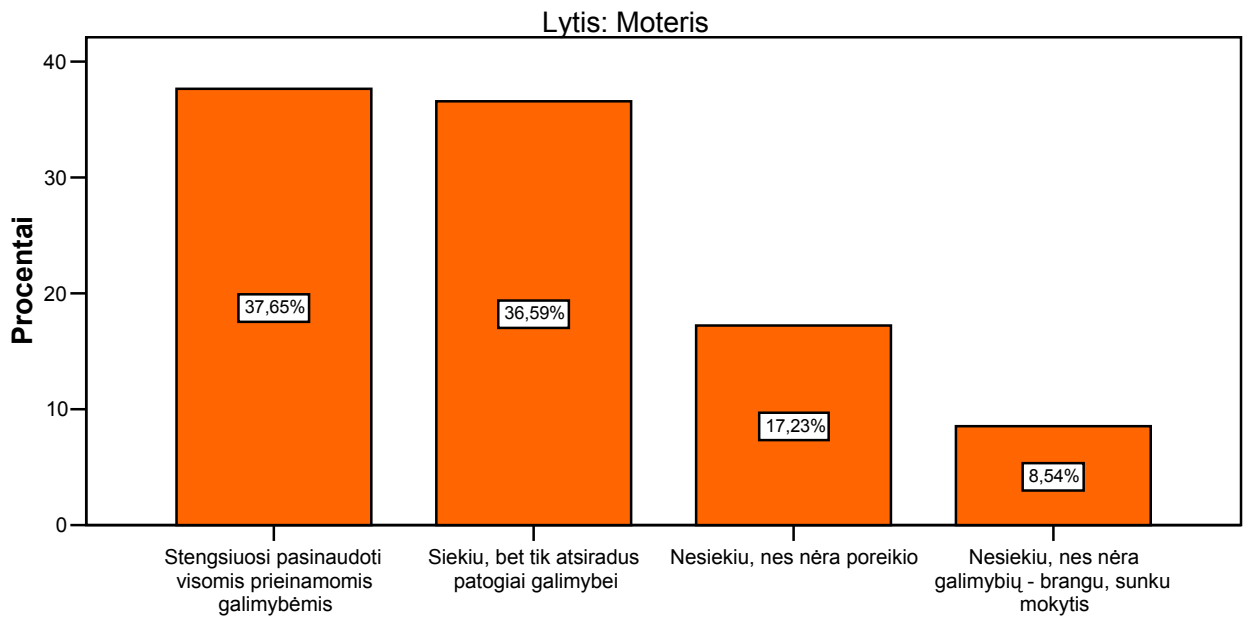
2.105 pav.

**Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių
(pagal lytį)**

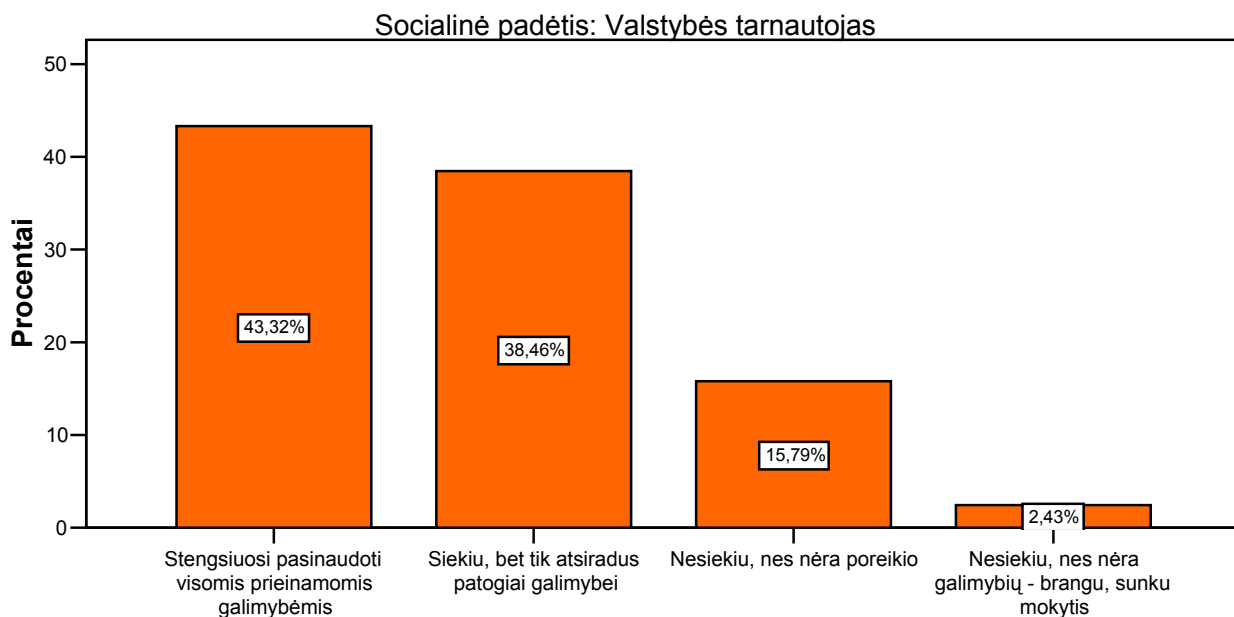
2.106 pav.

**Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių
(pagal lytį)**

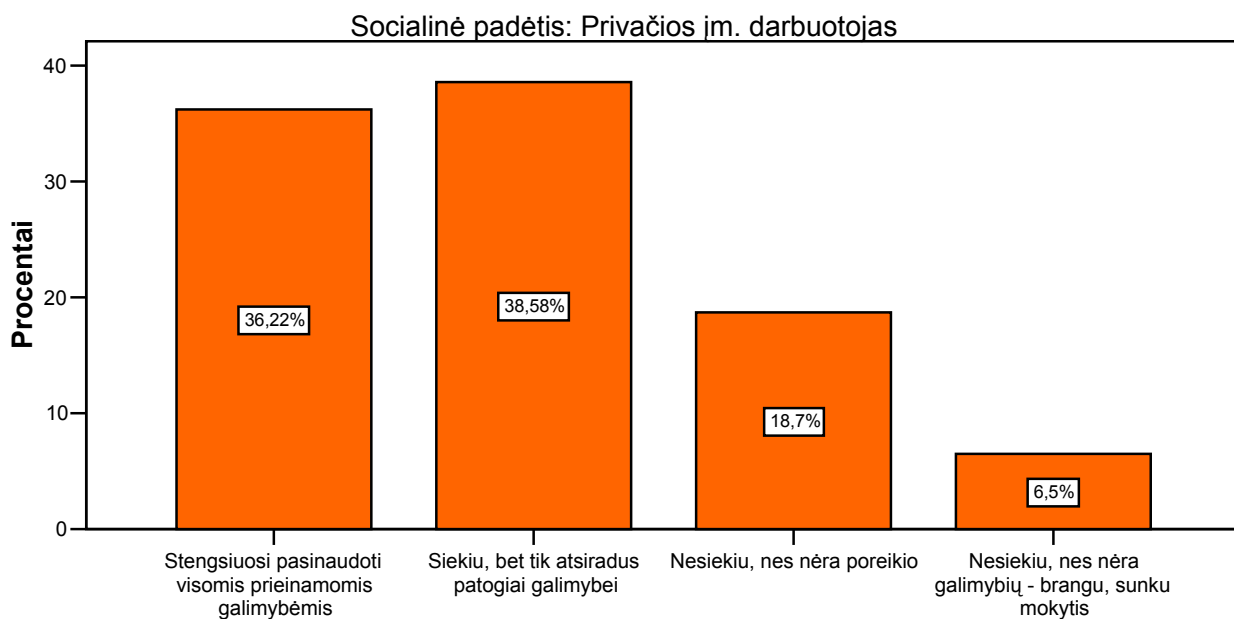
2.107 pav.

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (pagal socialinę padėtį)

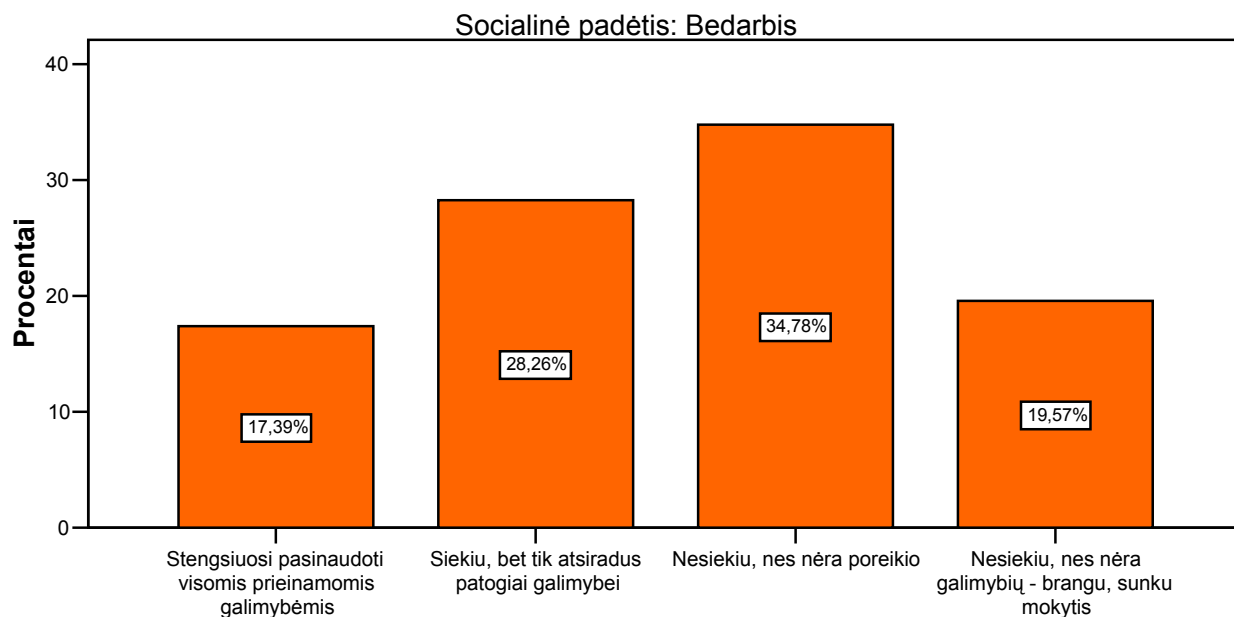
2.108 pav.

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (pagal socialinę padėtį)

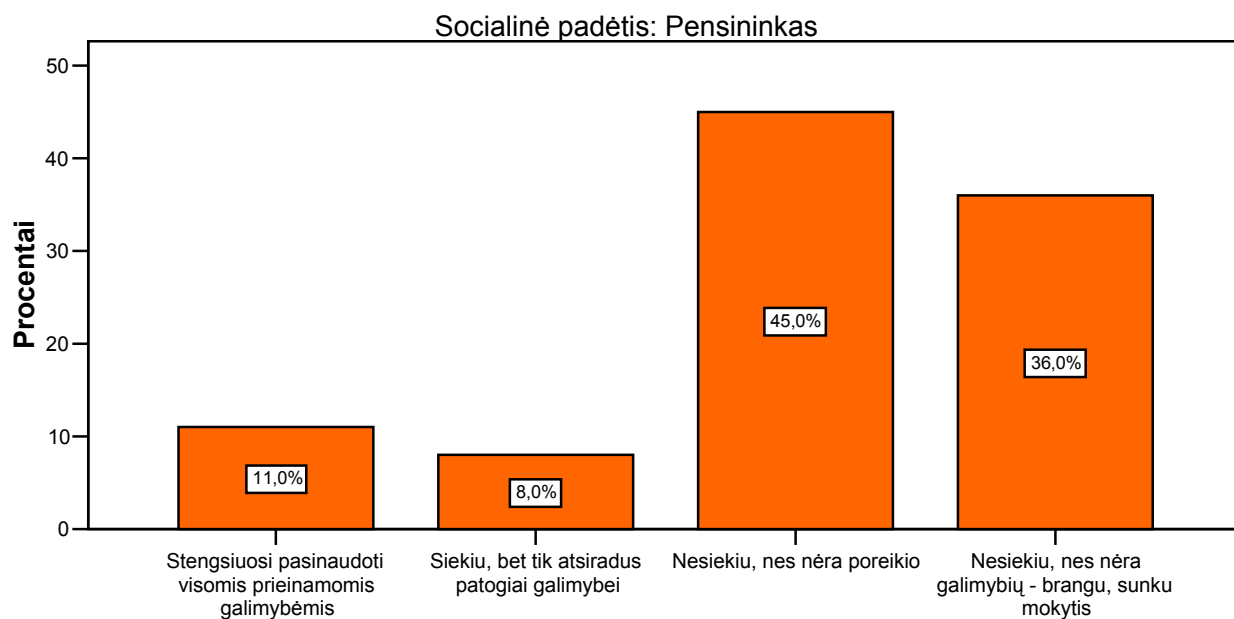
2.109 pav.

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (pagal socialinę padėtį)

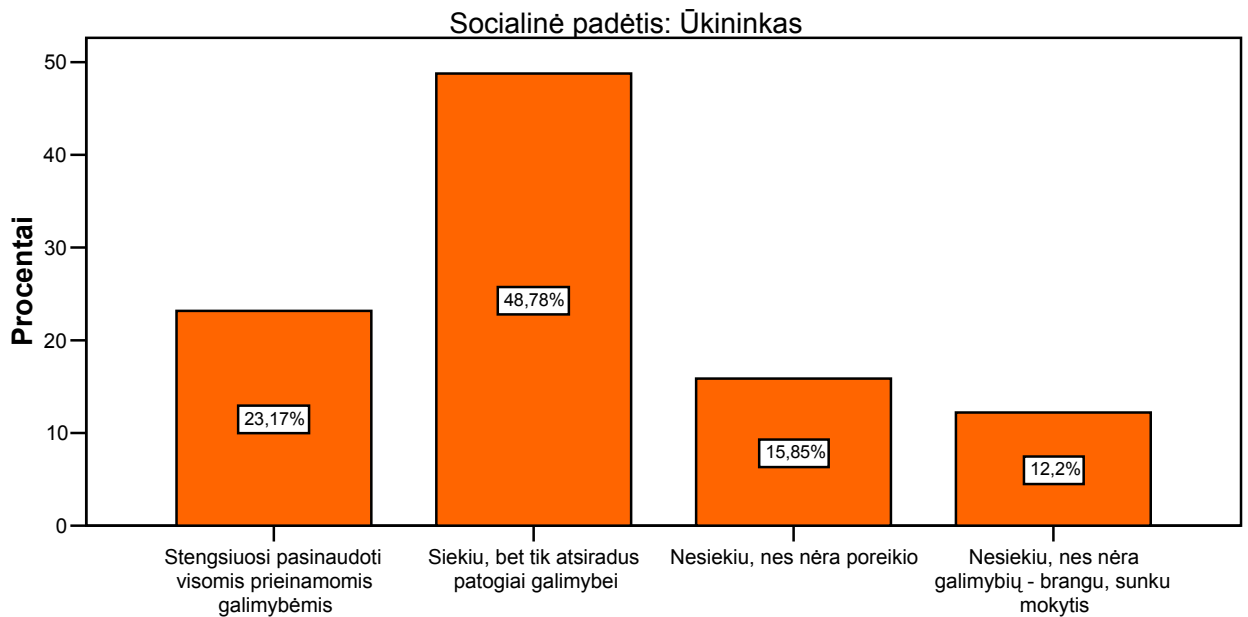
2.110 pav.

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (pagal socialinę padėtį)

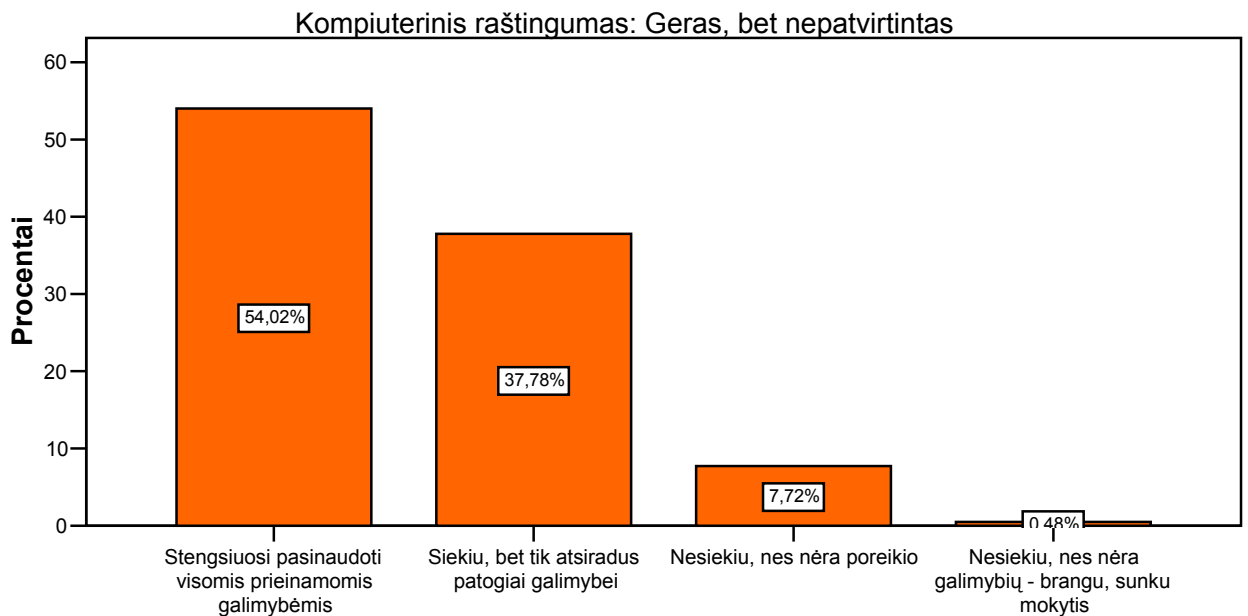
2.111 pav.

**Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių
(pagal socialinę padėtį)**

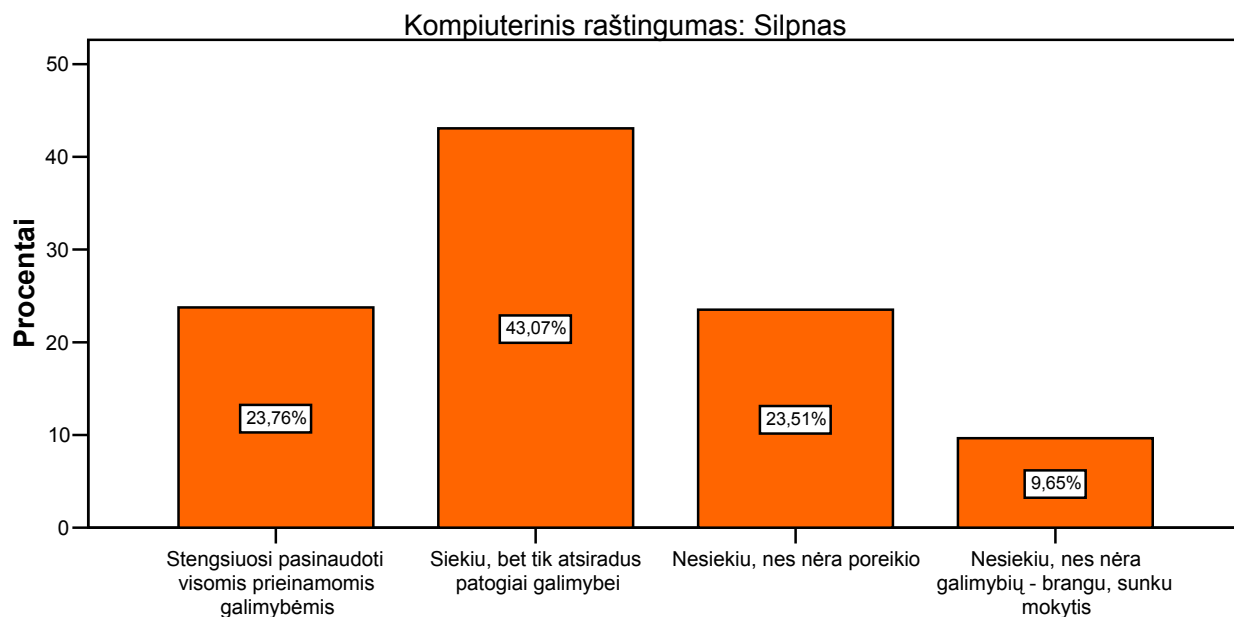
2.112 pav.

Ar siekia geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių gerai mokantys dirbti kompiuteriu

2.113 pav.

Ar siekia geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių silpnai mokantys dirbti kompiuteriu

2.114 pav.

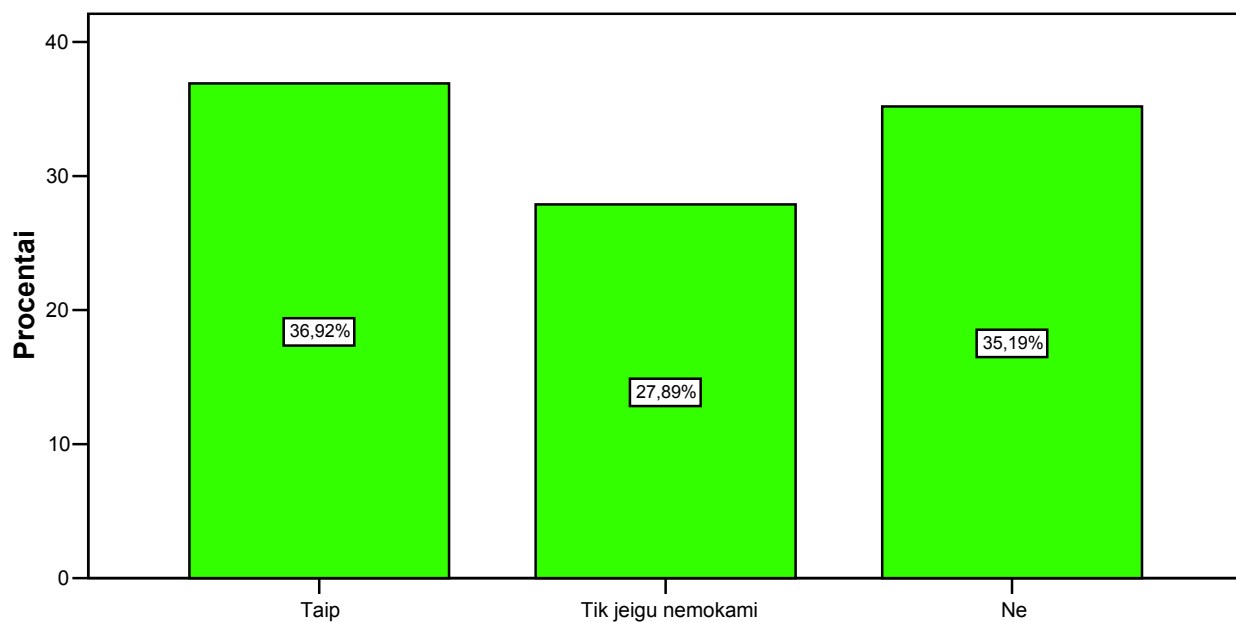
2.115 paveiksle parodytas paprastas statistinis respondentų atsakymų pasiskirstymas į klausimą ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai. 36,92% respondentų akcentuoja kursų poreikį, 27,89% lankytų nemokamus kursus, 35,19% respondentų mano, kad jiems kompiuterinio raštingumo kursai nereikalingi.

2.116 paveiksle pateiktame grafike parodyta, kad kompiuterinio raštingumo kursų pageidauja 31,26% respondentų-vyrų, 2.117 paveiksle grafikas rodo, kad kursų pageidauja 41,77% į anketos klausimus atsakiusių moterų. 117-119 paveiksluos pateikti grafikai rodo, kad kursų mažiausiai pageidauja didmiesčių gyventojai.

2.121-2.126 paveiksluose pateiktuose grafikuose kompiuterinio raštingumo kursų poreikis nagrinėjamas skirtingose respondentų amžiaus grupėse. Mažiausias susidomėjimas kursais amžiaus grupėje virš 65 metų.

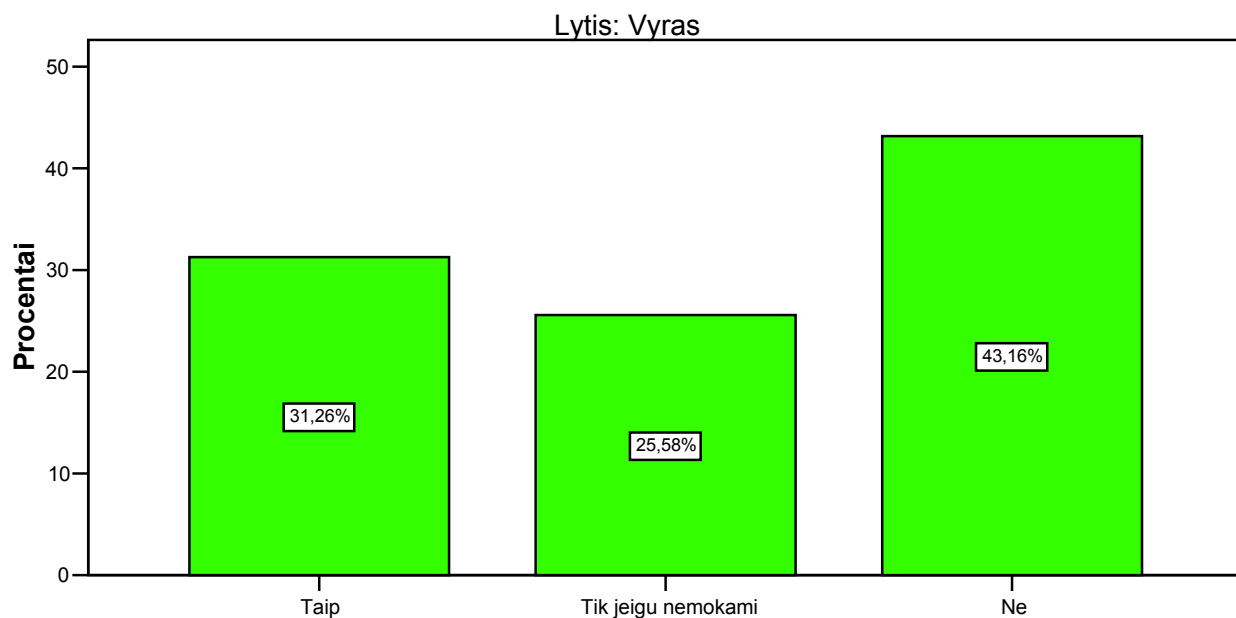
Skirtingų socialinių grupių respondentai kompiuterinio raštingumo kursų poreikį akcentuoja nevienodai. Kursų poreikį nurodo 42,91% valstybės tarnautojų (127 pav.), 36,02% privačių įstaigų darbuotojų (128 pav.), 33,7% bedarbių (129 pav.), 13,0% pensininkų (130 pav.), 34,15% ūkininkų (131 pav.).

Ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai respondentui asmeniškai

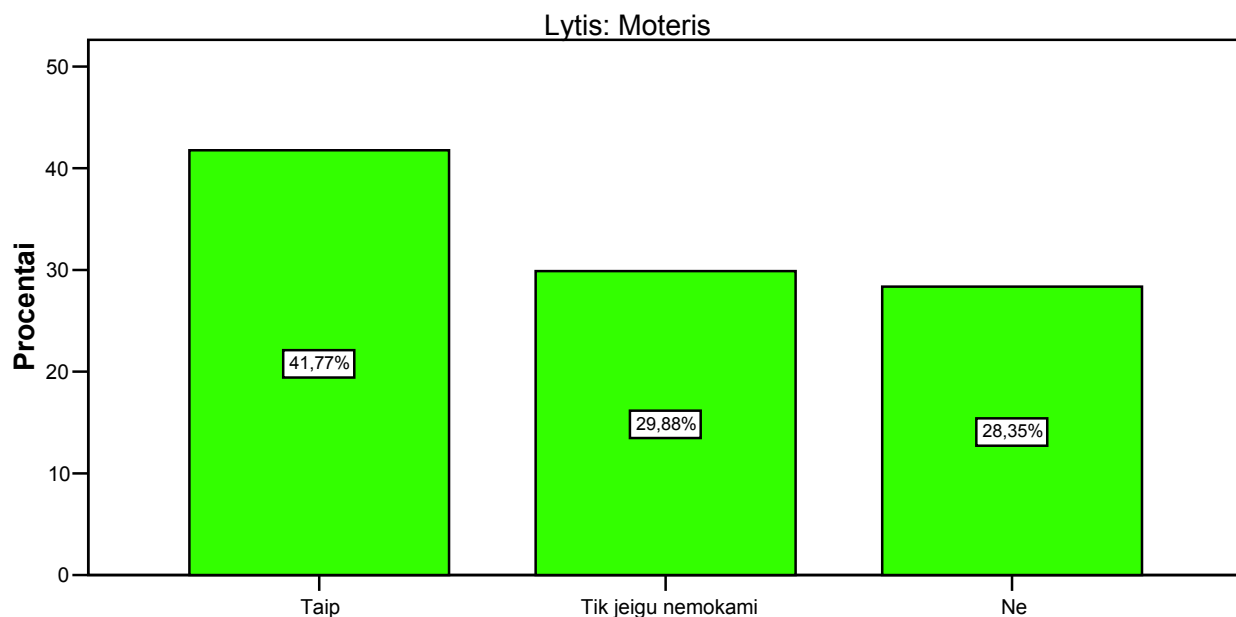
2.115 pav.

Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai (pagal lytį)

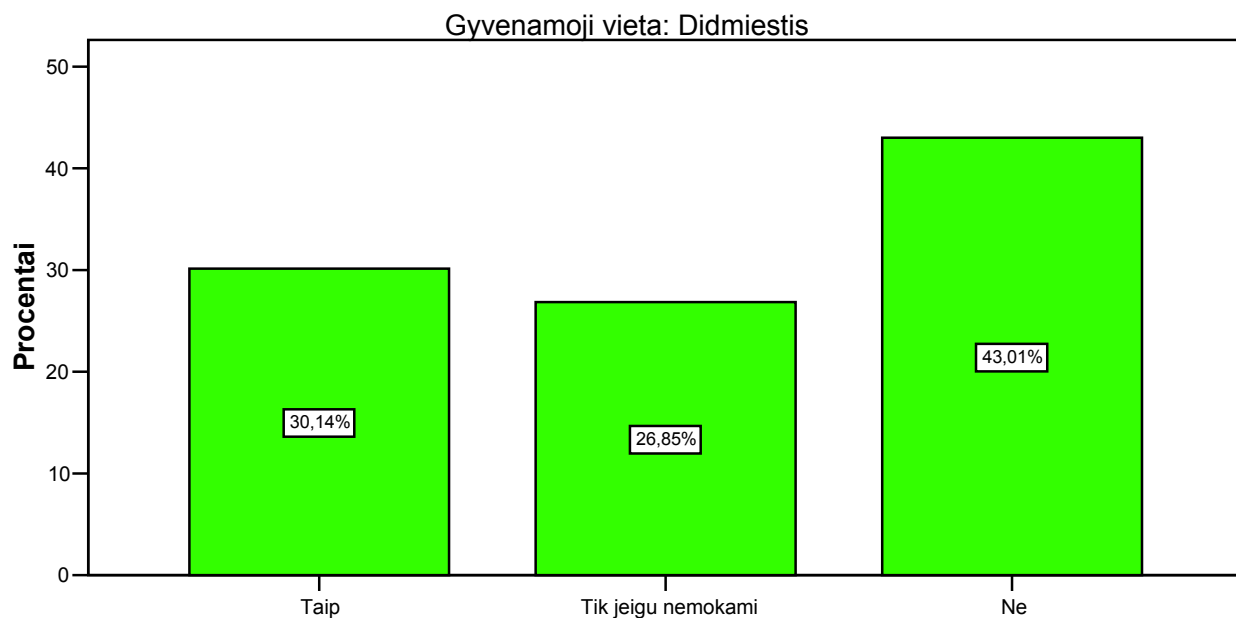
2.116 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal lytį)**

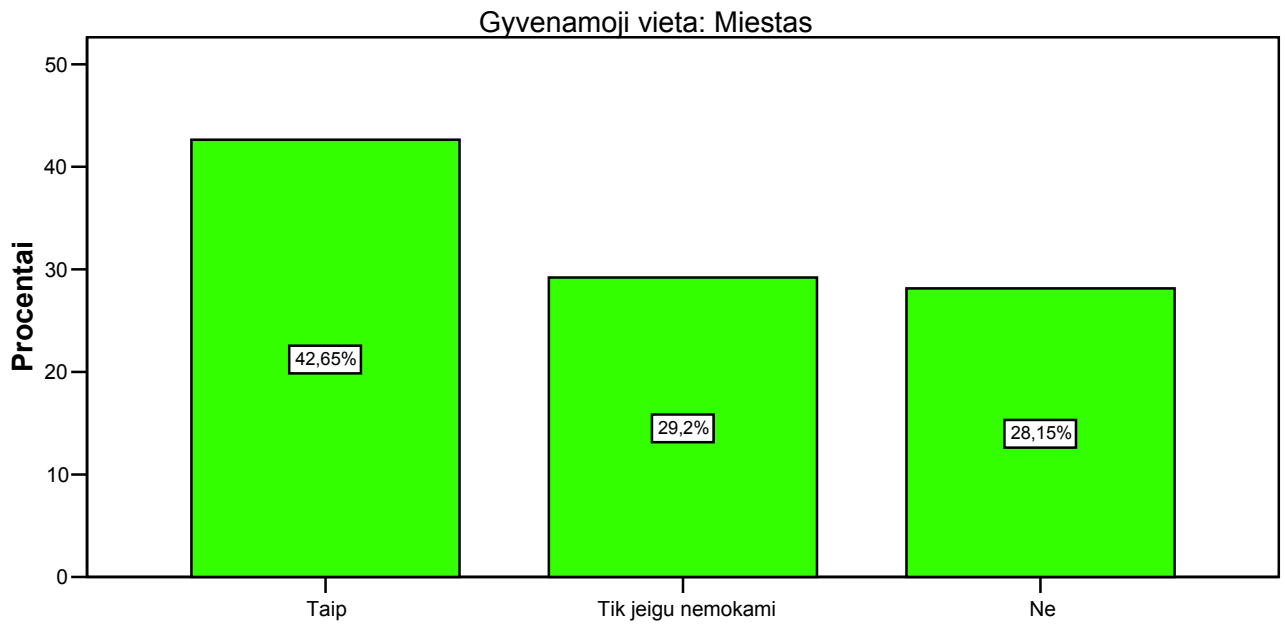
2.117 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal gyvenamą vietą)**

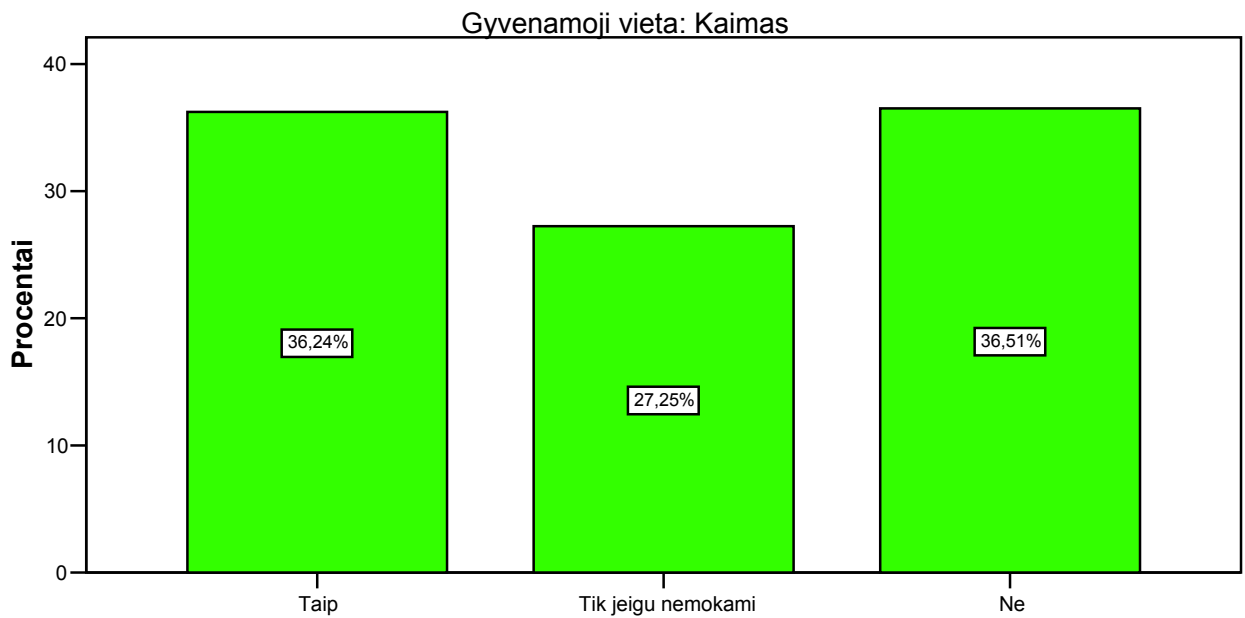
2.118 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal gyvenamą vietą)**

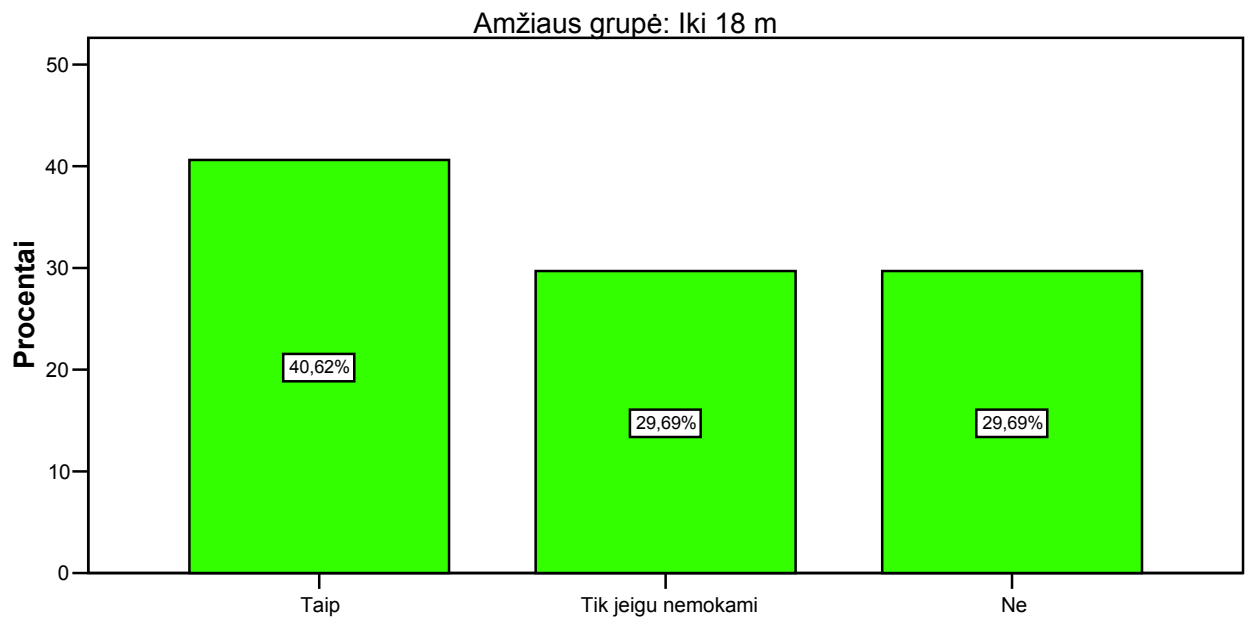
2.119 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal gyvenamą vietą)**

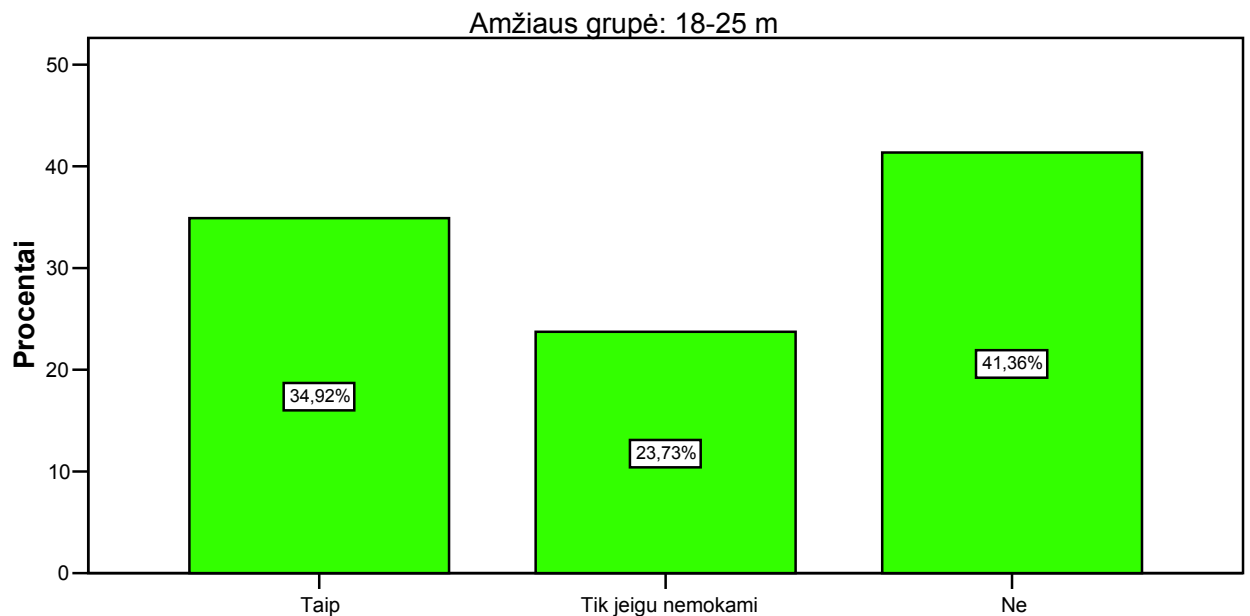
2.120 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal amžių)**

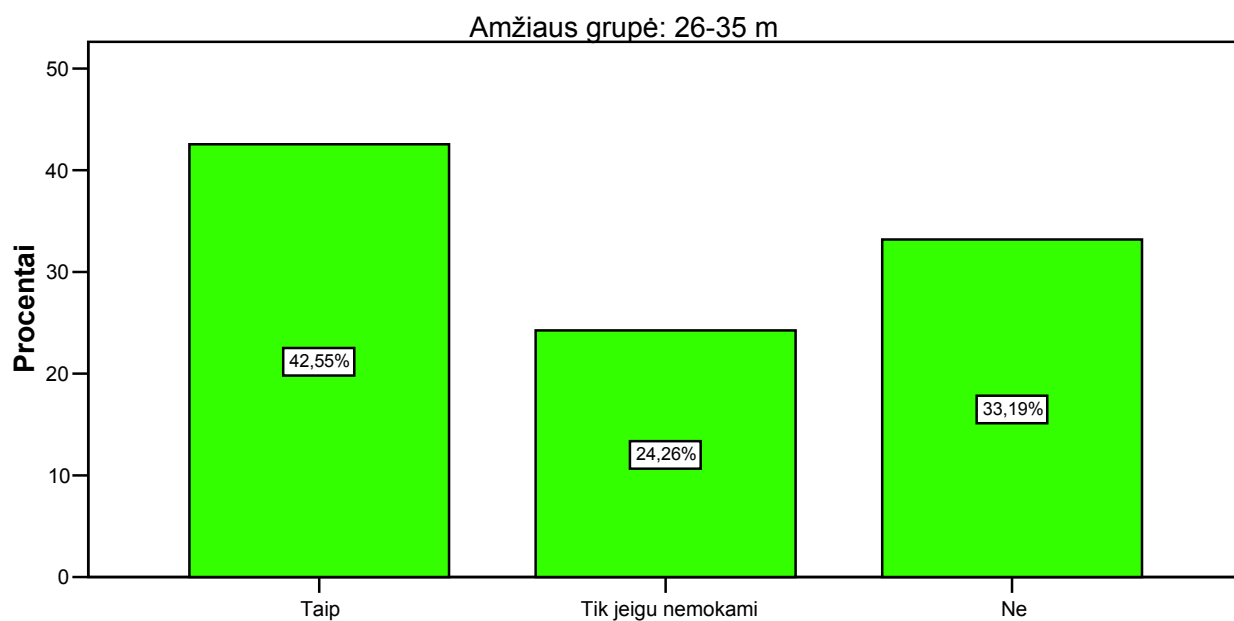
2.121 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal amžių)**

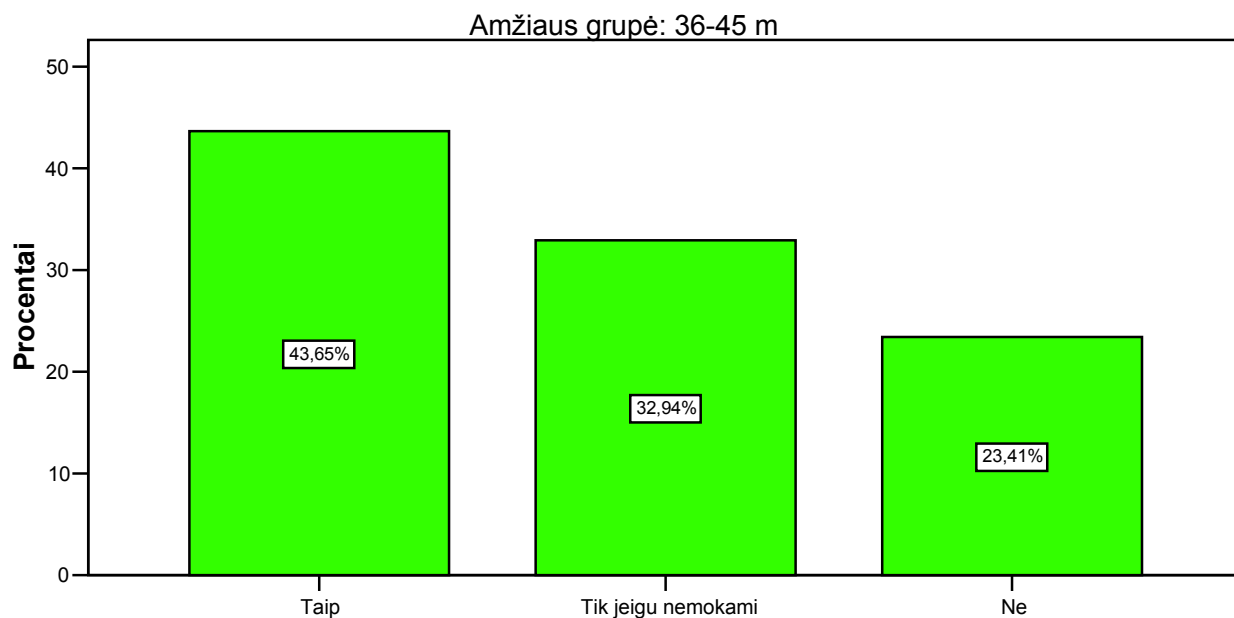
2.122 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal amžių)**

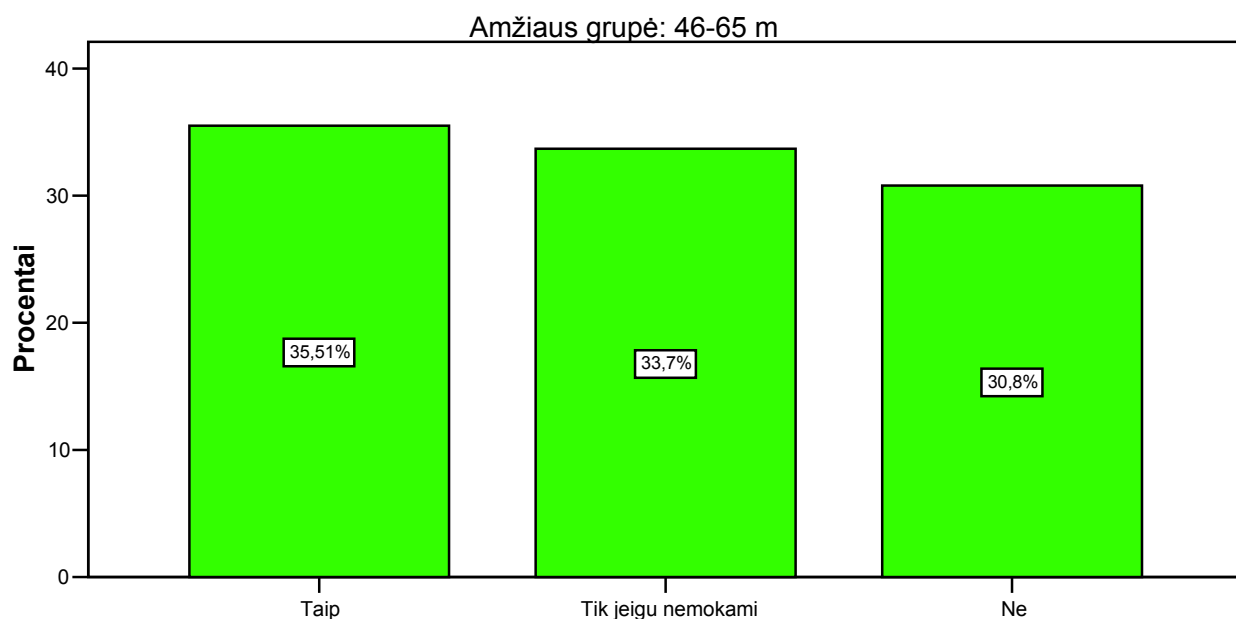
2.123 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal amžių)**

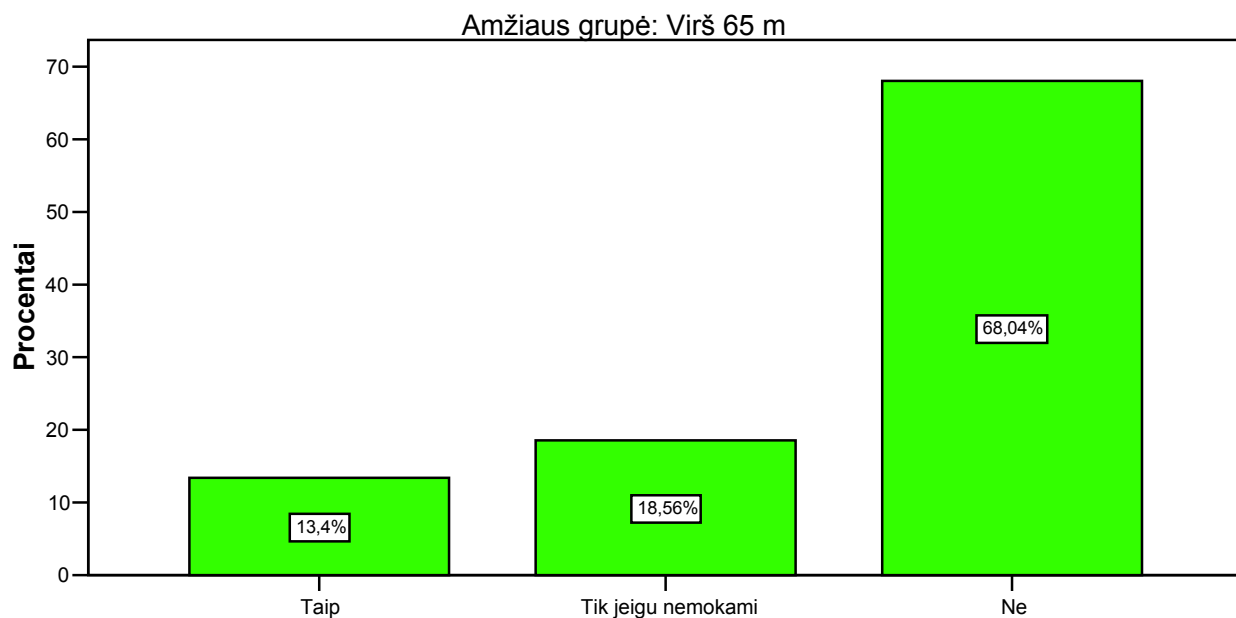
2.124 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal amžių)**

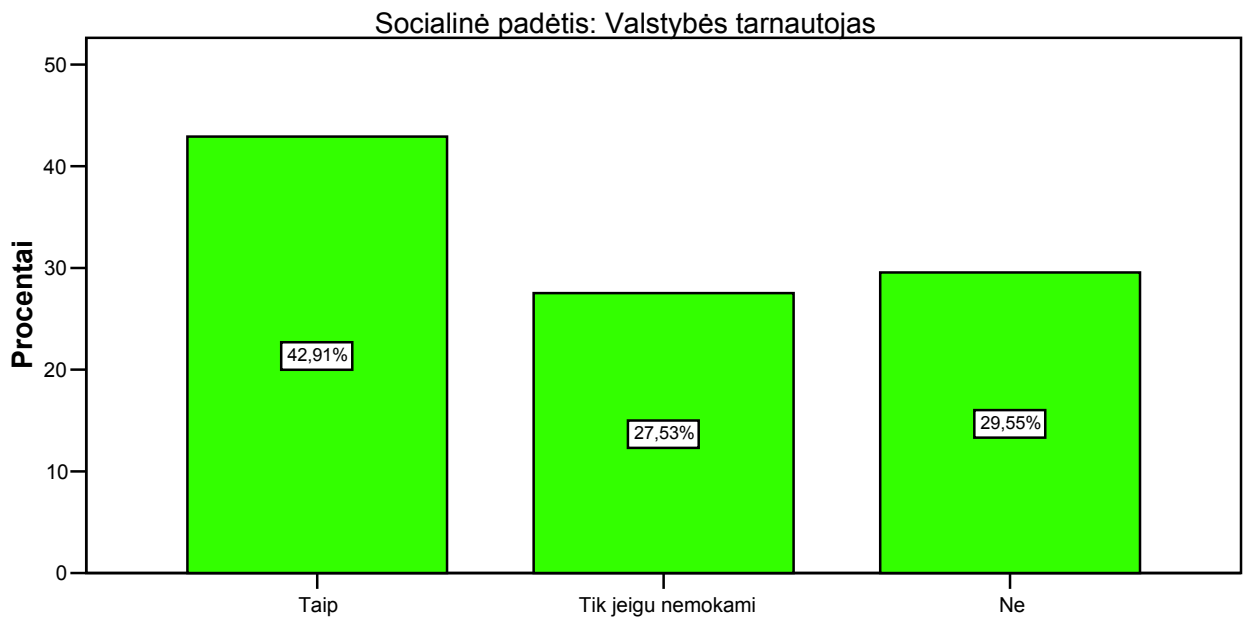
2.125 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal amžių)**

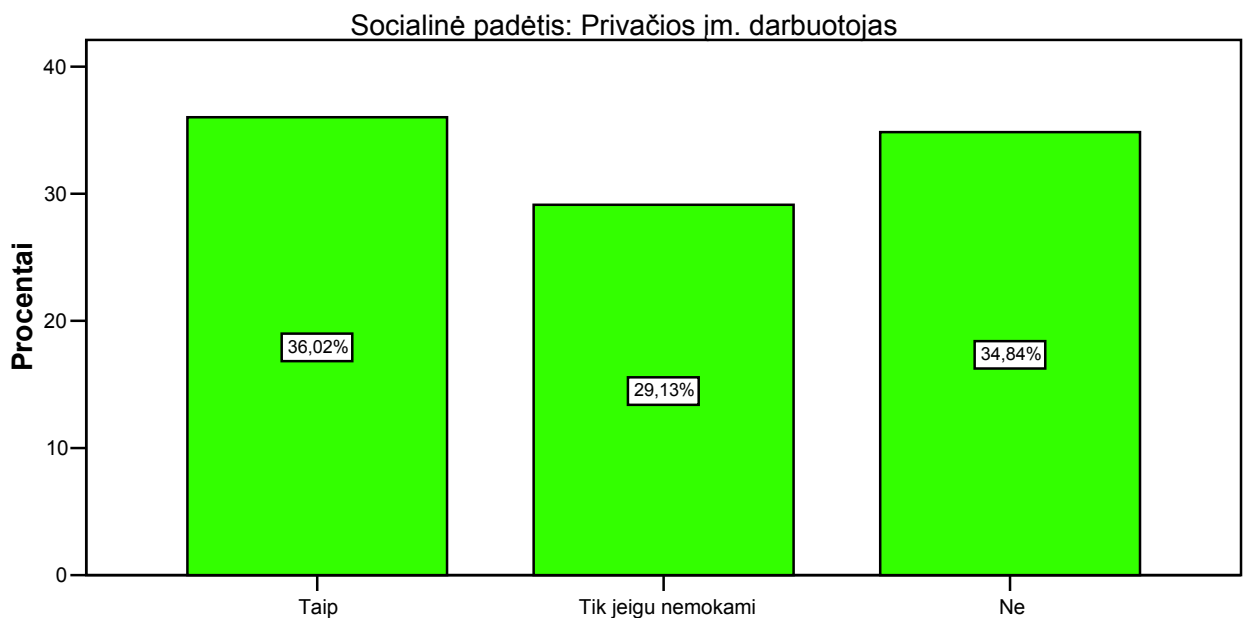
2.126 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal socialinę padėtį)**

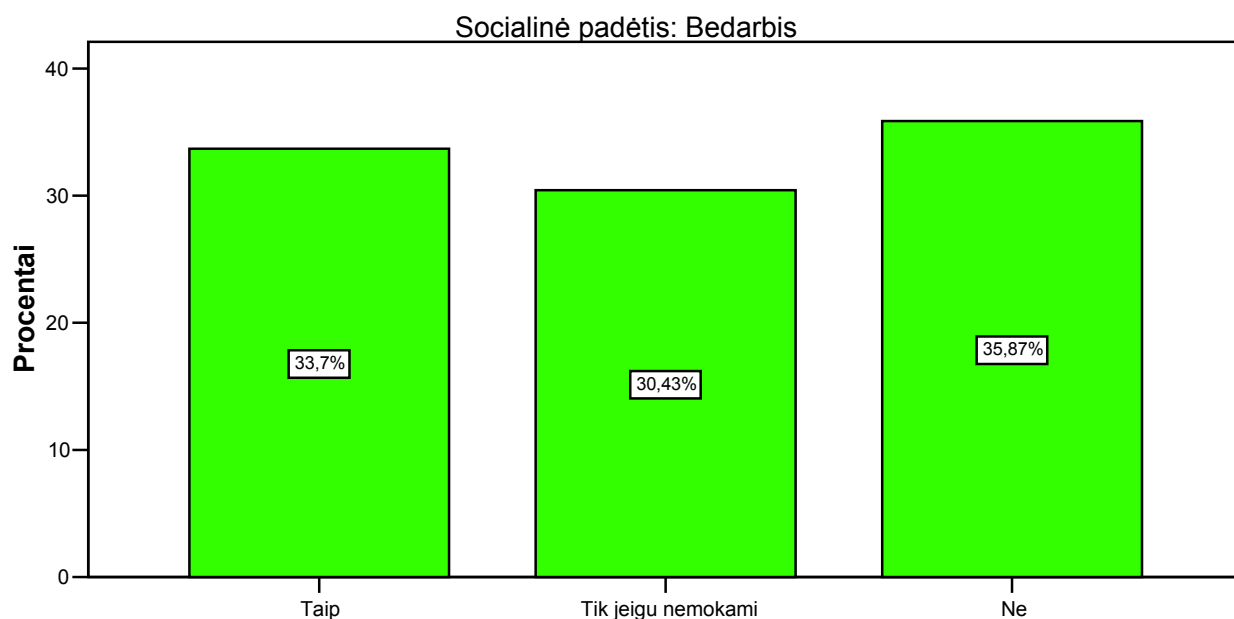
2.127 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal socialinę padėtį)**

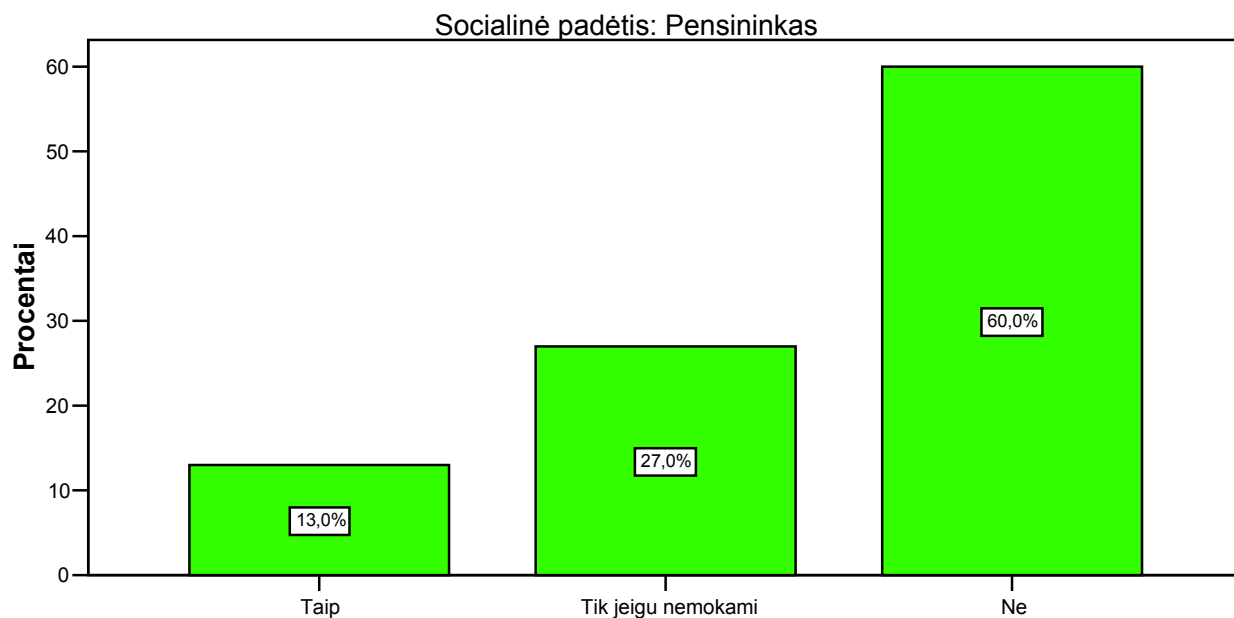
2.128 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal socialinę padėtį)**

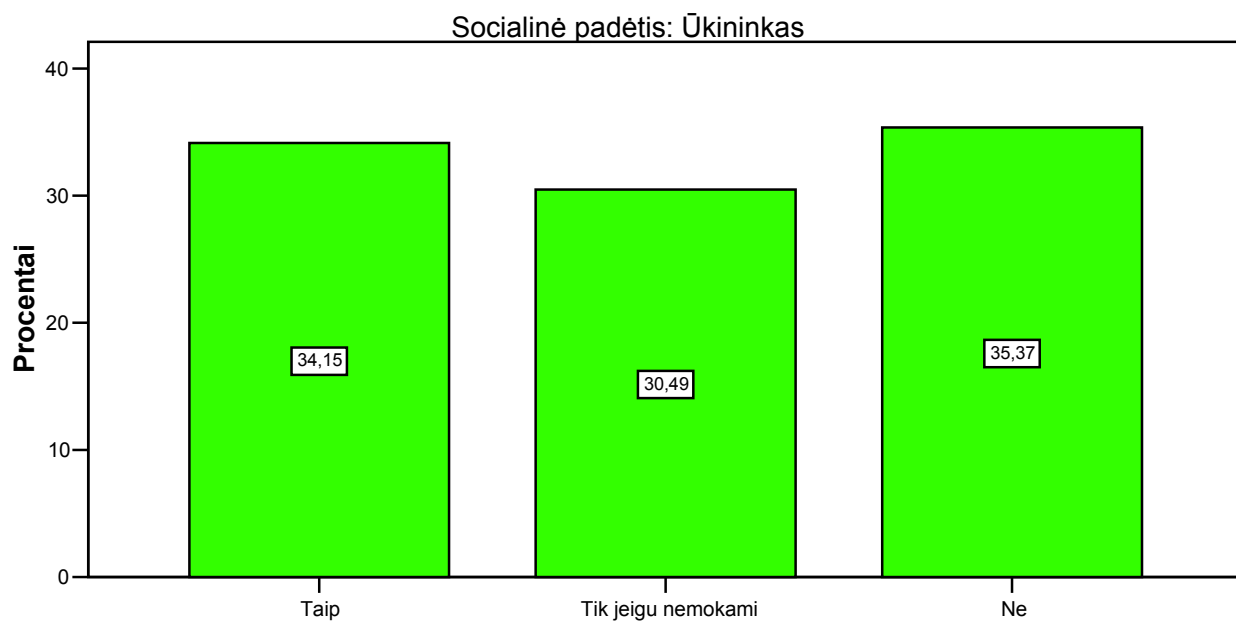
2.129 pav.

**Ar reikalingi respondentui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal socialinę padėtį)**

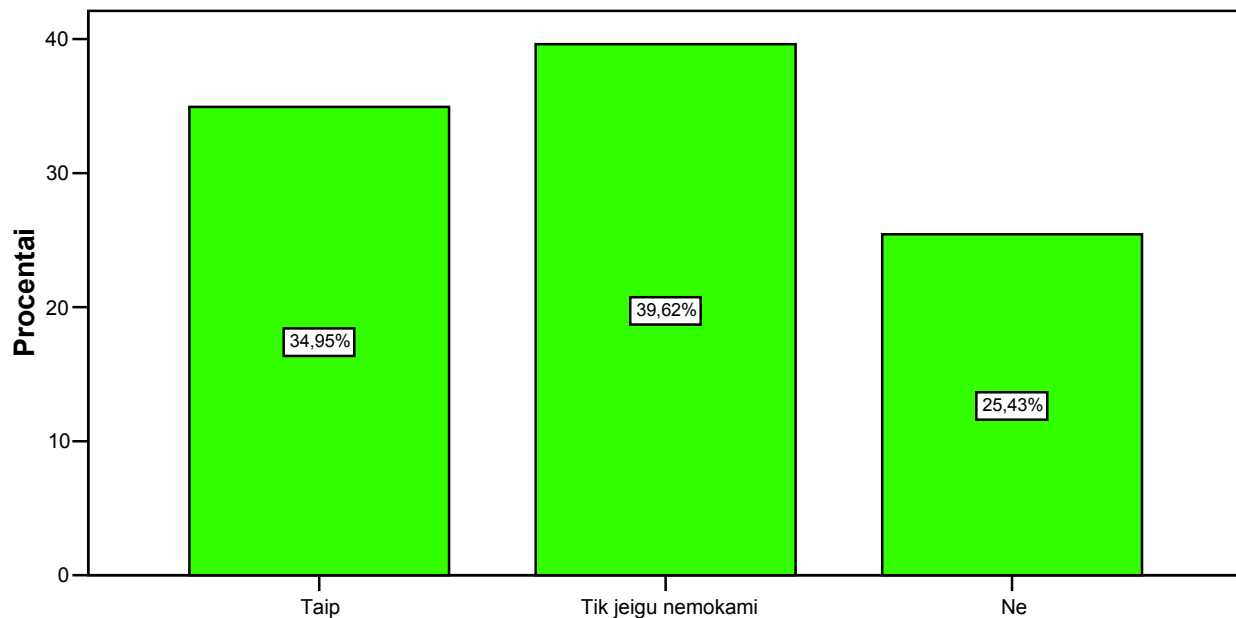
2.130 pav.

**Ar reikalingi respondetui kompiuterinio raštingumo kursai
(pagal socialinę padėtį)**

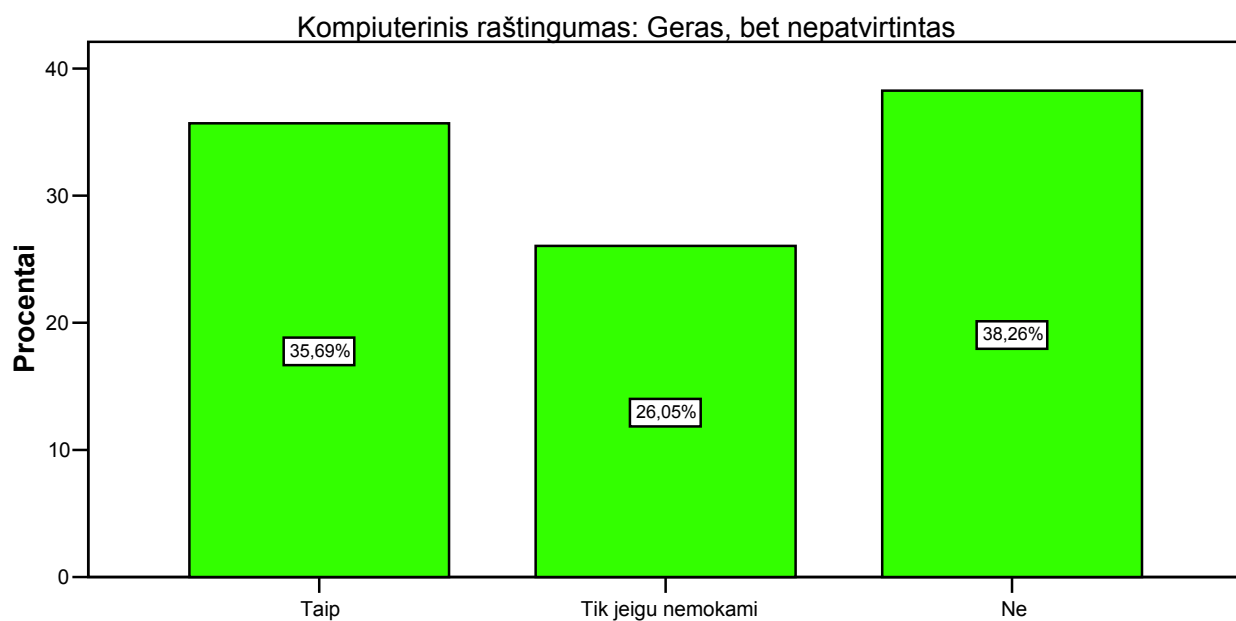
2.131 pav.

Ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai respondeto šeimos nariams

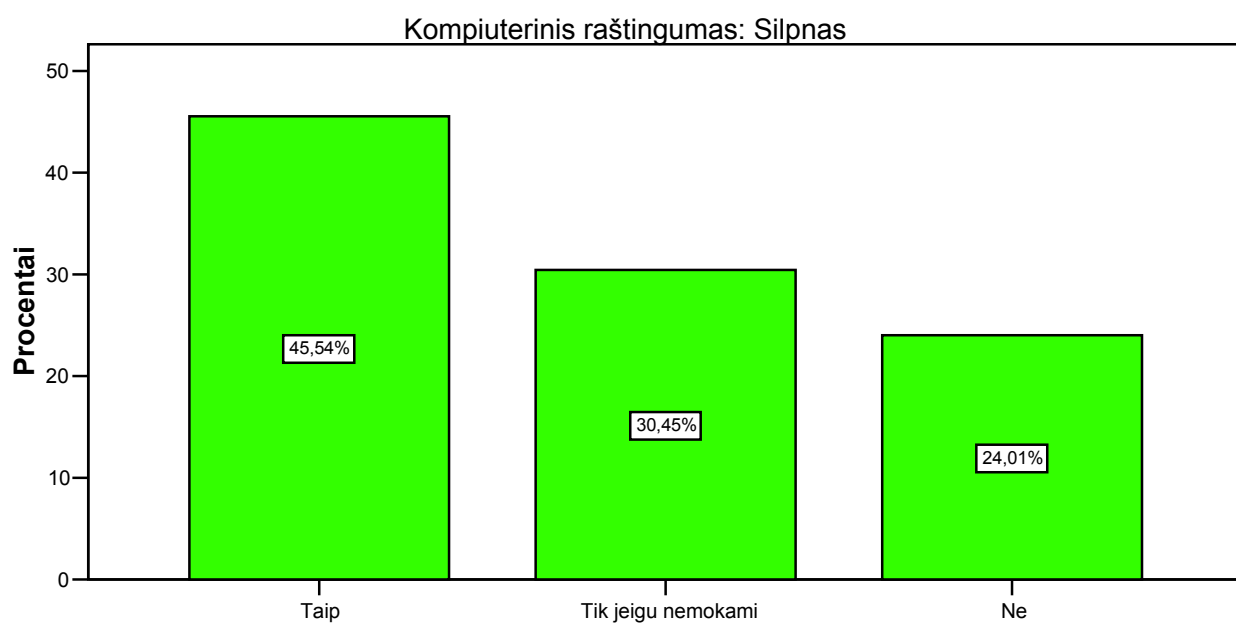
2.132 pav.

Ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai gerai mokantiems dirbti kompiuteriu

2.133 pav.

Ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai silpnai mokantiems dirbti kompiuteriu

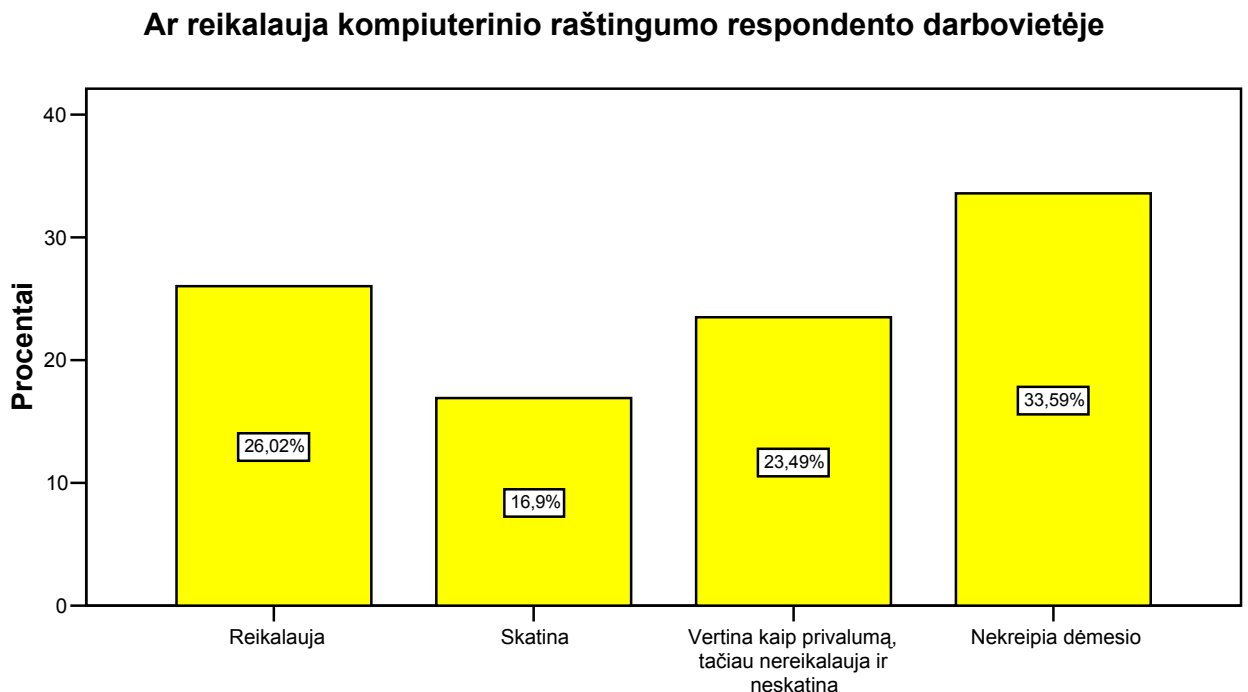

2.134 pav.

2.132 paveiksle pateiktame grafike parodytas paprastas statistinis atsakymų pasiskirstymas į klausimą ar reikalingi kompiuterinio raštingumo kursai respondento šeimos nariams. 34,95% respondentų į klausimą atsako teigiamai, 39,62% respondentų mano, kad šeimos nariai lankytų nemokamus kompiuterinio raštingumo kursus. Aiškiai reikia organizuoti daugiau nemokamų kursų, nes visose grupėse yra apie 30 procentų to geidaujančių; vadinasi, e. valstybė daug laimėtų.

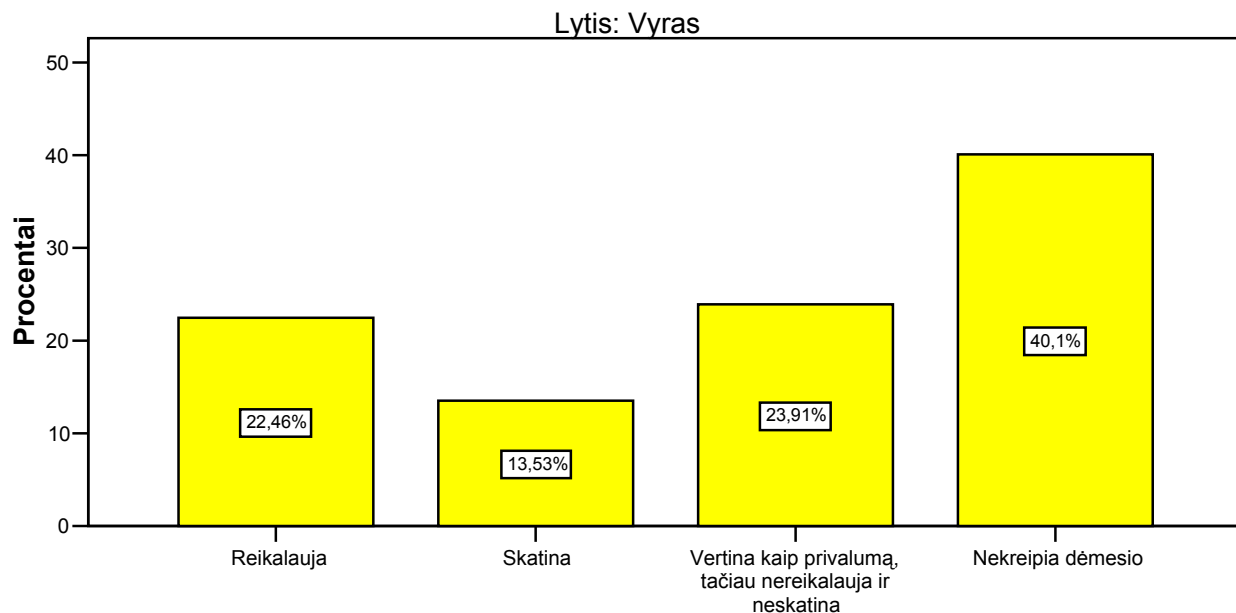
2.133 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad kompiuterinio raštingumo kursų pageidauja 36,69% gerą savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų, 26,05% lankytų tik nemokamus kursus, o 38,26% respondentų kursų visai nepageidauja. Atitinkamai 2.134 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai labiau akcentuoja kursų poreikį.

2.3.7 Darbovietės požiūris į kompiuterinį raštingumą

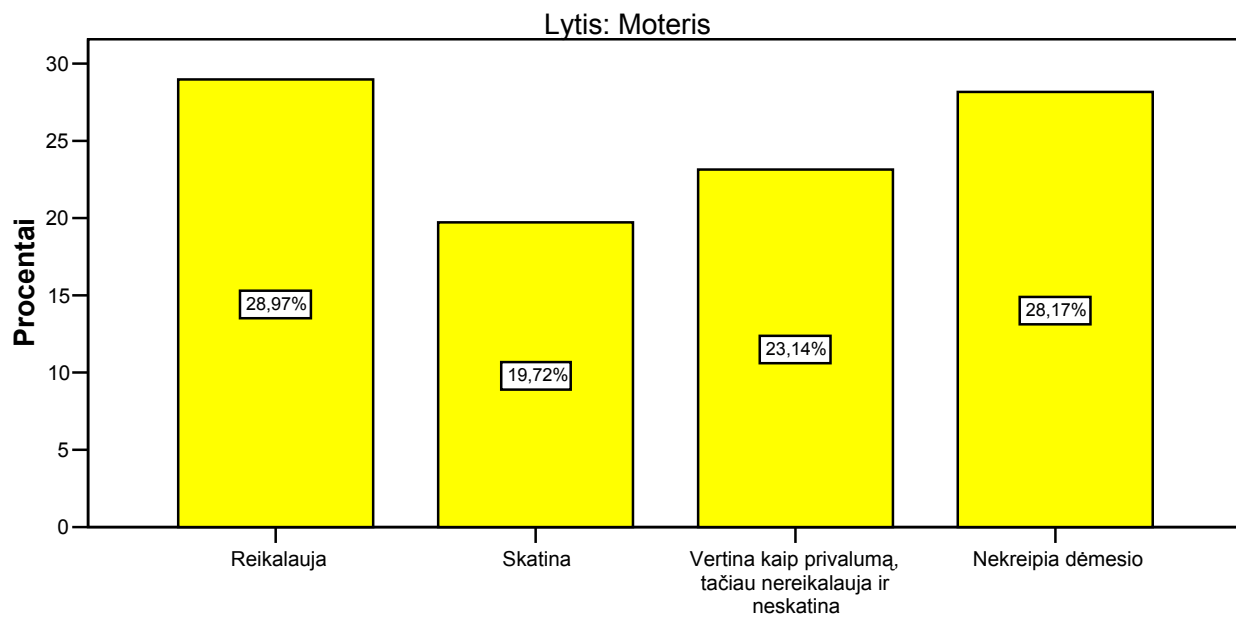
2.135 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo respondento darbovietėje (pagal lytį)

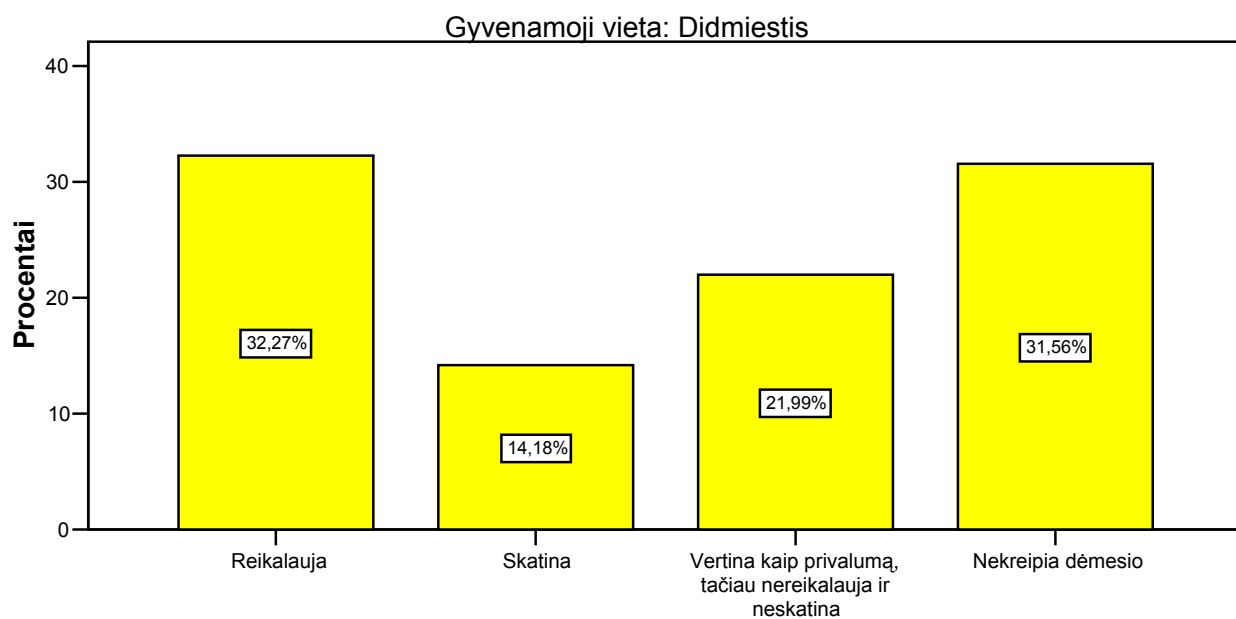
2.136 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo respondento darbovietėje (pagal lytį)

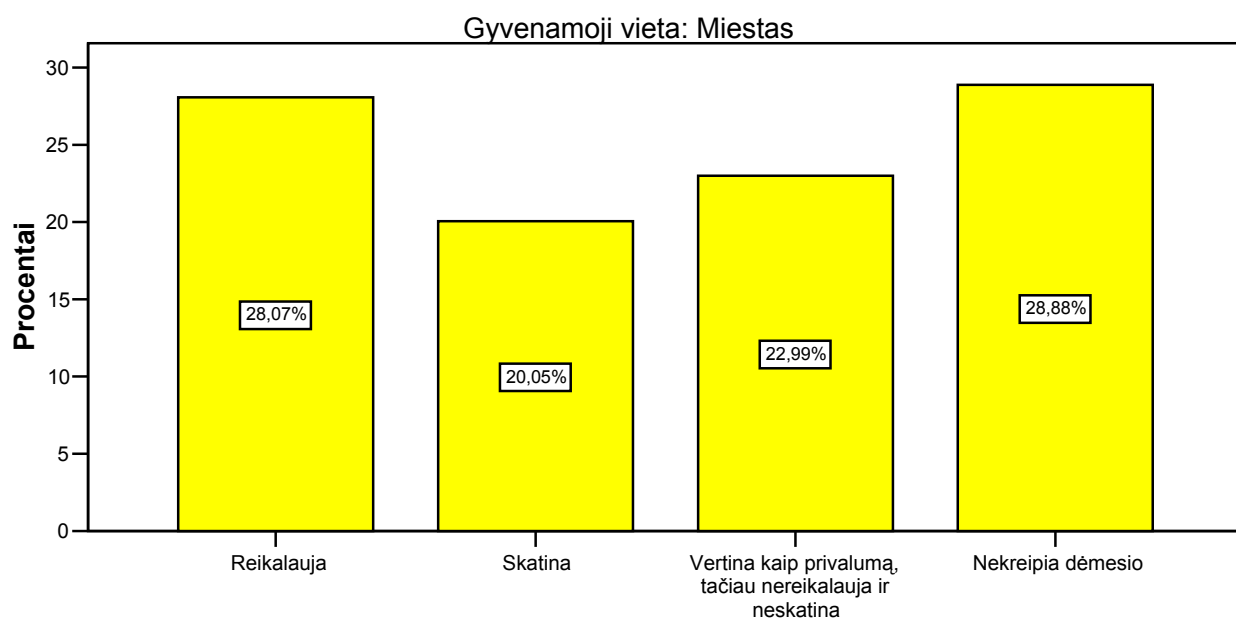
2.137 pav.

**Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo respondento darbovietėje
(pagal gyvenamą vietą)**

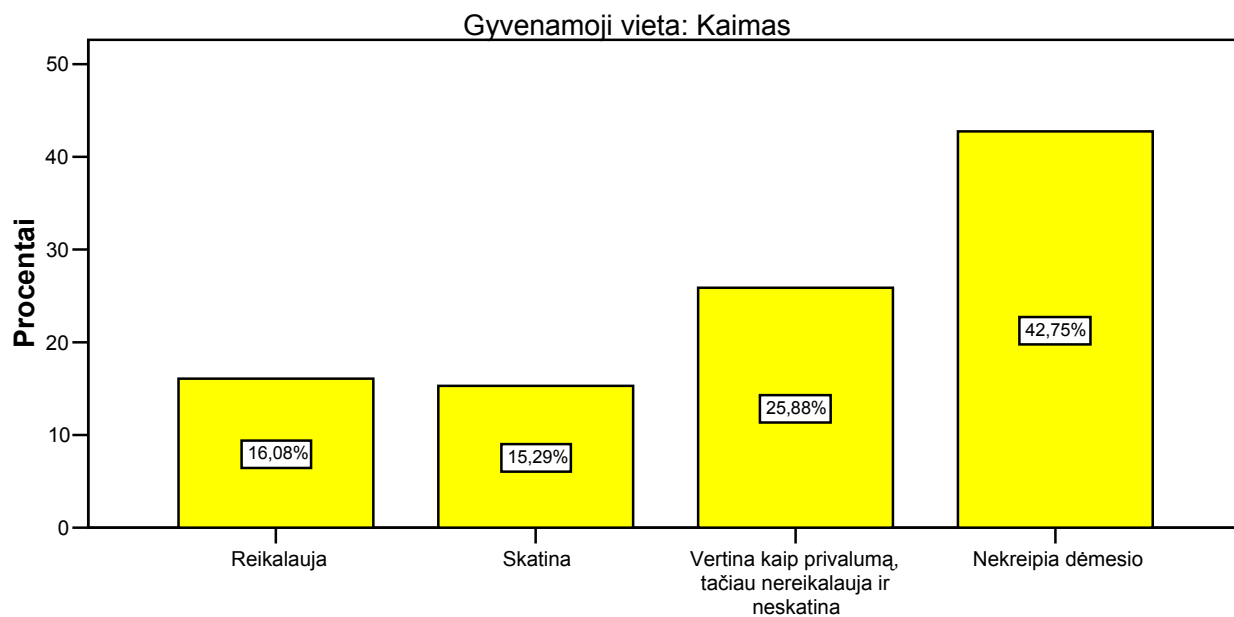
2.138 pav.

**Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo respondento darbovietėje
(pagal gyvenamą vietą)**

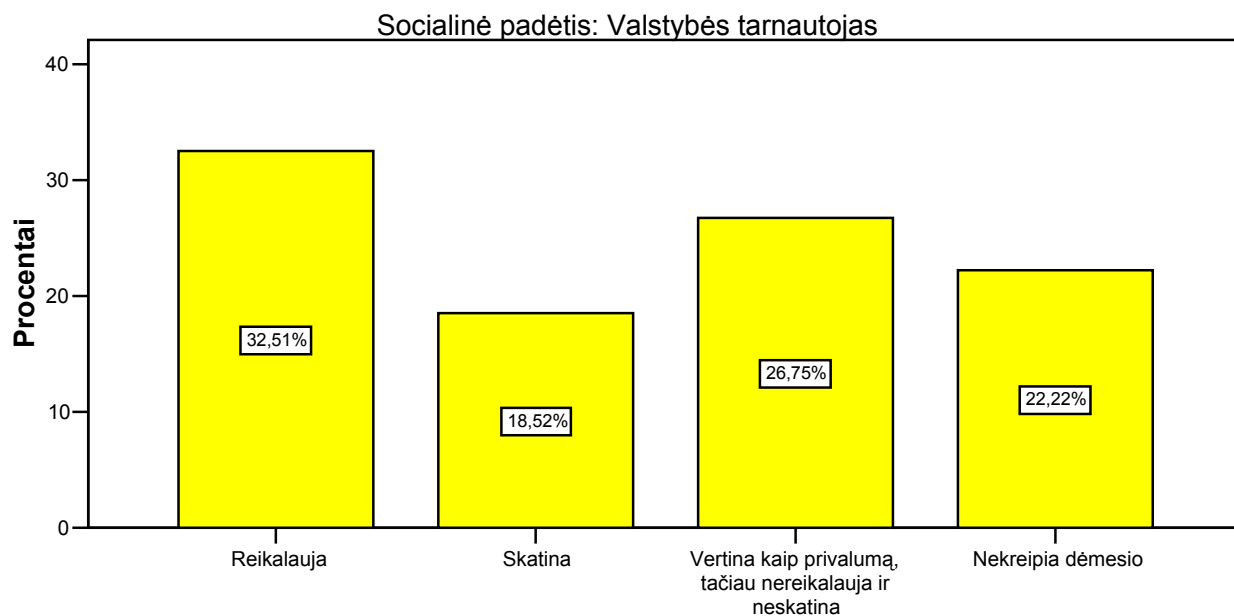
2.139 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo respondento darbovietėje (pagal gyvenamą vietą)

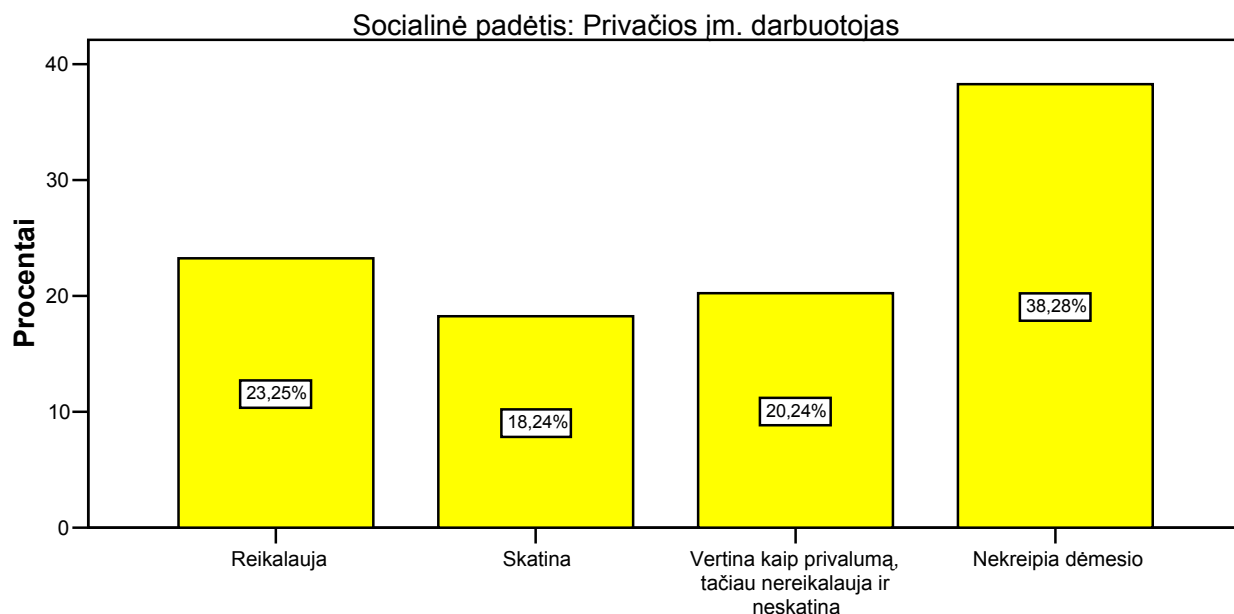
2.140 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo respondento darbovietėje (pagal socialinę padėtį)

2.141 pav.

Ar reikalauja kompiuterinio raštingumo respondento darbovietėje (pagal socialinę padėtį)

2.142 pav.

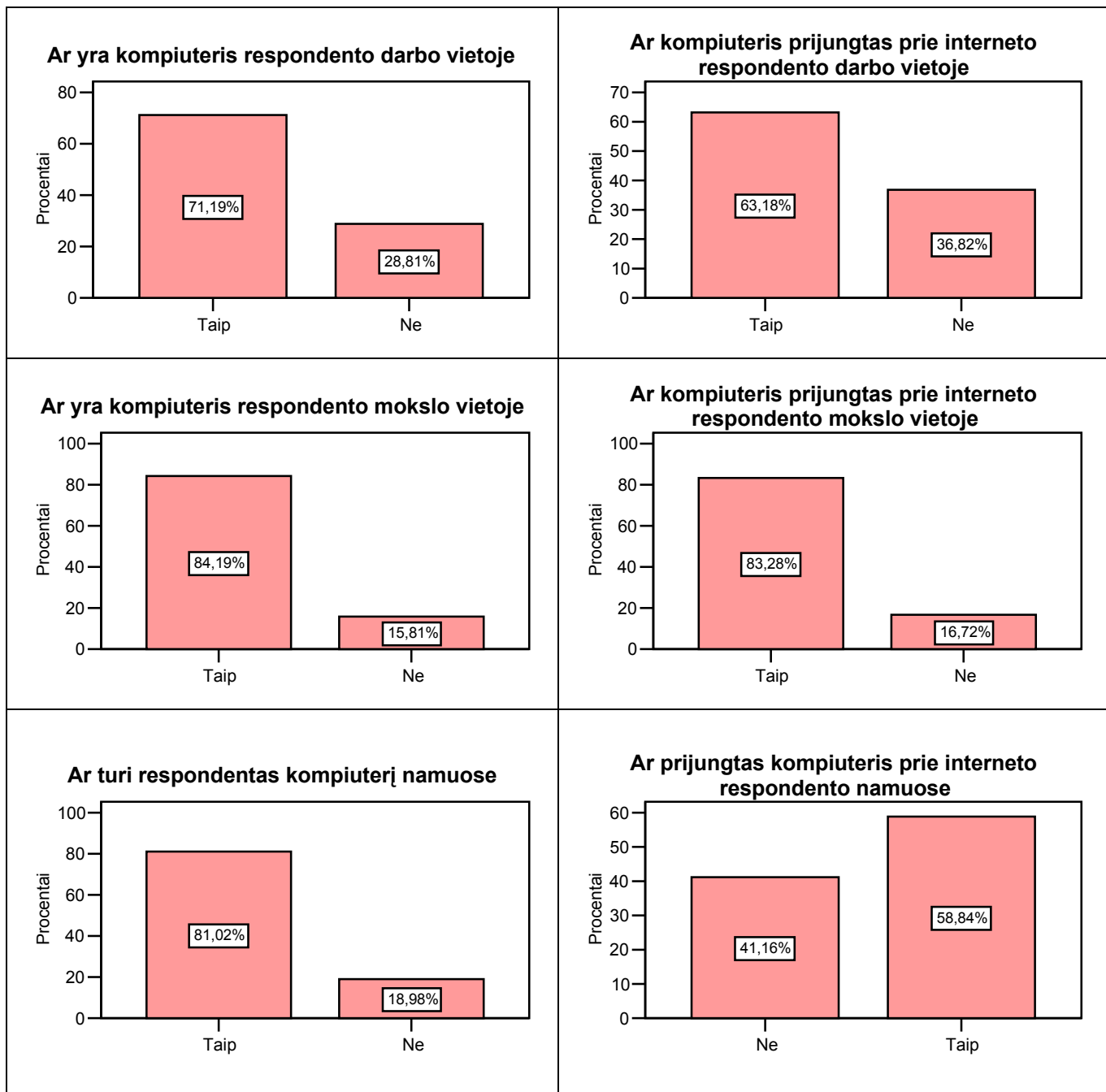
Penkioliktoju anketos klausimu buvo siekiama nustatyti, kaip darbuotojo kompiuterinis raštingumas vertinamas respondentų darbovietėse.

2.135 paveiksle pateiktame grafike parodytas paprastas procentinis atsakymų pasiskirstymas. 26,02% respondentų teigia, kad jų darbovietėse kompiuterinio raštingumo reikalaujama, 16,9% respondentų darbovietėse kompiuterinio raštingumo įgijimas skatinamas, 23,49% respondentų darbovietėse kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, 33,59% respondentų darbovietėse į darbuotojų kompiuterinį raštingumą nekreipiama dėmesio. Pastarasis tvirtinimas kiek neramina, nes taip atsakė net trečdalis respondentų. Žinoma, tai galima pateisinti, kad tose darbovietėse tai priimama kaip norma, kurios svarstyti nebereikia, bet dažniausiai yra kitaip.

Kompiuterinis raštingumas labiau vertinamas moterų darbovietėse (2.136 ir 2.37 pav.). Labiausiai kompiuterinis raštingumas vertinamas didmiesčio darbovietėse (2.138 pav.). Mažiau kompiuterinio raštingumo įgūdžių reikalaujama iš kaimo vietovėse dirbančių respondentų (2.140 pav.).

Keista 2.141 paveikslu iliustruoti faktą, kad net 22,22% respondentų – valstybės tarnautojų sako, kad darbe į jų kompiuterinį raštingumą nekreipia dėmesio ir atitinkamai tik 32,51% akcentuoja kompiuterinio raštingumo reikalavimą.

2.3.8 Kompiuteris darbo vietoje ir namie

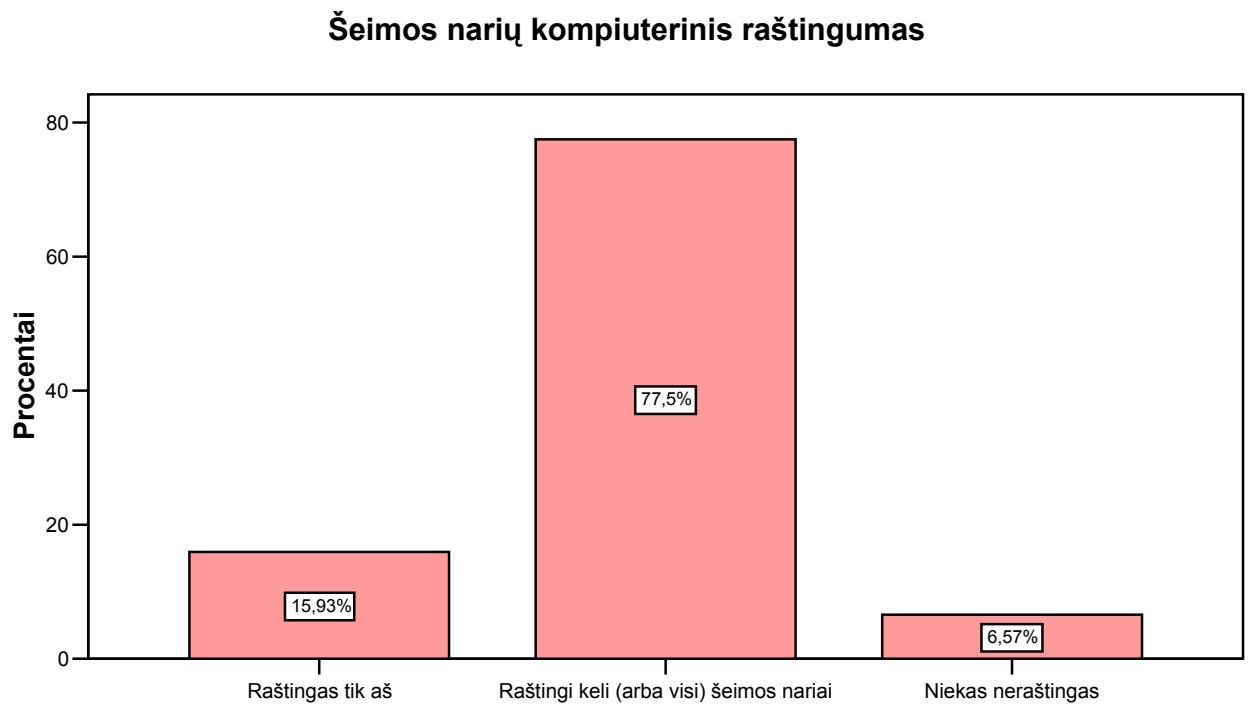
2.143 pav.

Šešioliktu anketos klausimu buvo siekiama nustatyti kompiuterizacijos lygį respondentų darbo ir mokslo vietose bei namuose. Kartu buvo klausama apie naudojamų kompiuterių prijungimą prie interneto.

Atsakymų pasiskirstymai pateikiami grafikais 2.143 paveiksle.

Grafikuose iliustruojamas pakankamai geras respondentų apsirūpinimas kompiuteriais bei prieiga prie interneto. 71,19% nurodė turį kompiuterį darbo vietoje, 84,19% - jog yra kompiuteris mokslo vietoje, 81,02% - jog turi kompiuterį namuose. Nežymiai mažesni procentai kompiuterių darbo ir mokslo vietose prijungti prie interneto. 58,84% respondentų teigė, jog namuose kompiuteris prijungtas prie interneto.

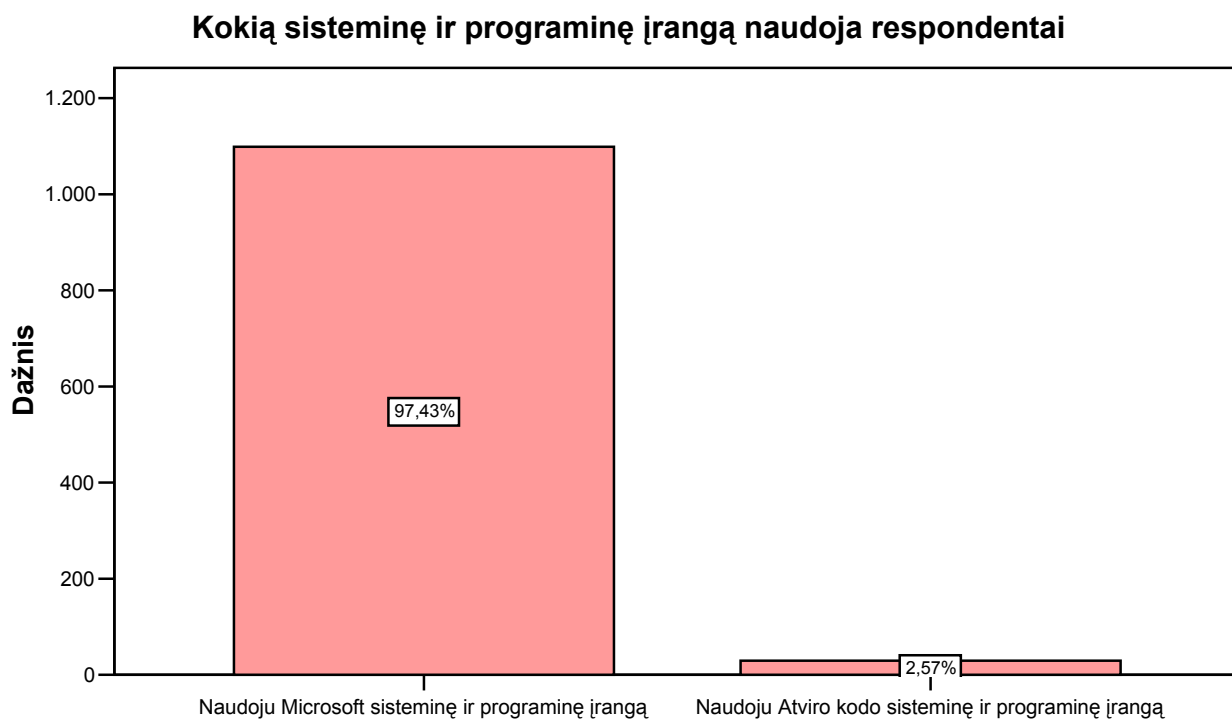
2.3.9 Šeimos narių kompiuterinis raštingumas

2.144 pav.

Septynioliktu klausimu siekta išsiaiškinti, koks respondentų šeimos narių raštingumas. Respondentai galėjo nurodyti, jog raštingi tik jie, raštingi keli arba visi šeimos nariai, arba kad niekas neraštingas. 77,5% respondentų deklaruoja, jog raštingi keli ar visi jų šeimos nariai. 6,57% nurodė, jog jų šeimoje niekas nėra raštingas darbo kompiuteriu prasme.

2.3.10 Naudojama programinė įranga

2.145 pav.

Paskutiniu, aštuonioliktu anketos klausimu respondentų buvo klausama apie naudojamą programinę įrangą. 2.145 paveiksle pateiktas grafikas rodo, kad absoliuti respondentų dauguma naudoja Microsoft sistemine ir programine įrangą.

2.4 Antrojo skyriaus išvados

1. Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimui realizuoti pasirinktas šalies gyventojų anketinės apklausos būdas. Apklausiai buvo paruošta “Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo anketa asmeniui”, kuri su nežymiais pakeitimais atitinka 2006 metų anketą. Tokį pasirinkimą sąlygojo tyrimui keliami uždutis – palyginti 2007 metų visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo rezultatus su 2005 ir 2006 metų tyrimų rezultatais.
2. Anketinė apklausa apėmė ne visą šalies populiaciją, o tik tą dalį, kurią galima apibūdinti nuo „jau aktyvių“ iki “dar aktyvių” piliečių. Aktyvioji visuomenės dalis nuo 15 iki 70 metų amžiaus Lietuvos Statistikos departamento duomenimis sudaro 2 483 048 gyventojų. Kitaip tariant, potencialiai aktyvūs Lietuvos gyventojai sudaro 73,35% visų šalies gyventojų. Tuo pačiu visi anketinės apklausos rezultatai bei išvados taikomi mūsų įvardytiems potencialiai aktyviems Lietuvos gyventojams.
3. Per metus bendras Lietuvos gyventojų kiekis sumažėjo 18 405. 2006 metais mirė 44813, gimė 31265. Natūralus gyventojų kiekio sumažėjimas 13548. Kita Lietuvos gyventojų kiekio mažėjimo priežastis – migracija. Du iš trijų emigravusių 15 metų amžiaus ir vyresnių gyventojų turėjo vidurinį išsilavinimą, kas penktas – aukštojo ar aukštesniojo mokslo baigimo diplomą. Migracijos iš Lietuvos procesai aiškiai iškraipo ir visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo rezultatus, nes išvyksta pakankamai jauni žmonės, kurie Lietuvoje įgijo išsilavinimą, įskaitant ir kompiuterinį raštingumą.
4. Tyrimui parinkta daugiapakopė atsitiktinė respondentų atranka. Siekiama, kad tyrimas reprezentatyviai ir pakankamai pilnai įvertintų visą šalies gyventojų pasiskirstymo situaciją pagal statistiškai svarbius požymius. Tiriamoje Lietuvos gyventojų populiacijoje siekiama reprezentuoti: gyventojų pasiskirstymą pagal jų gyvenamąją vietą - didmiestis, miestas/miestelis, kaimas, gyventojų pasiskirstymą pagal lytį, gyventojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes.
5. Anketinės apklausos vietos, konkrečioje vietoje išplatintų anketų kiekis, interviuotojo vardas ir pavardė bei anketų numeriai bendrame anketų banke pateikiami lentelėje ataskaitos tekste. Popierinės anketos pateikiamos užsakovui trijuose segtuvuose.

6. Respondentų sociodemografinių charakteristikų analizė leidžia teigti, kad respondentų pasiskirstymai pakankamai tiksliai atkartoja realius Lietuvos gyventojų pasiskirstymus, atspindi Lietuvos gyventojų charakteristikas, ir tai įgalina daryti įvairialypę aprašomąją analizę bei patikimas statistines išvadas.
7. Respondentų atsakymai, vertinant savo kompiuterinį raštingumą yra gana optimistiški. Tik 14,84% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Savo kompiuterinę kompetenciją kaip silpną vertina 33,2% respondentų ir 50,98% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors neturi oficialaus patvirtinimo. Taigi, įvertinus apie vieną procentą respondentų, savo kompiuterinį raštingumą patvirtinusių ECDL pažymėjimu, daugiau negu pusė respondentų tvirtina gerai mokantys dirbti kompiuteriu. Šio klausimo rezultatus reikia vertinti atsargiai, nes plačiai žinomas respondentų polinkis atsakinėjant į anketų klausimus geriau vertinti įvairius savo gebėjimus.
8. Vyrai savo kompiuterinį raštingumą vertina kiek geriau. Geru savo kompiuterinį raštingumą vertina 52,58% respondentų-vyrų ir 46,62% moterų. Atitinkamai nemokančiais dirbti kompiuteriu pripažįsta 13,85% vyrų ir 15,68% moterų.
9. Respondentų kompiuterinis raštingumas mažėja tiriant didmiestį, miestą ir kaimą. Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp gyvenančių didmiesčiuose, kituose miestuose/miesteliuose ar kaimo tipo vietovėse savo kompiuterinio raštingumo vertinimų. Reikšmingai skiriasi kaimo gyventojų atsakymai. Žymiai mažiau kaimo gyventojų nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas yra geras, bet nepatvirtintas. Kompiuteriu dirbti nemoka 8,77% didmiesčių gyventojų, 13,68% miestų ir 22,22% kaimo gyventojų. Nustatytus skaičius galima susieti su dar egzistuojančia socialine atskirtimi tarp miesto ir kaimo gyventojų. Planuojant kompiuterinio raštingumo ugdymo projektus, į šiuos skaičius būtina atkreipti dėmesį.
10. Respondentų kompiuterinis raštingumas skirtingose amžiaus grupėse statistiškai žymiai skiriasi. Aukščiausią kompiuterinio raštingumo lygį deklaruoja 18-25 metų amžiaus respondentai. Sekančiose aktyvaus amžiaus respondentų grupėse nuo 26 iki 65 metų kompiuterinis raštingumas pakankamai aukštas, bet didėjant amžiui tolygiai mažėja. Net trys ketvirčiai respondentų virš 65 metų amžiaus pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Taigi, elektroninės erdvės užribyje daugiausiai yra garbingo amžiaus piliečiai. Tas faktas taip pat būtinai turi būti vertinamas kalbant apie e. įterpties projektus.

11. Kompiuterinis raštingumas, įvertinant respondentų socialinę padėtį, pasiskirsto pakankamai nevienodai. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruoja net 81,6% moksleivių ir 87,6% studentų. 63,6% valstybės tarnautojų deklaruoja gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą. 2,02% valstybės tarnautojų savo kompiuterinį raštingumą yra patvirtinę ECDL pažymėjimu. Tai neblogi rezultatai, bet net 25,55% valstybės tarnautojų pripažįsta turintis silpnas kompiuterinio raštingumo žinias, o dar 5,26% valstybės tarnautojų prisipažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Tai jau visai negerai kalbant apie elektroninę valdžią, veiklą elektroninėje erdvėje. 49,41% privačių įmonių darbuotojų deklaruoja gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą. 1,38% savo kompiuterinį raštingumą yra patvirtinę ECDL pažymėjimu. Deja, net 15,35% privačių įmonių darbuotojų kompiuteriu dirbti nemoka. Tik 9,9% pensininkų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, 25,74% pensininkų deklaruoja silpną kompiuterinį raštingumą ir net 64,36% pensininkų kompiuteriu dirbti nemoka. Vėl uždavinys tiems, kurie rūpinasi pagyvenusių žmonių įtraukimą į aktyvų gyvenimą.

12. Pristatomą visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimą susiejant su Visuotiniame kompiuterinio raštingumo standarte įteisintomis kompiuterinio raštingumo kvalifikacijomis, nustatyta:

- 0,98% respondentų turi patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu;
- 50,98% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors tai nėra patvirtinta oficialiu dokumentu;
- 19,92% respondentų turi minimalų kompiuterinį raštingumą;
- Silpną kompiuterinį raštingumą, kurio lygis gerokai nesiekia minimalaus raštingumo žinių turi 13,28% respondentų;
- 14,84% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu.

13. Darbo kompiuteriu intensyvumo analizė rodo, kad vyrų ir moterų darbo kompiuteriu intensyvumas gana panašus. Didmiesčio ir miesto gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas labai panašus, o kaimo gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas gerokai žemesnis. Pakankamai intensyviai dirbama kompiuteriu visose amžiaus grupėse, bet aiškiai mažėja vyresnėse amžiaus grupėse. Intensyviausiai kompiuteriu dirba nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai – kasdien kompiuteriu dirba 77,57% respondentų; toliau seka nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai - kasdien kompiuteriu dirba 69,87% respondentų. Kasdien kompiuteriu dirba 65,56% nebaigtą vidurinį išsilavinimą turintys respondentų; 53,26% aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų ir tik 31,68% vidurinį ir spec. Vidurinį išsilavinimą turinčių išsilavinimą respondentų. Kasdien kompiuteriu dirba 82,61%

moksleivių, 89,26% studentų, 65,81% valstybės tarnautojų, 53,72% privačių įmonių darbuotojai, 19,74% bedarbių, 13,89% pensininkų ir 20,55% ūkininkų.

14. Vertinant darbo kompiuteriu intensyvumą, svarbu nustatyti, kaip šis rodiklis siejasi su raštingumo lygiu. Net 78,62% geras savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojančių respondentų kompiuteriu dirba kasdien. Silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kur kas rečiau – tik 20,99% kasdien.
15. Respondentų buvo klausiama, kur jie mokėsi dirbti kompiuteriu. Iš penkių galimų atsakymų net 36% sudaro atsakymas, įvardijantis savarankišką kompiuterinio raštingumo įgijimą. Šis faktas gali būti paaiškinamas tuo, kad darbo kompiuteriu įgūdžių mokykloje ir toliau universitete pradėta sistemingai mokyti tik prieš porą dešimtmečių, todėl anksčiau baigę mokslus savo kompiuterinę kompetenciją ugdė savarankiškai bei įvairiuose kursuose.
16. Vyrai ir moterys kompiuterį naudoja panašioms tikslams. Labiau skiriasi kompiuterio naudojimas darbui ir laisvalaikiui: moterys 20,44% praleisto prie kompiuterio laiko skiria darbinėms užduotims spręsti, o vyrai darbinių užduočių sprendimui skiria tik 15,91% laiko; moterys laisvalaikiui skiria 20,05% kompiuterio laiko, o vyrai daugiau - 24,14%. Kompiuterį mokslui daugiausiai naudoja moksleivis ir studentai, šiek tiek valstybės tarnautojai ir privačių įmonių darbuotojai. Bendravimui, informacijos paieškai ir laisvalaikiui gana vienodai kompiuterį naudoja visų socialinių sluoksnių respondentai.
17. Informacinės visuomenės plėtros lygis ir tempai konkrečioje šalyje dažniausiai siejami su elektroninės valdžios pasiekimais. Plačiai vertinamos elektroninės viešosios paslaugos – jų kiekis, teikimo lygis. Deja, apie trečdalis respondentų visai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis. Vyrai ir moterys elektroninėmis paslaugomis naudojasi maždaug vienodai. Daugiausiai respondentai naudojasi elektronine bankininkyste. Didmiesčiuose ir miestuose gyvenantys respondentai naudojasi elektroninėmis paslaugomis naudojasi vienodai.. Žymiai mažiau elektroninėmis paslaugomis naudojasi kaime gyvenantys respondentai - pusė kaimo respondentų nesinaudoja jokiais elektroninėmis paslaugomis. Būtina pažymėti, kad respondentai virš 65 metų nesinaudoja beveik jokiais elektroninėmis paslaugomis. Situaciją reikia aptarti atskirai – tai aiškiai ne vien dėl prastesnės kompetencijos – gal tiesiog per mažai paslaugų, kurios reikalingos, suprantamos ir patrauklios vyresnio amžiaus žmonėms.

18. Buvo analizuojama, kas skatina respondentus įgyti arba kelti savo kompiuterinio raštingumo lygį. 46,29% respondentų tvirtina, kad pagrindinis stimulas – asmeninis pasiryžimas. Daugiau respondentų-moterų pakluso darbdavių, o vyrų- mokyklos reikalavimams. Darbdavių keliami kompiuterinio raštingumo kvalifikaciniai reikalavimai darbuotojams dar netapo labai svarbiais ir neskatina privačių įmonių darbuotojų kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimo motyvacijos. Valstybės tarnautojams taip dar nėra aiškiai keliami kompiuterinio raštingumo reikalavimai – situacija tokia, kad apie trečdalis valstybės tarnautojų kompiuteriu dirbti moka silpnai arba visai nemoka
19. Siekiant geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių, visas išgales tam nukreipia tik 36,75% - t.y. trečia dalis respondentų. 35,85% respondentų pasirinko mažiau įpareigojantį atsakymą – kad sieks esant patogiai galimybei. 18,95% respondentų kelti savo kompiuterinę kompetenciją neturi motyvacijos, o dar 8,45% mano, kad kursai brangu ir sunku mokytis. Vyrų ir moterų siekiai įgyti geresnį kompiuterinį raštingumą panašūs. Aiškiausiai savo siekį įgyti geresnį kompiuterinį raštingumą deklaruoja valstybės tarnautojai ir privačių įmonių darbuotojai. Bedarbių siekiai kelti savo kompiuterinį raštingumą mažesni, ir tik apie 20% respondentų-pensininkų išreiškia siekius kelti savo kompiuterinę kompetenciją. Ryžtingai pasisako kelsiantys savo kompiuterinį raštingumą gerai mokantys dirbti kompiuteriu respondentai. Žymiai mažiau ryžtingi šiuo požiūriu silpnus gebėjimus dirbti kompiuteriu deklaruojantys respondentai.
20. Kompiuterinio raštingumo kursų poreikis gana aukštas. 36,92% respondentų akcentuoja kursų poreikį, 27,89% lankyto nemokamus kursus, 35,19% respondentų mano, kad jiems kompiuterinio raštingumo kursai nereikalingi. Kompiuterinio raštingumo kursų pageidauja 31,26% respondentų-vyrų, ir 41,77% į anketos klausimus atsakiusių moterų. Mažiausias susidomėjimas kursais respondentų amžiaus grupėje virš 65 metų. Kursų poreikį nurodo 42,91% valstybės tarnautojų, 36,02% privačių įstaigų darbuotojų, 33,7% bedarbių, 13,0% pensininkų, 34,15% ūkininkų.
21. 34,95% respondentų teigia, kad kompiuterinio raštingumo kursai reikalingi jų šeimos nariams, 39,62% respondentų mano, kad šeimos nariai lankyto nemokamus kompiuterinio raštingumo kursus.
22. Kompiuterinio raštingumo kursų pageidauja 36,69% gerą savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų, 26,05% lankyto tik nemokamus kursus, o 38,26% respondentų

kursų visai nepageidauja. Atitinkamai silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai labiau akcentuoja kursų poreikį.

23. Aiškiai reikia organizuoti daugiau nemokamų kursų, nes visose grupėse yra apie 30 procentų to geidaujančių; vadinasi, e. valstybė daug laimėtų.
24. 26,02% respondentų teigia, kad jų darbovietėse kompiuterinio raštingumo reikalaujama, 16,9% respondentų darbovietėse kompiuterinio raštingumo įgijimas skatinamas, 23,49% respondentų darbovietėse kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, 33,59% respondentų darbovietėse į darbuotojų kompiuterinį raštingumą nekreipiamas dėmesio. Pastarasis tvirtinimas kiek neramina, nes taip atsakė net trečdalis respondentų. Kompiuterinis raštingumas labiau vertinamas moterų darbovietėse. Labiausiai kompiuterinis raštingumas vertinamas didmiesčio darbovietėse. Mažiau kompiuterinio raštingumo įgūdžių reikalaujama iš kaimo vietovėse dirbančių respondentų. Net 22,22% respondentų – valstybės tarnautojų sako, kad darbe į jų kompiuterinį raštingumą nekreipiamas dėmesio ir atitinkamai tik 32,51% akcentuoja kompiuterinio raštingumo reikalavimą.
25. Nustatytas pakankamai geras respondentų apsirūpinimas kompiuteriais bei prieiga prie interneto. 71,19% nurodė turėti kompiuterį darbo vietoje, 84,19% - jog yra kompiuteris mokslo vietoje, 81,02% - jog turi kompiuterį namuose. Nežymiai mažesni procentai kompiuterių darbo ir mokslo vietose prijungti prie interneto. 58,84% respondentų teigė, jog namuose kompiuteris prijungtas prie interneto.
26. Vertinant respondentų šeimos narių kompiuterinį raštingumą, respondentai galėjo nurodyti, jog raštingi tik jie, raštingi keli arba visi šeimos nariai, arba kad niekas neraštingas. 77,5% respondentų deklaruoja, jog raštingi keli ar visi jų šeimos nariai. Tik 6,57% respondentų nurodė, jog jų šeimoje niekas nėra raštingas darbo kompiuteriu prasme.
27. Į klausimą apie naudojamą programinę įrangą absoliuti respondentų dauguma teigia naudojanti Microsoft sisteminę ir programinę įrangą.

3 KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMŲ 2005, 2006 IR 2007 METAIS REZULTATŲ PALYGINIMAS

3.1 Kompiuterinio raštingumo tyrimai

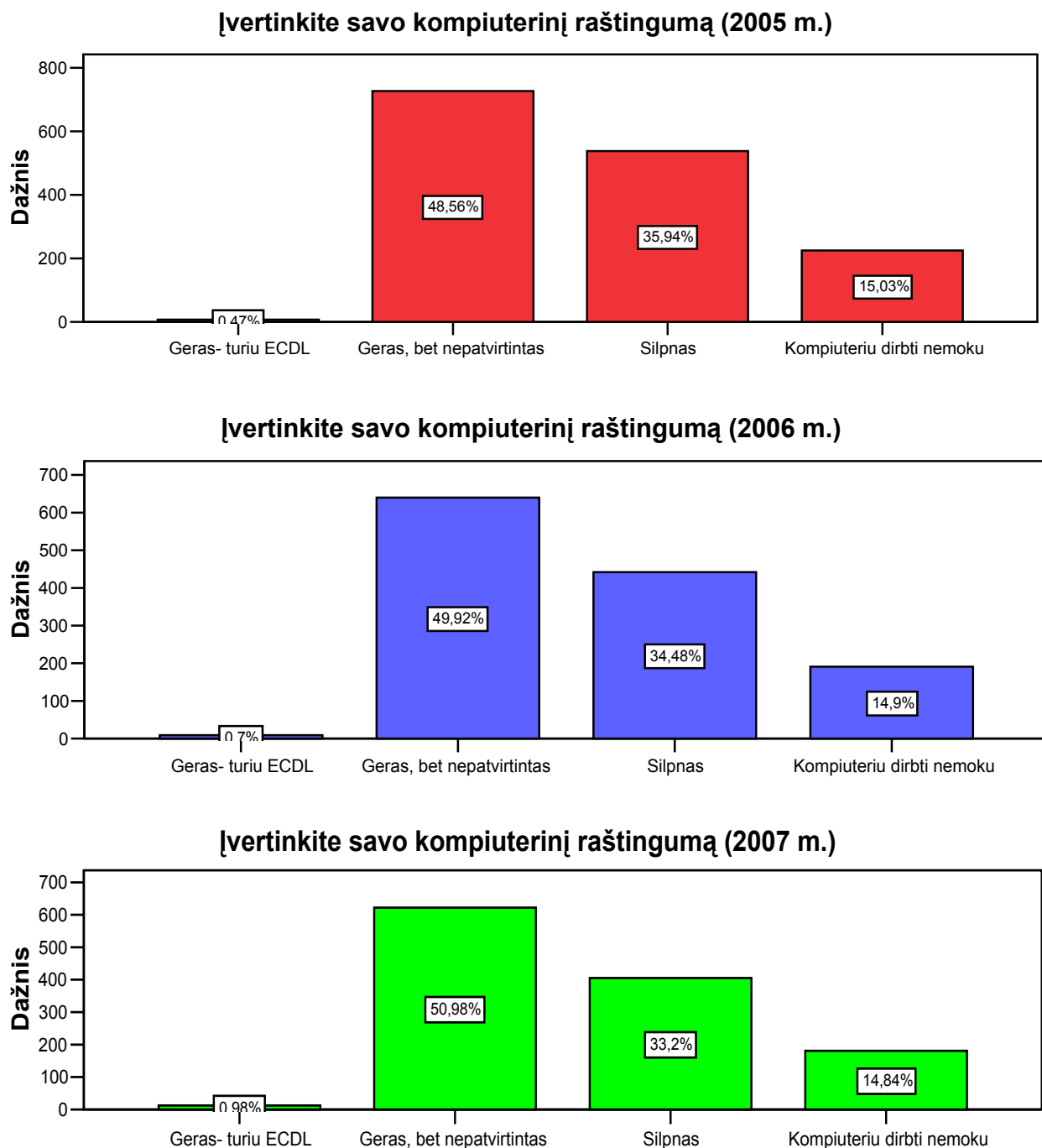
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Informacinių technologijų centro užsakymu visuotinio kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje tyrimai pradėti vykdyti 2004 metais po to, kai Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 metų rugsėjo 15 dienos nutarimu Nr. 1176 patvirtino Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą, kurioje buvo suformuluotas tikslas - **siekti, kad visi visuomenės nariai įgytų kompetenciją, atitinkančią informacinės visuomenės reikalavimus**. Programoje buvo akcentuojamas uždavinys: užtikrinti gerą kompiuterinio raštingumo mokymo kokybę ir vykdyti Programos įgyvendinimo stebėseną.

Informacinės visuomenės ir visuotinės kompiuterizacijos procesai spartėja visame pasaulyje ir šie procesai tiesiogiai – darbo, mokslo vietoje liečia daugelį šalies piliečių. Žymi dalis piliečių, kurie ilgą laiką manė, jog visuotinė kompiuterizacija jų neliečia, jau suprato, kad dabar kasdienis gyvenimas net buitiniu lygiu jau sunkiai įsivaizduojamas be naujų informacinių technologijų panaudojimo.

Informacinės technologijos vis plačiau taikomos mokyme ir mokymesi, realizuojant valdžios procedūras, e-Valdžios programos projektuose, plėtojant gyventojų aptarnavimą verslo, bankų, sveikatos apsaugos lygmenyse. Vis mažiau tenka raginti šalies piliečius intensyviau veikti, realizuoti savo poreikius elektroninėje erdvėje. Kaip buvo akcentuota pirmame ataskaitos skyriuje, didelis dėmesys Europos Sąjungoje ir Lietuvoje skiriamas e-įterpties problemoms spręsti. Akivaizdu, kad šių problemų sprendimas tiesiogiai susijęs su įvairiapuse kompiuterinio raštingumo situacijos šalyje analize.

Siekiant nustatyti šalies gyventojų kompiuterinį raštingumą, išryškinti situacijos šioje srityje kitimo tendencijas, norint laiku skatinti teigiamus pokyčius ir tuo pačiu sėkmingai vykdyti Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos nuostatas, nuo 2004 metų vykdomi kompiuterinio raštingumo tyrimai. Antrame šios ataskaitos skyriuje pristacius 2007 metais nustatytą kompiuterinio raštingumo situaciją Lietuvoje, tikslinga palyginti trijų metų rezultatus ir taip nustatyti situacijos kitimo tendencijas.

3.2 Kompiuterinio raštingumo lygių 2005, 2006 ir 2007 metais rezultatų palyginimas

3.1 pav.

Palyginimo vaizdumui padidinti 2005 metų rezultatus vaizduoja raudonos spalvos grafikai 2006 metų rezultatus vaizduoja mėlynos spalvos grafikai ir 2007 metų rezultatus vaizduoja žalios spalvos grafikai.

3.1 paveiksle parodyta, kaip 2005, 2006 ir 2007 metų apklausos metu respondentai vertino savo kompiuterinį raštingumą.

Grafikai 3.1 paveiksle rodo, kad stebimas pastovus ECDL sertifikatu savo kompiuterinį raštingumą patvirtinusių respondentų kiekio didėjimas atitinkamai 0,47%, 0,7% , 0,98% Lietuvos gyventojų.

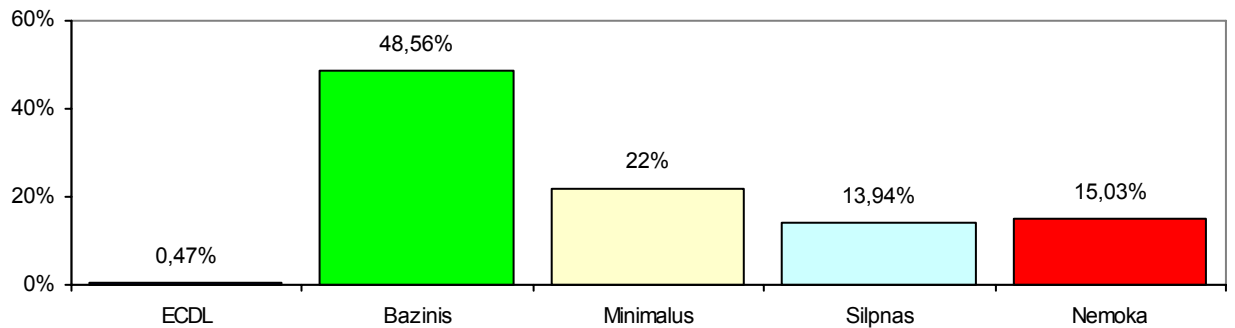
Nuolat auga gerą savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų kiekis atitinkamai 48,56%, 49,92%, 50,98% potencialiai aktyvių šalies gyventojų. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojančių gyventojų kiekis auga sąskaita silpną savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų mažėjimu. Kompiuteriu dirbti nemokančių respondentų kiekis per tris tyrimo metus mažėjo labai nežymiai.

Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų kiekis kasmet išauga šiek tiek daugiau negu vieną procentą. Tai reiškia, kad per metus savo kompiuterinį raštingumą pagerino iš silpno į gerą virš 25 000 potencialiai aktyvių Lietuvos gyventojų. Kasmet šis skaičius galėtų būti bent dvigubai didesnis, jei ne dideli emigracijos tempai, kas akcentuota šios ataskaitos 2.2 skyriuje.

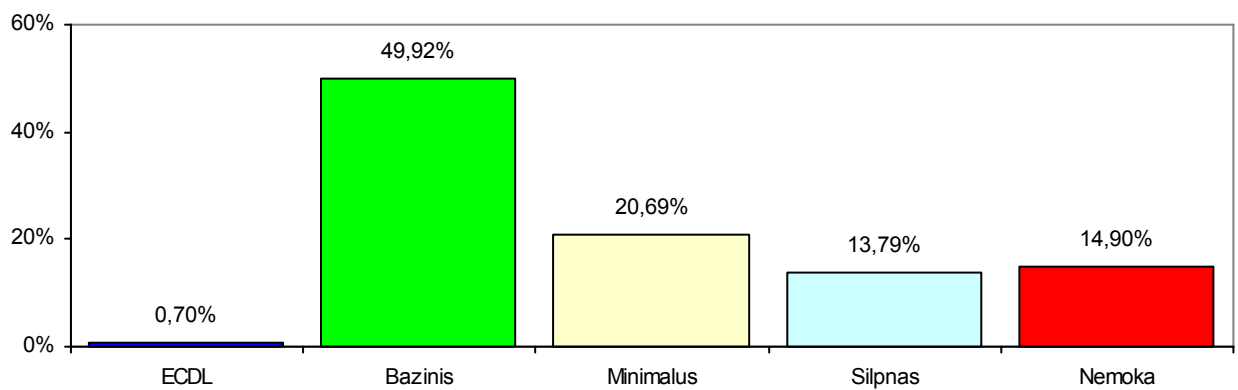
Įvertinant silpną kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų atsakymus į konkrečius kompetenciją patvirtinančius klausimus, buvo nustatyta, kiek silpnas deklaruojamas kompiuterinis raštingumas atitinka standarto minimalų lygį. Trijų metų rezultatų palyginimas pateikiamas 3.2 paveiksle. Realiai silpnas žinias turinčių respondentų kiekis praktiškai nesikeitė.

Nagrinėjant šiuose grafikuose parodytus silpnai kompiuteriu mokančių dirbti gebėjimų lygį, būtina konstatuoti, kad jis yra gerokai žemesnis negu tai įteisinta Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto minimaliuose gebėjimuose.

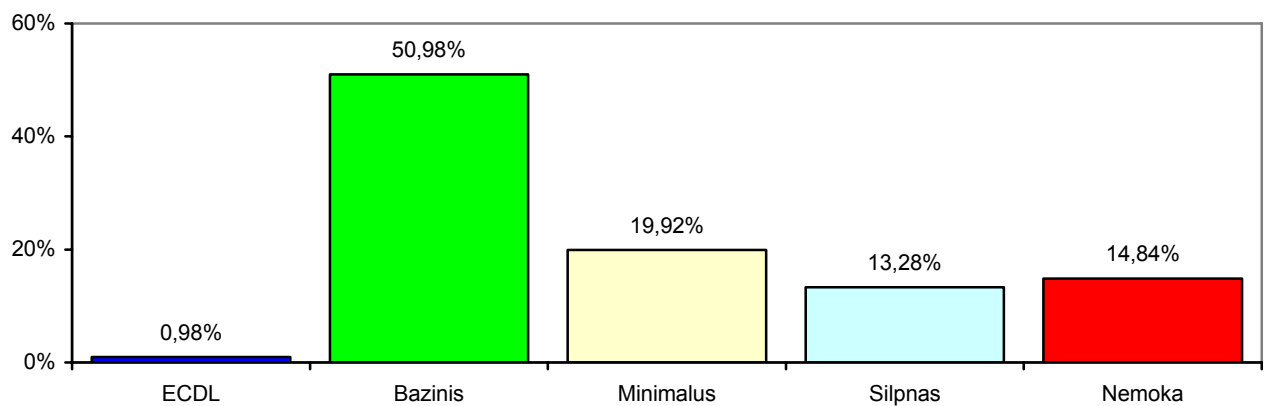
Kompiuterinio raštingumo kvalifikacija (2005 m.)

Kompiuterinio raštingumo kvalifikacija (2006 m.)

Kompiuterinio raštingumo kvalifikacija (2007 m.)

3.2 pav.

Siekiant atsakyti į tyrimo užduotyje iškeltus klausimus, toliau buvo analizuojama situacija norint nustatyti pokyčius atskiruose socialiniuose lygmenyse:

- ❑ Besimokantys respondentai:
 - Moksleiviai,
 - Studentai.
- ❑ Dirbantys respondentai:
 - Valstybės tarnautojai,
 - Privačių įmonių darbuotojai,
 - Ūkininkai.
- ❑ Neaktyvūs gyventojai:
 - Bedarbiai,
 - Pensininkai.

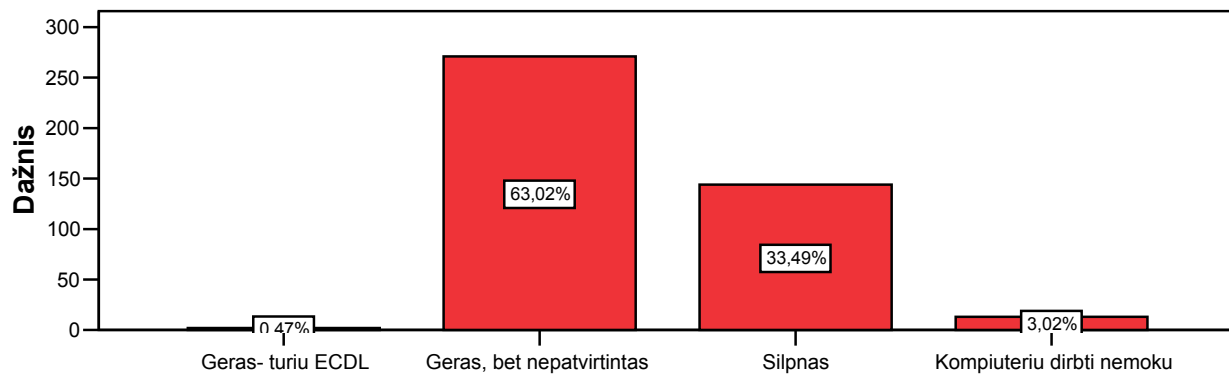
3.2.1 Besimokančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas

Besimokančiųjų respondentų 2005 metais apklausta 430.

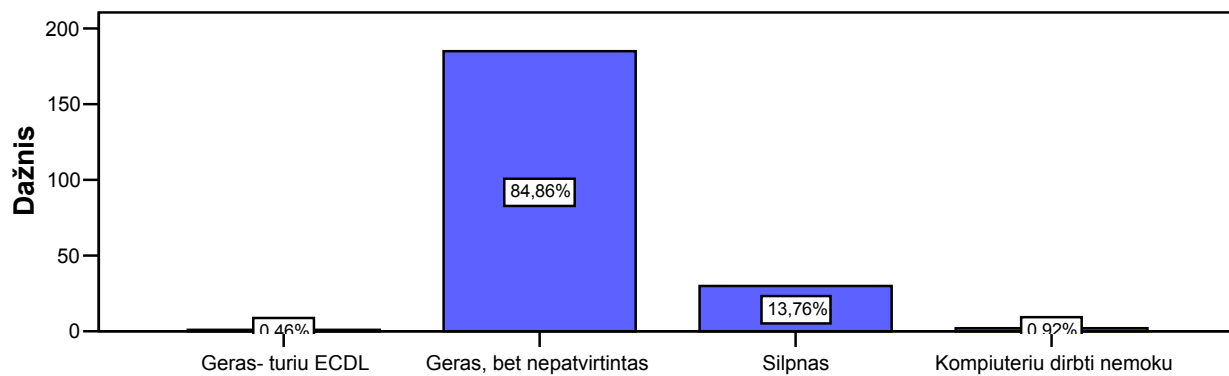
Besimokančiųjų respondentų 2006 metais apklausta 218.

Besimokančiųjų respondentų 2007 metais apklausta 190.

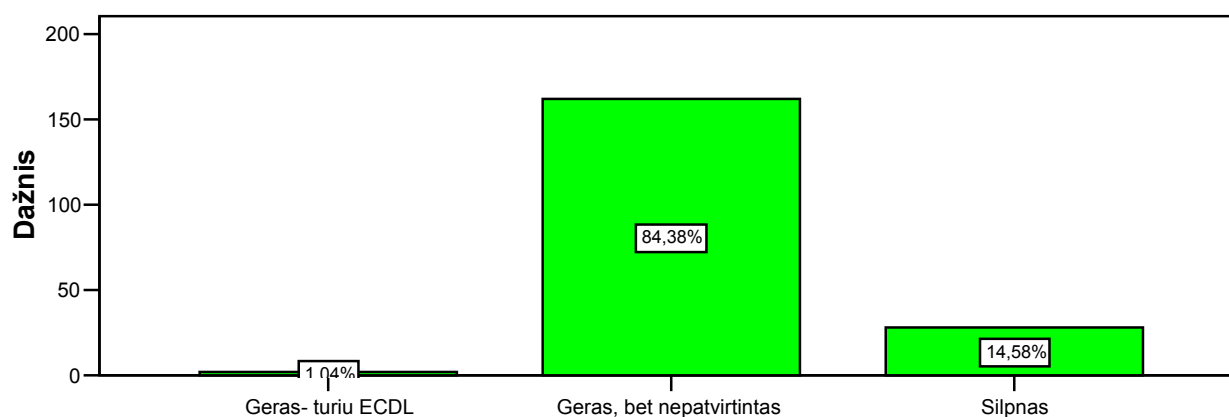
Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2005 m.)

Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2006 m.)

Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2007 m.)

3.3 pav.

Šių metų tyrimo rezultatai rodo, kad besimokantys respondentai daugiausiai deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą. Šiomet pirmą kartą nė vienas besimokantis respondentas nepasakė nemokantis dirbti kompiuteriu. Nuolatinis šalies mokyklų kompiuterizavimas, augantis dėmesys informacinėms technologijoms studijų procese jau duoda savo vaisius.

Galima konstatuoti, kad besimokančiųjų kompiuterinis raštingumas yra pakankamai aukštas ir jo gerinimui ypatingų pastangų rengiant papildomus mokymus tikrai nereikia. Tai įeina į mokymo bei studijų programas ir duoda pakankamai gerus rezultatus. Kita vertus, besimokantieji – jauni žmonės, kurių tarpe informacinės technologijos yra patrauklios, todėl papildomo skatinimo kompiuteriniam raštingumui ugdyti nereikia. Reikia tik sudaryti sąlygas dirbti elektroninėje erdvėje, pasiūlyti daugiau edukacinės medžiagos.

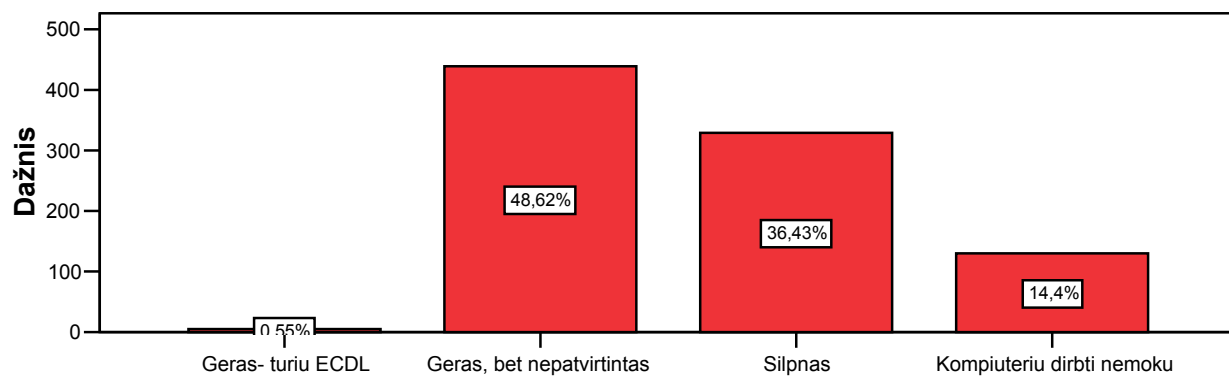
3.2.2 Dirbančiųjų kompiuterinio raštingumo palyginimas

Dirbančiųjų respondentų 2005 metais apklausta 903.

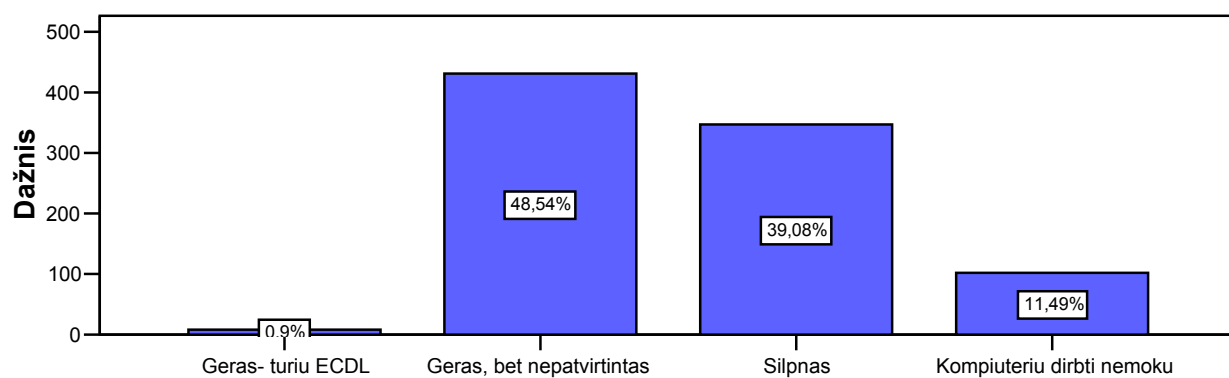
Dirbančiųjų respondentų 2006 metais apklausta 888.

Dirbančiųjų respondentų 2007 metais apklausta 837.

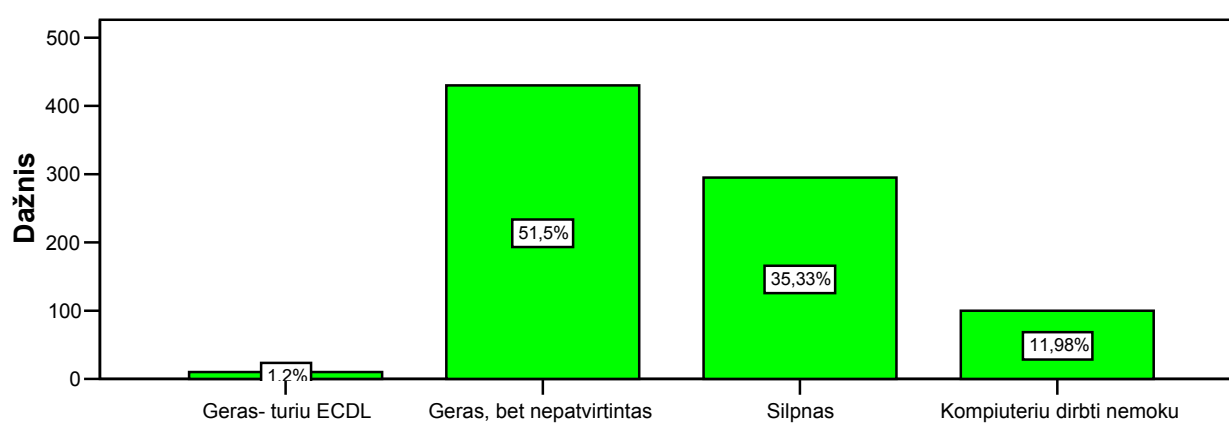
Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2005 m.)

Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2006 m.)

Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2007 m.)

3.4 pav.

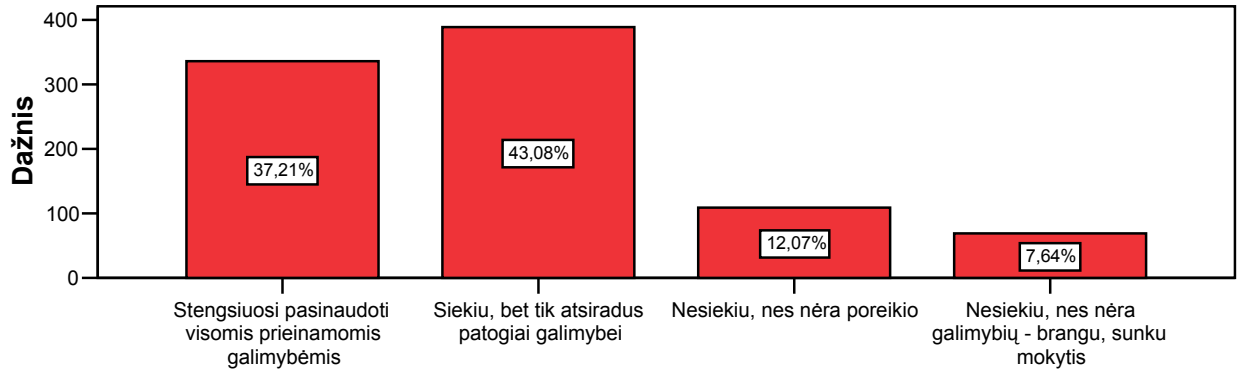
3.4 paveiksle parodyta, dirbančiųjų respondentų deklaruojamas kompiuterinis raštingumas 2005, 2006 ir 2007 metais. 2007 metais nustatytas trijų procentų dirbančiųjų respondentų kompiuterinio raštingumo augimas. Auga ECDL pažymėjimą turinčių respondentų skaičius. Trimis procentais sumažėjo silpnas darbo kompiuteriu žinias deklaruojančių respondentų skaičius.

3.5 paveiksle parodyta, kad sąlyginis geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių siekis dirbančiųjų respondentų tarpe mažėjo – 45,34% 2004 metais, 37,21% 2005 metais, 26,69% 2006 metais, o 2007 metais vėl išaugo iki 36,89%, bet atitinkamai sumažėjo siekių atsiradus patogiai galimybei akcentavimas.

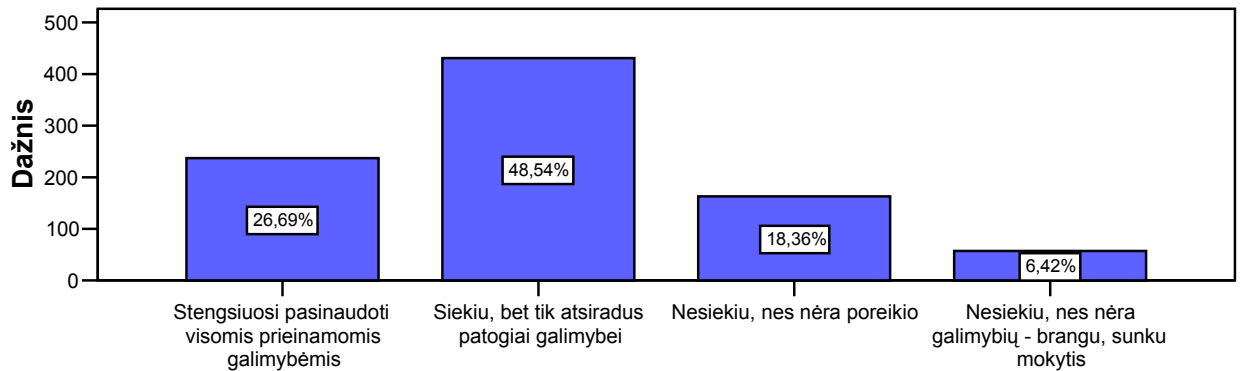
3.6 paveiksle parodyta, kad dirbančiųjų respondentų tarpe mažėja dėmesys kompiuterinio raštingumo kursams: 46,41% 2005 metais, 38,18% 2006 metais ir 37,72% 2007 metais. Kasmet mažiau akcentuojamas nemokamų kursų poreikis. Vis daugiau dirbančiųjų respondentų pareiškia kompiuterinio raštingumo kursų nereikalingumą: 19,17% 2005 metais, 28,15% 2006 metais ir 33,41% 2007 metais.

Nepaisant teigiamų tendencijų, būtina akcentuoti, kad dar beveik dvylika procentų dirbančiųjų teigia nemokantys dirbti kompiuteriu, ir apie trečdalis respondentų kompiuterinis raštingumas yra silpnas. Šie faktai turėtų tapti paskatinimu rengiant dirbančiųjų mokymus, kvalifikacijos kėlimo kursus.

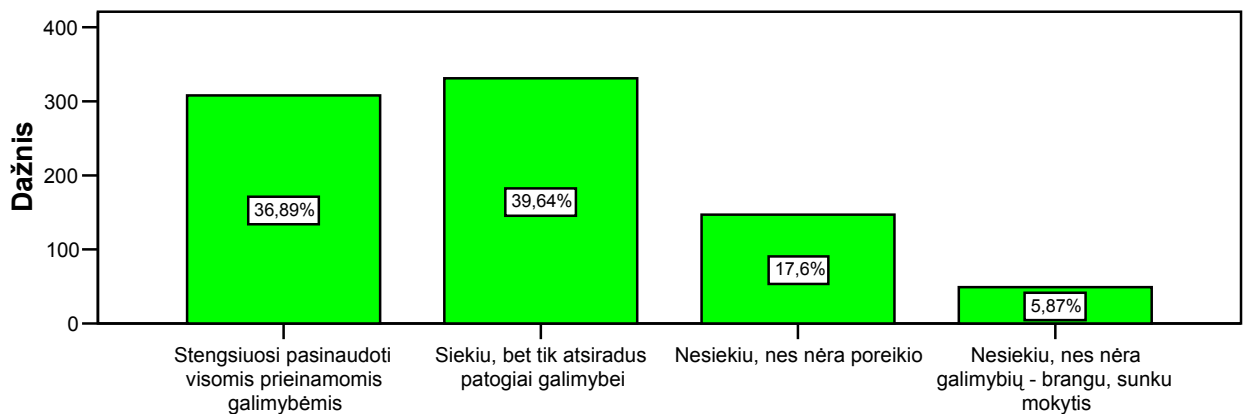
Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (2005 m.)

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (2006 m.)

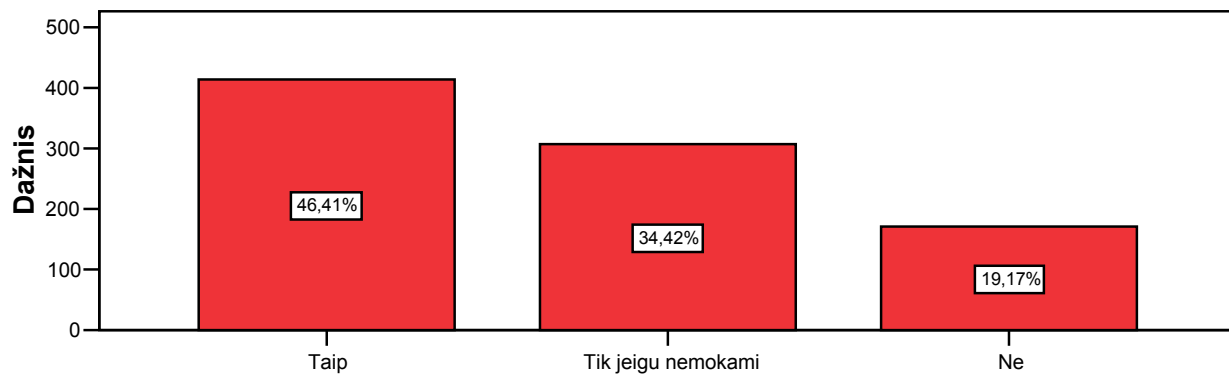

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (2007 m.)

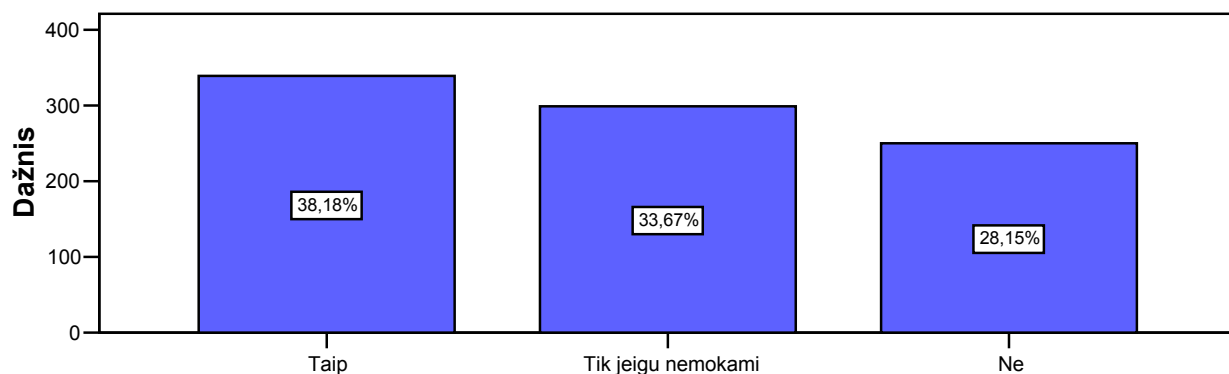

3.5 pav.

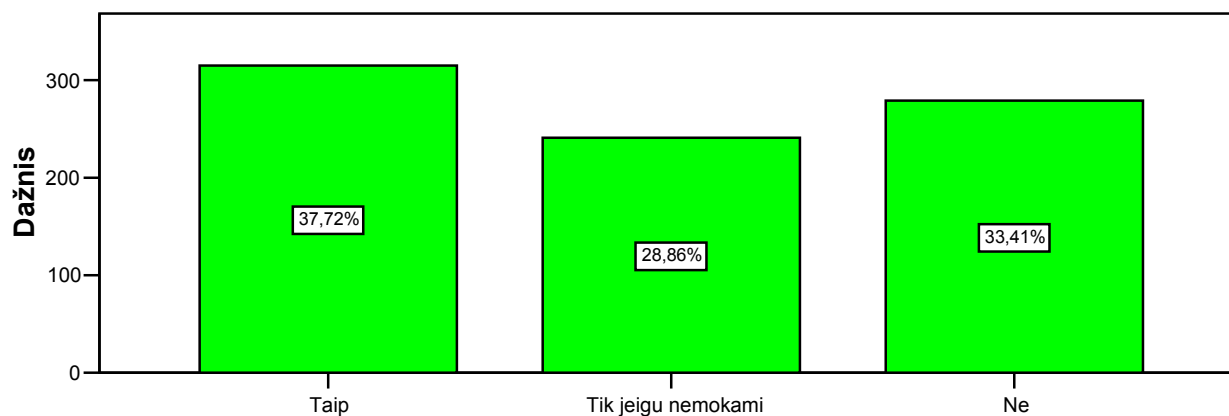
Ar reikalingi jums asmeniškai kompiuterinio raštingumo kursai (2005 m.)

Ar reikalingi jums asmeniškai kompiuterinio raštingumo kursai (2006 m.)

Ar reikalingi jums asmeniškai kompiuterinio raštingumo kursai (2007 m.)

3.6 pav.

3.2.3 Neaktyvių respondentų kompiuterinio raštingumo palyginimas

Neaktyvių respondentų 2005 metais apklausta 164.

Neaktyvių respondentų 2006 metais apklausta 176.

Neaktyvių respondentų 2007 metais apklausta 193.

3.7 paveiksle parodyta, kaip neaktyvūs respondentai vertina savo kompiuterinį raštingumą.

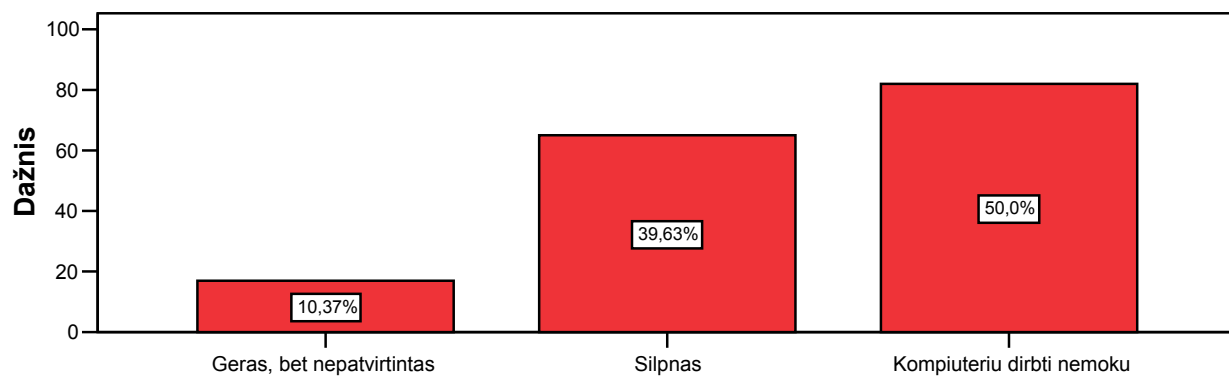
Vis didesnis neaktyvių respondentų kiekis deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą: 10,37% 2005 metais, 13,64% 2006 metais ir 15,54% 2007 metais.

Mažėja kompiuteriu nemokančių dirbti neaktyvių respondentų kiekis: 50,0% 2005 metais, 49,43% 2006 metais ir 41,97% 2007 metais.

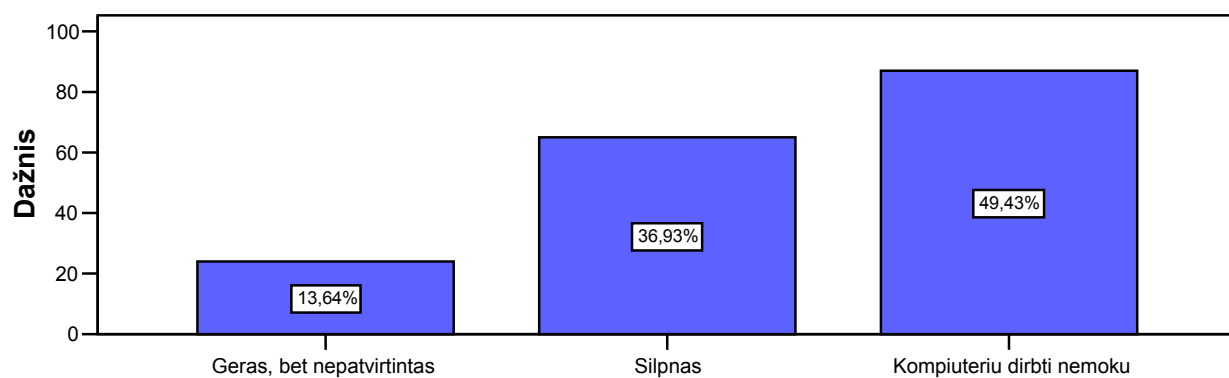
Neaktyvūs respondentai taip pat nelabai aktyvūs siekiant geresnių kompiuterinio raštingumo žinių, kaip tai parodyta 3.8 paveiksle. Toks požiūris per tris tyrimo apklausas mažai keičiasi – tendencijos beveik tos pačios.

3.9 paveiksle parodytas neaktyviųjų respondentų požiūris į kompiuterinio raštingumo kursus. Tenka konstatuoti nedidelį susidomėjimą kursais ir mažėjančią jų paklausą neaktyvių respondentų tarpe. Galima teigti, kad apklausoje dalyvavo tikrai visiškai neaktyvūs respondentai, nesidomintys kompiuterizacijos teikiamomis galimybėmis.

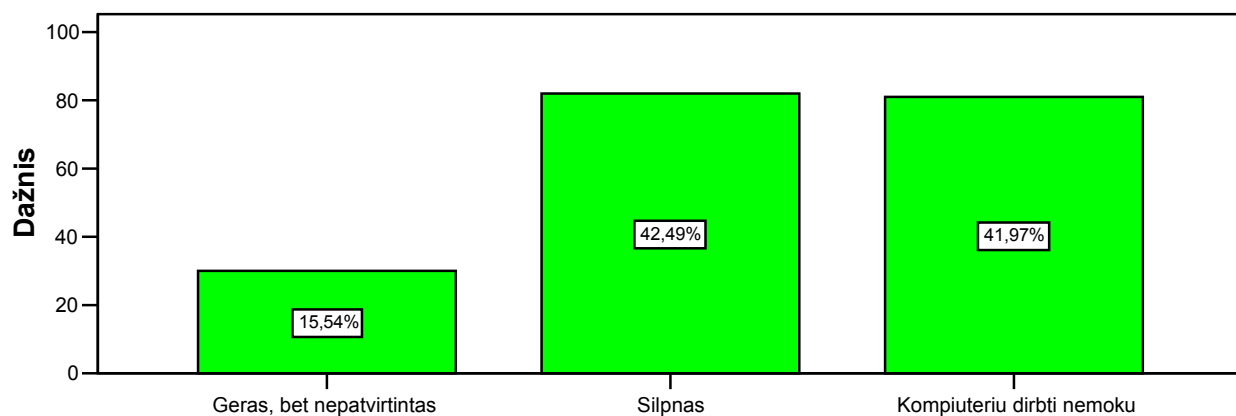
Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2005 m.)

Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2006 m.)

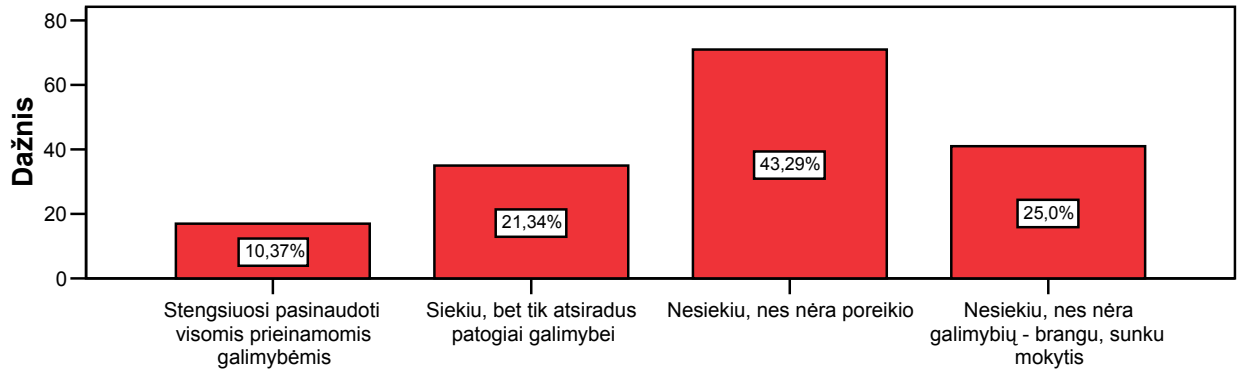

Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą (2007 m.)

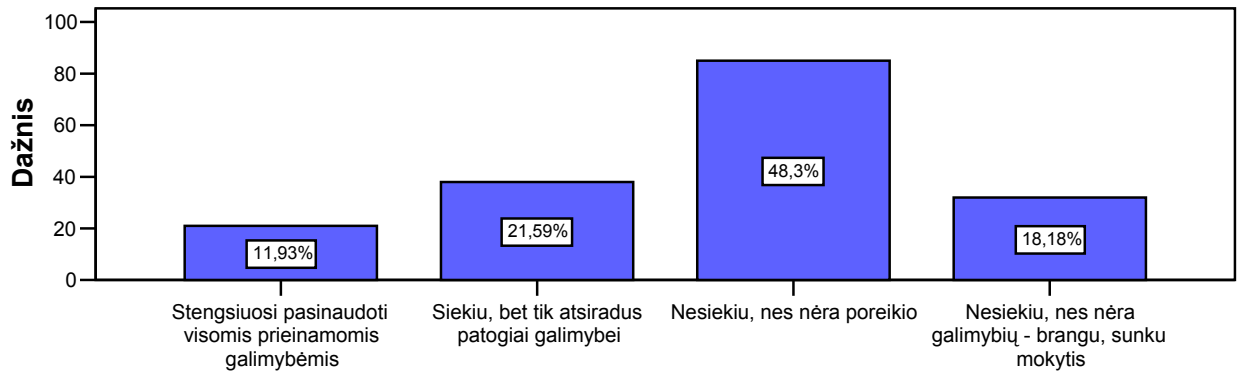

3.7 pav.

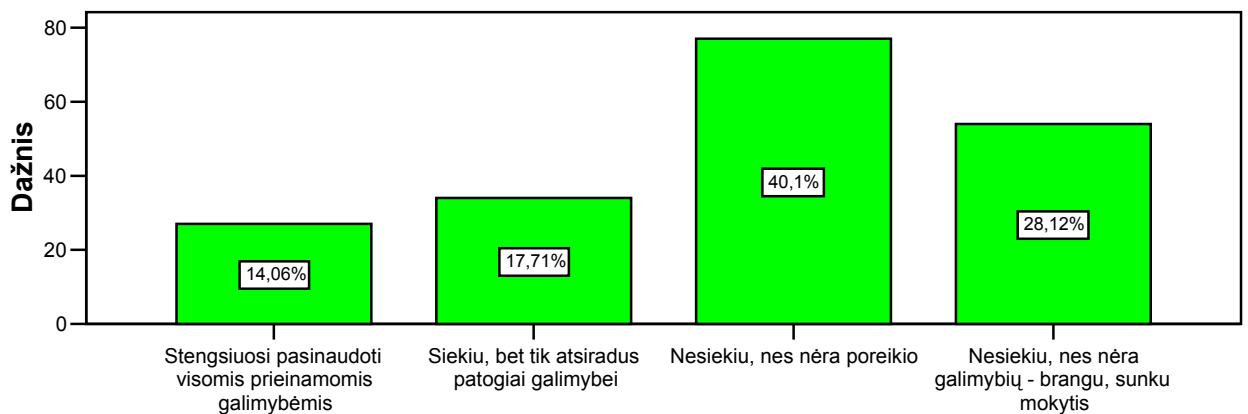
Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (2005 m.)

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (2006 m.)

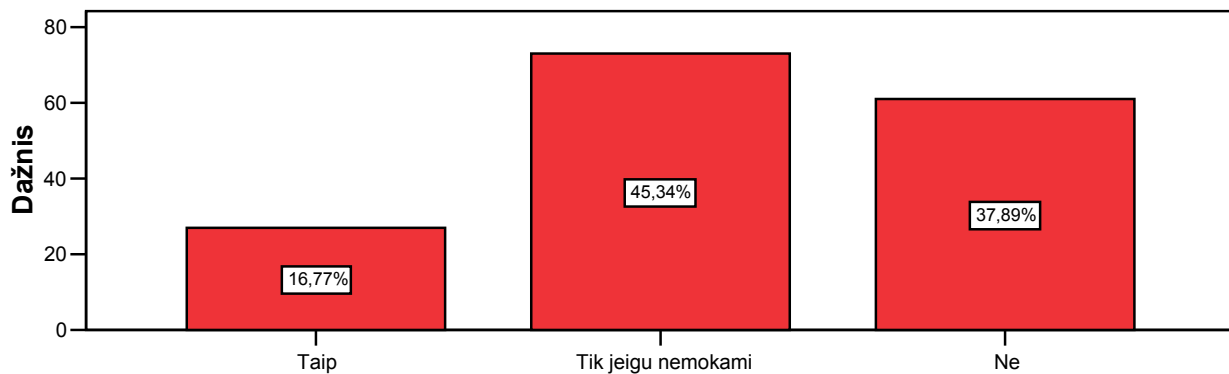

Ar siekiate geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių (2007 m.)

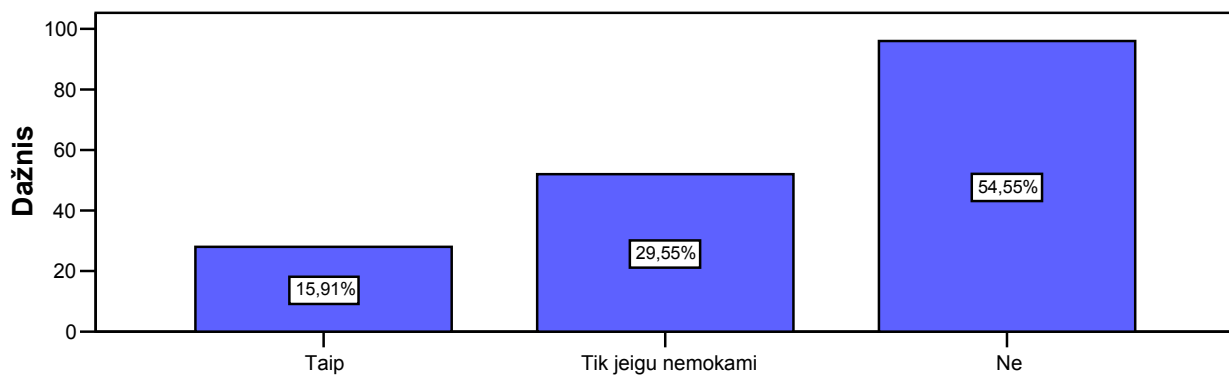

3.8 pav.

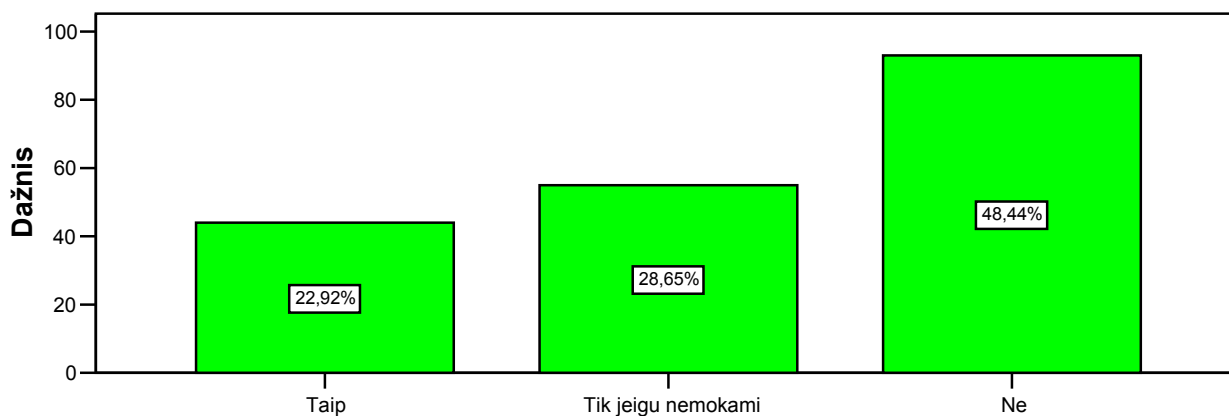
Ar reikalingi jums asmeniškai kompiuterinio raštingumo kursai (2005 m.)

Ar reikalingi jums asmeniškai kompiuterinio raštingumo kursai (2006 m.)

Ar reikalingi jums asmeniškai kompiuterinio raštingumo kursai (2007 m.)

3.9 pav.

3.3 Bendras situacijos vertinimas ir galimi pasiūlymai

Reprezentatyvūs Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrimai, kurie buvo vykdyti 2004, 2005, 2006 ir 2007 metų pabaigoje, rodo pakankamai aukštą šalies gyventojų kompiuterinį raštingumą. Tyrimo rezultatai rodo gerėjančią situaciją.

Nagrinėjant respondentų atsakymus, reikia turėti omenyje, kad:

- Apklausos aprėpti - potencialiai aktyvūs Lietuvos gyventojai.
- Lietuvos Statistikos departamento duomenimis gyventojų Lietuvoje mažėja. Priežastys dvi – mažėjantis gimstamumas ir emigracija.
- Savo kompiuterinį raštingumą respondentai vertino patys; dėl to dažniausiai vertinimas būna kiek geresnis negu yra iš tikrųjų.
- Tikslesnius rezultatus būtų galima gauti testuojant respondentus kompiuterio aplinkoje, bet tokio tipo šalies gyventojus reprezentatyviai apimantis tyrimas sunkiai įsivaizduojamas.

Įvertinant pastaruosiu metu vykdomus projektus, kurių tikslas – atskirų šalies gyventojų socialinių grupių kompiuterinio raštingumo ugdymas, galima tikėtis ateityje spartesnio kompiuterinio raštingumo kompetencijų gerėjimo. Kartu galima konstatuoti, kad gerą kompiuterinį raštingumą dažniausiai patvirtina ankstesnio tyrimo metu silpną kompiuterinį raštingumą deklaravę respondentai.

Ryškęja faktas, kad apie penkiolika procentų potencialiai aktyvių Lietuvos gyventojų vis dar lieka už veiklos elektroninėje erdvėje ribų.

Potencialiai aktyvių šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo padidėjimas vienu procentu atitinka maždaug 25 000 naujų kompiuterių naudotojų kiekį, o tai – didelis skaičius.

Vertinant kompiuterinio raštingumo programos vykdymą, galima akcentuoti teigiamus rezultatus ir pakankamai aukštą atskirų vykdomosios valdžios institucijų susidomėjimą gyventojų kompiuterinio raštingumo ugdymo problemomis, ką rodo nemažas Europos Sąjungos remiamų to tipo projektų kiekis. Pradedami realizuoti nauji paramos projektai – paminėtina Bilo ir Melindos Geitsų fondo „Pasaulio bibliotekų“ programa Lietuvai skiria 35,7 mln. litų (15,2 mln. JAV dolerių) paramą projektui „Bibliotekos pažangai“ (www.ivpk.lt) fondas. Jį įgyvendinus šalies gyventojai

galės nemokamai naudotis kompiuteriais ir internetu bet kurioje viešojoje bibliotekoje. Trišalę sutartį pasirašė Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka bei Bilo ir Melindos Geitsų fondas.

Lietuvos Respublikos visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte įvestos dvi kompiuterinio raštingumo kompetencijos – **bazinis ir minimalusis** kompiuterinis raštingumas.

Bazinis kompiuterinis raštingumas siejamas su ECDL Pradmenų (ECDL Start) programos lygiu. Atitinkamai standarte suformuota bazinio kompiuterinio raštingumo mokymo programa, atitinkanti pirmą, antrą, trečią ir septintą modulius. Dabartiniu metu ECDL Fondas nebereikalauja griežtai laikytis konkrečių keturių modulių testavimą ECDL Start lygiui – galima laisvai pasirinkti keturis iš septynių modulių. Kadangi Lietuvos Visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte deklaruojama jo sąsaja su ECDL programa ir nurodyta, kad ECDL programos keitimai atitinkamai atsispindi Lietuvos standarto rekomenduojamos kursų programos dalyje. Todėl naujai pertvarkyti ir tvirtinti standartą netikslinga, bet jį taikant galima naudotis papildomomis galimybėmis mokymo programoms sudaryti, kaip tai jau yra įvertinta rengiant naują pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto redakciją.

Minimalusis kompiuterinis raštingumas atitinka e-Citizen (e. piliečio) programos turinį. Šia programa remiasi nemažai vykdomų kompiuterinio raštingumo projektų, kai siekiama apmokyti kuo daugiau piliečių, iki šiol buvusių elektroninės erdvės užribyje.

Lietuvos Respublikos visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte kalbama apie technologinį ir profesinį kompiuterinį raštingumą. Šio tyrimo tikslas buvo nustatyti šalies gyventojų technologinio kompiuterinio raštingumo lygį.

Standarte aptartas profesinis kompiuterinis raštingumas sėkmingai diegiamas švietimo sistemoje. Kitose srityse dirbama menkai ir to priežastimi gali būti atskirose srityse sunkiai realizuojamos viešosios elektroninės paslaugos, kurios nėra populiarios visuomenėje. Būtina aiškiau akcentuoti profesinį kompiuterinį raštingumą, parengiant dirbantiems atskirose veiklos srityse mokymo programas ir vykdyti suteiktų naujų kompetencijų patikrinimą (įvertinimą). Respondentų profesinio kompiuterinio raštingumo ugdymas suteiktų piliečiams aiškesnę informacinių technologijų naudojimo profesinėje veikloje motyvaciją

Kasmetinį kompiuterinio raštingumo situacijos vertinimą tikslinga tęsti ir ateityje, nes tik konkretūs vertinimo rezultatai gali būti pagrindu sprendimams, realizuojant naujus informacinės visuomenės plėtros projektus.

3.4 Trečiojo skyriaus išvados

1. 2004 metais atliktas Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimas buvo pirmas žingsnis, vykdant Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos įgyvendinimo priemonių plane numatytą priemonę “Vykdyti tęstinius Programos įgyvendinimo mokslinius tyrimus, kasmet atlikti tiriamąją vartotojų poreikių analizę”. Čia pristatomas tyrimas – jau ketvirtas.
2. Pastebimas pastovus ECDL sertifikatu savo kompiuterinį raštingumą patvirtinusių respondentų kiekio augimas: 2005 m., 2006 m. ir 2007 m. atitinkamai 0,47%, 0,7% ir 0,98%.
3. Auga gerą savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų kiekis: 2005 m., 2006 m. ir 2007 m. atitinkamai 48,56%, 49,92% ir 51,5% potencialiai aktyvių šalies gyventojų. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojančių gyventojų kiekis auga sąskaita mažėjimu silpną savo kompiuterinį raštingumą anksčiau deklaravusių respondentų. Kompiuteriu dirbti nemokančių respondentų kiekis per trejus tyrimo metus praktiškai nepakito.
4. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų kiekis kasmet šiek tiek daugiau negu vieną procentą. Tai reiškia, kad per metus savo kompiuterinį raštingumą pagerino iš silpno į gerą virš 25 000 potencialiai aktyvių Lietuvos gyventojų. Kasmet šis skaičius galėtų būti bent dvigubai didesnis, jei ne dideli emigracijos tempai.
5. Buvo atlikta palyginamoji analizė, siekiant nustatyti pokyčius atskirose socialiniuose lygmenyse: besimokančiųjų, dirbančiųjų ir neaktyviųjų respondentų tarpe.
6. Deklaruojamas aukštas besimokančiųjų kompiuterinis raštingumas: 63,02% 2005 metais, 84,86% 2006 metais ir 84,38 2007 metais. Šiemet pirmą kartą nė vienas besimokantis respondentas neprisipažino nemokantis dirbti kompiuteriu. Nuolatinis šalies mokyklų kompiuterizavimas, augantis dėmesys informacinėms technologijoms studijų procese jau duoda savo rezultatus.
7. 2007 metais nustatytas trijų procentų dirbančiųjų respondentų kompiuterinio raštingumo augimas. Auga ECDL pažymėjimą turinčių respondentų skaičius. Trimis procentais sumažėjo silpnas darbo kompiuteriu žinias deklaruojančių respondentų skaičius.

8. Geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių siekis dirbančiųjų respondentų tarpe mažėjo – 45,34% 2004 metais, 37,21% 2005 metais, 26,69% 2006 metais, o 2007 metais vėl išaugo iki 36,89%, bet atitinkamai sumažėjo siekių atsiradus patogiai galimybei akcentavimas.
9. Dirbančiųjų respondentų tarpe mažėja dėmesys kompiuterinio raštingumo kursams: 46,41% 2005 metais, 38,18% 2006 metais ir 37,72% 2007 metais. Kasmet mažiau akcentuojamas nemokamų kursų poreikis. Vis daugiau dirbančiųjų respondentų pareiškia kompiuterinio raštingumo kursų nereikalingumą: 19,17% 2005 metais, 28,15% 2006 metais ir 33,41% 2007 metais.
10. Nepaisant teigiamų tendencijų, būtina akcentuoti, kad dar beveik dvylika procentų dirbančiųjų teigia nemokantys dirbti kompiuteriu ir apie trečdaliu respondentų kompiuterinis raštingumas yra silpnas. Šie faktai turėtų tapti paskatinimu rengti dirbančiųjų mokymus, kvalifikacijos kėlimo kursus.
11. Vis didesnis neaktyvių respondentų kiekis deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą: 10,37% 2005 metais, 13,64% 2006 metais ir 15,54% 2007 metais. Mažėja kompiuteriu nemokančių dirbti neaktyvių respondentų kiekis: 50,0% 2005 metais, 49,43% 2006 metais ir 41,97% 2007 metais. Tatoi byloja apie (nors ir menką, bet visgi) skaitmeninės atskirties mažėjimo tendenciją.
12. Neaktyvūs respondentai taip pat nelabai aktyvūs siekiant geresnių kompiuterinio raštingumo žinių. Toks požiūris per tris tyrimo apklausas mažai keičiasi – tendencijos beveik tos pačios.
13. Neaktyviųjų respondentų požiūris į kompiuterinio raštingumo kursus pakankamai skeptiškas - tenka konstatuoti nedidelį susidomėjimą kursais ir mažėjančią jų paklausą. Aiškiai apklausoje dalyvavo tikrai visiškai neaktyvūs respondentai, nesidomintys kompiuterizacijos teikiamomis galimybėmis.
14. Bazinis kompiuterinis raštingumas siejamas su ECDL Start programos lygiu. Atitinkamai standarte suformuota bazinio kompiuterinio raštingumo mokymo programa, atitinkanti pirmą, antrą, trečią ir septintą modulius. ECDL Fondas nebereikalauja griežtai laikytis konkrečių keturių modulių testavimą ECDL Start lygiui - galima laisvai pasirinkti keturis iš

septynių modulių, ir šias galimybes tikslinga įvertinti sudarant naujas bazinio kompiuterinio raštingumo mokymo programas.

15. Būtina aiškiau akcentuoti profesinį kompiuterinį raštingumą, parengiant dirbantiems atskirose veiklos srityse mokymo programas ir vykdant suteiktų naujų kompetencijų patikrinimą (įvertinimą), kadangi Lietuvos Respublikos visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte kalbama apie technologinį ir profesinį kompiuterinį raštingumą. Profesinio kompiuterinio raštingumo ugdymas leistų dirbantiems aiškiau pajusti informacinių technologijų galimybes ir naudą profesinėje veikloje.
16. Kasmetinį kompiuterinio raštingumo situacijos šalyje vertinimą tikslinga tęsti ir ateityje, nes tik konkretūs ir tęstiniai vertinimo rezultatai gali būti pagrindu sprendimams priimti ir realizuoti naujus informacinės visuomenės plėtros projektus.

4 EUROPINĖS KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO PROGRAMOS ECDL SITUACIJOS LIETUVOJE BEI PLĖTROS TYRIMAS

4.1 Kompiuterinio raštingumo programų vystymas Europoje ir Lietuvoje

2006 metais įvykusi Rygos Ministrų lygio konferencija tapo ypač svarbiu ir cituojamu įvykiu. Rygoje 2006 metų birželio 11 dieną ES šalių ministrų pasirašyta Ministrų Deklaracija dėl e. įtraukties (Ministerial Declaration on e-inclusion) nustatė konkrečius Interneto naudojimo ir kompiuterinio raštingumo tikslus, kuriuos reikia pasiekti iki 2010 m.

E. įtrauktis [E. įtrauktis, 2007] suprantama kaip veikla, kurią vykdant siekiama sukurti informacinę visuomenę visiems. Tikslas – sudaryti galimybes visiems pageidaujantiems žmonėms visapusiškai dalyvauti informacinėje visuomenėje, nepaisant asmeninių ar socialinių kliūčių. E. įtrauktis yra būtina siekiant socialinio teisingumo ir užtikrinant lygybę žinių visuomenėje.

Jau kuris laikas stebima e. įtraukties situacija Europoje rodo, kad pažanga šioje sferoje nėra pakankama ir daugelio Rygoje nustatytų tikslų gali nepavykti pasiekti. Atskirų Europos šalių pastangos nėra sistemiskai valdomos, taip pat trūksta bendradarbiavimo tarp atskirų šalių. Išsiplėtus Europos Sąjungai, dar labiau padidėjo socialinė ir ekonominė atskirtis, o tai daro neigiamą įtaką sanglaudai ir klestėjimui. Todėl Europos Komisijos komunikatas nurodo būdus, kaip bus dedama gerokai daugiau pastangų siekiant Rygoje nustatytų tikslų. Tokia ES iniciatyva yra labai pagrįsta, nes leidžia užtikrinti lygias teises informacinėje visuomenėje visiems piliečiams, nepaisant tautybės, lyties, amžiaus, gyvenamosios vietos, socialinės padėties ir kitų faktorių.

Europos e. įtraukties iniciatyvoje yra numatyti nuoseklūs veiksmai trijose srityse:

- Sukurti sąlygas visiems dalyvauti informacinėje visuomenėje.
- Skatinti aktyvesnį grupių, kurioms kyla atskirties pavojus, dalyvavimą informacinėje visuomenėje.
- Integruoti e. įtraukties veiklas, norint pasiekti kuo didesnę išliekamąją poveikį.

Vienu iš svarbiausių akcentų visuose Europos Komisijos dokumentuose dėl e. įtraukties pažymėtina vartotojų įgūdžių akcentavimas. Jei ankstesni programiniai dokumentai buvo

koncentruoti į techninės įrangos diegimo, infrastruktūros plėtros, informacinių resursų kūrimo, prieigos galimybių didinimo ir panašius technologinio pobūdžio klausimus, tai dabar pagrindiniu tampa vartotojo įgūdžių klausimas, formuluojamas kaip kompiuterinis raštingumas.

Europos Komisija formuluoja uždavinį perpus sumažinti vidutinio ES gyventojų ir tam tikrų atskirties pavojus grupių skirtumus. 2006 m. pabaigoje pagal Eurostat duomenis nustatytas ES–27 vidutinio gyventojų 59% kompiuterinio raštingumo lygis. Tačiau egzistuoja didelis skirtumas tarp ES–27 vidutinio gyventojų kompiuterinio raštingumo lygio ir vyresnių nei 65 metų žmonių lygio (tik 17% iš jų turi kompiuterinio raštingumo gebėjimų), ekonomiškai neveiklių (27% iš jų turi kompiuterinio raštingumo gebėjimų), tarp 55 ir 64 metų (39% iš jų turi kompiuterinio raštingumo gebėjimų) ir turinčių menką išsilavinimą (35% iš jų turi kompiuterinio raštingumo gebėjimų). Pabrėžtina, kad yra skiriami kompiuterinio raštingumo gebėjimai ir interneto vartotojų įgūdžiai. Čia situacija irgi ne ką geresnė. Didelis skirtumas tarp ES–27 vidutinio gyventojų interneto vartotojų lygio (57%) ir vyresnių nei 65 metų žmonių lygio (tik 15%), ekonomiškai neveiklių (24%), tarp 55 ir 64 metų (35%) ir turinčių menką išsilavinimą (33% iš jų turi interneto vartotojų įgūdžius).

Šios problemos sprendimui yra kviečiamos visų lygmenų valdžios institucijos, taip pat verslo partneriai ir nevyriausybinės organizacijos. Ypatingai pabrėžiamas švietimo, mokslo ir mokymo institucijų vaidmuo. Šios organizacijos ir atitinkamos struktūros laikomos esminėmis siekiant tobulinti piliečių kompiuterinius gebėjimus. Valdžios institucijos ir verslo partneriai yra raginami 2008 m. imtis esminių kompiuterinio raštingumo įgūdžių mokymų, visų pirma mokant tą visuomenės dalį, kuriai kyla atskirties pavojus.

Europos Komisija pabrėžia, kad būtina pagerinti e. įtraukties stebėsenos ir analizavimo duomenis ir kiekvienais metais fiksuos Rygos konferencijos tikslų įgyvendinimo pažangą (angl. *Riga dashboard*). Tuo svarbesni tampa kompiuterinį raštingumą liudijantys ECDL Fondo sertifikatai, kaip patikimas e. įtraukties situacijos rodiklis. Ypač svarbūs yra minimalų kompiuterinį raštingumą liudijantys e-Citizen sertifikatai.

2007 metų spalio 1 dienai pagal išduotus e-Citizen sertifikatus pasaulyje lyderių pozicijose esančios šalys yra pateiktos 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė

Šalis	Išduotų e-Citizen sertifikatų skaičius
Didžioji Britanija	13 646
Singapūras	1 400
Šri Lanka	3 108
Airija	1 247
Italija	1 261
PAR	1 299
Rusija	5 000
Lietuva	1 665

Būtina paminėti ir minimaliam kompiuteriniam raštingumui suteikti įvestą *equalskills* programą. *Equalskills* lygyje sertifikavimas nėra vykdomas - tai programa žmonėms, niekad nesinaudojusiems kompiuteriu ir internetu. *equalskills* programoje iki 2007 metų spalio 1 dienos registruota 48 966 dalyviai (pernai atitinkamu metu buvo 17 740 dalyvių). Lyderiai ir toliau yra Didžioji Britanija (24 950 dalyvių) ir Airija (14 872 dalyviai). Gan aktyviai programoje dalyvauja Malta (3 575 dalyviai), Graikija (2 712 dalyviai), Rumunija (1 520), Portugalija (620 dalyvių) ir kitos šalys.

Ir toliau išlieka pagrindinė tendencija, kad Europos kompiuterinio raštingumo programa ECDL vis labiau tampa pasauline ICDL (International Computer Driving Licence) programa. Lyginant ECDL ir ICDL sertifikatus gaunančius asmenis ICDL sertifikatų dalis nenumaldomai auga (2003 metais – 11 proc., 2004 m. – 14 proc., 2005 m. – 18 proc., 2006 metais – 26 proc., o iki 2007 metų rugsėjo 1 dienos ta dalis jau sudarė 32 procentus nuo viso dalyvių skaičiaus). ICDL programos plėtrą iliustruoja 4.2 lentelė, kurioje matosi ypač išpūdingi kompiuterinio raštingumo sertifikavimo plėtros tempai tokiose šalyse, kaip Egiptas ar Sirija.

4.2 lentelė

Šalis	2005	2006	+/- %
Egiptas	17 772	67 152	278%
Sirija	2 100	5 000	138%
Iranas	12 800	18 710	42%
Kuveitas	3 500	7 251	107%
Čilė	6 985	10 582	51%
Jungtiniai Arabų Emiratai	33 922	50 184	48%

Deja, sparčia ECDL programos plėtra jau negali pasigirti Europos šalys. Vis labiau daugėja šalių, jau pasiekusių taip vadinamą ECDL sertifikatų „prisotinimo“ ribą (apie 5-6 procentus šalies gyventojų). Tokiose šalyse ECDL programos plėtra neišvengiamai lėtėja, tampa reikalingos naujos ir lankstesnės sertifikavimo programos. 4.3 lentelė iliustruoja šią tendenciją, joje matome 2006 ir 2007 metais išduotų sertifikatų skaičius Vakarų Europos šalyse. Matosi, kad daugumoje šalių šis skaičius mažėja, ir tai tęsiasi jau keletą metų.

4.3 lentelė

Šalis	2005	2006	+/- %
Italija	188 716	178 130	-6%
Didžioji Britanija	220 682	187 028	-15%
Airija	37 817	31 718	-16%
Vengrija	45 726	43 645	-5%
Vokietija	31 162	28 298	-9%
Graikija	50 682	67 592	33%
Šveicarija	13 486	17 133	27%

2007 metais spalio 18-19 dienomis Barselonoje ECDL Forumo metu buvo pristatyta ECDL programos 5 versija (Syllabus 5). Ši versija tapo gan didele staigmena Forumo dalyviams. Iš naujosios ECDL programos versijos buvo laukiama tiesiog revoliucinių pasikeitimų, padedančių spręsti jau minėtas „pažengusių“ šalių problemas. Tačiau Fondo vadovybė ir ekspertai išgirdo ir visų pirma Rytų Europos šalių bei kitų į ECDL programą dar tik besijungiančių šalių nuomonę. Esminiai, „revoliuciniai“ pokyčiai reikalingi tik toliau kompiuterinio raštingumo sertifikavime pažengusioms šalims. Pradedančioms šalims toks standarto „išplovimas“ gali tik sutrukdyti didėjančius ECDL sertifikavimo tempus, kuriuos iliustruoja 4.4 lentelė.

4.4 lentelė

Šalis	2005	2006	+/- %
Rumunija	19 974	26 219	31
Lenkija	9 299	11 642	25
Kroatija	4 084	4 683	15
Čekijos Respublika	5 068	6 955	37
Lietuva	4 084	4 683	15

4.5 lentelėje pateikiami ECDL vystymosi dinamikos duomenys naujosiose Europos Sąjungos šalyse-narėse. Pradedant 2007 metais pateikiami ir Rumunijos bei Bulgarijos duomenys.

Tarp Rytų Europos šalių pastaruoju metu ypač didelę pažangą padarė Kroatija (18 655 dalyviai, 0,415%) ir Serbija. Mūsų kaimynai baltarusiai susiduria su politinio pobūdžio problemomis – Europos standartas čia ignoruojamas, deklaruojama savo, baltarusiško standarto reikšmė. Baltarusijoje įkurtas vienintelis ECDL testavimo centras, AB Belhard mokymo centras iki 2007 spalio 1 dienos įteikė 236 ECDL sertifikatus. Sulėtėjo ECDL programos plėtra Latvijoje ir Estijoje. Mūsų kaimynai naudoja rankinio testavimo metodą ir susiduria su didelėmis sąnaudomis. Lietuviška automatizuota testavimo sistema buvo autorizuota ECDL Fonde, ir tai ne tik svarbus pripažinimas, bet ir ECDL programos sėkmės Lietuvoje pagrindinė priežastis. Tarp kitų artimų kaimynų pažymėtina kompiuterinio raštingumo programų plėtra Rusijoje. Rusija ne tik sėkmingai įsijungė į e-Citizen programą, bet ir turi 8 112 ECDL programos dalyvių, nors tai tik 0,006% nuo šios šalies gyventojų skaičiaus.

Paminėtina, kad 2007 metais pilnateisiais ECDL/ICDL programos nariais tapo Ukraina, Bosnija ir Hercegovina, Kolumbija, Alžyras, Marokas, Libija, Kuveitas ir Brazilija.

4.5 lentelė.

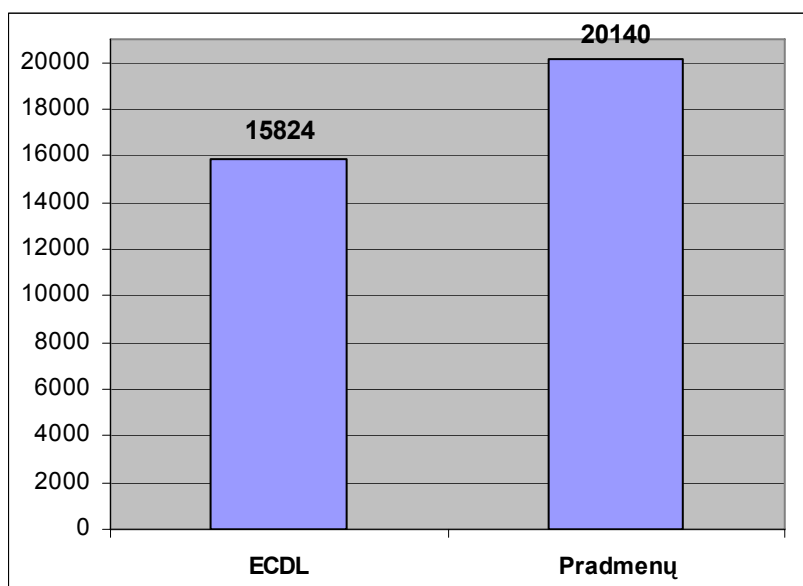
Šalis	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2004 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2005 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2006 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu	ECDL programoje dalyvavusių ir dalyvaujančių gyventojų skaičius (iki 2007 07 31)	Procentas visų šalies gyventojų atžvilgiu
Vengrija	147 484	1,46	197 459	1,95	241 841	2,423	280 260	2,815
Malta	4 828	1,21	12 133	3,05	22 013	5,500	28 898	7,191
Kipras	5 417	0,71	11 239	1,47	16 576	2,112	19 759	2,506
Estija	5 043	0,35	5 768	0,41	6 466	0,488	6 980	0,530
Lietuva	10 401	0,29	15 494	0,43	20 942	0,584	30 837	0,862
Čekija	11 525	0,11	15 209	0,15	22 137	0,216	31 131	0,304
Slovėnija	2 182	0,11	2 700	0,14	8 824	0,439	11 308	0,563
Lenkija	26 569	0,07	34 554	0,09	45 776	0,119	59 501	0,154
Latvija	1 607	0,07	1 812	0,08	3 701	0,163	3 744	0,163
Slovakija	235	0,00	2 282	0,04	9 253	0,170	20 015	0,367
Rumunija							78 571	0,353
Bulgarija							891	0,020

Iš specializuotų ECDL programų labiausiai žinoma yra ECDL CAD programa. ECDL CAD (ECDL for Computer Aided Design) yra skirta dviejų matavimų (2D) automatizuoto projektavimo sistemų vartotojų (studentų ir profesionalų) sertifikavimui. Lietuva į šią programą jungiasi pradėdant 2007 metais. Kauno technologijos universiteto Kompiuterinio raštingumo centras kartu su partneriais iš Rumunijos, Italijos ir Maltos vykdė Leonardo da Vinci programos projektą Nr. 2005-RO/05/B/F/PP175005. Šio projekto išdavoje Lietuvoje įdiegti ECDL CAD testai, išleista metodinė medžiaga ir autorizuotas pilotinis ECDL CAD testavimo centras KTU Kompiuterinio raštingumo centre.

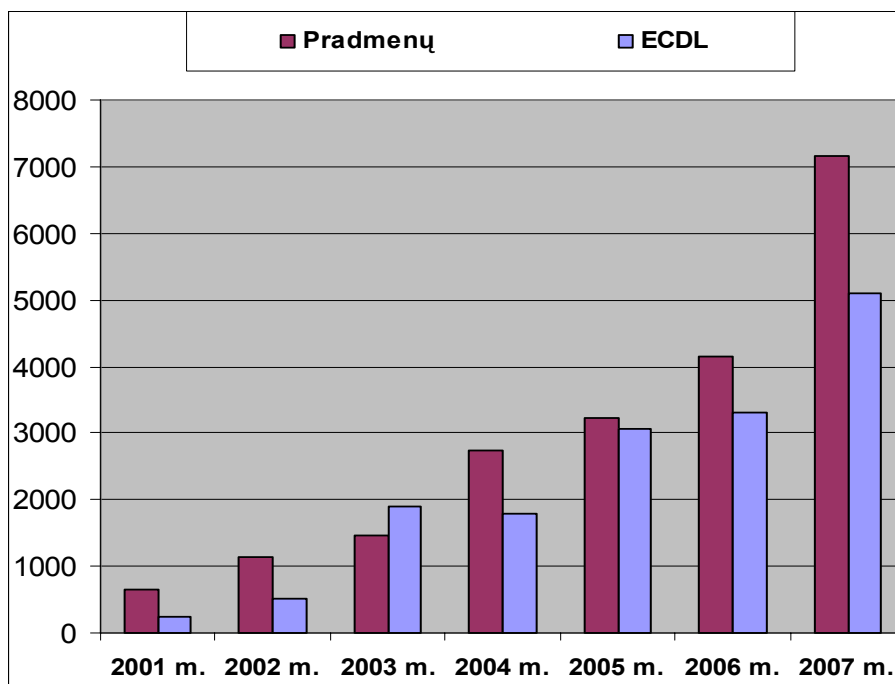
4.2 ECDL plėtra Lietuvoje

Iki 2007 metų gruodžio mėnesio 03 dienos Lietuvoje buvo išduota 35 964 ECDL pažymėjimai: 15 824 ECDL ir 20 140 ECDL Pradmenų (4.1 pav.). Taip pat išduoti 2 304 e-Citizen pažymėjimai. Palyginimui – praėjusių metų ataskaitos rengimo datai, 2006 metų gruodžio mėnesio 06 dienai buvo išduoti 22 300 ECDL lygio pažymėjimai: 9 984 ECDL ir 12 316 ECDL Start.

4.2 pav. Pavaizduota, kiek pažymėjimų išduodama pagal metus. Kiekvienais metais išduodamų ECDL ir ECDL Pradmenų pažymėjimų skaičius auga. ECDL Pradmenų pažymėjimų išduodama daugiau nei ECDL, išskyrus 2003 m. Tais metais ECDL pažymėjimų buvo išduota daugiau nei ECDL Pradmenų.

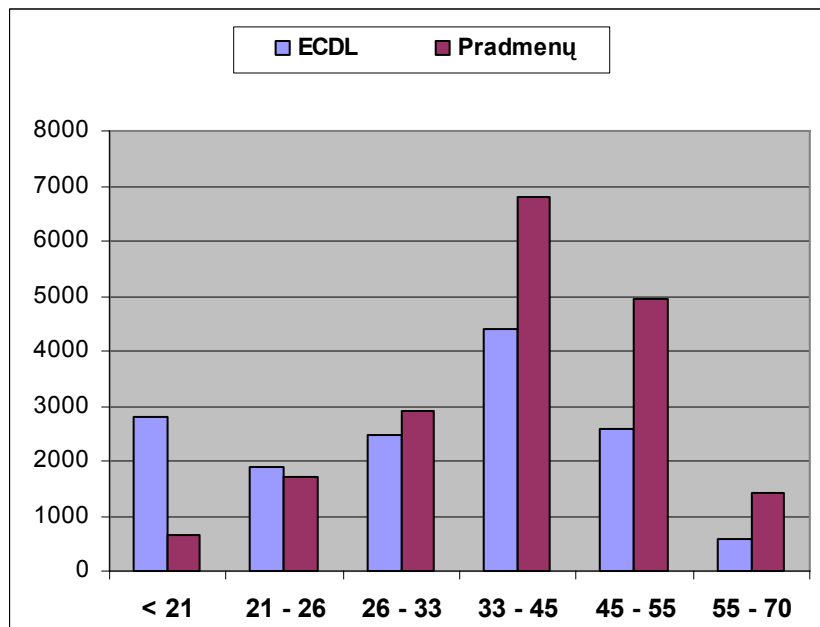

4.1 pav. ECDL ir ECDL Start pažymėjimų paplitimas pagal pažymėjimo tipą

4.2 pav. ECDL ir ECDL Pradmenų pažymėjimų išdavimas per metus

Tolimesniuose paveiksluose pateikiami statistiniai duomenys 2007 metų gruodžio mėnesio 03 dienai. Duomenys apie ECDL ir ECDL Pradmenų pažymėjimų paplitimą pagal amžiaus grupes pateikiami 4.3 paveiksle. 4.3 paveiksle pateikiama diagrama rodo, kad asmenims iki 26 metų daugiau išduota ECDL pažymėjimų, kai tuo tarpu vyresniems asmenims daugiau išduota ECDL Pradmenų pažymėjimų.

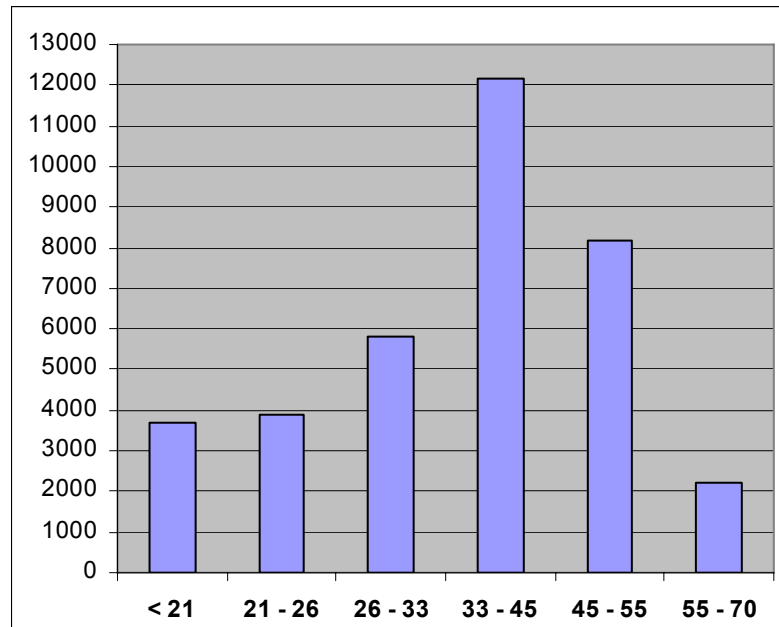

4.3 pav. ECDL ir ECDL Start pažymėjimų paplitimas pagal amžiaus grupes

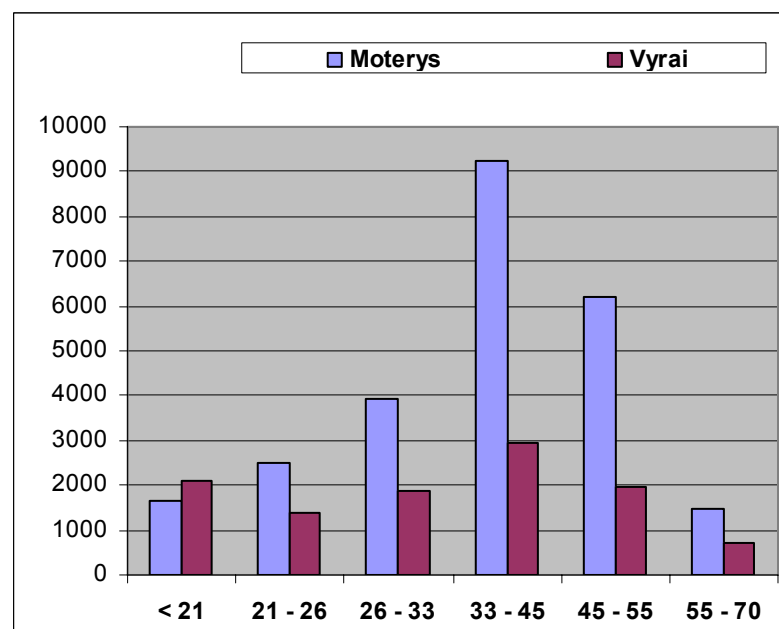
ECDL Standartas nepriklauso nuo programinės įrangos, tačiau testavimas vykdomas konkrečiai programinei įrangai, kuriai yra sudaromi testai.

Prieš kurį laiką ECDL Lietuva atstovybė buvo kritikuojama už tai, kad testavimai atliekami tik MS Windows produktams, viešai buvo akcentuojamas didžiulis noras testuotis naudojant atvirojo kodo

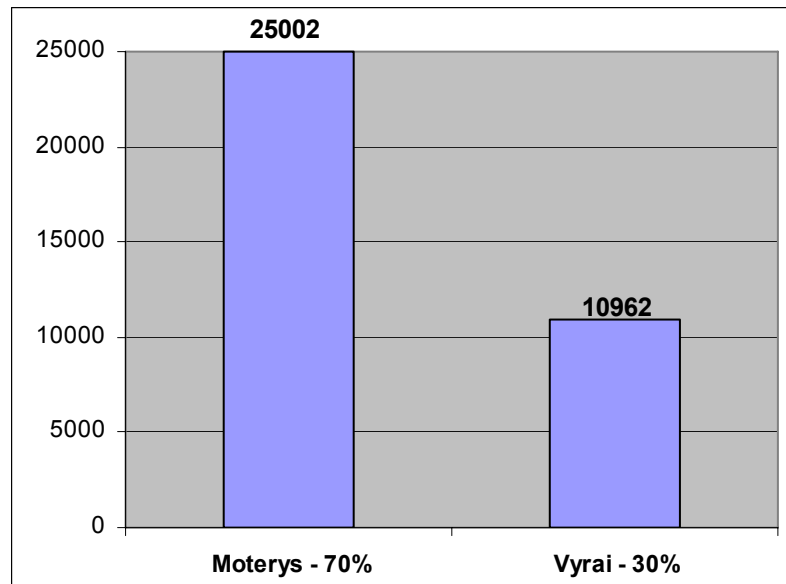
programinę įrangą. Atliepiant į tai, prieš porą metų buvo parengti ir įdiegti testai atvirojo kodo programinei įrangai: Linux SUSE, OpenOffice 1.1 Writer, Calc, Impress ir Mozilla programiniams produktams. Deja, pasirodo, jog jokio poreikio tokiems testams nėra – keletui entuziastų pabandžius testus, dabar šis variantas visiškai nenaudojamas. Detalesni statistiniai duomenys apie ECDL sertifikavimą Lietuvoje, praktiškai naudojant MS programinę įrangą, pateikiami 4.4 – 4.7 paveiksluose.

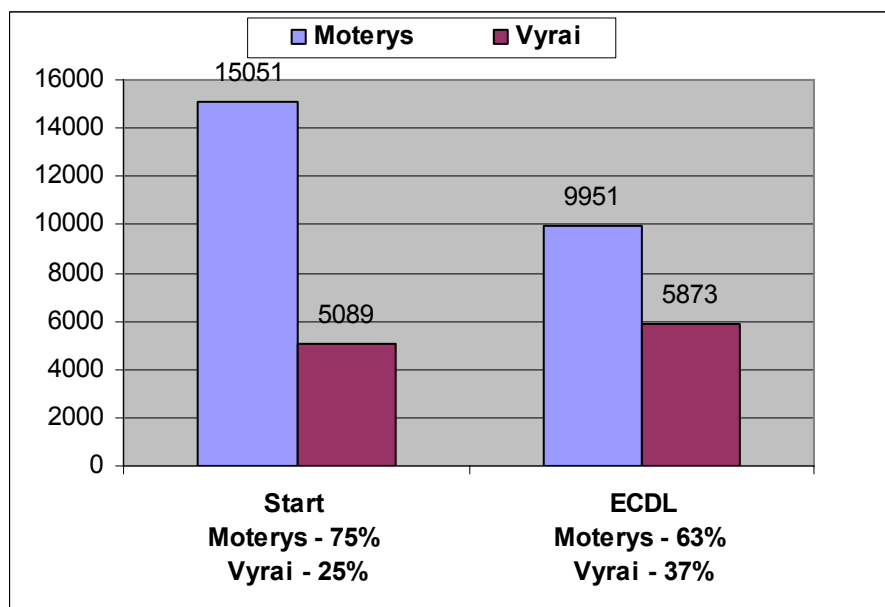
4.4 pav. Abiejų tipų pažymėjimų paplitimas pagal amžiaus grupes

4.5 pav. Abiejų tipų pažymėjimų paplitimas pagal amžiaus grupes ir lytį

4.6 pav. Abiejų tipų pažymėjimų paplitimas pagal lytį

7 pav. ECDL ir ECDL Pradmenų pažymėjimų paplitimas pagal lytį

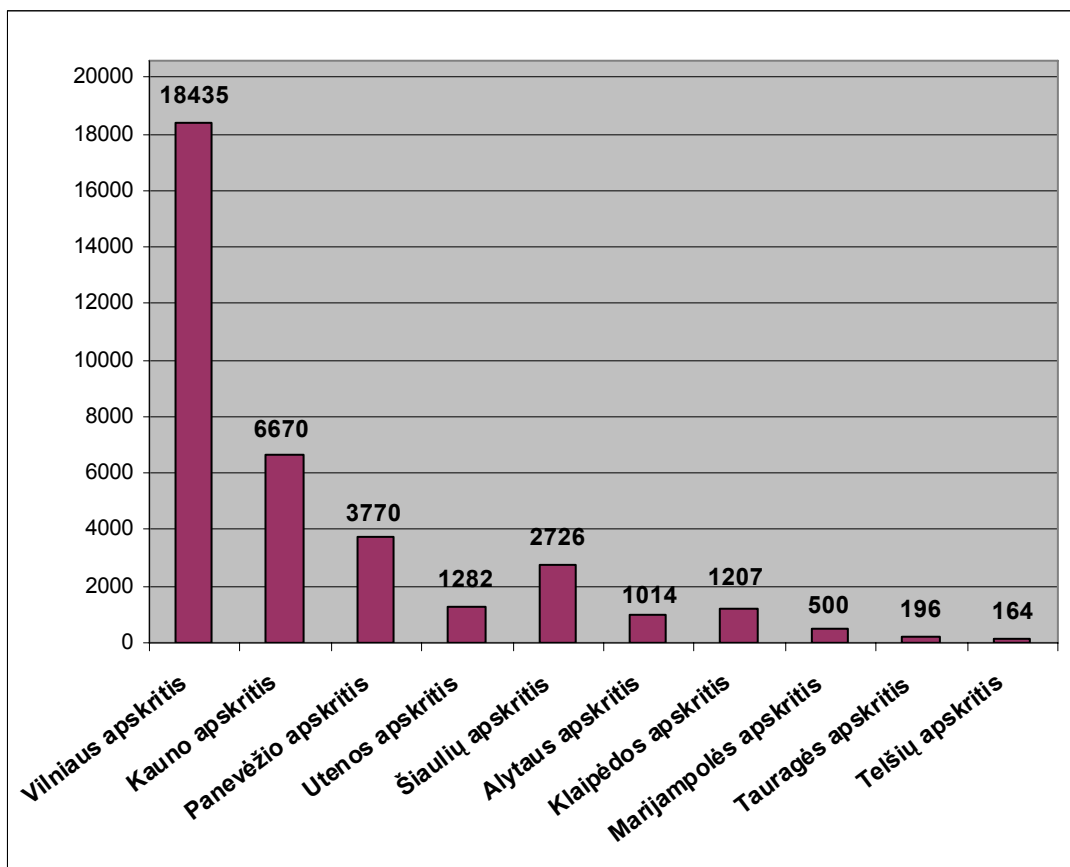
Daugiausiai pažymėjimų išduodama 33 - 45 m. amžiaus grupei. Kaip ir pernai, aktyvios išlieka moterys. Vyrams išduota daugiau ECDL pažymėjimų, lyginant su ECDL Pradmenų pažymėjimais, o moterims daugiau išduota ECDL Pradmenų pažymėjimų. Vyrams iki 21 m. amžiaus, lyginant su kitomis amžiaus grupėmis, išduota daugiau pažymėjimų nei moterims. Visose kitose amžiaus grupėse daugiau pažymėjimų išduota moterims. Iš viso moterims išduota 70% visų pažymėjimų.

Automatizuota testavimo sistema yra integruota kartu su nuotolinio testų administravimo sistema. Testų administravimo sistemoje realizuotos statistikos rinkimo priemonės. Tai leidžia rinkti ir analizuoti testavimo kokybę apsprendžiančius rodiklius. Didesnių nukrypimų nėra -pastebėta, kad visi testavimo

centrai laiko testus panašiu lygiu, o tai leidžia tvirtinti, kad Lietuvos įgaliotuose ECDL testavimo centruose yra laikomasi ECDL kokybės valdymo sistemos nustatytų testavimo proceso reikalavimų.

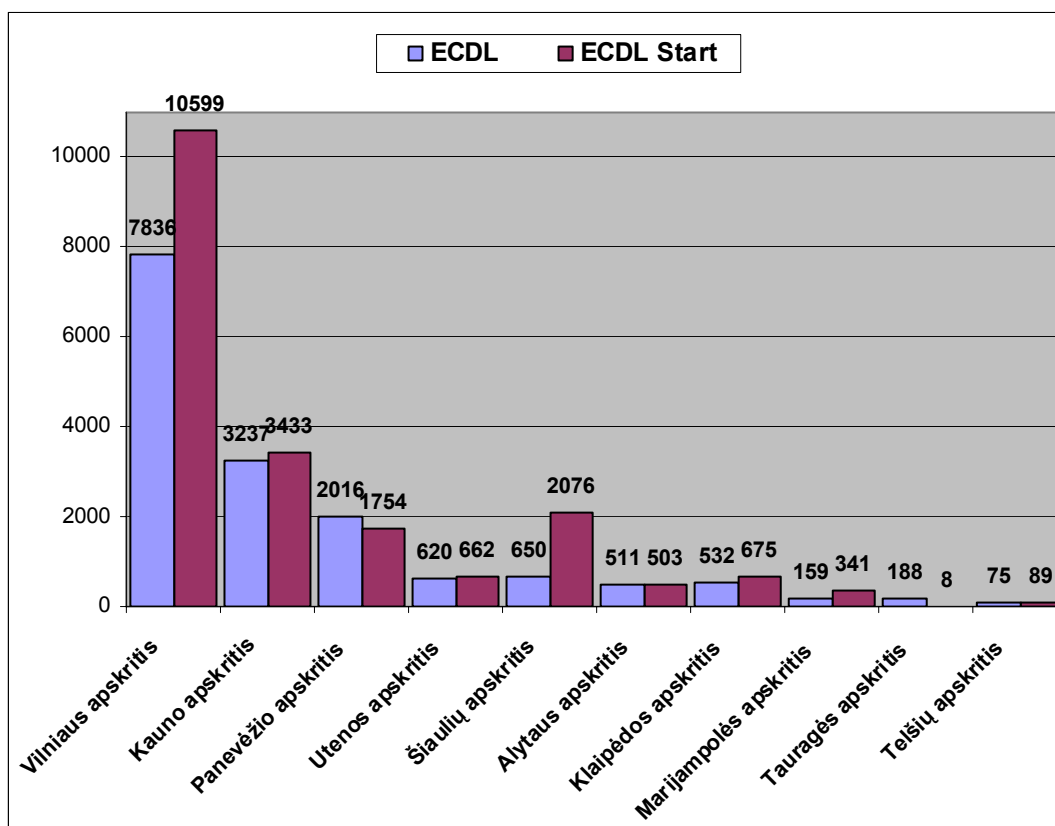
Nuo 2007 metų sausio mėnesio pradėtas vykdyti testavimo centrų auditas. Auditą atlieka naujai priimtas darbuotojas – kokybės inspektorius. Norint užtikrinti ECDL testavimo kokybę, atsižvelgus į kokybės inspektoriaus pastabas, patikslinti ECDL testavimo kokybes užtikrinimo sistemos reikalavimai. Priimti nauji reikalavimai, susiję su testavimo datos paskyrimu.

Įgaliotieji ECDL testavimo centrai yra išsidėstę pakankamai tolygiai visoje Lietuvos teritorijoje. Iki 2007 m. gruodžio mėnesio įsteigtas 91 įgaliotasis ECDL testavimo centras. Įgaliotuose ECDL testavimo centruose išduotų ECDL pažymėjimų pasiskirstymas pagal apskritis pateiktas 4.8 – 4.10 paveiksluose.

4.8 pav. Pažymėjimų pasiskirstymas apskrityse

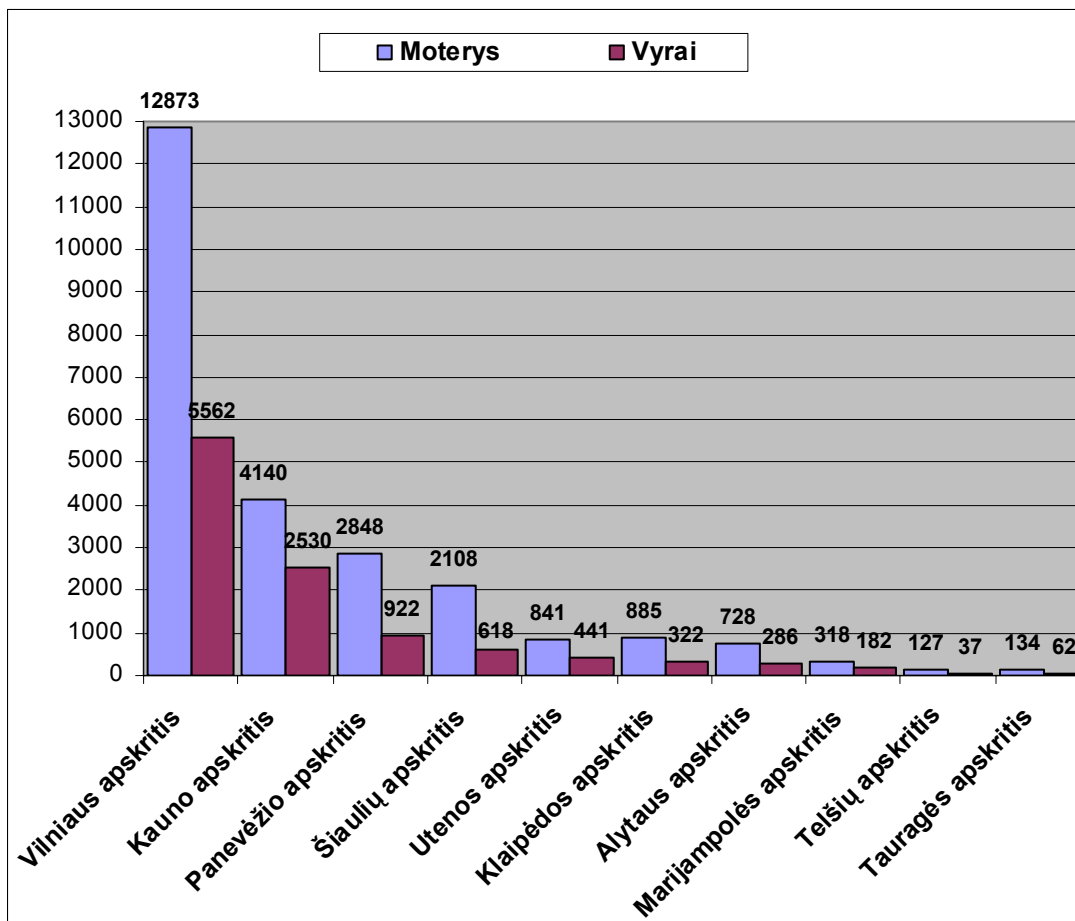
Lyginant su atitinkamais 2006 metų duomenimis, pažymėtinas dar didesnis Vilniaus miesto ir apskrities atotrūkis nuo visų kitų regionų. Matoma Alytaus apskrities pažanga, lyginant su kitais nedidmiesčių regionais. Nedidelės ECDL testavimų apimtys kaip ir pernai išlieka Klaipėdos mieste ir apskrityje.

4.9 pav. Pažymėjimų pasiskirstymas apskrityse pagal pažymėjimo tipą

ECDL pažymėjimas yra rekomenduojamas kaip pripažintas Europos Sąjungos dokumentas. ECDL Pradmenų pažymėjimas teikiamas kaip tarpinis dokumentas eilėje šalių, tame tarpe ir Lietuvoje; jo svarba yra gerokai mažesnė. 4.9 paveiksle pateikti duomenys rodo, kad tik Panevėžio ir Alytaus apskrityse ECDL pažymėjimų išduodama daugiau lyginant su ECDL Pradmenų pažymėjimu.

Tam tikrą nerimą kelia pernelyg didelis ECDL Pradmenų pažymėjimo paplitimas Šiaulių mieste ir apskrityje - čia panaši situacija buvo jaučiama jau ir pernai.

4.10 Pažymėjimų pasiskirstymas apskrityse pagal lytį

4.10 pav. iliustruoja, jog pažymėjimų pasiskirstyme pagal lytį išlieka ta pati tendencija kaip ir pernai - matomas dar didėjantis sertifikatų įgijusių moterų atotrūkis.

4.3 Ketvirtojo skyriaus išvados

1. Stebima e. įtraukties situacija Europoje rodo, kad pažanga nėra pakankama. Išsiplėtus Europos Sąjungai, dar labiau padidėjo socialinė ir ekonominė atskirtis. Europos Komisijos komunikatas nurodo būdus, kaip bus dedama gerokai daugiau pastangų siekiant Rygoje nustatytų tikslų. Tokia ES iniciatyva yra labai pagrįsta, nes leidžia užtikrinti lygias teises informacinėje visuomenėje visiems piliečiams, nepaisant tautybės, lyties, amžiaus, gyvenamosios vietos, socialinės padėties ir kitų faktorių.
2. Išlieka tendencija, kad Europos kompiuterinio raštingumo programa ECDL vis labiau tampa pasauline ICDL (International Computer Driving Licence) programa.
3. Sparčia ECDL programos plėtra jau negali pasigirti Europos šalys. Vis labiau daugėja šalių, jau pasiekusių taip vadinamą ECDL sertifikatų „prisisotinimo“ ribą (apie 5-6 procentus šalies gyventojų). Tokiose šalyse ECDL programos plėtra neišvengiamai lėtėja, tampa reikalingos naujos ir lankstesnės sertifikavimo programos.
4. ECDL Forumo metu buvo pristatyta ECDL programos 5 versija (Syllabus 5). Programoje numatomi evoliuciniai pakeitimai, įvertinantys spartų informacinių technologijų vystymąsi. Esminiai, „revoliuciniai“ pokyčiai reikalingi tik toliau kompiuterinio raštingumo sertifikavime pažengusioms šalims.
5. Iš specializuotų ECDL programų labiausiai žinoma yra ECDL CAD programa. ECDL CAD (ECDL for Computer Aided Design) yra skirta dviejų matavimų (2D) automatizuoto projektavimo sistemų vartotojų (studentų ir profesionalų) sertifikavimui. Lietuva į šią programą įsijungė nuo 2007 metų.
6. Iki 2007 metų gruodžio mėnesio 03 dienos Lietuvoje buvo išduota 35 964 ECDL pažymėjimai:
 - ❑ 15 824 ECDL
 - ❑ 20 140 ECDL Pradmenų.Palyginimui – situacija prieš metus - 2005 metų gruodžio mėnesio 6 dienai buvo išduoti 22 300 ECDL lygio pažymėjimai:
 - ❑ 9 984 ECDL
 - ❑ 12 316 ECDL Pradmenų.

7. Kaip ir ankstesniais metais, aktyvios išlieka moterys. Joms pažymėjimų išduota dvigubai daugiau nei vyrams. Vyrams išduota daugiau ECDL pažymėjimų, lyginant su ECDL Pradmenų pažymėjimais, o moterims daugiau išduota ECDL Pradmenų pažymėjimų.
8. Įgaliotieji ECDL testavimo centrai yra išsidėstę pakankamai tolygiai visoje Lietuvos teritorijoje. Iki 2007 m. gruodžio mėnesio įsteigtas 91 įgaliotasis ECDL testavimo centras.
9. Lyginant su atitinkamais 2006 metų duomenimis, pažymėtinas dar didesnis Vilniaus miesto ir apskrities atotrūkis nuo visų kitų regionų. Matoma Alytaus apskrities pažanga, lyginant su kitais nedidmiesčių regionais. Nedidelės ECDL testavimų apimtys kaip ir pernai išlieka Klaipėdos mieste ir apskrityje

BENDROS TYRIMO IŠVADOS

1. Paskelbtoje „i2010 – pirmoje metinėje ataskaitoje apie Europos informacinę visuomenę“ akcentuojama: „Trečiasis i2010 iniciatyvos ramstis sujungia įvairias e. įtraukties politikos kryptis į nuoseklią ir koordinuojamą sistemą, tuo remiant tvarų augimą ir Europos socialinį modelį. Nors geografinę atskirtį, prieinamumą ir kompiuterinį raštingumą jau apima nusistovėjusi ES politika, kurioje stiprus informacinės visuomenės aspektas, ši e. įtraukties iniciatyva bus platesnė.
2. Lietuvoje priimti strateginiai informacinės visuomenės plėtrą šalyje formuojantys dokumentai, strategijos, plėtojama įstatyminė bazė, sukurti atitinkami skyriai Vyriausybės programoje, kuriuose akcentuojama šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo svarba, numatomos priemonės aktyvesnei gyventojų veiklai kompiuterinėje erdvėje užtikrinti bei skatinti. Galima konstatuoti, kad Lietuvoje susidarė pakankamai gera situacija, leidžianti siekti gerų informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo rezultatų:
 - Yra Europos Sąjungos ir Lietuvos struktūrų pritarimas.
 - Susidaro puiki proga išvardytiems tikslams panaudoti Europos Sąjungos paramos lėšas.
 - Auga šalies piliečių motyvacija įsijungti į veiklą elektroninėje erdvėje.
3. Europos Parlamento ataskaitoje akcentuojama, kad „jei neįveiksime skaitmeninės takoskyros ir nesuteiksime visiems piliečiams galimybės gauti žinias, jomis naudotis ir dalyvauti jas kuriant, nesukursime žinių visuomenės, o ES ištiks kultūrinis ir pramoninis nuosmukis“. Būtina skatinti aktyvų piliečių dalyvavimą žinių visuomenėje ir padaryti naujas technologijas lengviau pasiekiamas.
4. 2007 metų visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimui realizuoti pasirinktas šalies gyventojų anketinės apklausos būdas. Apklausei buvo paruošta „Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo anketa asmeniui“, kuri su nežymiais pakeitimais atitinka 2006 metų anketa. Tokį pasirinkimą sąlygojo tyrimui keliami užduoties – palyginti 2007 metų visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo rezultatus su 2005 ir 2006 metų tyrimų rezultatais.
5. Anketinė apklausa apėmė ne visą šalies populiaciją, o tik tą dalį, kurią galima apibūdinti nuo „jau aktyvių“ iki „dar aktyvių“ piliečių. Aktyvioji visuomenės dalis nuo 15 iki 70 metų amžiaus Lietuvos Statistikos departamento duomenimis sudaro 2 483 048 gyventojų. Kitaip tariant, potencialiai aktyvūs Lietuvos gyventojai sudaro 73,35% visų šalies gyventojų. Tuo pačiu visi anketinės apklausos rezultatai bei išvados taikomi mūsų įvardytiems potencialiai aktyviems Lietuvos gyventojams.

6. Per metus bendras Lietuvos gyventojų kiekis sumažėjo 18 405. 2006 metais mirė 44813, gimė 31265. Natūralus gyventojų kiekio sumažėjimas 13548. Kita Lietuvos gyventojų kiekio mažėjimo priežastis – migracija. Du iš trijų emigravusių 15 metų amžiaus ir vyresnių gyventojų turėjo vidurinį išsilavinimą, kas penktas – aukštojo ar aukštesniojo mokslo baigimo diplomą. Migracijos iš Lietuvos procesai aiškiai iškraipo ir visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo rezultatus, nes išvyksta pakankamai jauni žmonės, kurie Lietuvoje įgijo išsilavinimą, įskaitant ir kompiuterinį raštingumą.
7. Tyrimui parinkta daugiapakopė atsitiktinė respondentų atranka. Siekiama, kad tyrimas reprezentatyviai įvertintų visą šalies gyventojų pasiskirstymo situaciją pagal statistiškai svarbius požymius. Tiriamoje Lietuvos gyventojų populiacijoje siekiama reprezentuoti: gyventojų pasiskirstymą pagal jų gyvenamąją vietą - didmiestis, miestas/miestelis, kaimas, gyventojų pasiskirstymą pagal lytį, gyventojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes. Respondentų sociodemografinių charakteristikų analizė leidžia teigti, kad respondentų pasiskirstymai pakankamai tiksliai atkartoja realius Lietuvos gyventojų pasiskirstymus.
8. Respondentų atsakymai, vertinant savo kompiuterinį raštingumą yra gana optimistiški. Tik 14,84% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Savo kompiuterinę kompetenciją kaip silpną vertina 33,2% respondentų ir 50,98% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors neturi oficialaus patvirtinimo. Taigi, įvertinus apie vieną procentą respondentų, savo kompiuterinį raštingumą patvirtinusių ECDL pažymėjimu, daugiau negu pusė respondentų tvirtina gerai mokantys dirbti kompiuteriu. Šio klausimo rezultatus reikia vertinti atsargiai, nes plačiai žinomas respondentų polinkis atsakinėjant į anketų klausimus geriau vertinti įvairius savo gebėjimus.
9. Vyrai savo kompiuterinį raštingumą vertina kiek geriau. Geru savo kompiuterinį raštingumą vertina 52,58% respondentų-vyrų ir 46,62% moterų. Atitinkamai nemokančiais dirbti kompiuteriu pripažįsta 13,85% vyrų ir 15,68% moterų.
10. Respondentų kompiuterinis raštingumas mažėja tiriant didmiestį, miestą ir kaimą. Egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp gyvenančių didmiesčiuose, kituose miestuose/miesteliuose ar kaimo tipo vietovėse savo kompiuterinio raštingumo vertinimą. Reikšmingai skiriasi kaimo gyventojų atsakymai. Žymiai mažiau kaimo gyventojų nurodė, jog jų kompiuterinis raštingumas yra geras, bet nepatvirtintas. Kompiuteriu dirbti nemoka 8,77% didmiesčių gyventojų, 13,68% miestų ir 22,22% kaimo gyventojų. Nustatytus skaičius galima susieti su dar egzistuojančia socialine atskirtimi tarp miesto ir kaimo gyventojų. Planuojant kompiuterinio raštingumo ugdymo projektus, į šiuos skaičius būtina atkreipti dėmesį.

11. Respondentų kompiuterinis raštingumas skirtingose amžiaus grupėse statistiškai žymiai skiriasi. Aukščiausią kompiuterinio raštingumo lygį deklaruoja 18-25 metų amžiaus respondentai. Sekančiose aktyvaus amžiaus respondentų grupėse nuo 26 iki 65 metų kompiuterinis raštingumas pakankamai aukštas, bet didėjant amžiui tolygiai mažėja. Net trys ketvirčiai respondentų virš 65 metų amžiaus pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Taigi, elektroninės erdvės užribyje daugiausiai yra garbingo amžiaus piliečiai. Tas faktas taip pat būtinai turi būti vertinamas kalbant apie e. įterpties projektus.
12. Kompiuterinis raštingumas, įvertinant respondentų socialinę padėtį, pasiskirsto pakankamai nevienodai. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruoja net 81,6% moksleivių ir 87,6% studentų. 63,6% valstybės tarnautojų deklaruoja gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą. 2,02% valstybės tarnautojų savo kompiuterinį raštingumą yra patvirtinę ECDL pažymėjimu. 49,41% privačių įmonių darbuotojų deklaruoja gerą, bet nepatvirtintą kompiuterinį raštingumą. 1,38% savo kompiuterinį raštingumą yra patvirtinę ECDL pažymėjimu. Deja, net 15,35% privačių įmonių darbuotojų kompiuteriu dirbti nemoka.
13. Net 25,55% valstybės tarnautojų pripažįsta turintis silpnas kompiuterinio raštingumo žinias, o dar 5,26% valstybės tarnautojų prisipažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Tai jau visai negerai kalbant apie elektroninę valdžią, veiklą elektroninėje erdvėje.
14. Tik 9,9% pensininkų deklaruoja gerą kompiuterinį raštingumą, 25,74% pensininkų deklaruoja silpną kompiuterinį raštingumą ir net 64,36% pensininkų kompiuteriu dirbti nemoka. Vėl uždavinys tiems, kurie rūpinasi pagyvenusių žmonių įtraukimą į aktyvų gyvenimą.
15. Pristatomą visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimą susiejant su Visuotiniame kompiuterinio raštingumo standarte įteisintomis kompiuterinio raštingumo kvalifikacijomis, nustatyta:
 - 0,98% respondentų turi patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL pažymėjimu;
 - 50,98% respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors tai nėra patvirtinta oficialiu dokumentu;
 - 19,92% respondentų turi minimalų kompiuterinį raštingumą;
 - Silpną kompiuterinį raštingumą, kurio lygis gerokai nesiekia minimalaus raštingumo žinių turi 13,28% respondentų;
 - 14,84% respondentų pripažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu.
16. Darbo kompiuteriu intensyvumo analizė rodo, kad vyrų ir moterų darbo kompiuteriu intensyvumas gana panašus. Kaimo gyventojų darbo kompiuteriu intensyvumas gerokai žemesnis. Pakankamai

intensyviai dirbama kompiuteriu visose amžiaus grupėse, bet aiškiai mažėja vyresnėse amžiaus grupėse. Intensyviausiai kompiuteriu dirba nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai – kasdien kompiuteriu dirba 77,57% respondentų; toliau seka nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai - kasdien kompiuteriu dirba 69,87% respondentų. Kasdien kompiuteriu dirba 65,56% nebaigtą vidurinį išsilavinimą turintys respondentų; 53,26% aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turinčių respondentų ir tik 31,68% vidurinį ir spec. Vidurinį išsilavinimą turinčių išsilavinimą respondentų. Kasdien kompiuteriu dirba 82,61% moksleivių, 89,26% studentų, 65,81% valstybės tarnautojų, 53,72% privačių įmonių darbuotojai, 19,74% bedarbių, 13,89% pensininkų ir 20,55% ūkininkų.

17. Vertinant darbo kompiuteriu intensyvumą, svarbu nustatyti, kaip šis rodiklis siejasi su raštingumo lygiu. Net 78,62% geras savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojančių respondentų kompiuteriu dirba kasdien. Silpnas savo kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai kompiuteriu dirba kur kas rečiau – tik 20,99% kasdien.
18. Respondentų buvo klausama, kur jie mokėsi dirbti kompiuteriu. Iš penkių galimų atsakymų net 36% sudaro atsakymas, įvardijantis savarankišką kompiuterinio raštingumo įgijimą. Šis faktas gali būti paaiškinamas tuo, kad darbo kompiuteriu įgūdžių mokykloje ir toliau universitete pradėta sistemingai mokyti tik prieš porą dešimtmečių, todėl anksčiau baigę mokslus savo kompiuterinę kompetenciją ugdė savarankiškai bei įvairiuose kursuose.
19. Vyrai ir moterys kompiuterį naudoja panašioms tikslams. Labiau skiriasi kompiuterio naudojimas darbui ir laisvalaikiui: moterys 20,44% praleisto prie kompiuterio laiko skiria darbinėms užduotims spręsti, o vyrai darbinių užduočių sprendimui skiria tik 15,91% laiko; moterys laisvalaikiui skiria 20,05% kompiuterio laiko, o vyrai daugiau - 24,14%. Kompiuterį mokslui daugiausiai naudoja moksleiviai ir studentai, šiek tiek valstybės tarnautojai ir privačių įmonių darbuotojai. Bendravimui, informacijos paieškai ir laisvalaikiui gana vienodai kompiuterį naudoja visų socialinių sluoksnių respondentai.
20. Informacinės visuomenės plėtros lygis ir tempai konkrečioje šalyje dažniausiai siejami su elektroninės valdžios pasiekimais. Plačiai vertinamos elektroninės viešosios paslaugos – jų kiekis, teikimo lygis. Deja, apie trečdalis respondentų visai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis. Situaciją reikia aptarti atskirai – tai aiškiai ne vien dėl prastesnės kompetencijos – gal tiesiog per mažai paslaugų, kurios reikalingos, suprantamos ir patrauklios vyresnio amžiaus žmonėms.

21. Buvo analizuojama, kas skatina respondentus įgyti arba kelti savo kompiuterinio raštingumo lygį. 46,29% respondentų tvirtina, kad pagrindinis stimulus – asmeninis pasiryžimas. Daugiau respondentų-moterų pakluso darbdavių, o vyrų– mokyklos reikalavimams. Darbdavių keliami kompiuterinio raštingumo kvalifikaciniai reikalavimai darbuotojams dar netapo labai svarbiais ir neskatina privačių įmonių darbuotojų kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinimo motyvacijos. Valstybės tarnautojams taip dar nėra aiškiai keliami kompiuterinio raštingumo reikalavimai – situacija tokia, kad apie trečdalis valstybės tarnautojų kompiuteriu dirbti moka silpnai arba visai nemoka.
22. Kompiuterinio raštingumo kursų poreikis gana aukštas. 36,92% respondentų akcentuoja kursų poreikį, 27,89% lankyto nemokamus kursus, 35,19% respondentų mano, kad jiems kompiuterinio raštingumo kursai nereikalingi. Kompiuterinio raštingumo kursų pageidauja 31,26% respondentų-vyrų, ir 41,77% į anketos klausimus atsakiusių moterų. Mažiausias susidomėjimas kursais respondentų amžiaus grupėje virš 65 metų. Kursų poreikį nurodo 42,91% valstybės tarnautojų, 36,02% privačių įstaigų darbuotojų, 33,7% bedarbių, 13,0% pensininkų, 34,15% ūkininkų. 34,95% respondentų teigia, kad kompiuterinio raštingumo kursai reikalingi jų šeimos nariams, 39,62% respondentų mano, kad šeimos nariai lankyto nemokamus kompiuterinio raštingumo kursus.
23. Kompiuterinio raštingumo kursų pageidauja 36,69% gerą savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų, 26,05% lankyto tik nemokamus kursus, o 38,26% respondentų kursų visai nepageidauja. Atitinkamai silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai labiau akcentuoja kursų poreikį. Aiškiai reikia organizuoti daugiau nemokamų kursų, nes visose grupėse yra apie 30 procentų to geidaujančių; vadinasi, e. valstybė daug laimėtų.
24. 26,02% respondentų teigia, kad jų darbovietėse kompiuterinio raštingumo reikalaujama, 16,9% respondentų darbovietėse kompiuterinio raštingumo įgijimas skatinamas, 23,49% respondentų darbovietėse kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, 33,59% respondentų darbovietėse į darbuotojų kompiuterinį raštingumą nekreipiama dėmesio. Pastarasis tvirtinimas kiek neramina, nes taip atsakė net trečdalis respondentų. Net 22,22% respondentų – valstybės tarnautojų sako, kad darbe į jų kompiuterinį raštingumą nekreipiama dėmesio ir atitinkamai tik 32,51% akcentuoja kompiuterinio raštingumo reikalavimą.
25. Nustatytas pakankamai geras respondentų apsirūpinimas kompiuteriais bei prieiga prie interneto. 71,19% nurodė turį kompiuterį darbo vietoje, 84,19% - jog yra kompiuteris mokslo vietoje, 81,02% - jog turi kompiuterį namuose. Nežymiai mažesni procentai kompiuterių darbo ir mokslo vietose

prijungti prie interneto. 58,84% respondentų teigė, jog namuose kompiuteris prijungtas prie interneto.

26. Vertinant respondentų šeimos narių kompiuterinį raštingumą, respondentai galėjo nurodyti, jog raštingi tik jie, raštingi keli arba visi šeimos nariai, arba kad niekas neraštingas. 77,5% respondentų deklaruoja, jog raštingi keli ar visi jų šeimos nariai. Tik 6,57% respondentų nurodė, jog jų šeimoje niekas nėra raštingas darbo kompiuteriu prasme.
27. Į klausimą apie naudojamą programinę įrangą absoliuti respondentų dauguma teigia naudojanti Microsoft sistemine ir programine įrangą.
28. Vertinant 2005, 2006 ir 2007 metų visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo rezultatus, galima konstatuoti, kad auga gerą savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų kiekis: 2005 m., 2006 m. ir 2007 m. atitinkamai 48,56%, 49,92% ir 51,5% potencialiai aktyvių šalies gyventojų. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojančių gyventojų kiekis auga sąskaita mažėjimo silpną savo kompiuterinį raštingumą anksčiau deklaravusių respondentų. Kompiuteriu dirbti nemokančių respondentų kiekis per trejus tyrimo metus praktiškai nepakito.
29. Gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų kiekis kasmet šiek tiek daugiau negu vieną procentą. Tai reiškia, kad per metus savo kompiuterinį raštingumą pagerino iš silpno į gerą virš 25 000 potencialiai aktyvių Lietuvos gyventojų. Kasmet šis skaičius galėtų būti bent dvigubai didesnis, jei ne dideli emigracijos tempai.
30. Deklaruojamas aukštas besimokančiųjų kompiuterinis raštingumas: 63,02% 2005 metais, 84,86% 2006 metais ir 84,38 2007 metais. Šiomet pirmą kartą nė vienas besimokantis respondentas neprisipažino nemokantis dirbti kompiuteriu. Nuolatinis šalies mokyklų kompiuterizavimas, augantis dėmesys informacinėms technologijoms studijų procese jau duoda savo rezultatus.
31. 2007 metais nustatytas trijų procentų dirbančiųjų respondentų kompiuterinio raštingumo augimas. Auga ECDL pažymėjimą turinčių respondentų skaičius. Trimis procentais sumažėjo silpnas darbo kompiuteriu žinias deklaruojančių respondentų skaičius.
32. Nepaisant teigiamų tendencijų, būtina akcentuoti, kad dar beveik dvylika procentų dirbančiųjų teigia nemokantys dirbti kompiuteriu ir apie trečdaliu respondentų kompiuterinis raštingumas yra silpnas. Šie faktai turėtų tapti paskatinimu rengti dirbančiųjų mokymus, kvalifikacijos kėlimo kursus.

33. Vis didesnis neaktyvių respondentų kiekis deklaruoja gerą savo kompiuterinį raštingumą: 10,37% 2005 metais, 13,64% 2006 metais ir 15,54% 2007 metais. Mažėja kompiuteriu nemokančių dirbti neaktyvių respondentų kiekis: 50,0% 2005 metais, 49,43% 2006 metais ir 41,97% 2007 metais. Tatai byloja apie (nors ir menką, bet visgi) skaitmeninės atskirties mažėjimo tendenciją.
34. Iki 2007 metų gruodžio mėnesio 03 dienos Lietuvoje buvo išduota 35 964 ECDL pažymėjimai:
- 15 824 ECDL
 - 20 140 ECDL Pradmenų.
- Palyginimui – situacija prieš metus - 2005 metų gruodžio mėnesio 6 dienai buvo išduoti 22 300 ECDL lygio pažymėjimai:
- 9 984 ECDL
 - 12 316 ECDL Pradmenų.
35. Kaip ir ankstesniais metais, aktyvios išlieka moterys. Joms pažymėjimų išduota dvigubai daugiau nei vyrams. Vyrams išduota daugiau ECDL pažymėjimų, lyginant su ECDL Pradmenų pažymėjimais, o moterims daugiau išduota ECDL Pradmenų pažymėjimų.
36. Įgaliotieji ECDL testavimo centrai yra išsidėstę pakankamai tolygiai visoje Lietuvos teritorijoje. Iki 2007 m. gruodžio mėnesio įsteigtas 91 įgaliotasis ECDL testavimo centras.
37. Nuolatinė visuotinio kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje stebėseną pripažįstama efektyvia ir būtina pažangos vertinimo priemone. Tokia stebėseną pagal jau nusistovėjusią metodiką vykdoma ketvirtus metus iš eilės, ankstesnių metų tyrimai cituojami, palyginami ir naudojami pagrindžiant kompiuterinio raštingumo projektus.

REKOMENDACIJOS

1. Visuotinio kompiuterinio raštingumo rezultatus ir kasmetinių tyrimų palyginimas yra iškraipomas Lietuvos gyventojų migracijos procesais. Šie procesai įtakoja ir kitų šalyje vykdomų tyrimų rezultatus.
2. Bazinis kompiuterinis raštingumas siejamas su ECDL Start programos lygiu. Atitinkamai lietuviškame standarte suformuota bazinio kompiuterinio raštingumo mokymo programa, atitinkanti pirmą, antrą, trečią ir septintą modulius. ECDL Fondas nebereikalauja griežtai laikytis konkrečių keturių modulių testavimą ECDL Start lygiui – galima laisvai pasirinkti keturis iš septynių modulių modulių. Artimiausiais metais bus pradama diegti ECDL programos 5 versija (Syllabus 5). Programoje numatomi evoliuciniai pakeitimai, įvertinantys spartų informacinių technologijų vystymąsi. **Naujas galimybes tikslina įvertinti sudarant naujas bazinio kompiuterinio raštingumo mokymo programas bei organizuojant kompiuterinio raštingumo mokymus.**
3. Lietuvos Respublikos visuotinio kompiuterinio raštingumo standarte kalbama apie technologinį ir profesinį kompiuterinį raštingumą. Šio tyrimo tikslas buvo nustatyti šalies gyventojų technologinio kompiuterinio raštingumo lygį. Standarte aptartas profesinis kompiuterinis raštingumas sėkmingai diegiamas švietimo sistemoje. Kitose srityse dirbama menkai. **Būtina aiškiau akcentuoti profesinį kompiuterinį raštingumą, parengiant dirbantiesiems atskirose veiklos srityse mokymo programas ir vykdant suteiktų naujų kompetencijų patikrinimą.**
4. **Organizuojant įvairių lygių ir skirtingoms socialinėms klausytojų grupėms kompiuterinio raštingumo kursus, tikslina juos daugiau susieti su baigiamuoju testavimu ECDL struktūroje.** Tai užtikrins aukštesnį kursų lygį ir baigusieji turės galimybę realiai patvirtinti ir deklaruoti savo kompiuterinę kompetenciją.
5. Kompiuterinio raštingumo kursų pageidauja 36,69% gerą savo kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų, 26,05% lankytų tik nemokamus kursus, o 38,26% respondentų kursų visai nepageidauja. Atitinkamai silpnas kompiuterinio raštingumo žinias deklaruojantys respondentai labiau akcentuoja nemokamų kursų poreikį. **Reikia organizuoti daugiau nemokamų kursų, nes visose grupėse yra apie 30 procentų to pageidaujančių; vadinasi, e. valstybė daug laimėtų.**
6. Informacinės visuomenės plėtros lygis ir tempai konkrečioje šalyje dažniausiai siejami su elektroninės valdžios pasiekimais. Plačiai vertinamos elektroninės viešosios paslaugos – jų kiekis, teikimo lygis. Deja, **apie trečdalis respondentų visai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis.** Situaciją reikia aptarti atskirai – tai aiškiai ne vien dėl prastesnės kompetencijos – gal tiesiog per mažai paslaugų,

kurios reikalingos, suprantamos ir patrauklios skirtingoms žmonių grupėms. Elektroninės paslaugos turi būti arčiau kasdieninių žmonių problemų, jas turi plačiau realizuoti savivaldybės, seniūnijos. Atitinkamai būtina platesnė elektroninių paslaugų reklama, naujų galimybių elektroninėje erdvėje pristatymas.

7. **Kompiuterinio raštingumo reikalavimai turėtų pagaliau būti aiškiai įvardyti valstybės ir savivaldybių tarnautojų kvalifikaciniuose ir atestaciniuose reikalavimuose**, kad nesikartotų šių metų tyrimu nustatyta situacija, kai net 25,55% valstybės tarnautojų pripažįsta turintys silpnas kompiuterinio raštingumo žinias, o dar 5,26% valstybės tarnautojų prisipažįsta nemokantys dirbti kompiuteriu. Nenormali situacija, kai valstybės tarnautojų darbovietėse kompiuteriniam raštingumui neskiriama jokio dėmesio.
8. Kasmetinį kompiuterinio raštingumo situacijos šalyje **tęstinį vertinimą tikslinga vykdyti ir ateityje**, nes tik konkretūs vertinimo rezultatai gali būti pagrindu sprendimams, realizuojant naujus informacinės visuomenės plėtros projektus.

LITERATŪRA

[Apžvalga, 2007] Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės „Lietuvos žinių visuomenės plėtros procesų apžvalga 2006-2007“. Kompaktinė plokštelė.

[Ataskaita i2010, 2006] Europos bendrijų komisija. „i2010 – pirmoji metinė ataskaita apie Europos informacinę visuomenę“. www.ivpk.lt

[E-įtrauktis, 2007]

http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/docs/i2010_initiative/comm_native_com_2007_0694_f_lt_acte.doc

[Ekonomika, 2007] 2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programa

[http://www.ukmin.lt/lt/veiklos_kryptys/es_strukturiniai_fondai/doc/VP%20\(Ekonomikos%20augimo\).pdf](http://www.ukmin.lt/lt/veiklos_kryptys/es_strukturiniai_fondai/doc/VP%20(Ekonomikos%20augimo).pdf)

[Eurostatas, 2006] Statistikos santrauka, 17/2006 www.eurostat.com

[Gaidys, 1999] Vladas Gaidys. Visuomenės nuomonės tyrimai: teorija ir praktika// Vilnius, Žara, 1999. P. 76.

[Komunikatas, 2007] Europos Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui - E. įgūdžiai 21-ajam amžiui: konkurencingumo, ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo skatinimas /* KOM/2007/0496 galutinis */

[Lisabona, 2005] Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa www.lrv.lt

[Programa, 2004] Visuotinio kompiuterinio raštingumo programa. Kompiuterininkų dienos – 2005. Vilnius, Žara. P. 315-318.

[Programa i2010, 2005]. Programa „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“ . www.ivpk.lt

[Raštingumas, 2005] R. Jasinevičius ir kt. Kompiuterinio raštingumo tyrimai ir ugdymo laimėjimai Lietuvoje. Informacijos mokslai. Vilniaus universitetas. 34 tomas, 2005. P. 18-24.

[Raštingumas, 2007] A. Otas, V. Petrauskas, E. Telešius Kompiuterinio raštingumo tyrimai Lietuvoje. Informacijos mokslai. Vilniaus universitetas. 42-43 tomas, 2007. P. 13-20.

[Rekomendacijos, 2004] G. Merkys, S. Vaitkevičius, D. Urbonaitė-Šlyžiuvienė. Užsakomųjų tyrimų ataskaitų rengimas: Švietimo ir mokslo ministerijos rekomendacijos tyrėjams. Vilnius-Kaunas, 2004. P. 186.

[Rygos deklaracija, 2006]

http://europa.eu.int/information_society/events/ict_riga_2006/doc/declaration_riga.pdf

[SPSS, 2004] SPSS family - <http://www.spss.com/spss/family.cfm>

[Standartas, 2004] Visuotinio kompiuterinio raštingumo standartas.

http://www.ipc.lt/21z/apie/skelbiami_dok/Visuotinio%20kompiuterinio%20raštingumo%20standartas.doc

[Statistika, 2007] Lietuvos gyventojai pagal amžių//Statistikos departamentas prie LRV
<http://www.stat.gov.lt/lt/>

[Vyriausybės Programa, 2006] Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. X-767 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Programos“ http://www.lrv.lt/14_vyr_dok/14_vyr_programa.pdf

[Žinių ekonomika, 2006] Žinių ekonomikos pradžiamokslis: Strategams, verslininkams ir politikams. Žinių ekonomikos forumo leidinys www.zef.lt

PRIEDAI

1 PRIEDAS

VISUOTINIO KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMO ANKETA ASMENIUI

Gerbiamas respondente, KTU Kompiuterinio raštingumo centras (KRC) Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atlieka Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrimą. Tyrimo tikslas - išanalizuoti esamą Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo lygį, nustatyti kompiuterinio raštingumo poreikius ir parengti pasiūlymus Lietuvos Respublikos visuotinio kompiuterinio raštingumo programos vykdymui.

Prašome jūsų užpildyti šią anketą **pažymint** tinkamus atsakymų variantus. Jei nenurodyta kitaip, pasirinkite **tik vieną** atsakymų variantą. Ten, kur yra , teisingą atsakymą žymėkite **x**.

1 Jūsų lytis:

- 1.1 Vyras
1.2 Moteris

2 Jūsų gyvenamoji vieta:

- 2.1 Didmiestis (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys)
2.2 Miestas
2.3 Kaimas

3 Amžius:

- 3.1 Iki 18 m
3.2 18-25 m
3.3 26-35 m
3.4 36-45 m
3.5 46-65 m
3.6 Virš 65 m

4 Išsimokslinimas:

- 4.1 Nebaigtas vidurinis
4.2 Vidurinis ir spec. vidurinis
4.3 Nebaigtas aukštasis
4.4 Aukštasis neuniversitetinis (aukštesnysis)
4.5 Aukštasis universitetinis

5 Socialinė padėtis (galite pažymėti keletą atsakymų variantų):

- 5.1 Moksleivis
5.2 Studentas
5.3 Valstybės, savivaldybės tarnautojas
5.4 Valstybinės arba privačios įmonės, įstaigos darbuotojas
5.5 Bedarbis
5.6 Pensininkas
5.7 Ūkininkas

6 Įvertinkite savo kompiuterinį raštingumą:

- 6.1 Geras – turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)
6.2 Geras, bet nepatvirtintas
6.3 Silpnas
6.4 Kompiuteriu dirbti nemoku (į 7-11 klausimus neatsakinėkite)

7 Įvertinkite savo gebėjimus dirbti kompiuteriu (pasirinkite vieną atsakymų variantą kiekvienoje eilutėje):

	<u>Jokių</u> <u>gebėjimų</u>	<u>Silpni</u> <u>gebėjimai</u>	<u>Geri</u> <u>gebėjimai</u>
7.1 Kompiuteriu paruošti tekstinę ir vaizdinę medžiagą	☐	☐	☐
7.2 Paruošti pateiktis pranešimams ir pristatymams	☐	☐	☐
7.3 Naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis (paieška ir el.paštas)	☐	☐	☐
7.4 Perkelti savo veiklos dalį į elektroninę erdvę (skelbti informaciją internete, naudotis el. bankininkyste, el.parduotuvėmis ir kitomis el.paslaugomis)	☐	☐	☐

8 Kaip dažnai naudojate kompiuteriu?

- 8.1 Kasdien
8.2 Kartą ar kelis per savaitę
8.3 Rečiau

9 Kur mokėtės (mokotės) dirbti kompiuteriu? (galite pažymėti keletą variantų)

- 9.1 Mokykloje
9.2 Aukštojoje mokykloje
9.3 Darbe
9.4 Kursuose
9.5 Savarankiškai

- 10 Ką veikiate kompiuteriu? (galite pažymėti keletą variantų)
- 10.1 Naudoju darbinėms užduotims atlikti
- 10.2 Naudoju moksle
- 10.3 Naudoju asmeniniam bendravimui (susirašinėjimui su draugais bei pažįstamais)
- 10.4 Naudoju informacijos (asmeniniais tikslais) internete paieškai
- 10.5 Naudoju laisvalaikio praleidimui
- 11 Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojate? (galite pažymėti keletą variantų)
- 11.1 Elektroninės valdžios paslaugomis
- 11.2 Elektroninėmis mugėmis ir virtualiomis parduotuvėmis
- 11.3 Elektronine bankininkyste
- 11.4 Niekuo tokiu nesinaudoju
- 12 Kas jus paskatino/paskatintų įgyti (ar ryžtis tobulinti turimus) kompiuterinio raštingumo įgūdžius? (galite pažymėti keletą variantų)
- 12.1 Darbdavys
- 12.2 Mokyklos, aukštosios mokyklos reikalavimai
- 12.3 Reikalavimai valstybės tarnautojams
- 12.4 Šeimos nariai, draugai
- 12.5 Asmeninis pasiryžimas
- 13 Ar siekiate įgyti geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių?
- 13.1 Stengiuosi pagerinti darbo kompiuteriu įgūdžius
- 13.2 Siekiu, atsiradus patogiai galimybei
- 13.3 Nesiekiu, nes nėra poreikio
- 13.4 Nesiekiu, nes nėra galimybių – brangu, sunku mokytis ir pan.
- 14 Ar reikalingi specialūs kompiuterinio raštingumo kursai? (pažymėkite po vieną atsakymo variantą eilutėje)
	<u>Taip</u>	<u>Tik jeigu nemokami</u>	<u>Ne</u>
14.1 Man asmeniškai	☐	☐	☐
14.2 Mano šeimos nariams	☐	☐	☐
- 15 Kaip į jūsų kompiuterinį raštingumą žiūrima darbovietėje (jei jūs nedirbantis, į klausimą neatsakinėkite)?
- 15.1 Reikalauja
- 15.2 Skatina
- 15.3 Vertina kaip privalumą, tačiau nereikalauja ir neskatina
- 15.4 Nekreipia dėmesio
- 16 Kompiuteris darbo bei mokslo vietoje, namuose (atsakykite į kiekvieną iš žemiau pateiktų klausimų):
	<u>Taip</u>	<u>Ne</u>
16.1 Ar yra kompiuteris jūsų darbo vietoje?	☐	☐
16.2 Ar darbe kompiuteris prijungtas prie interneto?	☐	☐
16.3 Ar yra kompiuteris jūsų mokslo vietoje?	☐	☐
16.4 Ar mokslo vietoje kompiuteris prijungtas prie interneto?	☐	☐
16.5 Ar turite kompiuterį namuose?	☐	☐
16.6 Ar namuose kompiuteris prijungtas prie interneto?	☐	☐
- 17 Šeimos narių kompiuterinis raštingumas:
- 17.1 Raštingas tik aš
- 17.2 Raštingi keli (arba visi) šeimos nariai
- 17.3 Niekas neraštingas
- 18 Kokią naudojate sisteminę ir taikomąją programinę įrangą?
- 18.1 Microsoft
- 18.2 Atviro kodo

2 PRIEDAS

Instrukcija interviuotojui

Respondentų atrinkimas apklausai:

1. Gavę spausdintas anketas, jas platinkite kuo magesniam apklausiamųjų ratui. Stenkitės apklausti po lygiai moterų ir vyrų ir tuo pačiu kiek įmanoma skirtingesnio amžiaus bei profesijų atstovus.
2. Kuo įvairesnių respondentų suradimui galite pasinaudoti įvairiais resursais ar aplinka. Pavyzdžiui:
 - galite apklausti savo namo bei rajono/mikrorajono gyventojus (geriausiai – gyvenančius skirtingose gatvėse ar bent namuose);
 - galite apklausti tiesiog tuos respondentus, kuriuos sutikssite gatvėje.[Dėl galimos paklaidos atsiradimo tyrėjai prašo neapklausinti kelių vienos šeimos narių, respondentais nesirinkti savo draugų (nebent vieną).]
3. Prieš apklausdami respondentą prisistatykite ir parodykite interviuotojo kortelę. Trumpai pristatę tyrimo tikslą, garantuokite anonimiškumą. Pasiteiraukite apklausiamąjo sutikimo dalyvauti tyrime.
4. Pildant anketą (geriausiai jei tai daro pats interviuotojas) stenkitės, kad kiekvienas atsakymas būtų pažymėtas aiškiai ir nedviprasmiškai, kad neliktų neatsakytų klausimų.
5. Apklausę respondentą padėkokite už skirtą laiką ir pasiteiraukite, ar apklausiamasis sutiktų palikti apklausos lapą savo namų ar mobilaus telefono numerį.
6. Užpildykite apklausos lapą.
7. Nepamirškite, jog apklausoje respondentais negali būti jaunesni nei 15 metų Lietuvos gyventojai arba ne Lietuvos piliečiai.

3 PRIEDAS

Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimas, 2007 spalio-lapkritis APKLAUSOS LAPAS

Interviuotojo vardas, pavardė, telefono numeris _____

	APKLAUSOS DATA, LAIKAS (mėnuo, diena, valanda)	APKLAUSOS VIETA (nurodyti tik gyvenvietę ir gatvę)	APKLAUSIAMOJO TELEFONAS (pageidautina)	INTERVIUOTOJO PARAŠAS
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				

4 PRIEDAS. Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo užduotis

Bendroji tyrimo užduotis	Rodikliai
<p>Tyrimo prielaidos: Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1176 patvirtino Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą (toliau – Programa) (Žin., 2004 Nr.140-5124). Viena iš priemonių Programai įgyvendinti yra “Vykdėti tęstinius Programos įgyvendinimo mokslinius tyrimus, kasmet atlikti tiriamąją vartotojų poreikių analizę”. Siekiant nustatyti vienodus gyventojų kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos reikalavimus ir rekomendacijas bei kompiuterinio raštingumo patvirtinimo principus, įteisintas Visuotinio kompiuterinio raštingumo Standartas, (toliau – Standartas) patvirtintas švietimo ir mokslo ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. ISAK-2016 (Žin., 2005, Nr. 7-218). 2004, 2005 ir 2006 metais Švietimo informacinių technologijų centro užsakymu buvo atlikti du Visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimai, jų ataskaitos yra patalpintos internete adresu http://www.emokykla.lt/lt.php/tyrimai/visuotinis_kompiuterinis_rast_ingumas/1131</p> <p>Tyrimo tikslai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Išanalizuoti esamą Lietuvos gyventojų bazinę ir minimalią kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją, bei palyginti ją su 2005 ir 2006 m. duomenimis. 2. Išanalizuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo poreikius, bei palyginti juos su 2005 ir 2006 m. duomenimis. <p>Laukiami tyrimo rezultatai:</p> <p>Išsami ataskaita, kurioje būtų suformuluoti siūlymai dėl Programos ir Standarto pakeitimų. Turi būti pridėtos apklausos anketos. Rezultatai turi būti reprezentatyvūs šalies mastu.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skirtingų gyventojų grupių (mokiniai ir studentai, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, neaktyvūs gyventojai) bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos atitikimas kvalifikacijų programų mokymo turiniui (%) 2. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos pokytis lyginant su 2005 ir 2006 m. duomenimis (%) 3. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos poreikiai (%) 4. Skirtingų gyventojų grupių bazinės bei minimalios kompiuterinio raštingumo kvalifikacijos poreikių pokytis lyginant su 2005 ir 2006 m. duomenimis (%)